

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 272, Παρασκευή 12 Οκτωβρίου 1984

Δρχ. 50

ΕΛΛΑΔΑ - ΝΑΤΟ - ΗΠΑ:

«ΟΧΙ» και τα «ΝΑΙ» της εξωτερικής μας πολιτικής

ΤΥΠΟΣ:

Κρίση και το κυβερνητικό κρυφτούλι

ΣΤΡΑΤΟΣ:

Πολιτικά δικαιώματα του φαντάρου

ΚΥΠΡΙΑΚΟ:

Δεν είναι πρόβλημα - είναι απόφαση για δράση

«ΥΠΟΘΕΣΗ ΝΑΣΙΟΥΤΖΙΚ»:

Υγκλημα και υποψία

Η «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

αλυδωνίζεται,
συνθροκοπείται

και απειλεί με τις «νόμιμες εκρήξεις οργής»

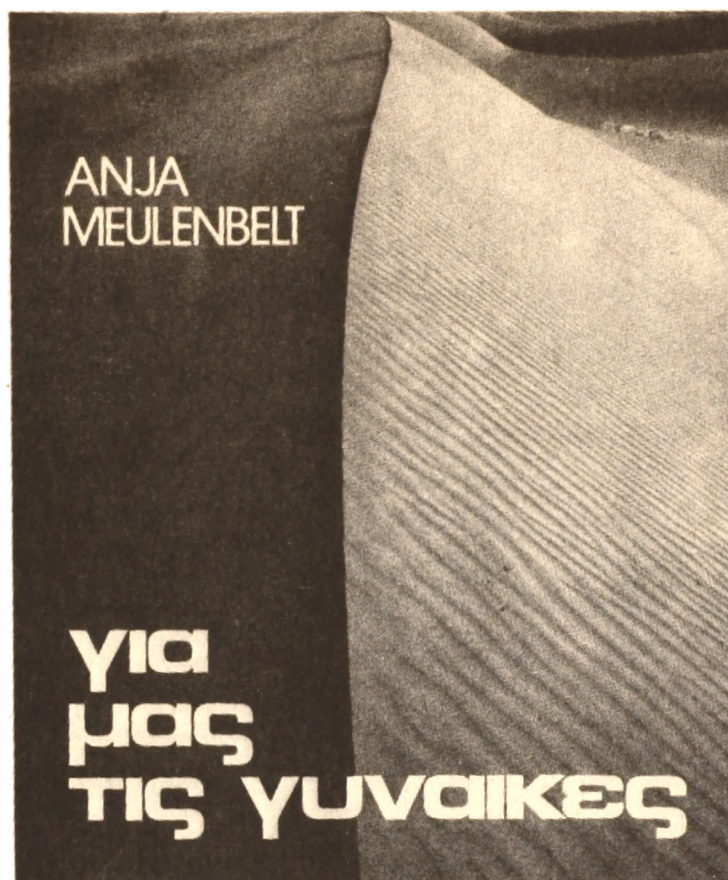

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

το νέο βιβλίο, της Anja Meulenbelt

ΓΙΑ ΜΑΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Μια ακόμη σημαντική προσφορά στη φεμινιστική βιβλιογραφία της χώρας μας.

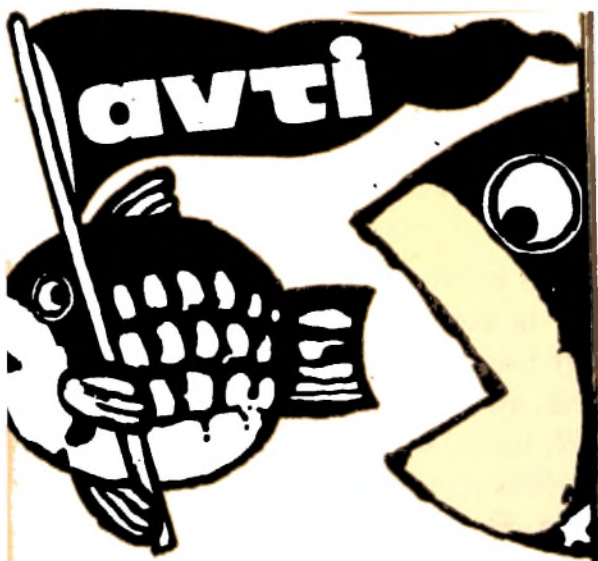
*

Θα κυκλοφορήσουν επίσης

- ΣΤΕΛΛΑ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ: ΤΟ ΤΣΙΦΤΕΤΕΛΙ
- ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΟΛΙΒΙΕ: ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΙΟΚΑΣΤΗΣ
- ΙΤΑΛΟ ΣΒΕΒΟ: ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΟ
- ΝΤΟΜΙΝΙΚ ΣΙΜΟΝΕ: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ
- ΜΑΡΚΟΥ ΒΑΦΕΙΑΔΗ: Β' τόμος, ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ
- ΣΤΡΑΤΑΡΧΗ ΤΙΤΟ: Α' και Β' τόμος, ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

*

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΤΗΛ. 3610589-3600398

Περίοδος Β' • Χρόνος 11ος • Τεύχος 272
Παρασκευή 12 Οκτωβρίου 1984 δρχ. 50

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΙΣΧΟΜΕΝΑ

ήνων στις νατοϊκές ασκήσεις	9
N. Ράπτης η Κύπρος, ιδού και το πήδημα	12
η Κοσώνα μή ενός κόμματος	14
Κούλογλου σκάνδαλο Λιντοβόη - Πόπωτα	16
όρτερ ανάπτυξη του κινήματος για το στρα-	18
Ψάλτη ένα Ρηγκανισμό χωρίς όρια	22
ιλία Βαν Χεντ φθορά του τουρκικού κρατικού μη- ισμού	24
Λακόπουλου ελευθερία κρέμεται στο αστυνομικό ομπ	28
τόρτερ κλήμα και υποψία	31
Βελισαρόπουλου κδοτη συνέντευξη του Μισέλ Φου-	35
Γρίβα γιατρική καταστολή	37
Καλογρίδη νεπιστήμιο: ελικρίνεια ή υποκρισία;	39
κη Βατόπουλου ΕΣΥ και η υποδομή	41
ΓΣ Βακαλόπουλου οιπαρικό στο Φεστιβάλ Θεσσαλονί-	46
Χιωτάκη Συνέδριο για την παιδική ηλικία και νεότητα	49

ΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ήνων ό το «συμβάν» στην αμφίπλευρη διευ-	4
ση...	6
ΤΙΘΕΣΕΙΣ	
ΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Καλαϊτζή	27
Ιωάννου	30
ΤΙΣΤΡΟΦΕΣ	
ντεια Φραντζή	
αν το BON σημαίνει Βότανον	33
Μάργαρη	
ROS - HELLAS - A.E.	34
ΠΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	42
ΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	50
ΑΛΟΓΟΣ	51

ΩΦΥΛΛΟ: ΓΗΣΗΣ

Ο ΗΧΟΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

ΚΛΕΙΝΟΥΝ 3 χρόνια από τότε που το ΠΑΣΟΚ ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας. Είναι μια επέτειος που, υποθέτουμε καθόλου τυχαία, θα κυλήσει στη σιωπή. Ούτε γιορτές και συγκεντρώσεις, ούτε πανηγυρικοί θα στεφανώσουν αυτή τη χρονιά την «ιστορική» ημερομηνία.

ΚΑΜΙΑ ΦΟΡΑ η σιωπή είναι πολύ πιο εύγλωττη από τον εκκωφαντικό θόρυβο. Και η σιωπή στην περίπτωση μας είναι το αποτέλεσμα του πολιτικού απολογισμού της τριετίας. Το ΠΑΣΟΚ έχασε πια τη γλώσσα της υπόσχεσης. Και είναι δύσκολο να μάθει να μιλά στη γλώσσα των πραγμάτων.

ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ μετά την ανάληψη της εξουσίας η οικονομία, το ακρογωνιαίο βάθρο και το σημαντικότερο πρόκριμα κάθε κοινωνικού μετασχηματισμού παραμένει μακάρια αμετακίνητη. Κοινωνικοποιήθηκαν οι καπιταλιστικές ζημίες, το κράτος κοινωνικοποίησε τον εαυτό του, οι συντεχνίες κοινωνικοποίησαν τα αιτήματά τους, οι Τσάτσοι, οι Αγγελόπουλοι, κτλ., διαφύλαξαν την ιδιωτικότητά τους.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ θεσμικές αλλαγές στον συνδικαλισμό, στους συνεταιρισμούς, στην τοπική Αυτοδιοίκηση διευκολύνθηκαν με προωθημένους νόμους αλλά δεν απέδωσαν στην πράξη. Γιατί αυτό που ισχυριζόταν μια ορισμένη Αριστερά για να μην εισακουστεί, ως «ελιτίστικη γκρίνια» αποδείχτηκε ως η μόνη πραγματικότητα: δεν μπορεί να υπάρξει δηλαδή θεσμική αλλαγή χωρίς μεταβολή των κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων που περικλείει η έννοια του θεσμού.

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ θεσμοί δεν προωθήθηκαν όσο θα μπορούσε και ήταν δυνατό να αναπτυχθούν. Ως κύριο αίτιο πρέπει να θεωρηθεί η προσωποποίηση της πολιτικής, που μοιάζει πάντα να αποτελεί υπόθεση 3-4 ανθρώπων, του προέδρου της Δημοκρατίας, του πρωθυπουργού, του αρχηγού της αξιωματικής Αντιπολίτευσης κτλ. Η Βουλή είναι καθηλωμένη, τα κόμματα είναι περισσότερο μηχανισμοί διεκπεραίωσης παρά παραγωγοί πολιτικής, οι μαζικοί φορείς όταν δεν είναι εξαρτήματα των κομμάτων περιχαράκωνονται σε θέματα άμεσου και ειδικού ενδιαφέροντος.

Η ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ έχει κι αυτή τη λογική της. Έτσι, σ' αυτό το κλίμα γενικής προσαρμογής στα «κείμενα» (καλώς ή κακώς αδιάφορο) οι μηχανισμοί παράγουν ιδεολογία και επικαθορίζουν την πολιτική. Η επέμβαση στα Εξάρχεια δεν είναι «λάθος και υπέρβαση» της Αστυνομίας. Είναι η πολιτική που συναρτάται με την ιδεολογία του «κόμματος των νοικοκυραίων», της τάξης και της ασφάλειας, είναι το «κεντρώο άνοιγμα» στο χώρο της καταστολής, τα διαπιστευτήρια προς το κοινωνικό πρότυπο του «μέσου Έλληνα» που θεωρείται ότι ανεβάζει και κατεβάζει κυβερνήσεις διά της τιμωρού ψήφου του.

ΒΕΒΑΙΩΣ δεν είναι μόνον αυτός ο απολογισμός του ΠΑΣΟΚ. Υπάρχουν ίσως χιλιάδες μικρές ή μεγάλες αλλαγές δώθε κείθε στο κακότεχνο οικοδόμημα της ελληνικής κοινωνίας. Όμως το ΠΑΣΟΚ δεν εξελέγη για να ανοίξει φεγγίτες ή για να πραγματοποιήσει μερεμέτια αλλά για να θέσει τα θεμέλια μιας «Αλλαγής» που και αν ακόμα δεν ήταν —και δεν μπορούσε ίσως να είναι— σοσιαλιστική, θα 'πρεπε να ξεπερνά κατά πολύ τα όρια ενός απλού εκσυγχρονισμού, που κι αυτός καν δεν αποτολμήθηκε ολοκληρωμένα.

ΣΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ χρόνο της διακυβέρνησης δεν είναι φυσικά δυνατό να ανασκευαστούν τα πεπραγμένα και οι παραλείψεις μιας ολόκληρης τριετίας.

ΑΛΛΑ ΑΝ η κυβέρνηση θέλει πράγματι να βάλει μια κάποια «σφραγίδα» στην εξέλιξη των πολιτικών πραγμάτων, μπορεί, αποφεύγοντας μια παρατεταμένη εκλογική περίοδο, να μεταβάλει το πολιτικό κλίμα, υιοθετώντας τις διακηρύξεις, που ενώ αποτέλεσαν τη δυναμική της, απουσίασαν απ' την πρακτική της.

ΑΝΤΙ

Από το «συμβάν» στην αμφίπλευρη διεύρυνση...

ΕΙΝΑΙ, λοιπόν, «είδηση» —και, μάλιστα, σημαντική, πρωτοσέλιδη— όταν ο πρωθυπουργός και ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης μιας χώρας, συναντώνται, κάπου, και ανταλλάσσουν χειραψία; Οπουδήποτε αλλού —και εννοούμε, βέβαια, χώρες όπου επιτρέπεται η πολυφωνία, ή έστω, η διφωνία...— ένα τέτοιο «συμβάν», απλώς δεν θα ήταν είδηση. Στην Ελλάδα, όμως, όπου τα πολιτικά μας ήθη ταυτίζονται, πολλές φορές, με την άβυσσο κάποιων προσωπικών στόχων, η χειραψία που αντάλλαξαν, την περασμένη Δευτέρα, ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου και ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας Κ. Μητσοτάκης, εκεί στο αεροδρόμιο του Ελληνικού, αποτέλεσε μέγα γεγονός! Και ήταν φυσικό να περιγραφεί, από τον ημερήσιο Τύπο, με πλήρεις λεπτομέρειες: Τι ώρα έφτασε στο αεροδρόμιο ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας, πότε, ακριβώς, εμφανίστηκε η πρωθυπουργική «Μερσεντές», πού προσγειώθηκε το ελικόπτερο που έφερε τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, πόσα βήματα έκαναν μαζί ο Κ. Καραμανλής και ο Α. Παπανδρέου και —στη συνέχεια— η «μεγάλη στιγμή»: «Πριν ο κ. Καραμανλής προχωρήσει να χαιρετήσει τον κ. Λάζαρη που περίμενε στη σειρά, κάτι λέει στον κ. Παπανδρέου και τότε —στο σημείο αυτό ο ρεπόρτερ βάζει άνω και κάτω στιγμή και κόβει το κείμενό του με παράγραφο...— ο πρωθυπουργός δίνει το χέρι του στον κ. Μητσοτάκη, ο οποίος, χαμογελώντας, τον χαιρετά, κτλ.».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ, όμως, του είδους αυτού, οπωσδήποτε δεν μας τιμούν. Και όσο και αν οι περισσότερες εφημερίδες κατέγραψαν σαν θετική —ή περίπου θετική— την παρέμβαση του προέδρου της Δημοκρατίας, που «μπήκε στη μέση για να σπάσει το αδιέξοδο που έχει δημιουργηθεί στις σχέσεις του πρωθυπουργού με τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης», δεν παύει η όλη αυτή παρέμβαση να υποδηλώνει, και να βαθμολογεί, το επίπεδο της πολιτικής μας ζωής και, προπαντός, το επίπεδο της πολιτικής μας αντιπαράθεσης. (Φυσικά, υπήρξαν και έντυπα, όπως η «Αυριανή», που έβαλαν κατά Καραμανλή, διότι «παγίδεψε τον Ανδρέα», υποχρεώνοντάς τον «να δώσει το χέρι στον Εφιάλτη...»).

Έσπασε, άραγε, ο πάγος;

ΕΣΠΑΣΕ, όμως, η συνάντηση του αεροδρομίου, τον πάγο που υπάρχει στις σχέσεις του πρωθυπουργού με τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης; Και θα δοθεί, πράγματι, συνέχεια, στην άποψη του ρυθμιστή του πολιτεύματος —την οποία φέρονται να ασπάζονται οι Α. Παπανδρέου και Κ. Μητσοτάκης...— ότι υποχρέωση της πολιτικής ηγεσίας είναι να πρωτοπορεί στην «διατήρηση του ηπιού κλίματος»;

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ δεν είναι, ασφαλώς, εύκολη, μια και θα εξαρτηθεί, κατά βάση, από τον χρόνο των εκλογών, από το εκλογικό σύστημα που θα προκρίνει η κυβέρνηση, από το πώς το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία θα μεθοδεύσουν την προεκλογική τους εκστρατεία και —ως ένα μεγάλο βαθμό— από το αν ο σημερινός πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εκτεθεί ή όχι υποψήφιος, για το ύπατο αξίωμα της πολιτείας.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ αυτό, θα έχει αποφασιστική σημασία στην καλλιέργεια «ηπιού κλίματος», εφόσον την υποψηφιότητα Καραμανλή —αν υπάρξει— θα υποστηρίζουν τόσο το ΠΑΣΟΚ, όσο και η Νέα Δημοκρατία. Μια τέτοια προοπτική, όμως —που σημαίνει ότι ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία ανακαλύπτουν, επι-

τέλους, ένα κοινό σημείο συναίνεσης— φαίνεται να ενοχλεί ριζμένους παράγοντες της Δεξιάς. «Ο Καραμανλής, λένε, είναι δικός μας». Και αν δεχθεί ν' ανανεώσει τη θητεία του, τότε η υποψηφιότητά του πρέπει να υποδειχθεί «μόνο από μας», δηλαδή τη Νέα Δημοκρατία, όπως έγινε και το 1980. «Διαφορετικά —προσθέτουν— η υποψηφιότητά του, θα είναι προσφορά στο ΠΑΣΟΚ». Οι πιο «ακραιφνείς», μάλιστα, από τους παράγοντες αυτούς, υποστηρίζουν ότι ο σημερινός πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν θα πρέπει —σε πρώτο στάδιο— να εκτεθεί υποψήφιος. Οπότε...

ΙΔΟΥ ΤΟ σχετικό σενάριο: Ο Κ. Καραμανλής αρνείται να θέσει υποψηφιότητα. Η Βουλή, κάτω από τον σημερινό συσχετισμό δυνάμεων, αδυνατεί να εκλέξει άλλον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Κατ' ακολουθία, η Βουλή διαλύεται και προκηρύσσονται εκλογές. Τότε, ακριβώς, η Νέα Δημοκρατία θ' ανοίξει καταγιστικά πυρά: Η «ολοκληρωτική νοοτροπία του ΠΑΣΟΚ» —θα διακηρύξει— απογοήτευσε τον Κ. Καραμανλή, πο αποφάσισε ν' αποσυρθεί από τον δημόσιο βίο. Κατά συνέπεια Ψηφίστε Νέα Δημοκρατία, που έχει τη δύναμη —και την πεποίθηση— για να τον μεταπείσει, κτλ. Φυσικά, το σενάριο δεν έχει καμιά πιθανότητα επιτυχίας. Γιατί, από τη στιγμή που ο σημερινός πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν θα δεχθεί να είναι υποψήφιος, τον Απρίλιο του '85, τότε —όπως σημειώνει και το «Βήμα»— «θα έχει αποφασίσει πως ανήκει στην ιστορία».

Τι είδους εκλογικός νόμος;

ΑΛΛΑ ΤΟ «ήπιο κλίμα», δεν συναρτάται μόνο με την προεδρική εκλογή. Άλλο τόσο, συναρτάται με τον εκλογικό νόμο (πάνω σε ποιο «πατρόν» θα κοπεί και θα ραφτεί...), με τον τηλεοπτικό χρόνο που θα δοθεί στα κόμματα, με τα πρακτικά μέτρα που θα ληφθούν —αν θα ληφθούν— για να διεξαχθεί ο προεκλογικός αγώνας πάνω σε μια βάση ισοτιμίας και ανοικτού διαλόγου. Από την πλευρά αυτή, μικρή σημασία έχει αν ο σύμβουλος του πρωθυπουργού, Αντώνης Στρατής, επιμένει λ.χ. ότι «την ηρεμία και ομαλότητα δυναμιτίζει ο μοιραίος άνθρωπος» (του Ιουλίου 1965), όπως μικρή σημασία έχει αν ο σημερινός αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας υποστηρίζει ακριβώς το αντίθετο, ότι, δηλαδή, το ΠΑΣΟΚ —και όχι η Νέα Δημοκρατία— πυροδοτεί την όξυνση. Και στη μία και στην άλλη περίπτωση, σημασία έχουν οι πράξεις.

ΜΙΛΩΝΤΑΣ, όμως, για εκλογικό νόμο, ίσως αξίζει να καταγράψει κανείς και όλα όσα λέγονται ή γράφονται περί απλής αναλογικής. Μέσα στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ, εν πρώτοις, και κυρίως σε επίπεδο Κεντρικής Επιτροπής, υπάρχουν στελέχη που υποστηρίζουν ότι παρήλθε, πλέον, η εποχή των «αυτοδύναμων κυβερνήσεων». Ότι το ΠΑΣΟΚ δεν έχει δικαίωμα να παίζει την υπόθεση της αλλαγής κορώνα - γράμματα, εμμένοντας στην πάση θυσία, κυβερνητική αυτοδυναμία. Ότι την αλλαγή δεν τη σώζει η πολυσυλλεκτική, αλλά η απλή αναλογική, που μπορεί να σημαίνει κυβέρνηση ευρύτερης συνεργασίας της Αριστεράς, αλλά, πρωτίστως, σημαίνει οριστικό φραγμό, στην όποια άνοδο της Δεξιάς.

ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ με τη συλλογιστική αυτή, άλλα στελέχη του ΠΑΣΟΚ επιμένουν ότι η απλή αναλογική είναι δικοπο μαχαίρι, ότι η όποια σύμπραξη του ΠΑΣΟΚ με το ΚΚΕ ή το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, ενδέχεται να έχει ευρύτερες αρνητικές επιπτώσεις, ότι την απλή αναλογική μπορεί να εκμεταλλευτεί και η Δεξιά —σχηματίζοντας δική της «συμμαχική» κυβέρνηση με κά-

ους καιροσκόπους κεντρώους ή κεντροδεξιούς και —ότι, ό- και αν έχει το πράγμα, «είναι προτιμότερο να πέσουμε επί επάλξεων, παρά να νοθεύσουμε το περιεχόμενο της αλλα-».

ΑΛΛΑ ΠΕΡΙ απλής αναλογικής, γίνεται λόγος και μέσα ν ίδια τη Νέα Δημοκρατία. Η, μέχρι στιγμής, επίσημη θέση ηγεσίας, είναι ότι «υποστηρίζουμε το σημερινό σύστημα της χυμένης αναλογικής ή οποιοδήποτε άλλο σύστημα, που θα τφάλιζε τίμιες και ελεύθερες εκλογές». Στο κόμμα της α-ματικής αντιπολίτευσης, όμως, εξακολουθούν ν' ακούον-φωνές υπέρ της απλής αναλογικής. (Βλέπε και συνέντευξη Ιπούτου, ΑΝΤΙ, τχ. 270). Υπάρχουν στελέχη που πιστεύουν η Νέα Δημοκρατία θα πρέπει να κάνει ουσιαστικά κεντρώα ιγμاتا... Ότι η πόλωση και η αντιπαράθεση, δεν βοηθούν ε τη Νέα Δημοκρατία, ούτε το ΠΑΣΟΚ, αλλά τα δύο Ε... Ότι, στη βάση κάποιων «συναινετικών διαδικασιών», θα πρέπει ν' αποκλεισθεί το ενδεχόμενο, αύριο μεθαύριο, ε «εποικοδομητικής συνεργασίας» ΠΑΣΟΚ - Νέας Δημο-τίας. Για όλους αυτούς τους λόγους —λένε— η Νέα Δημο-τία δεν πρέπει ν' αντιταχθεί στην απλή αναλογική, αν υπο-εί ότι το σύστημα αυτό, θα προταθεί, τελικά, από κυβερνη-ής πλευράς.

ΙΣ ΘΕΣΕΙΣ αυτές, όμως, καταπολεμούν άλλα ηγετικά στε-η της Νέας Δημοκρατίας. Απλή ανάλογική —λένε— ση-νει διάσπαση του κόμματος, την οποία φέρεται να ευνοεί ο ρυθμιστής του Πολιτεύματος, «προκειμένου να εκπληρώ-το όνειρο της ζωής του —να καταστεί υπερπρόεδρος μιας εϋ-στης συμμαχικής κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ - Νέας Δημοκρα-ς»! Συνεπώς, χρέος της σημερινής ηγεσίας —υποστηρί-ν— είναι να δώσει τη μάχη για την ενισχυμένη αναλογική, ρυπνώντας για τα διάφορα προεκλογικά τρυκ του ΠΑ-Κ».

Η «αμφίπλευρη διεύρυνση»

Α ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΑ «τρυκ», όμως, καταγγέλλουν και τα ιματα της Αριστεράς, με αφορμή τη δήλωση του πρωθυ-ργού —ύστερα από σχετική εισήγηση του Μ. Γλέζου— ότι ΠΑΣΟΚ θα επιχειρήσει, τώρα, την «αμφίπλευρη διεύρυνση», βαξε διεύρυνση «κ α ι προς τα αριστερά, με την αξιοποίηση ντακτων αυτού του χώρου, κ α ι προς το κέντρο, όπου υ-χουν καλοί αγωνιστές της δημοκρατίας».

ΑΛΛΑ ΠΟΙΟΙ μπορεί να είναι αυτοί, οι «ανέντακτοι της Αρι-ράς» ή οι «κεντρώοι αγωνιστές της δημοκρατίας», οι οποίοι ορεί να εξασφαλίσουν την αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ, εφό-ν αυτό είναι το ζητούμενο, σε αντιπαραβολή «με την ευρύτε-συνεργασία των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων που λεύουν για την αλλαγή»; Αναφέρονται πολλά ονόματα: Από η καθηγητή Δημ. Τσάτσο, μέχρι τον Κ. Μπαντουβά και τον χηγό του κόμματος των Φιλελευθέρων, Νικήτα Βενιζέλο.

ΑΛΛΑ ΕΙΝΑΙ κοινός τόπος ότι η αλλαγή δεν θα προχωρήσει και τα προβλήματα δεν θα λυθούν, όπως δεν λύθηκαν με τη μμετοχή του Γ. Μαύρου ή του Μ. Γλέζου, στους συνδυα-ούς του ΠΑΣΟΚ— με την όποια «αμφίπλευρη διεύρυνση». ι το ΠΑΣΟΚ δεν θα αποκτήσει, φυσικά, νέο ήθος ή νέο νεϋ-, αν περιλάβει στην λίστα του, κάποιους έστω συμπαθείς πο-ικούς, όπως είναι λ.χ. ο Γιάννης Ζιγδης, το όνομα του ο-ίου επίσης αναφέρεται.

ΟΙ ΠΛΗΘΕΙΟΙ φίλοι της αλλαγής, ζητούν από το ΠΑΣΟΚ, αν άλλη πολιτική. Και ένα πρόγραμμα ουσιαστικών μεταλ-ιγών, που έχει αδήριτη ανάγκη η χώρα.

ΑΝΤΗΝΩΡ

αγκάλη

Παιδικός σταθμός - νηπιακό τμήμα
Τσαμη Καρατασου 62 - Φιλοπαππου
Η αγκαλή καλωσορίζει τους
μικρους της φίλους 2-5 χρονων
τηλ. 92.251.92, 82.15.377, 86.24.621

ΜΗΤΣΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΜΑΡΤΩΛΟΣ

Ο Ντοστογιέφσκι και τα ιερά του τέρατα.

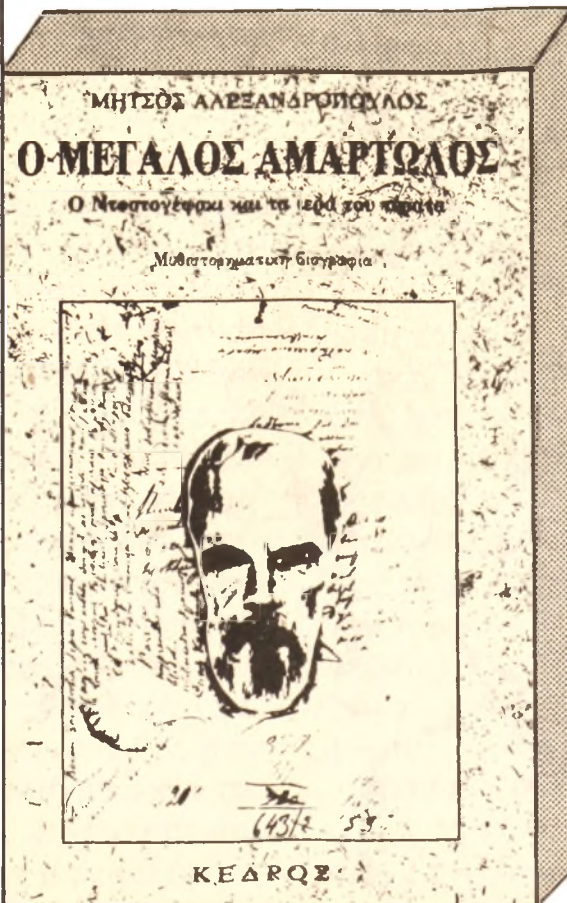
Μυθιστορηματική βιογραφία

Ένα βιβλίο αφιερωμένο στον ψυχικό κόσμο του Ντοστογιέφσκι. Μερικές από τις ακραίες στιγμές της ζωής του και του χαρακτήρα του, τα Ιερά Τέρατα του Ντοστογιέφσκι - ο πνευματικός αγώνας της διαμόρφωσης τα πρώτα χρόνια, πολύ κοντά στο όριο της Τρέ-

λας, το Χρήμα και ο σκληρός βιοποριστικός αγώνας, η Ρουλέτα, η Γυναίκα, η Επιληψία, το Έργο με την έννοια του καθημερινού εργατι-κού μόχθου, ο Θάνα-τος - είναι εδώ οι τραγι-κές περιπέτειες με τις οποίες πλέκεται το μυ-θιστόρημα της ψυχής του Ρώσου συγγραφέα. Ο αναγνώστης γνωρι-ζει έτσι στις πιο καυτές στιγμές της ζωής και το χαρακτήρα ενός αν-θρώπου που ακόμη και σήμερα μας φαίνεται παράδοξος κι απίστευ-τος, ενώ είναι «ο πιο ανθρωπίνος μέσα στις μεγάλες μορφές της λογοτεχνίας».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΕΔΡΟΣ

Γεωργίου
Γενναδίου 6
Τηλ.: 36.15.783

Η ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ ΣΤΟΝ ΑΡΕΙΟ ΠΑΓΟ;

Την επανεξέταση της αθώωσης της «Χαλυβουργικής» από τον Άρειο Πάγο, επεδίωκε πριν «αναδομηθεί», ο κ. Β. Κεδίκογλου. Αυτό είναι το νέο στοιχείο που προέκυψε μετά τη δημοσίευση της πολύκροτης και χρυσοφόρας κομπίνας των Αφών Αγγελόπουλων, στο προηγούμενο τεύχος του ΑΝΤΙ. Πιο συγκεκριμένα, ο τέως υπουργός Εμπορίου με γράμμα του προς τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, εξέταζε σοβαρά το ενδεχόμενο ακριβώς επειδή, όπως ήδη γράψαμε, το Δημόσιο... αμέλησε να παρευρεθεί στην εκδίκαση της υπόθεσης και το Δικαστήριο έκρινε χωρίς να έχει —ή να πάρει— υπόψη του ακόμα και την έκθεση του ΟΗΕ.

Κατά τα άλλα, εκτός από τα δημοσιεύματα δύο εφημερίδων (Έθνος και Ελευθεροτυπία) το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας μας πληροφόρησε ότι υπεύθυνο για την έκδοση των χρηματικών ενταλμάτων, είναι το Υπουργείο Εμπορίου που επιβάλλει και τα πρόστιμα. Πράγματι έτσι συνηθίζεται, αλλά στην συγκεκριμένη περίπτωση ο Υπουργός Εμπορίου παρέπεμψε το θέμα στο υπουργείο Οικονομικών (κι όχι Εθνικής Οικονομίας, όπως λαθεμένα γράψαμε), επιδιώκοντας προφανώς μία συναινέση και των άλλων «συγγενών» Υπουργείων σε μία ενέργεια που είχε σοβαρότατες συνέπειες.

Αποδεικτικό στοιχείο για τα παραπάνω, είναι το γεγονός ότι η αίτηση αναστολής της «Χαλυβουργικής», στρέφεται εναντίον της πράξεως επιβολής προστίμου, αλλά όχι και του χρηματικού εντάλματος πληρωμής, το οποίο δεν εκδόθηκε ποτέ. Πρέπει πάντως να σημειωθεί, ότι ακόμη κι αν αυτό εκδίδετο, τα χρήματα δεν θα εισπράττοντο πριν την εκδίκαση της υπόθεσης στα Αρμόδια Δικαστήρια. Εμείς σημειώσαμε το στοιχείο, κατά τα άλλα χωρίς σοβαρές πρακτικές συνέπειες, απλώς σαν ένα δείγμα των αντιθέσεων πολιτικής που εμφανίστηκαν ανάμεσα στα Υπουργεία Οικονομικών και Εμπορίου και τους πολιτικούς προϊσταμένους τους.

Αυτά είναι και τα ερωτήματα που παραμένουν σχετικά με την μεγάλη απάτη της τελευταίας δεκαπενταετίας. Παρακολουθώντας την εξέλιξή της, ελπίζουμε ότι θα έχουμε και τις απόψεις του σημερινού Υπουργού Εμπορίου κ. Ακριτίδη.

Η Τ.Υ. ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Όλη η ουσία των προτάσεων εκ μέρους της Δεξιάς για μια «συναινετική» πολιτική στηρίζεται κατ' ουσίαν σε μια αλληλεγγύη «κατεργαρέων» ή ομοτέχνων προς το ΠΑΣΟΚ. Το νόημα των προτάσεων είναι σαφές: «τώρα μάθατε και εσείς τις δυσκολίες της διαχείρισης, κατανοήσατε τις δυσχέρειες που δημιουργούν τα οργανωμένα συμφέροντα, τα μικρά περιθώρια που έχει στην πραγματικότητα κάθε κυβέρνηση». Έτσι λοιπόν σοφοί που γίνετε κύριοι του ΠΑΣΟΚ, μπορείτε να συμπράξετε μαζί μας, καθώς η σύμπραξη είναι η μόνη προϋπόθεση για την υπέρβαση των παγίων προβλημάτων, αυτό μοιάζει να λέει η «φωτισμένη» Δεξιά στο ΠΑΣΟΚ.

Δεν είναι δε λίγοι εκείνοι που εύχονται και επιθυμούν μια τέτοια συνεργασία, την οποία αξιολογούν ως συνολικά θετική εξέλιξη των πολιτικών θεσμών. Αυτή η «ιταλοποίηση» της πολιτικής μας ζωής θεωρείται επίσης από πολλούς ως η ύστατη και αποφασιστικότερη εμπέδωση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

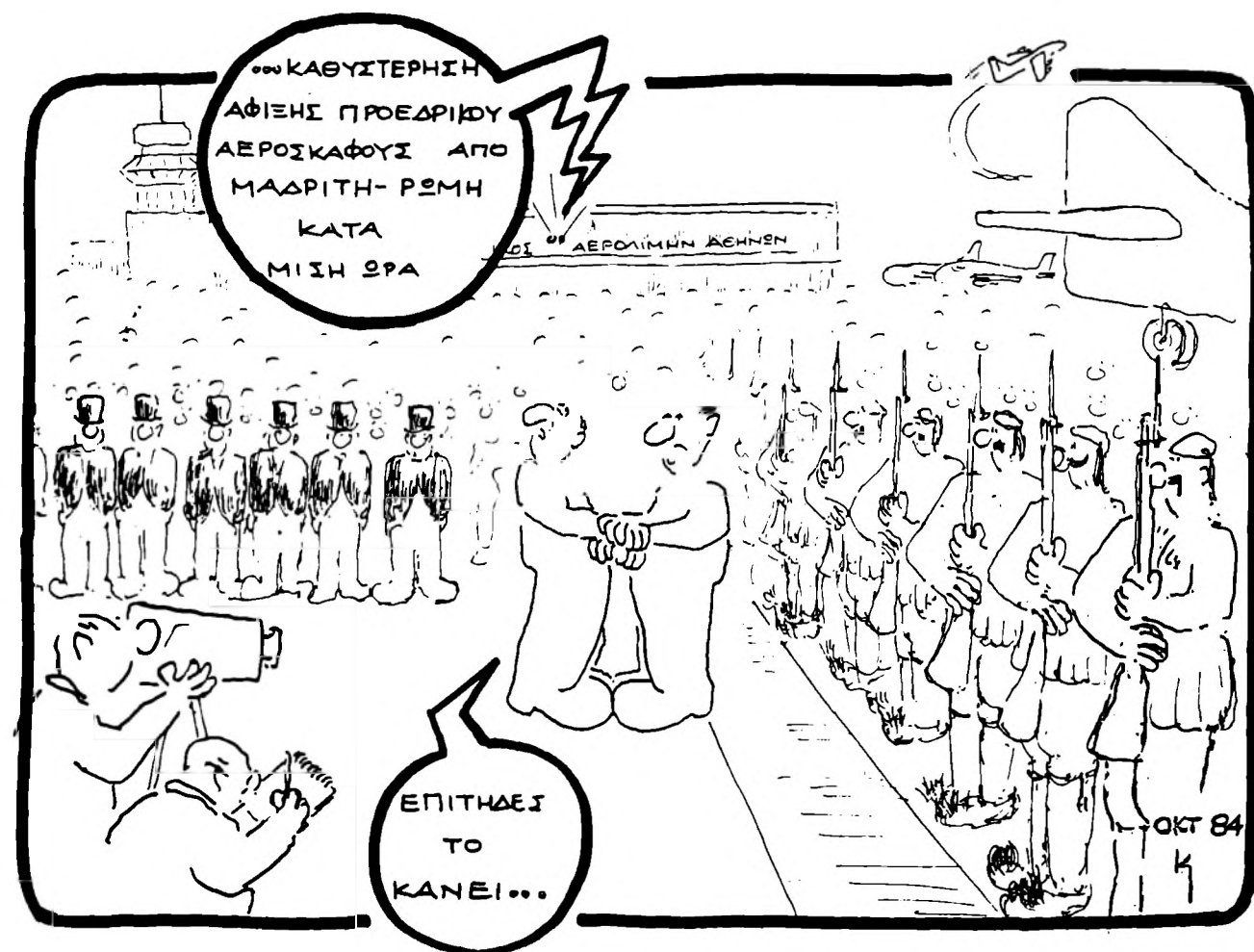
Είναι αλήθεια πως για τις εκτιμήσεις αυτές υπάρχουν σοβαρά επιχειρήματα στήριξης. Και το κυριότερο είναι ίσως ότι η συναινετική πολιτική προωθεί μια ειλικρίνεια στο δημόσιο βίο, καθώς περιορίζει αυτόματα τη ρητορική τα «θα», τον αχαλίνωτο λαϊκισμό, και όλο το ποδοσφαιρικό κλίμα γενικώς που αναπτύσσεται στον πολιτικό μας «στίβο».

Και όμως πολλές φορές υποψιάζεσαι ότι η «ενότητα ομοτέχνων» θα διακινδυνεύεται πάντα από τις αντιθέσεις «κατεργαρέων».

Ήταν για παράδειγμα ανατριχιαστικό το θέαμα των δύο κομμάτων στη σύγκρουσή τους στη Βουλή ως προς τα θέματα της τηλεόρασης.

Όλες οι λαϊκές παροιμίες ισχύουν και επαληθεύονται σ' αυτή τη συζήτηση «είπε ο γάιδaros τον πετεινό κεφάλα» κτλ. Αν άκουγες τη ΝΔ θα πίστευες, πως η ιδεώδης τηλεόραση υπήρχε στην Ελλάδα επί των ημερών της για να έρθει μετά ο «ολοκληρωτισμός» του ΠΑΣΟΚ.

ΟΤΑΝ ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΧΕΙΡ-ΑΠΤΟΝΤΑΙ...

Από τις στήλες αυτές, δέκα χρόνια τώρα, ένα από τα κεντρικότερα ζητήματα κριτικής στην πολιτική ζωή του τόπου ήταν πάντα η παρατηρούμενη αναπαραγωγή προτύπων συμπεριφοράς και πρακτικής δημοσίων ανδρών που κάθε άλλο παρά συνάδουν με την ανάγκη θεσμικής εμπέδωσης και κοινωνικής διευρύνσης των αρχών μιας, τύποις, Δημοκρατικής Πολιτείας. Πότε η, εν πολλοίς, ετεροπροσδιοριζόμενη πολιτική συγκυρία στους συσχετισμούς των δυνάμεων που ασκούν επιρροή στη διαμόρφωση ή την άσκηση της εξουσίας· πότε η υπολειπόμενη λειτουργικότητα και η αναιμία των θεσμών που συγκροτούν τους ιδιώτες σε φορείς κοινωνικούς συμφερόντων και τα άτομα σε πολίτες· πότε η κυριαρχία της λογικής του ποδοσφαιρικού θεάματος, του φορμαλιστικού και ηθικιστικού μανιχαϊσμού: «δικοί μας» - «εχθροί μας», που πόρρω απέχει του όποιου τύπου δικοματισμού (η γηραιά Αλβιών έχει και πολιτικό πολιτισμό η δύστυχη...), όλα αυτά έχουν πάντα σαν αποτέλεσμα κάποιος πολιτικός ή στρατιωτικός καρριέρας να αναδεικνύεται, σε «χαρισματικό»

ΠΑΣΟΚ με τη σειρά του αφού υπενθύμισε την αλήθεια για Δ και την πολιτεία της στην Τ.Υ. επιδόθηκε σε απαράδεκτες βασίες για να αποδείξει τα αναπόδεικτα, γιατί δηλαδή η ορά του με τη ΝΔ είναι διαφορά ποσοτική.

μεγάλο πρόβλημα όμως σ' αυτή τη συζήτηση ήταν πως πραγματοποιήθηκε —ανερυθρίαστα— ενώπιον του ελληνικού που καλώς γνωρίζει από την άμεση εμπειρία του και τις απαιτήσεις των μεν, και τον μπερτοδουλισμό των δε.

συζήτηση δηλαδή προϋπέθετε τη «συναίνεση» ότι γίνεται στον κουτών, μια και έτσι αντιμετωπίστηκε περίπου ο ελληνικός λαός και από τα δύο κόμματα.

πιζουμε πραγματικά μπρος σε όλα αυτά που συμβαίνουν να έχει συναίνεση πολιτών γύρω από ορισμένες απαράβατες αλήθειες, που θα βάλουν τα θεμέλια μιας νέας ποιότητας δημόσιας ζωής.

ΠΟΛΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΖΑΜΠΟ

γνωρίζουμε αν, όπως ισχυρίζεται ο κ. Φωτήλας, ο κ. Παπανδρέου τρέφει μια ακατανίκητη προσωπική έλξη για τον τρίτο κόκκο. Γνωρίζουμε όμως πια ότι τρέφει μια ακατανίκητη έλξη αστυνομικές» πλευρές μεγάλων διεθνών θεμάτων, τις οποίες δεν προσέχει ιδιαίτερα στο ντοκουμέντάρισμά τους.

ιγκεκριμένα ως εντελώς «άτυχη» πρέπει να θεωρηθεί η δήλωση του στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ ότι το Νοτιο-ατλαντικό τζάμπο εκτελούσε «κατασκοπευτική πτήση» εξ ου και κινήθηκε η στάση του ΠΑΣΟΚ που δεν ήθελε την απονομή ευρών στην ΕΣΣΔ.

έβαια δεν χρειάζεται να θυμίσουμε ότι όλες οι πραγματοποιήσεις και εκτιμήσεις διεθνών οργανισμών απέκλεισαν το ενδεχόμενο της κατασκοπευτικής πτήσης, το οποίο, επαναφέρεται μόνο από την ανατολική προπαγάνδα και από διάφορους ενοχλητές ή δημοσιεύματα του Δυτικού Τύπου.

εν είναι πάντως νοητό, να στηρίζονται οι δηλώσεις του πρωτοπρωτοπρωτού σε δημοσιεύματα εφημερίδων —και να τροφοδοτούν «στημένο» μηχανισμό του Στέιτ Νητπάρτμεντ με το κατάλληλο υλικό, την ώρα που γίνονταν στο Κογκρέσο οι συζητήσεις για βοήθεια στην Ελλάδα και την Τουρκία.

ο θέμα όμως βρίσκεται αλλού. Ότι οι δηλώσεις αυτές του κ. Παπανδρέου δεν γίνονται φυσικά για την «ιστορική αλήθεια» αλ-

λυσωτήρα, υπό τη σκέπη και την προστασία του οποίου εκαλούντο, συνωθούνται, να βουλεύονται τα μέλη του εκφευγμένου σώματος των «πολιτών». να! τόνοι μελετών για τον «ρόλο της προσωπικότητας στην ιστορία» και την «αλήθεια των διοικούν» να! τόμοι οι «βιογραφίες επιφανών ανδρών της ιστορίας» να! τόμοι μελάνης για την «πολιτική ιστορία» που γράφεται στα... παραμύθια, στους διάδρομους που λες και απάμπουν τοπολογικά στον αποκοσμισμό, απ' τη σκέψη και τα πεδία της ιστορίας, των πολλών, των ανώνυμων, των συλλογικών υποκειμένων, όπως θα γινε μια, προϊούσας σπανιότητας, κοινοτική κριτική.

λένουν οι αρχηγοί λοιπόν να διαχειρίζεται τα πάντα, τώρα που, όπως γράφεται και λέγεται, έχουμε κόμματα, δικάτα, συλλόγους, αύξηση της πληρότητας και ενεργοποίησης των, συνολικά ορισμένων, θεσμών πολιτικής συμμετοχής, σχέδια αποκέντρωσης στην πολιτική θεωράκιση της «λαϊκής παρέμβασης» και πάει λέγοντας.

στη «νόμιμη χώρα» όμως, όπως θα έ-

λεγα και η εναγώνια συνείδηση του Παπα του φιλελευθερισμού Αλέξη Τοκβίλ, εκεί δηλαδή όπου κρίνεται το πολιτικό παίγνιο, το προσωποπαγές πλέγμα άσκησης της εξουσίας επιβεβαιώνει τη θέση υπεροχής του, διαφυλάσσει την ολιγαρχική του συνέχεια και επικυρώνει εμφαντικά τη θεσμικότητα διάκριση αρχόντων και αρχόμενων. Αυτό το πλέγμα έχει και τους απαραίτητους θεσμούς για να διαδίδει την ιδεολογία που του είναι αναγκαία για την εξάρτηση εκατομμυρίων πολιτών από την εξουσία του και οι θεσμοί αυτοί ασκούν επάξια το λειτουργικό τους, αναδεικνύοντάς σε κεντρικό ζήτημα τις κινήσεις των μελών του σώματος (ναι, ακριβώς) των ισχυρών δημοσίων ανδρών, δικήν πληροφόρησης των πολιτών περί των «σημείων» τριβής της πολιτικής ζωής του τόπου («σημειολογίας» βεβαίως!): πού έβαλε το χέρι του ο κ. Καραμανλής όταν πλησίαζε ο κ. Παπανδρέου; τον κράτησε σφιχτά και με φιλικά αισθήματα απ' τον ώμο; πού κοιτάγε ο κ. Παπανδρέου όταν περνούσε δίπλα του ο κ. Μητσοτάκης; ο κ. Μητσοτάκης κοίταζε πάντα

μπροστά στη συνεστίαση ή έκλεινε το ματάκι του προς την πλευρά του κ. Στεφανόπουλου; κτλ.

Και πρόσφατα: τι νόημα και τι συνέπειες κρύβει η χειραψία Μητσοτάκη - Παπανδρέου υπό την επιτήρηση και πρωτοβουλία του «Θεού»;! Θα συνεχιστεί το ειδύλλιο; η χειραψία θα σημαίνει ήπιο πολιτικό κλίμα; η χειραψία ... θα εγκαινιάσει τη συναίνεση σε «κρίσιμα προβλήματα»; θα φέρει πάλι την «ομοψυχία»; (χαιρε αγία αθάνατη ελληνική οικογένεια με τον πάτερ φαμίλια σου).

Δεν λέμε. Καλές οι χειραψίες. Αν όμως από το εθιμοτυπικό τους πεδίο ανάγονται και επί της ουσίας, τότε φοβόμαστε μήπως καταλήξουν σε χειραψία θεσμών, σε καθυπόταξη της κοινωνίας και της πολιτικής στα στιβαρά χέρια δημοψηφισματικών ηγετών που δεν διαθέτουν ούτε τη χάρη, ούτε την ικανότητα του παραδοσιακού δημαγωγού και κυβερνούν μέσα σε ένα κοινωνικό κενό.

Και να σκεφτείτε ότι σε λίγο πλησιάζει και η προεκλογική περίοδος· φαντάζεστε προεκλογικές συγκεντρώσεις μέσα σε γήπεδα;

λά ως χειρονομία προς την «άλλη πλευρά» δηλαδή τον Ανατολικό Συνασπισμό.

Είναι η δήλωση αυτή ο προπομπός της άφιξης του στη Βαρσοβία του Γιαρουζέλσκι και ένα προλούδιο του ταξιδιού του στη Μόσχα.

Έχουμε επανειλημμένα τονίσει από τις στήλες αυτές τη συμφωνία μας στην άσκηση μιας πολυμέτωπης εξωτερικής πολιτικής και την ανάγκη να διευρυνθούν οι σχέσεις μας με το Ανατολικό μπλοκ.

Επειδή όμως ο Ανατολικός συνασπισμός είναι πολύ λιγότερο ιδεολογικοποιημένος απ' ό,τι φαντάζεται ο κ. Παπανδρέου και οι συνεργάτες του αυτές οι «χειρονομίες» είναι εντελώς περιττές αν όχι επιβλαβείς.

Οι Ανατολικοί δηλαδή πολύ καλά γνωρίζουν τι ήταν το Τζάμπο και πόσο σοσιαλιστής είναι ο Γιαρουζέλσκι κ.ο.κ. Ασκούν βέβαια την προπαγάνδα τους αλλά δεν εκτιμούν καθόλου εκείνους που την επαναλαμβάνουν ως αλήθεια.

Με λίγα λόγια οι Ανατολικοί επειδή ασκούν μια απόλυτα μεθοδική «ρεάλ-πολιτική» εκτιμούν περισσότερο έναν αντίπαλο ή κάποιον που διαφωνεί σταθερά παρά κάποιον, που, ενώ πρακτικά ανήκει αλλού, επαναλαμβάνει την προπαγάνδα τους θεωρώντας την ένα είδος υψηλής πολιτικής.

Ούτε ο Γιαρουζέλσκι λοιπόν χρειάζεται εξωραϊσμούς ούτε ο σοβιετικός μιλιταρισμός άφεση αμαρτιών, για να έχουμε καλές σχέσεις μαζί τους.

Στην περίπτωση μας είναι πιο σταθερός ένας φίλος που διαφωνεί με σαφήνεια, παρά ένας αντίπαλος που συμφωνεί στα ψέμματά μας...

ΟΙ «ΑΞΙΕΣ» ΔΕΝ ΔΙΚΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ «ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ» ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΟΝΤΑΙ...

Όπως είναι γνωστό ο νόμος απαγορεύει την κριτική των δικαστικών αποφάσεων. Δεν έχουμε λοιπόν σκοπό να παραβούμε τον νόμο. Απλά θέλουμε να αναπτύξουμε ορισμένες σκέψεις που γεννιούνται αυτόματα από τη δίκη των εκτελεστών του νεαρού ομοφυλόφιλου Καπερώνη, που είχε με τη σειρά του σκοτώσει τον 14χρονο Πρεκεζέ, γιό και ανηψιό των καταδικασθέντων αντίστοιχα.

Οι δυο Πρεκεζέδες καταδικάστηκαν σε φυλακή λιγότερη από τρία χρόνια για τον καθένα, παρόλο που στο δικαστήριο φάνηκε διάφανα ότι ο φόνος ήταν σχεδιασμένος και ότι η συνάντηση των «τιμωρών» και του «βδελύγματος» στους Μύλους δεν ήταν καθόλου τυχαία.

Αυτό που κυριάρχησε όμως στη δίκη ήταν οι παραδοσιακές ελληνικές αξίες: η έννοια της οικογένειας, της τιμής, του αίματος, ο καθαγιασμός του ομαλού και ο αναθεματισμός του ανώμαλου ήταν οι κυρίαρχοι τόποι της διαδικασίας, που συνεπήραν παράγοντες της δίκης και κοινό.

Σε ένα μεγάλο βαθμό επαναλήφθηκε το φαινόμενο που έχουμε επισημάνει σε πολλές ανάλογες δίκες: ότι δηλαδή το δικαστήριο σε παρόμοιες περιπτώσεις μετατρέπεται σε ένα δημόσιο θέαμα όπου ελκύεται μια ειδική κατηγορία του πληθυσμού με ψυχολογία ρωμαϊκού αμφιθεάτρου. Δηλαδή στη μαζική ψυχολογία που διαμορφώνεται στην αίθουσα του δικαστηρίου ο νόμος μετατρέπεται σε ένα πρόσχημα για την εκδήλωση των πιο καταπιεσμένων εξουσιαστικών τάσεων ενός πλεγματοειδούς κοινού.

Για άλλη μια φορά οι μάρτυρες γίνανε αντικείμενο διαρκών επιδοκιμασιών ή αποδοκιμασιών ή αποδοκιμασιών χιλίων περίπου ανθρώπων. Όταν ένας χωροφύλακας της φρουράς του Καπερώνη είπε την απλούστατη αλήθεια και θεμελιακή νομική παραδοχή ότι δεν επιτρέπεται να παίρνει ο κάθε ένας το νόμο στα χέρια του και να αυτοδικεί, δέχτηκε ύβρεις, κατάρες, αποδοκιμασίες από ένα έμπλεω δικαιοσύνης κοινό.

Από την άλλη μεριά η δίκη φάνηκε να ξεχνάει το αντικείμενό της. Απ' τη μια μεριά υπήρχε η έξαρση των αρετών της πατρικής αγάπης και της τιμής, που θεωρήθηκαν τα ιερά κίνητρα μιας καταδικαστέας μεν αλλά κατανοητής και συγχωρήσιμης ίσως πράξης, δηλαδή του φόνου.

Από την άλλη, το κρεσέντο της λαϊκής ομοθυμίας βρισκόταν στην καταδίκη της «ανωμαλίας» στο πρόσωπο του νεκρού Καπερώνη. Εφόσον ήταν ομοφυλόφιλος ήταν αυτονόητα και φριχτός εγκληματίας, αυτός έμοιαζε να είναι ο κυριαρχικός συλλογισμός στην αίθουσα.

Αυτή τη φορά δεν υπήρχε το λεπτό ταξικό πρόβλημα του Μπινίκου, «φτωχού και παρασυρμένου παιδιού» που σκότωσε τον «διεφθαρμένο» εφοπλιστή Σιφναίο.

Εδώ ήταν σαφές. Η κοινή φτώχεια του «θύτη» και του «θυμα-

τος» απέκλειε τον οίκτο ή την κατανόηση, την ταύτιση σε άλλο επίπεδο με τον φονιά. Εδώ πρόβαλε αυστηρή η καταδίκη. Ο πατέρας - φονιάς έγινε το πρότυπο που επικυρώνει τη γραμμή αίματος που μας χωρίζει από το Άλλο. Ο Καπερώνης έγινε το σύμβολο του κακού που η εξόντωσή του είναι όχι μόνο κατανοήσιμη αλλά και επιβεβλημένη πράξη καθάρσης. Με λίγα λόγια οι Πρεκεζέδες στη δίκη τους χάσαν την τραγικότητα του πατέρα καθεύου που αδίκησαν από πάθος. Εξυψώθηκαν σε ήρωες που πρᾶξαν σύμφωνα με τους βαθύτερους νόμους που εγκατοικού πίσω από τους θεσμούς στο μεγάλο σκότος των κοινωνικών προκαταλήψεων —και της έλξης τους...

ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ

Στο ίδιο μοτίβο ουσιαστικά της δίκης των πρεκεζέδων παίχτηκε και το ερωτικό δράμα των Χανίων, με την αυτοκτονία των δύο παιδιών που ο έρωτάς τους δεν είχε την έγκριση της οικογένειας της κοπέλας.

Πρέπει πού και πού να γίνονται τέτοια περιστατικά ώστε έστω και με την παραλογοτεχνία τύπου «Μιμίκου και Μαίρης» να προβάλλει με βάναυσο τρόπο στο προσκήνιο η Ελλάδα των «πολλών ταχυτήτων».

Αλλού εμφανιζόμαστε να ζούμε την αποσύνθεση των αστικών σχέσεων και αλλού η σφαίρα του οικογενειακού πυρήνα ή του χωριού είναι ο τελικός ορίζοντας των νέων.

Θέατρο και ταινίες, δημοσιεύματα και πρακτικές ξορκίζουν π μοναξιά και αναζητούν το νέο περιεχόμενο των διαπροσωπικών σχέσεων και αλλού οι διαπροσωπικές σχέσεις καταναγκάζονται να μεσολαβηθούν από εγκρίσεις και απαγορεύσεις.

Ο νόμος είναι και πάλι στο πλευρό του καταναγκασμού. Ο νεαρός είχε ήδη φυλακιστεί για απαγωγή, έτσι ώστε να ξέρει ότι δεν μάχεται κάποια άτομα αλλά βρίσκεται η ερωτική του έκφραση στη δαγκάνη των επίκουρων κρατικών μηχανισμών. Και η κοπέλα γνώριζε από τις αλλεπάλληλες ταπεινώσεις των συλλήψεων, των κατατρεγμών και των απαγορεύσεων ότι δεν μπορεί να υπάρξει σαν ζευγάρι παρά μόνο κουβαλώντας όλο αυτό τον κόσμο στην καθημερινή της ζωή.

Η αυτοκτονία αυτή δεν είναι ενέργεια «ευπαθών» και «ανώριμων» ψυχολογικά ατόμων. Είναι αποτέλεσμα αυτής της σταθερής καθημερινής πίεσης που μπορεί να ασκήσει μια μικρή κοινότητα στα μέλη της, όπου ο εκτοπισμός από τους κανόνες της είναι ήδη ένας συμβολικός θάνατος.

Από την άλλη όλο αυτό το θέμα επαναφέρει «επικαιρα» μια παλιά πρόταση για τις περίφημες «πολιτιστικές εκρήξεις» του καλοκαιριού. Την επαναλαμβάνουμε: μήπως λοιπόν αντί να παίζουμε τον «ρινόκερω» στα χωριά θα έπρεπε κυρίως να ανοίγουμε συζητήσεις, συνδυασμένες με τα ανοιχτά προβλήματα των κοινωνικών σχέσεων στην ύπαιθρο, έτσι ώστε τη στιγμή της συνήθειας να αντικαταστήσει μια άλλη προσέγγιση της καθημερινότητας;

Ας το δουν λοιπόν το θέμα αυτό διαφορετικά, όχι μόνο τα Υπουργεία μας αλλά και οι 8.000 πολιτιστικοί σύλλογοι που εμφανίζονται με εγκεκριμένα καταστατικά σε όλη τη χώρα...

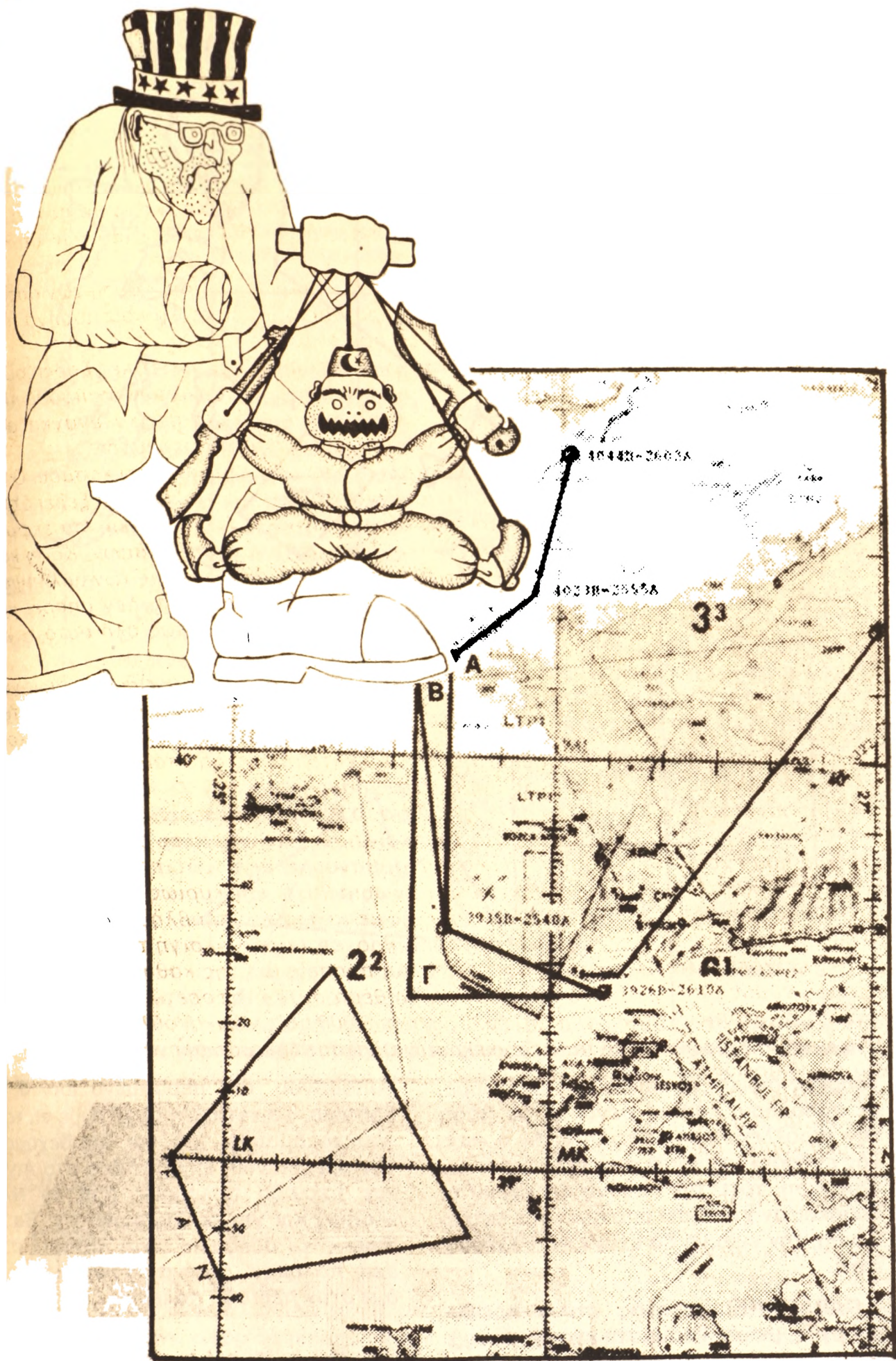
νηπιαγωγείο
το αστεράκι

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίδραση από έμπειρο προσωπικό.

Γκόλφω Π. Εύθυμιου
Βαλσαμώνος 4 και 'Ασκληπιού τηλ. 6447830 – 3635419.

ΧΙ στις νατοϊκές ασκήσεις ΝΑΙ στα νατοϊκά δίκτυα

Οι τουρκικές παραβιάσεις παρουσιάστηκαν με την απεικόνιση στο χάρτη και τη λεζάντα που ακολούθησε στην «Καθημερινή» (10/10/84). Ο χάρτης με τις περιοχές ασκήσεως: ΠΕΡΙΟΧΗ Α: Βρίσκεται αποκλειστικά μέσα στην περιοχή του τουρκικού FIR. Είναι μικρότερη της καθορισθείσας περιοχής για την άσκηση. ΠΕΡΙΟΧΗ Β: Βρίσκεται στο FIR Αθηνών και συμπληρώνει, προς την πλευρά αυτή, την περιοχή Α την περιοχή της ασκήσεως. Η Ελλάδα εξέδωσε NOTAM για την περιοχή Β, στις 23 Αυγούστου. ΠΕΡΙΟΧΗ Γ: Βρίσκεται στο FIR Αθηνών και εκτός περιοχής ασκήσεως. Η Τουρκία αυθαίρετως επεξέτεινε στην περιοχή αυτή τον χώρο της συμμαχικής ασκήσεως, και στις 24 Σεπτεμβρίου ζήτησε από την Ελλάδα να εκδώσει NOTAM για την περιοχή Γ. Η Ελλάδα αρνήθηκε, οπότε η Τουρκία προχώρησε αναρμοδίως στην έκδοση δικής της NOTAM.

ΠΟΣΟ ΚΑΚΕΣ —ή πόσο καλές— είναι οι ελληνοαμερικανικές (και ελληνονατοϊκές) σχέσεις; Μια επιτροχάδην αναφορά στις εξελίξεις του τελευταίου δεκαπενθήμερου, θα έπειθε, αμέσως, ότι οι σχέσεις αυτές πάνε από το κακό στο χειρότερο. Και ότι σε τρία, τουλάχιστον, επίπεδα —στο Κυπριακό, στο σεβασμό του εθνικού εναέριου χώρου και σε ορισμένες επιλογές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής— η συμπεριφορά των Αμερικανών και του ΝΑΤΟ, υπήρξε έντονα αρνητική.

ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ αυτή, επισήμανε, πρώτη, η ίδια η κυβέρνηση, με αφορμή την άσκηση του ΝΑΤΟ «Ντισπλάι Ντετερμινέσιον», στο Κεντρικό Αιγαίο, με συμμετοχή αεροναυτικών δυνάμεων των ΗΠΑ, Τουρκίας, Βρετανίας, Γαλλίας και Ιταλίας. Στην άσκηση αυτή, όπως είναι γνωστό, δεν πήραν μέρος οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις, λόγω Λήμνου. Όμως αυτή, ακριβώς, η μη συμμετοχή της χώρας, είχε σαν αποτέλεσμα ν' αποθρασύνει τις μετέχουσες δυνάμεις του ΝΑΤΟ, οι οποίες —όπως κατάγγειλε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, Δημ. Μαρούδας, την Τρίτη 2 Οκτωβρίου— όχι μόνο δεν τήρησαν τις «συμφωνημένες διαδικασίες», αλλά και «δημιούργησαν πρόβλημα ασφαλείας του εθνικού μας χώρου».

ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ, οι δυνάμεις του ΝΑΤΟ αρνήθηκαν να εφαρμόσουν τους κανόνες εναέριας κυκλοφορίας στην περιοχή του FIR Αθηνών (δημιουργώντας —εκ των πραγμάτων— κινδύνους για την αεροπλοΐα), επέτρεψαν στα τουρκικά αεροσκάφη να διεισδύσουν στην περιοχή αρ. 41 (που, σύμφωνα με τις ισχύουσες ρυθμίσεις του ΝΑΤΟ, βρίσκεται στην επιχειρησιακή αρμοδιότητα του Έλληνα διοικητή) και, κοντολογίς, στήριξαν ή «ευνόησαν τα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας».

ΟΛΑ ΑΥΤΑ καταγγέλλθηκαν, επίσημα, από την κυβέρνηση, με την προσθήκη ότι «η χώρα μας δεν έχει άλλη επιλογή —όσο συνεχίζεται η άσκηση— παρά να λάβει όλα εκείνα τα απαραίτητα μέτρα, για την ασφάλεια του εθνικού της χώρου και την προστασία των νομίμων συμφερόντων της». (Ένα από τα μέτρα αυτά, ήταν και η απόφασή της να κλείσει, για 36 ώρες, τον αεροδιάδρομο του Ανατολικού Αιγαίου, ύστερα από συρροή παραβάσεων του FIR Αθηνών και παραβιάσεων του εθνικού εναέριου χώρου, από τουρκικά πολεμικά τζετ).

ΥΠΗΡΞΑΝ, όμως, και ορισμένες άλλες επιλογές, στις οποίες δεν αναφέρθηκε η κυβέρνηση... Μια από αυτές, αφορούσε την άσκηση αεράμυνας, στα πλαίσια της ευρύτερης άσκησης «Ντισπλάι Ντετερμινέσιον». Η καταγγελία προήλθε, τη φορά αυτή, από την ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας, και υπήρξε σαφής: «Για πρώτη φορά —αναφέρει η ανακοίνωση της «ΝΔ»— τουρκικά αεροσκάφη πραγματοποιούν, επίσημα, ασκήσεις αεράμυνας, μέσα στον χώρο του Αιγαίου, στα πλαίσια συμμαχικής ασκήσεως». Και αμέσως παρακάτω: «Επί μακρά σειρά ετών, οι Τούρκοι επεδίωκαν μια τέτοια απόφαση του

NATO. Κατά τους χρόνους διακυβέρνησης της χώρας από τη ΝΔ, δεν το κατόρθωσαν. Το επιτυγχάνουν τώρα, χάρις στην πολιτική και τα σφάλματα της κυβέρνησεως του ΠΑΣΟΚ».

Ένα «μνημείο ασαφείας»

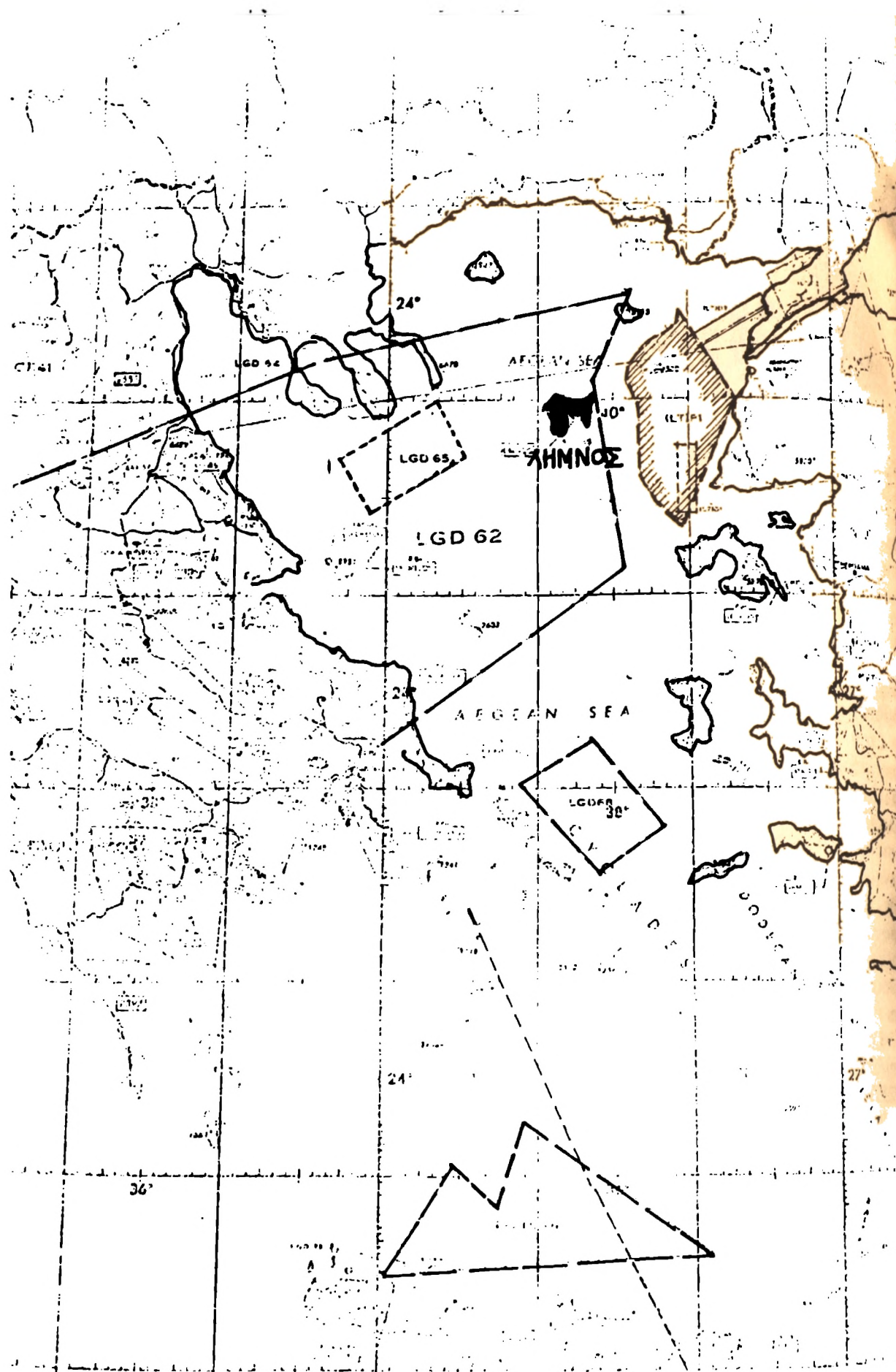
ΕΧΕΙ ΔΙΚΑΙΟ η Νέα Δημοκρατία, με την καταγγελία της αυτή; Και υπήρξε «σφάλμα» η μη συμμετοχή της χώρας (λόγω Λήμνου) στην άσκηση «Ντισπλαιή Ντετερμινέσιον»; Η κυβέρνηση απαντά αρνητικά: Δεν φταίνει οι όποιοι χειρισμοί μας, αλλά «οι ασαφείες της συμφωνίας Ρότζερς», που είχε αποδεχθεί ο τότε υπουργός Εξωτερικών (σημερινός αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας, Κ. Μητσοτάκης) και τις οποίες η σημερινή ελληνική κυβέρνηση θεωρεί απαράδεκτες, «γιατί θίγονται τα εθνικά μας συμφέροντα». Αλλά τις «ασαφείες» της συμφωνίας Ρότζερς, είχε πρώτος αναγνωρίσει ο ίδιος ο... Ρότζερς. Διαφορετικά —δήλωσε— το τουρκικό βέτο θα εμπόδιζε, ακόμα, την επάνοδο της Ελλάδας στο στρατιωτικό NATO! Στις συμφωνίες Ρότζερς, είχε αναφερθεί και ο υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ Κάσπαρ Ουάινμπεργκερ, όταν συναντήθηκε —για πρώτη φορά— με τον πρωθυπουργό Α. Παπανδρέου, στις Βρυξέλλες, τον Δεκέμβριο του '81: «Δέχομαι —του είπε— ότι οι συμφωνίες αυτές αποτελούν μ ν η μ ε ι ο α σ α φ ε ι α ς». Και στη δήλωση αυτή του Ουάινμπεργκερ, ο πρωθυπουργός είχε διακρίνει, τότε, την πρόθεση των ΗΠΑ να βοηθήσουν «στην απάλειψη των ασαφειών».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Οι ασαφείες της συμφωνίας Ρότζερς, δεν είναι τίποτε το νέο... Και αν τίθεται κάποιο ερώτημα, είναι σε τι βαθμό η κυβέρνηση είχε συνειδητοποιήσει ότι η μη συμμετοχή της στην άσκηση «Ντισπλαιή Ντετερμινέσιον», επέτρεπε την επίσημη —και για πρώτη φορά— συμμετοχή τουρκικών αεροσκαφών σε «άσκηση αεράμυνας», στον χώρο του Αιγαίου, στα πλαίσια άσκησης του NATO.

ΑΤΥΧΩΣ, η κυβέρνηση όχι μόνον αποδέχθηκε την τουρκική αυτή συμμετοχή, αλλά και έκανε ένα βήμα παραπάνω: Αναγνώρισε την αμερικανική επιδιαιτησία. Την επιδιαιτησία αυτή, παραδέχτηκε και ο ίδιος ο αναπληρωτής υπουργός Εθνικής Άμυνας Α. Δροσογιάννης. Όταν, μάλιστα, ρωτήθηκε από δημοσιογράφους, «πώς και γιατί έγινε αυτό», ο υπουργός είπε πως «κάποιοι θα έπρεπε ν' αναλάβουν την ευθύνη για την περίπτωση επεισοδίων στα πλαίσια της άσκησης»!

Οι «νέες ιδέες Ρότζερς»

ΕΤΣΙ, ΟΜΩΣ, φτάνουμε στις «νέες ιδέες Ρότζερς», στις οποίες αναφέρθηκε ο πρωθυπουργός, μιλώντας στους Έλληνες πολιτικούς συντάκτες, τον περασμένο Ιούλιο, στο Ζάππειο. Οι «νέες ιδέες» εμφανίζονται απλές: Γιατί να διαπληκτιζόμεθα, μεταξύ μας, για το αν την επιχειρησιακή ευθύνη στο Αιγαίο, θα έχει Έλληνας ή

Η περιοχή 40 σύμφωνα με τις Νατοϊκές ρυθμίσεις. Ο χάρτης δημοσιεύεται για πρώτη φορά.

Τούρκος διοικητής και να μην δεχτούμε, εκ προοιμίου, κάποια σενάρια, με βάση την «προέλευση της απειλής»; Αν ο «κοινός εχθρός» χτυπήσει από εκείνη την κατεύθυνση, τότε την ευθύνη θα έχουν οι Τούρκοι, αν χτυπήσει από αυτή την κατεύθυνση, την ευθύνη θα έχουν οι Έλληνες, κ.ο.κ.

ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ γεγονός ότι ο πρωθυπουργός, με μια θαυμαστή ενάργεια, είχε αναλύσει, τότε, το πραγματικό περιεχόμενο των «νέων ιδεών» του Ρότζερς: Με βάση τις «ιδέες» αυτές —είπε— «δεν υπάρχουν πια όρια (επιχειρησιακής ευθύνης). Και το Αιγαίο, μεταβάλλεται, για το NATO, σ' ένα χώρο βασικά ουδέτερο: Ούτε τουρκικό, ούτε ελληνικό, αλλά κυρίως αμερικανικό, εφόσον επικεφαλής είναι βέβαια η Νεάπολη».

ΑΥΤΟ, όμως, που είχε απορρίψει ο πρω-

θυπουργός, τον περασμένο Ιούλιο, στο Ζάππειο, φαίνεται ότι αρχίζουμε να το ενασκεφτόμαστε, μια και αποδεχόμαστε την αμερικανική επιδιαιτησία στο Αιγαίο «σε περίοδο πολέμου». (Για το NATO —όπως και για το Σύμφωνο της Βαρσοβίας— «οι ασκήσεις είναι πάντοτε ασκήσεις πολέμου. Άρα σε ασκήσεις, ισχύει ό,τι στην περίοδο πολέμου»).

Ποιον εξυπηρετούν τα AWACS;

ΔΕΝ ΣΤΑΜΑΤΗΣΑΜΕ, όμως, στην αμερικανική επιδιαιτησία. Γιατί την ίδια στιγμή που καταγγέλλαμε τους Αμερικανούς και το NATO ότι δημιουργούν, με τη στάση τους, «πρόβλημα ασφαλείας του εθνικού μας χώρου» και —ακόμα χειρότερο— ότι «ευνοούν τα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας», ο αναπληρωτής υπουργός Ά-

τέρτα, σχηματική απεικόνιση της υπεροχής των AWACS έναντι των ραντάρ εδάφους: ένα α-
κάφος AWACS καλύπτει ολόκληρο τον ε-
ξωτερικό χώρο, ενώ εντοπίζει τα εχθρικά αεροπλά-
να πολύ πριν αυτά μπουν στη δέσμη εκπομ-
πών ραντάρ εδάφους (R). Δεξιά, ένα AWACS
διακρίνεται το φορητό σύστημα ραντάρ.

ας Α. Δροσογιάννης ανακοίνωνε ότι η
έγερση αποδέχτηκε τη μεταστάθμευ-
ση στην αεροπορική βάση της Πρέβεζας
κατασκοπευτικών ΑΒΑΚΣ (ιπτάμενων
ραντάρ), ικανών να καλύψουν —όπως ση-
μαίνει ο αμερικανικός και ο βρετανικός
έλεγχος— τις «πυρηνικές στρατηγικές α-
πειλές των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ». (Θυμά-
στε τον Καρυωτάκη; «Θάνατος είναι οι
απειλές που χτυπιούνται στους μαύρους
αυτούς και τα κεραμίδια»... Μόνο που,
αλλά, ο θάνατος που θα ελλοχεύει, θα εί-
ναι πυρηνικός, αφού η Πρέβεζα θα κατα-
στεί στόχος πυρηνικών απαντητικών κτυ-
πών, σε περίπτωση πολέμου ΗΠΑ-
ΕΣΣΔ).

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ υπουργός χαρακτή-
ρισε την μεταστάθμευση των ΑΒΑΚΣ, στο
ελληνικό έδαφος, σαν «μια από τις πλέον
ιφύπευρες πλευρές της συμμετοχής
στης ΝΑΤΟ». Είπε, ακόμα, ότι «αφού οι
Έλληνες παίρνουν εικόνα από τον ελληνο-
εναέριο χώρο, δεν υπάρχει λόγος να
επωφεληθούμε και μεις από το πρό-
γραμμα των ΑΒΑΚΣ». Εκείνο, ωστόσο,
που δεν είπε, είναι ότι όλες οι πληροφο-
ρίες που θα συλλέγουν τα ΑΒΑΚΣ (και α-
π' τον ελληνικό, και από τον τουρκικό χώ-
ρο, και προπαντός, κατά μήκος της συνο-
ριακής γραμμής ΝΑΤΟ-Συμφώνου Βαρσο-
βίας), δεν θα μεταβιβάζονται στους Έλλη-
νες ή στους Τούρκους, αλλά στους Αμερι-
κανούς... Ότι το εθνικό μας δίκτυο ραν-
τάρ, θα συντονισθεί πλήρως με το σύστη-
μα λειτουργίας των αεροσκαφών αυ-
τών... Ότι όλη αυτή η ιστορία των ΑΒΑΚΣ,
φεύγει από τα στενά πλαίσια των «εθνι-
κών συμφερόντων», αφού ολόκληρος ο α-
μερικανικός μας σχεδιασμός θα υπαχθεί
στην γενικότερη πυρηνική στρατηγική
των ΗΠΑ, σε αντιπαράθεση, πάντοτε, με
την στρατηγική της ΕΣΣΔ. Άλλωστε, είναι
πλέον μυστικό ότι τα ΑΒΑΚΣ δεν είναι πια
απλά ιπτάμενα ραντάρ, για την ε-
κτίμηση του εναέριου χώρου, αλλά ιπτά-
μενα στρατηγεία που ρυθμίζουν —και
επενδύουν— όλα τα συστήματα ανάσχε-
σης, για την απόκρουση των «ερυθρών».

ΠΟΙΑ ΣΥΝΑΦΕΙΑ, όμως, μπορεί —ή
πρέπει— να έχει η χώρα μας με τη γενικό-
τερη σχεδίαση της αμερικανικής ή νατοϊ-
κής στρατηγικής, όταν η ίδια η κυβέρνηση
διακηρύσσει ότι η συμφωνία Ρότζερς, με
την οποία ξαναγυρίσαμε στη στρατιωτική
δομή του ΝΑΤΟ, είναι, και παραμένει, ανε-
νεργός; Όταν φορτώνουμε στις «ασά-
φειες» της συμφωνίας αυτής, την τουρκι-
κή και νατοϊκή πρόκληση —που εκδηλώ-
θηκε, πριν ακόμα αρχίσει η άσκηση «Ντι-
σπλάιη Ντετερμινέσιον» —κάτω από ποια
λογική μετατρέπουμε το αεροδρόμιο του
Ίακτιου, σε αμερικανική και νατοϊκή βάση;
Να μην ξέρουμε, άραγε, ότι τα ΑΒΑΚΣ εί-
ναι —όπως τιτλοφόρησε η «ΑΥΓΗ»— οι
«κεραίες των «Πέρσινγκ» και «Κρούζ» στην
Ευρώπη;» Κάπου, ασφαλώς, υπάρχει μια
ανακολουθία στην άσκηση της εξωτερι-
κής μας πολιτικής, την οποία αξιοποιούν
στο έπακρο, Τούρκοι, Αμερικανοί και ΝΑ-
ΤΟ

Κυπριακό και «τζάμπο»

ΜΕΣΑ ΣΤΟ δεκαπενθήμερο που κύλη-
σε, υπήρξαν δυο ακόμα στοιχεία, που ήλ-
θαν να υπογραμμίσουν τη στάση των ΗΠΑ
απέναντι στην Ελλάδα και την Κύπρο.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ, ήταν η πίεση που άσκησε η
κυβέρνηση Ρέηγκαν στο Κογκρέσο, για
να μην υπάρξει καμιά περικοπή της αμερι-
κανικής στρατιωτικής βοήθειας προς την
Τουρκία και —προπαντός— για ν' απο-
συνδεθεί το Κυπριακό από τη συνεχιζόμε-
νη τουρκική κατοχή του νησιού. Την πίεση
πλαισίωσαν κάποιοι αήθεις χαρακτηρι-
σμοί του Αμερικανού υφυπουργού Άμυ-
νας Ρίτσαρντ Περλ, για το φιλελληνικό
λόμπυ του Κογκρέσου, που...
...ρά μια «ετερόκλητη παρέα από καποιους
Ελληνοαμερικανούς, Κυπριοαμερικανούς
και Αρμενιοαμερικανούς» —παρέα που
παίρνει γραμμή από την Αθήνα! Όσο για
τους ίδιους τους Κυπρίους, απλώς εμφο-
ρούνται από κάποια «εκδικητική» μανία
(κατά των Τούρκων) —πράγμα που τους
εμποδίζει να κινητοποιηθούν για «μία πιο

εποικοδομητική προσέγγιση»!

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ήταν η οργή
που κατέβαλε το Στάιτ Ντηπάρτμεντ και
το αμερικανικό Πεντάγωνο, για τη δήλω-
ση του πρωθυπουργού κ. Α. Παπανδρέου,
στην κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ,
για την κατασκοπευτική αποστολή του νο-
τιοκορεατικού τζάμπο, όταν εισέδυσσε,
πέρσι, βαθειά μέσα στον εναέριο χώρο
της ΕΣΣΔ. Οι Αμερικανοί έσπευσαν να χα-
ρακτηρίσουν την πρωθυπουργική δήλωση
«ανεύθυνη». Και αν θα πιστέψουμε το Α-
σοσιαλιστή Πρες (που επικαλείται, σχετι-
κά, κάποιες ακριτομύθιες αξιωματούχων
της Ουάσιγκτον), η αντίδραση του Πεντα-
γώνου και του Στάιτ Ντηπάρτμεντ, δεν
θα περιορισθεί σε χαρακτηρισμούς μόνο!

ΚΑΙ Η ΜΕΝ, Δεξιά, έσπευσε, αμέσως, να
δηλώσει ότι τα όσα είπε ο πρωθυπουργός
στην Κοινοβουλευτική ομάδα, συνιστούν
«έγκλημα καθοσιώσεως», αφού ερεθίζουν
τους Αμερικανούς, τους οποίους «τόσον
έχουμε ανάγκη στο Κυπριακό». Άρα, το
νοτιοκορεατικό τζάμπο δεν διενεργούσε
κατασκοπία. Και αν υποθεθεί ότι διενερ-
γούσε, δεν πρέπει να λέγεται, χάριν των
«ευρύτερων εθνικών συμφερόντων».

ΤΟ ΑΤΥΧΗΜΑ είναι το «εθνικό συμφέ-
ρον» —όπως και όλα τα συναφή άλλα— έ-
γιναν κάτι σαν το κρεβάτι του Προκρού-
στη. Και η κυβέρνηση δίνει, συχνά, την αί-
σθηση ότι δεν έχει μια καθαρή γραμμή πο-
ρείας. Αποτέλεσμα: Και να ερεθιζόμαστε,
και να υποτασσόμαστε (για να παραφρά-
σουμε λίγο Φωτήλα...) και να καταγγέλου-
με και να συμβιβάζομαστε, και να θέλουμε
και να μη θέλουμε το ΝΑΤΟ, τις βάσεις,
την «Φωνή της Αμερικής», ενώ θέλουμε τα
ΑΒΑΚΣ και συνδέουμε το εθνικό μας δι-
κτυο ραντάρ, με τα αμερικανικά δίκτυα
στον Καναδά, στην Γροιλανδία, στην Ισ-
λανδία και Βρετανία!

ΚΑΤΙ ΑΣΦΑΛΩΣ δεν πάει καλά με τους
αρχιτέκτονες της εξωτερικής μας πολιτι-
κής. Και κάπου πρέπει να βρούμε μίαν ά-
κρη.

ΑΝΤΗΝΩΡ

μορφή της «διπλής Ένωσης» είτε με κάποιο χαλαρό ομοσπονδιακό δεσμό ανάμεσα σε δυο διαφορετικά κράτη. Ο κίνδυνος τέτοιας «λύσης» μεγαλώνει από το γεγονός ότι δέκα τώρα χρόνια καμιά σοβαρή ιδεολογική αλλά και υλική προετοιμασία δεν έγινε ούτε στην Κύπρο ούτε στον υπόλοιπο ελληνισμό, για τέτοιο κίνημα και αγώνα. Λόγια, λόγια, λόγια, απ' όλες σχεδόν τις μεριές. Κούφια λόγια.

Στο βάθος επικρατεί η άποψη ότι οι Έλληνες, Κύπριοι και άλλοι δεν είναι πια σε θέση για τέτοιον αγώνα. Αν αυτό αληθεύει, τότε ας αποχαιρετήσουμε την «Αλεξάνδρεια που φεύγει» «Αμαχητί πρόκειται» να παραδώσουμε την Κύπρο, μισή σήμερα, αύριο ίσως ολόκληρη.

Κανείς δεν σέβεται λαό μη διατεθειμένο σε μεγάλες αν όχι έσχατες θυσίες και αγώνες. Τέτοιοι λαοί, ιδίως μικροί, μόνο με μια διαρκή ποιοτική, και αγωνιστική τους εξύψωση, πρόκειται να επιζήσουν.

Από το γειτονικό Λίβανο, μερικές εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπων που οπλίστηκαν όλοι και πάλεψαν σκληρά, απώθησαν νικηφόρα το Ισραήλ και τους Αμερικανούς. Και δεν χρειάζεται να αναφέρω Παλαιστίνιους, Λατινοαμερικανούς, Αφρικανούς και άλλους «τρίτοκοσμικούς» που αγωνίστηκαν και αγωνίζονται διατηρώντας ανοιχτό και ελπιδοφόρο το ιστορικό τους μέλλον.

Αλλά εμείς βέβαια δεν είμαστε «τρίτοκοσμικοί».

Τι είμαστε;

Οι πράξεις μας θα το δείξουν σε θέματα όπως το Κυπριακό, που δεν είναι καν καθαρά κοινωνικά, αλλά κυρίως «εθνικοαπελευθερωτικά», —όπου ένα ευρύ φάσμα συμμαχιών είναι δυνατό και αναγκαίο. Είναι δυστυχώς σωστό ότι η αγωνιστική διάθεση ύψους «τρίτοκοσμικών» θυσιών δεν διακρίνει αυτή την στιγμή ούτε τους Ελληνοκύπριους, ούτε τον υπόλοιπο Ελληνισμό. Έχουμε περάσει στη φάση του «ευδαιμονισμού».

Η κοινωνική σύνθεση τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα έχει αλλάξει με την ανάδειξη νέων μικροαστικών ιδίως στρωμάτων στους κλάδους των μικροεπιχειρήσεων και των υπηρεσιών με ιδιαίτερη νοοτροπία και διάθεση.

Στον ελληνικό τομέα της Κύπρου τα τελευταία αυτά χρόνια η εισροή άφθονου χρήματος από πολλαπλούς νέους πόρους «ανέπτυξε» το τμήμα αυτό όσο ελάχιστα άλλα σ' ολόκληρη την Μεσόγειο.

Αλλά πρόκειται κυρίως για παρασιτική «ανάπτυξη» (στον τουριστικό, εμπορικό, τραπεζικό τομέα, και άλλες «υπηρεσίες») που μεταβάλλει ανεπαίσθητα την Κύπρο σ' ένα είδος νέας «Βηρυτού», νέου «Χονγκ-Κονγκ» της Μεσογείου. Μέγας κίνδυνος προέρχεται από τέτοια «άγρια» καπιταλιστική ανάπτυξη, και που εκδηλώνεται ήδη με ηττοπαθείς, συμβιβαστικές, επιπτώσεις στους διάφορους πολιτικούς σχηματισμούς «Δεξιάς» και «Αριστεράς».

Άλλωστε παρόμοια εξέλιξη παρατηρείται και στην Ελλάδα.

Μπορεί να πει κανείς με βεβαιότητα ότι οι βαθιές οικονομικοκοινωνικές αλλαγές στη σύνθεση του πληθυσμού, εξηγούν σε τελευταία ανάλυση τις πολιτικές αποκλίσεις που διαφαίνονται στη γραμμή «Δεξιών» και «Αριστερών» παραδοσιακών σχηματισμών.

Η νέα αστική ελληνοκυπριακή τάξη ασφαλώς έχει την τάση να «ανεξαρτητοποιηθεί» από τον υπόλοιπο Ελληνισμό (και όχι μόνο τις εκάστοτε κυβερνήσεις της Αθήνας) και να συμβιβαστεί στο βάθος με την ιδέα της διχοτόμησης της Κύπρου, και της «χονγκοποίησης» του τμήματος στο οποίο η ίδια κυριαρχεί και χαιρείται τώρα τον «ευδαιμονισμό» της. Έτσι πραγματικά η προετοιμασία και δημιουργία κινήματος και αγώνα «εθνικοαπελευθερωτικού» δυσχεραίνεται από τα νέα αυτά κοινωνικά εμπόδια. Αλλά η αντίδραση σ' αυτά, και αναγκαία και δυνατή είναι.

Χρειάζεται πρώτα - πρώτα βαθιά κατανόηση του ζητήματος

(της φύσης του), και θέληση.

Χρειάζεται ιδεολογική και υλική προετοιμασία του κινήματος Αντίστασης και του πολύμορφου αγώνα του. Ήδη χάναν δέκα χρόνια τέτοιας αναγκαίας προετοιμασίας. Οι λεπτομέρειές της δεν είναι αντικείμενο αυτού του κειμένου. Αρκούμαι να επισημάνω τα ακόλουθα:

Το κίνημα και ο αγώνας αφορούν κυρίως τον ελληνοκυπριακό πληθυσμό, και εκείνον του υπόλοιπου Ελληνισμού.

Αλλά αφορούν και τον τουρκοκυπριακό πληθυσμό, που υφίσταται την πολύμορφη καταπίεση της Άγκυρας και των αποστολών της στο τμήμα αυτό της Κύπρου.

Το μέλλον του νησιού σαν ιδιαίτερη ενότητα διακυβεύεται με το διαμελισμό του. Μόνο σαν τμήμα της Τουρκίας, τελείως εφομοιωμένο, υπάρχει μέλλον για την τουρκοκυπριακή μειονότητα.

Είναι ζήτημα αν αυτό ικανοποιεί τις πιο προοδευτικές και ριζοσπαστικές δυνάμεις του. Αντίθετα μια σωστή συνεχής ιδεολογική του διαφώτιση, μια πολύμορφη σύνδεση μαζί του, θυσιοκρατούσε κοινό μέτωπο για μια ενιαία, ανεξάρτητη δημοκρατική (και αύριο Σοσιαλιστική) Κυπριακή Ομοσπονδία.

Εξαρτάται από την ποιότητα, το πρόγραμμα, τη συγκεκριμένη δράση του κινήματος, και του αγώνα, που αρχινά στο ελληνοκρατούμενο τμήμα του νησιού, για ν' ανοίξουν τέτοιες πλατύτερες προοπτικές. Είναι υλικά δυνατός τέτοιος, σε τελική ανάλυση εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας στην Κύπρο;

Δεν πρόκειται εδώ να τη θέσω τη γενικότερη άποψη που αρχίζει τώρα και διαδίδεται παγκόσμια για την πραγματική «άμυνα» μικρών ιδίως λαών εναντίων εισβολέων και κατακτητών.

Στο καθαρά πρακτικό επίπεδο, τα σε διαρκή εξέλιξη νέα μέσα «αμύνης», εναντίον αεροπλάνων, τανκς, παραδοσιακών στρατών που θα όπλιζαν ολόκληρο τον λαό, εντεταγμένα σε μια στρατηγική γενικής Λαϊκής Αντίστασης, οργανωμένης κατά βάθος, υπερτερούν.

Αν η ιδεολογική και πολιτική προετοιμασία και θέληση έχουν καταφέρει να διαποτίσουν το λαό με την απόφαση όχι για ένα γρήγορο «αστραπιαίο» πόλεμο με τα συμβατικά έως τώρα όπλα, στρατηγικές και μεθόδους, αλλά για μια παρατεταμένη κατά βάθος, ολική πολύμορφη αντίσταση· πρόκειται για πραγματική «επανάσταση» που ισχύει τόσο για την Κύπρο, όσο και για την Ελλάδα, διαμετρικά αντίθετη στις απόψεις που ακόμα επικρατούν. Σε τελευταία ανάλυση τέτοια αντίληψη «αντίστασης» αντιστοιχεί, σε μια επαναστατική αντίληψη του κινήματος και του αγώνα του.

Η αστική ηγεσία στην Κύπρο και την Ελλάδα σ' όλες τις αποχρώσεις και όλοι οι πολιτικοί σχηματισμοί που έμμεσα τουλάχιστον επηρεάζουν οι διαθέσεις και η ιδεολογία της, δεν φαίνεται καθόλου διατεθειμένη να εκπληρώσει άλλοτε «εθνικοαπελευθερωτικό», ιστορικό της καθήκον. Εναπόκειται σε γνήσιες δυνάμεις της προοδευτικής δημοκρατικής πτέρυγας του ελληνισμού να προετοιμάσει και ν' αποδυθεί σε τέτοιον πολύμορφο αγώνα. Χωρίς τον οποίον το ξανατονίζουμε, η προσφυγή και μόνο στα μέσα του ΟΗΕ, και των πολιτικών κομμάτων, στις διπλωματικές και μόνο «ειρηνευτικές» ενέργειες και τις παρακλήσεις στους μεγάλους, δεν πρόκειται να άρουν τα βασικά πεπραγμένα στην Κύπρο. Τίποτα το ουσιαστικό δεν κερδίζεται, χωρίς απόφαση, πάλι, θυσίες.

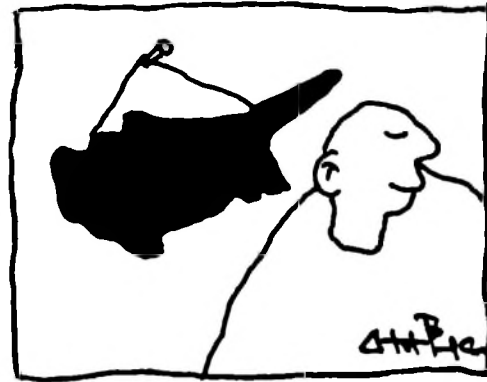
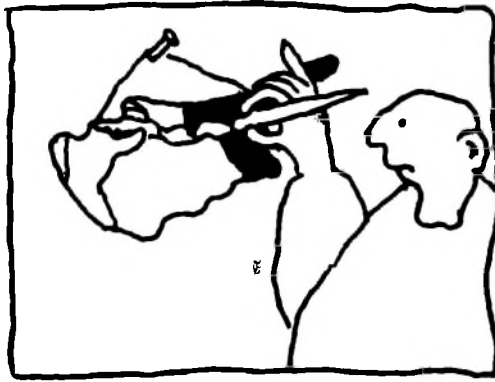
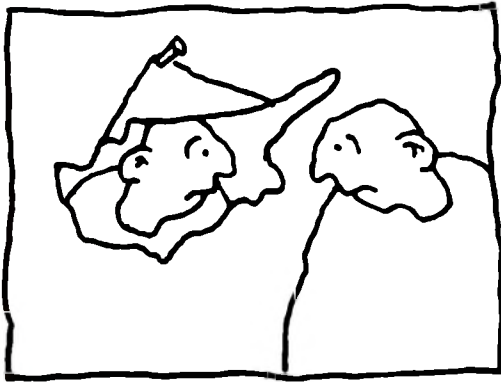
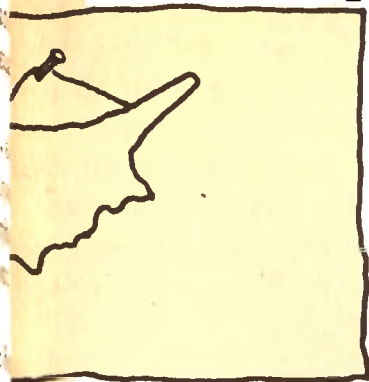
Οι πράξεις μας θα δείξουν αν ο ελληνισμός είναι σε θέση ν' αποκρούσει τις εσωτερικές προκλήσεις στην επιβίωσή του. Αρχίζοντας σήμερα από το Κυπριακό, αύριο από το Αιγαίο από άλλες εισβολές, κατακτήσεις και διαμελισμούς του εθνικού του κορμού.

«Ιδού... η Κύπρος, ιδού και το πήδημα».

Οκτώβρης 1984

Μ.Ν. Ράπτης

... η Κύπρος, ιδού και το πήδημα!

του Μιχ. Ράπτη

ην εισβολή, την κατοχή, το διαμελισμό της Κύπρου το η Κύπρος έγινε αντικειμενικά η Παλαιστίνη του Ελληνι-
μουργήθηκε δηλαδή εθνικοαπελευθερωτικό ζήτημα και η
τη εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος και αγώνα για την
ιατική, ουσιαστική λύση του.

ως στην Παλαιστίνη, αραβική κατά συντριπτική πλειο-
χώρα από αιώνες, έτσι και στην Κύπρο ελληνική χώρα
ιλιετηρίδες, μια ξενική εισβολή και κατοχή ξερίζωσε το
σχεδόν του ελληνικού πληθυσμού και διαμέλισε το νησί,
ο διαφορετικά τμήματα, που έχουν τώρα την τάση να δια-
λούν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, διακυβεύοντας το
ον της ενιαίας οικονομικά, εθνικής και κρατικής μονά-
που ήταν και έπρεπε να παραμείνει η Κύπρος.

Κύπρος κατοικούμενη από μια συντριπτική πλειοψηφία
ηκού πληθυσμού (τα τέσσερα τουλάχιστο πέμπτα) είχε δι-
μα αυτοδιάθεσης και επομένως και οργανικής ενότητας
ν Ελλάδα.

λά η ύπαρξη στο νησί μιας σημαντικής τουρκικής μειονό-
ς, που αναπτύχθηκε επί τουρκικής κατοχής της Κύπρου
ετά, και ιδίως η άμεση γειτονία της Κύπρου με την Τουρ-
διοικούμενη από μία ισχυρή, επεκτατική συντηρητική ε-
στική αστική τάξη, θα προκαλούσαν σε περίπτωση αυτο-
σης και ένωσης με την Ελλάδα, πόλεμο με την Τουρκία.
τοιος πόλεμος μπορούσε να οδηγήσει —δεδομένου του
ετισμού δυνάμεων— σε μεγαλύτερη ακόμα καταστροφή.
ταρξη ανεξάρτητου δημοκρατικού κυπριακού κράτους,
επιβάλλονταν από τις συγκεκριμένες ιστορικογεωπολιτι-
συνθήκες στην Κύπρο, την Ανατολική Μεσόγειο, και παγ-
ια, έπρεπε να είναι η σταθερή γραμμή και της Ελλάδας.
θετα διατηρώντας και πιέζοντας κατά καιρούς, με την θέ-
ης «Ένωσης» —άψογη από την άποψη του θεωρητικού δι-
ματος αυτοδιάθεσης— η Αθήνα δεν ευνοούσε την σταθε-
ρίση τέτοιας κατάστασης στην Κύπρο. Κατάστασης που
ταν και η πιο πρόσφορη στα καλώς εννοούμενα «εθνικά
πρόβλημα» ολόκληρου του «Ελληνισμού» με την Κύπρο πε-
μπρη προθήκη του στον ευαίσθητο, στρατηγικό, αλλά και
ο ενδιαφέροντα για τον «Ελληνισμό» χώρο της Μέσης Α-
ολής και του αραβικού γενικότερα κόσμου.

Αθήνα, και οι ακροδεξιές εθνικιστικές μειοψηφίες στην
ρο, πίεζαν ακόμα και τον Μακάριο να ενδώσει στην «Έ-
η». Ενώ ο ίδιος, κατά τη γνώμη μου, έκλινε μάλλον προς
ενιαία, ανεξάρτητη Κύπρο, έχοντας βαθύτερη συνείδηση
ιστορικογεωπολιτικών γενικών συνθηκών σήμερα.

ένα συναφές λάθος, ήταν η ιδέα που κατοικούσε στα κεφά-
ορισμένων ακροδεξιών, φασιστικής νοοτροπίας εθνικι-
ον, πως η πραγματική λύση του Κυπριακού περνούσε βέ-
α από την «Ένωση» με σταδιακή πολύμορφη εξουδετέρω-
της τουρκικής μειονότητας.

ιδέα αυτή ήταν τόσο ισχυρή, ώστε πρακτικά να εκδηλώνε-
με μια καθόλου «ισότιμη» μεταχείριση του ελληνικού και
ρκικού πληθυσμού της Κύπρου.

Ωλωσδήποτε, τίποτα δεν δικαιολογούσε τον τρόπο με τον ο-
ποίο οι милитаристικοί συντηρητικοί, εθνικιστικοί κύκλοι της
Άγκυρας, προσπάθησαν το 1974 να «προστατεύσουν» την
τουρκική μειονότητα της Κύπρου.

Οι κύκλοι αυτοί εκμεταλλεύθηκαν την προδοτική μυωπία
της ελληνικής χούντας για να πραγματοποιήσουν επεκτατικά
τους σχέδια, που θα ευνοούσαν στα μακροπρόθεσμα αποτελέ-
σματά τους και εκείνα της Ουάσιγκτον. Δηλαδή μια πλήρη «α-
μέρικανοποίηση» του νησιού άμεσα ή έμμεσα, σ' ένα σύντομο
μέλλον ή μακροπρόθεσμα.

Το τεράστιο «αεροπλανοφόρο», η τεράστια αεροπορική,
ναυτική, και κατασκοπευτική βάση, που 'ναι στην πραγματι-
κότητα η Κύπρος στην Ανατολική Μεσόγειο, θα περνούσε υπό
κυριαρχική αμερικανική επιρροή.

Η ένταξη τόσο της Τουρκίας, όσο και της Ελλάδος στο ΝΑ-
ΤΟ, ευνοούν, προεξοφλούν τέτοια εξέλιξη του ζητήματος. Σε
περίπτωση «διπλής Ένωσης» το σχέδιο αυτό θα έχει ολοκλη-
ρωθεί. Έτσι, η μόνη σωστή επιδίωξη σήμερα τόσο του συνόλου
των προοδευτικών, δημοκρατικών, αντιιμπεριαλιστικών δυνά-
μεων του ελληνισμού αλλά και της Τουρκίας, θα 'πρεπε να 'ναι
η ανασύσταση ενός ενιαίου, ανεξάρτητου κυπριακού κράτους.
Υπό ποια συγκεκριμένη μορφή;

Ασφαλώς ενός κράτους αποστρατιωτικοποιημένου ανέντα-
χτου, δημοκρατικού, «ομοσπονδιακού» χαρακτήρα. Οι λε-
προμέρειες του «ομοσπονδιακού» του χαρακτήρα θα 'πρεπε
να διευθετηθούν από κοινού, άμεσα, από τον ελληνικό και
τουρκικό πληθυσμό του νησιού, χωρίς καμιά ξενική επέμβαση,
και κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζονται τόσο τα δημοκρατικά
δικαιώματα της τουρκικής μειοψηφίας, όσο όμως και τα δι-
καιώματα της ελληνικής πλειοψηφίας. Σκοπός τελικός θα
'πρεπε να 'ναι η ανασύσταση ενός ενιαίου, δημοκρατικού (βα-
θιά δημοκρατικού) βιώσιμου κράτους.

Τέτοια λύση δεν πρέπει κανείς να περιμένει από τον ΟΗΕ, ή
τις μεσολαβήσεις των μεγάλων. Ο ΟΗΕ δεν έλυσε ποτέ κανένα
σοβαρό διεθνές ζήτημα. Μπορεί και πρέπει να χρησιμοποιείται
σαν επικουρικό μέσο, και ιδίως σαν βήμα έκθεσης απόψεων
και καταγγελίας μπροστά στην παγκόσμια κοινή γνώμη.

Ο ΟΗΕ δεν έχει καμιά πρακτική επιρροή σ' ό,τι αφορά ζητή-
ματα των δυο «υπερδυνάμεων». Ουάσιγκτον και Μόσχα προ-
σφεύγουν κάπως σ' αυτόν για ζητήματα ιδίως του «Τρίτου Κό-
σμου» όταν βρουν μεταξύ τους την «χρυσή τομή» κοινών τους
συμφερόντων. Ζητήματα ζωτικού εθνικοαπελευθερωτικού χα-
ρακτήρα, όπως το Παλαιστινιακό, το Λιβανικό, το Νοτιοαμε-
ρικανικό, το Αφγανικό, το Πολωνικό, το Σαλβαντοριανό,
κτλ., θα βρουν τη λύση τους, κυρίως μόνο με την αέναη πολύ-
μορφη πάλη των λαών.

Έτσι και το «Κυπριακό». Η Κύπρος έγινε τώρα η «παλαιστι-
νη του Ελληνισμού». Πρέπει απ' αυτό να ξεκινήσουμε. Χωρίς
εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα και αγώνα στην Κύπρο, υπο-
στηριζόμενο από τον Ελληνισμό, η μοιραία εξέλιξη του ζητή-
ματος θα 'ναι η πάνω κάτω κατοχύρωση των πεπραγμένων,
δηλαδή της κατοχής, της εξόδου, του διαμελισμού, είτε με την

Η ...τιμή ενός κόμματος

του Άκη Κοσώνα

«Κάθε πράγμα έχει την τιμή του», έτσι, κυνικός είναι αυτός που ρωτά για την τιμή κι όχι για την αξία. Εκείνος που αναζητά την αξία δεν θα μπορούσε (με δεδομένα τα πολιτικά μας ήθη) να γίνει αρχηγός κόμματος και πολύ περισσότερο, της «Νέας Δημοκρατίας». Αλλά κι ο κυνικός μια και γνωρίζει τους σκληρούς κανόνες του παιχνιδιού πρέπει να είναι έτοιμος κάθε στιγμή να καταβάλει το αντίτιμο αυτού που απαιτήσει.

Οι πρώτες κινήσεις του Κ. Μητσοτάκη, σαν ηγέτη πια της μεγάλης «φιλελεύθερης αστικής παράταξης» δεν καθυσήχασαν τους εκ μεταγραφής υποστηρικτές του —αντίθετα τους ανάγκασαν να πάρουν θέση μάχης. Και πολεμάει σκληρότερα εκείνος που κινδυνεύει να χάσει όσα έχει, από εκείνον που μάχεται για την πραγματοποίηση των ονείρων του. Βέβαια, το όνειρο να γίνεις βουλευτής είναι ένα πολύ αξιοπρεπές και καλοβαλμένο όνειρο, ας φανταστούμε όμως τι νιώθουν όσοι είναι ήδη «πατέρες του έθνους» βλέποντας πολιορκητικούς κριούς στα χέρια των απ' έξω. Όλοι για ένα «τείχος» ζούμε —κι όσο είμαστε έξω απ' αυτό, στα πλαίσια των ευγενών προθέσεων για την είσοδό μας, μπορούμε να χρησιμοποιούμε κάθε λογής άλλοθι: από ήθος μέχρι προσωπική τιμιότητα, από άμιλλα μέχρι ιδανικά. Με το πέρασμα των πυλών, τα παραπάνω, καταγράφονται στο ιστορικό του καθενός και χρησιμοποιούνται από τους νεότερους σαν βιβλιογραφία.

Ο Κ. Μητσοτάκης είναι έξυπνος. Έχει φιλελεύθερη καταγωγή. Ψηφίστηκε όμως από το συντηρητικό κομμάτι των βουλευτών της ΝΔ. Και οι θεματοφύλακες των παραδόσεων της Δεξιάς απαιτούν την αμοιβή τους. Αντί αυτής διαβλέπουν τον πολιτικό τους θάνατο και αναρωτιούνται μήπως θα έπρεπε να είχαν εκλέξει τον Κ. Στεφανόπουλο, ο οποίος είναι δεξιός, «δικός μας» δηλαδή, ε, κι αν έχει κάνει και κάποιες τρελίτσες με νεαρούς άφρονες βουλευτές, δεν πειράζει, βρίσκεται χρόνια μέσα στο «τείχος» και ίσως επρόκειτο για ελιγμούς. Το αποτέλεσμα είναι όμως αυτό που με-

τράει: «Αβέρωφ - Μητσοτάκη εμπρός να σβήσει ο Καραμανλίσμος», σύνθημα εμπνευσμένο και με λαϊκή απήχηση, ιδιαίτερα διαδεδομένο από την «Ελεύθερη Ώρα». Βγήκε αρχηγός λοιπόν Κ. Μητσοτάκης και χάρηκαν όλοι, ηττήθηκε ο μεγάλος εχθρός της «Νέας Δημοκρατίας» και του έθνους γενικότερα, ο Καραμανλής δηλαδή κι έσπευσαν να το χαρούν και να το διακηρύξουν μια απόλυτη περιέργη (;) σύμπνοια η «Αυριανή» κι ο «Ελληνικός» (πρώην Ελεύθερος) Κόσμος». Στον πρωτοσέλιδο τίτλο τους δύο έγκυρα έντυπα συμφωνούσαν: «Έσβησε πια ο Καραμανλίσμος (Αυριανή) - «Έσβησε πλέον ο Καραμανλισμός» (Ελλ. Κόσμος)» (Κυριακή 2 Σεπτεμβρίου '84, μια μέρα μετά την εκλογή Μητσοτάκη). Πήγαν λοιπόν «εμπρός» Αβέρωφ - Μητσοτάκης, κατά τη προτροπή της ακροδεξιάς, αλλά ο «Καραμανλισμός» δεν φαίνεται να έσβησε και δεν υπήρχε και κανένας λόγος να σβήσει σε βαθμό που εξακολουθεί να είναι χρήσιμος και καθοριστικός σε κάθε κ. Αβέρωφ και στον κάθε κ. Μητσοτάκη. Φοβούνται οι σκληροί δεξιοί βουλευτές της ΝΔ ότι ο νέος αρχηγός θα τους αφήσει απ' έξω και θα βάλει στη λίστα «δικούς του ή ανανεωτικούς» να κερδίσει σε τακτικές κινήσεις τον Στεφανόπουλο». Πού στράφηκαν για να βρουν «το δίκιο τους» αυτοί οι βουλευτές; Στη Ευάγγελο Αβέρωφ —μια ζωή γέφυρες, που με τη σειρά του δεν χει κανένα πρόβλημα να συμμαχήσει με τον Κ. Στεφανόπουλο να ν' απειλήσει την «πλειοψηφία» που έχει ο κ. Μητσοτάκης. Και να που 45 μέρες μετά την υποστήριξη των Αβερωφικών στον Μητσοτάκη και την παράλληλη «αυτονόμησή τους» από τις «θεϊκές» βουλήσεις, ο Κων. Καραμανλής καθίσταται και πάλι απαραίτητος για την —προσωρινή πάντα— διευθέτηση των οξυτάτων αντιθέσεων μέσα στη ΝΔ. Παράκουσε ποτέ ο Ευάγγελος Αβέρωφ τον δρυτή του κόμματος; Σίγουρα ναι, αν σκεφθεί κανείς ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έσφυζε από επιθυμία να δει τον «Κρητικό νεοφιλελεύθερο» επικεφαλής του δημιουργήματός του.

«... Να πάτε στη Ρωσία»

«Ελλάδα - Πατρίδα - Θρησκεία» σας κάνουμε τα έξοδα να πάτε στη Ρωσία» κραυγάζαν εκείνοι, ντυμένοι με τζην, φανελάκι αθλητικό και γαλάζια μαντήλια στο λαιμό. Ενίοτε και με μπλε ανοιχτό ή ραφ μπρεδεάκι, με ιδρώτα στο πρόσωπο κι άγριο βλέμμα, όσο άγριο μπορεί να είναι το βλέμμα ενός εφήβου που δεν αμφισβήτησε ποτέ το μαυρομπλέ περιεχόμενο του μπιμπερόν του. Προσέξατε πώς και πόσο έχει αναπτυχθεί η νέα γενιά;

Γεννιώνται ψηλότερα παιδιά, με ανοιχτής απόχρωσης μαλλιά, μ' ευρύτερο στέρνο. Έχουν μεγαλύτερες δυνατότητες από τα παιδιά της δεκαετίας του '60 και του '70 να πάνε στο Κολέγιο, ή σε κάποιο πρότυπο. Δεν διδάσκονται Θεοφύλακτο Παπακωνσταντίνου, ό,τι περιέγραφε εκείνος στην «Αγωγή του Πολίτου» περιέχεται πια σε επιστημονικά εγχειρίδια, τα οποία εμμένουν στη νομοτέλεια της αποτυχίας του υπαρκτού σοσιαλισμού κι αντιπροτείνουν το μανάτζμεντ σαν τρόπο ζωής, κάποιο σινιέ ένδυμα κι ένα καθαρό αυτοκίνητο. Στις μαθητικές εκλογές, η παράταξη

της Δεξιάς νιώθει και είναι κερδισμένη, πέντε χρόνια πριν στα πανεπιστήμια η ΔΑΠ δεν περνούσε το 10%, στις μέρες μας ξεπερνά το 23%. Ο Θεοφύλακτος δικαιώνεται. Ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός. Ή σκέτος φιλελευθερισμός. Κάτω ο Κουμμουνισμός. Όχι κομμουνισμός, κουμμουνισμός. Renegade, ή έστω Suzuki, Sea and City —κι όποιος έχει μερικά χρήματα περισσότερα Sebago. Δεν είμαστε σε θέση —παρά την εντύπωση που πλανιέται στους ευρύτερους κύκλους της Δεξιάς— να ξέρουμε αν η Ρωσία μας περιμένει, η διάθεση όμως των νεαρών βλαστών της παράταξης που εξέθρεψε ο κ. Αβέρωφ είναι ολοφάνερη. Και μας κάνουν τα έξοδα. Ίσως μάλιστα να μας δώσουν one way εισιτήριο, για να μην μπορούμε να γυρίσουμε. Το φεστιβάλ για τα 10 χρόνια της ΟΝΝΕΑ τέλειωσε και η γαλάζια γενιά έχει κάνει τις επιλογές της. Ο κ. Αβέρωφ δίδαξε, ο κ. Μιχαλολιάκος εκλαίκευσε τις διδασχές, ο κ. Μανωλάκος οργάνωσε τις μάζες. Αυτή είναι η ηγεσία της ΟΝΝΕΑ, αυτή είναι η διαπαιδαγώγηση των μελών της ΟΝΝΕΑ και δεν υπάρχει κανένας λόγος να εκδιωχθούν οι Μιχαλολιάκος - Μανωλάκος

από την κεφαλή. Οποιαδήποτε άλλη επίσημη σημαίνει λανθασμένη εκτίμηση του αρχηγού στις επιταγές του αιτήματος της βάσης. Κι βάση απαιτεί «να πάνε τα κουμμούνια στη Ρωσία». Μήπως κανείς προτίθεται να αναλάβει την ηγεσία της γαλάζιας γενιάς; Μήπως θέλει κανείς άλλος πλην του κ. Μιχαλολιάκου να «μυρίσει θυμάρη και βασιλικό» κι ίσως, ν' αντικρύσει το φεγγάρι «που λάμπει μες στον ουρανό»;

Α. Κ.

● Σχετικό με το αίτημα της γαλάζιας γενιάς είναι το γράμμα που ακολουθεί:

ΠΡΟΣ

ΤΗΝ ΗΓΕΣΙΑ ΤΗΣ ΟΝΝΕΑ

Έκουσα το σύνθημα «Ελλάδα, Πατρίδα, Θρησκεία, σας κάνουμε τα έξοδα να πάτε στη Ρωσία», —που εκτοξεύατε στη Ν. Σμύνη, στα πλαίσια του φεστιβάλ σας—, κι ελπίζω να το εννοείται ειλικρινά.

Θα περιμένω με ανυπομονησία το εισιτήριό μου, στα γραφεία του «Αντί».

Ευχαριστώ

Άννη Βισέντζη
δημοσιογράφος

ν στήριξε τον καραμανλικό Στεφανόπουλο ο κ. Αβέρωφ, και ίθι, η ανυπακοή και η αυθαιρεσία πληρώνονται. Πώς θα κα-
νουν τα νώτα τους οι κ. **Λάσκαρης, Τσαλδάρης, Παπαδόγγο-
Χούτας** κ.ά., αν δεν προστρέξουν στη σκέπη του «θεού»; Οι ι-
όχι βέβαια —η ΝΔ δεν φημιζόταν ποτέ για τις άνετες, ελεύ-
ς και δημοκρατικές σχέσεις των βουλευτών της με τον ιδρυ-
κ. Αβέρωφ όμως, μπορεί ν' αναγνωρίσει το σφάλμα του και
ηγήσει συγγνώμη —κι εκείνος για μια σειρά από λόγους να ε-
λει, αποκαθιστώντας όλους όσους κινδυνεύουν, ακόμη κι αν
γαν από τη γραμμή του. Επειδή το χάος είναι η κυρίαρχη κα-
αση της ΝΔ, επειδή οι ιδεολογικές διαφορές είναι ουσιαστι-
νύπαρκτες (αφού δεν υπάρχει ιδεολογία πώς να υπάρχουν
ιαφορές;), επειδή οι ανανεωτικοί δεν υπακούουν ούτε στον κ.
ύτο, ούτε στον κ. Στεφανόπουλο και φυσικά επειδή όσοι πα-
σιακοί δεξιοί ψήφισαν Μητσοτάκη το μετάνιωσαν, είναι η
τη φορά που κ α ν ε ί ς δεν μπορεί να μιλήσει με «σιγουριά»
ιέτωπα, αντιπαλότητες, συμμαχίες και ζυμώσεις.

α πρώτη φορά, ο **κυνισμός** βρίσκει την απόλυτη δικαίωση κι
ομογή του, νικώντας με πτώση τη σύνεση, τη διπλωματία και
αντιπαράθεση. Όποιος μπει στη λίστα από τον αρχηγό, θα
ίξει τον αρχηγό. Όποιος μένει έξω απ' αυτήν, θ' αρχίσει α-
α φθοράς με στόχο την ανατροπή του. Και δεν θα είναι καθό-
παράξενο σ' αυτή τη φάση να δούμε κάποιους ανανεωτικούς
περαμύνονται των θέσεων και τακτικών Μητσοτάκη, ενώ άλ-
σκληρούς ν' αναζητούν τρόπους κατάκτησης της καρδιάς
κ. Στεφανόπουλου ή του κ. Μπούτου. Για πρώτη φορά η ΝΔ
οεί να διασπαστεί εύκολα, να μπει σ' αυτήν ο κ. **Πεπελάσης**
α φύγει ο κ. **Παπακωνσταντίνου**, να προσχωρήσει ο κ. **Βενι-
ς** και ν' αποχωρήσει ο κ. **Παλαιοκρασσάς**.

ιν όμως υποθέσει κανείς πως όλ' αυτά ξεκινούν από τον νέο
ηγό, τότε πρέπει να πούμε ότι η καριέρα του δεν προδιαγρά-
ι με ευοίωνες προοπτικές. Από την αρχή ήταν γνωστό ότι ο
ητσοτάκης δεν διέθετε καμιά «σοβαρή πολιτική ομάδα» μέσα
κόμμα, παρά μόνο την προτίμηση κάποιων βουλευτών και 3-4
σωπικές φιλίες. Έτσι, ο Κρης πραγματοποιεί ανοίγματα
ς «φύσει» κεντρώους που βρίσκονται έξω από τη ΝΔ προ-
ώντας να διευρύνει το χιλιοακουσμένο ρεπερτόριο της πα-
κομματικής ορχήστρας, χωρίς να φροντίσει για την εδραίω-
σως να μην μπορεί βέβαια) μιας εσωκομματικής πειθαρχίας
θα διαφυλάξει κατ' αρχήν την ίδια την ηγεσία από αντιπαλό-
ς ήδη ανεπτυγμένους.

μνός συνδικαλιστικά ο Κ. Μητσοτάκης δεν φαίνεται να έχει
τρόπο αντιμετώπισης του διδύμου **Λάσκαρη - Καρακίτσου**
κάνουν δικό τους παιχνίδι κι αποτελούν πάντα την πεμπτου-
του εργατοπατερισμού στην Ελλάδα), ενώ ακόμη πιο επικίν-
ι για το νέο αρχηγό της ΝΔ μοιάζουν «οι άνθρωποι του πρώ-
ροέδρου» **Α. Σαμαράς** και **Β. Κωστόπουλος**. Σύμφωνα με κα-
ληροφορημένες πηγές το ακραιφνές δεξιό αυτό δίδυμο με-
ύει —με επιτυχία μέχρι στιγμής— κινήσεις αναταραχής στις
(Ειδικές Κομματικές Οργανώσεις —ή πιο απλά κλαδικές)
στοχεύουν στην **αποσταθεροποίηση** του κ. Μητσοτάκη, έτσι
να τον αναγκάσουν να παραδεχτεί ότι «*το συνδικαλιστικό
ανήκει και οφείλει να τους το αναθέσει*». Δεν είναι γνωστό
αι πόση σχέση έχει ο Ευάγγελος Αβέρωφ με τις μεθόδους αυ-
το σίγουρο είναι ότι γνωρίζει τι γίνεται και δεν αντιτάσσεται
προφανή κίνηση αποσταθεροποίησης. Ο Κώστας Μητσοτά-
ίσως εκ των πραγμάτων να μην μπορεί να κατακτήσει τα «α-
υφικά κάστρα», αν όμως δεν θέλει τύχη παρόμοια με εκείνη
προκατόχων τους πρέπει τουλάχιστον να τα ελέγξει.

ενώ ο ταλαντούχος αρχηγός ασχολείται με φιλόδοξα πολιτι-
νοίγματα κι επαφές «πολλών τύπων» η διαδικασία αμφισβή-
ης και φθοράς του έχει αρχίσει πολύ νωρίς —νωρίτερα του-
στον απ' ό,τι στις περιπτώσεις Ράλλη - Αβέρωφ. Παρ' όλ' αυ-
κ. Μητσοτάκης εξακολουθεί ν' ασχολείται με κάποιες έμμο-
δές του που καθορίζουν και τη σημερινή μορφή του κόμμα-
Έτσι τα τρία σημεία αναφοράς του είναι:

επαναφορά του σταυρού προτίμησης (προσωπική του ίσως
υμία, αλλά που δεν αντανakλά και την επιθυμία των ανανεω-
ν εσωκομματικών συμμάχων του).

ΕΡΤ την οποία κατακρίνει συνεχώς, αλλά μέχρι τώρα δεν έ-
αντιπροτείνει κάτι που να θεωρεί ότι εντάσσεται στο πρό-

γραμμα του κόμματός του. Οι συνεχείς επιθέσεις κατά της τηλεό-
ρασης θεωρήθηκαν από μερικούς στη ΝΔ —που φυσικά συμφω-
νούν ότι «*η ΕΡΤ είναι φασιστική*» —σαν πάθος του κ. Μητσοτάκη
για προσωπική προβολή. Ακόμα κι αν είναι έτσι, θα έπρεπε, τονί-
ζουν οι ίδιοι κύκλοι, «*να κάνει συνολική τοποθέτηση με θέσεις
για το ζήτημα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, που να έχουν να
πουν στο λαό κάποια πράγματα*».

● **Τρίτο** και σοβαρότερο ζήτημα που αποβαίνει μπούμεραγκ ε-
ναντίον του Κρητικού ηγέτη και των ανθρώπων του είναι το θέμα
της **λίστας**. Ο κ. Μητσοτάκης για κάποιους λόγους έθιξε πολύ νω-
ρίς το θέμα αυτό, με αποτέλεσμα να χαλάσει τη νιρβάνα των βου-
λευτών και να σπείρει ανησυχίες, φήμες, χωρίζοντας ταυτόχρονα
για άλλη μια φορά τη ΝΔ σε ομάδες. Και βέβαια οι ομάδες αυτές
δεν έχουν τίποτα πολύπλοκα ιδεολογικά να τους χωρίζουν, αλλά
η σχηματική αντίληψη είναι αυτή που κυριαρχεί. Πολύ νωρίς ο νέ-
ος αρχηγός —για λόγους επίδειξης ισχύος ίσως— άφησε κά-
ποιες συζητήσεις να πλανιώνται και να διαμορφώνουν το κλίμα
μέσα στην Κοινοβουλευτική Ομάδα και είναι φυσικό, περισσότε-
ρο από άλλοτε να αντιμετωπίζονται μεταξύ τους οι «πατέρες του
έθνους» με εχθρότητα και καχυποψία.

Είναι φανερό —κι αυτό δεν τολμά να το αμφισβητήσει κανείς—
ότι στη «Νέα Δημοκρατία» υπάρχουν και άλλοι πόλοι έλξης από
τον κ. Μητσοτάκη. Κανένα άστρο δεν έχει σβήσει ακόμη —ούτε
καν αυτό του Ευάγγελου—, έτσι, ο **Γ. Ράλλης** δεν είναι μόνο ανά-
μνηση, ο κ. Στεφανόπουλος διατηρεί πάντα τις επιρροές του και
βέβαια ο ιδρυτής του κόμματος, έστω κι αν δεν έχει την ίδια δημο-
τικότητα όπως παλιότερα, παίζει σημαντικό ρόλο στα ψυχολογι-
κά σύνδρομα των 111 βουλευτών.

Όχι μόνο δεν έχουν εξουδετερωθεί οι εσωκομματικοί αντίπα-
λοι του κ. Μητσοτάκη, όχι μόνο δεν «έχουν μπει στη γωνία» αλλά
συμμετέχουν με τον τρόπο τους ενεργά, ελέγχοντας μεγάλο μέ-
ρος του κόμματος κι αμφισβητώντας τον αρχηγό όταν δεν συμ-
φωνούν με τις επιλογές του. Αλλά και ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης
δεν κρύβει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στη συνεργασία
τους με τους Αβερωφικούς, ενώ τις τελευταίες μέρες γίνεται λό-
γος για τις —πάντοτε περίεργες κι αμφιλεγόμενες— σχέσεις του
με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Σχολιάστηκε έντονα η απόφα-
ση του κατ' εξοχήν «θεϊκού» εκπροσώπου Κων. Παπακωνσταντί-
νου, να μην ανέβει στο «πάνελ» με τη νέα ηγεσία, αλλά να καθή-
σει κάτω με τους βουλευτές. Έγκυροι κύκλοι ερμηνεύουν τη στά-
ση αυτή του «Νέστορα της ΝΔ» σαν αποστασιοποίηση —αν μη τι
άλλο— του κ. Καραμανλή από τη νέα ηγεσία.

Απέναντι σ' όλα αυτά τα προβλήματα υπάρχουν δύο τολμηρά
σημεία που πρέπει να δούμε στις αποφάσεις του κ. Μητσοτάκη.
Πρώτα η τοποθέτηση του **Γιάννη Μπούτου** στη θέση του Κοινο-
βουλευτικού εκπροσώπου, μαζί με τον Κωστή Στεφανόπουλο, και
η πεποίθησή του για την **αναγκαιότητα αλλαγής ηγεσίας στην
ΟΝΝΕΔ**. Εδώ ανακύπτει ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα: Πώς ο κ.
Μητσοτάκης, ο οποίος δεν καταφέρνει να ελέγξει το συνδικαλι-
στικό τμήμα του κόμματος, θα μπορέσει να πείσει και να επιβάλει
την ηγεσία, ανανεωτική και φιλελεύθερη, σε μια νεολαία που πι-
στεύει και κραυγάζει «*στις 19 και πάλι δεξιά*» και «*χούντα είναι
θα περάσει*». Η κουλτούρα κι η διαπαιδαγώγηση της ΟΝΝΕΔ από
τους **Μιχαλολιάκο** και **Μανωλάκο** είναι πολύ δύσκολο ν' αλλάξει
και τη θέση της να πάρει μια άλλη εκπαίδευση «εν μία νυκτί». Αν
—κατά τον κ. Μητσοτάκη— το ΠΑΣΟΚ δεν θα παραδώσει την ε-
ξουσία ακόμα κι αν χάσει τις εκλογές, το δίδυμο Μιχαλολιάκου -
Μανωλάκου θα παραδώσει την ΟΝΝΕΔ ακόμα πιο δύσκολα «*στα
χέρια θαμώνων της πλατείας Κολωνακείου*». Τα ονόματα των ση-
μερινών αρχηγών της ΟΝΝΕΔ αποτελούν ένα είδος **θεσμού** για
τη λαϊκή βάση —«Ποιος φοβάται τη Βιρτζίνια Γουλφ»; Τι θα δια-
κυβεύσει ο Κ. Μητσοτάκης με «την απαλλαγή από τα καθήκοντά
τους» των Β. Μιχαλολιάκου και Μ. Μανωλάκου; Αλλά αν δεν τολ-
μήσει να κάνει τις αλλαγές, τότε τι νόημα έχει η εκλογή του στην
ηγεσία της ΝΔ, εκτός από απλή αντικατάσταση του κ. Αβέρωφ και
περισσότερο στο βαθμό που οι «σκληροί» μιλούν για «**ηγετικό δι-
δυμο**» Μητσοτάκη - Αβέρωφ;

□

Ένας ακόμη τρόπος... δανειοδότησης του Τύπου

του Στέλιου Κούλογλου

Αν για κάποια στιγμή, γινόμαστε ...Λιβάνης στη θέση του Λιβάνη, αν με άλλα λόγια μας καλούσαν να βαθμολογήσουμε τις τρίχρονες πασοκικές επιδόσεις σε κάθε τομέα κυβερνητικής δραστηριότητας, τότε σίγουρα στον τομέα των μέσων ενημέρωσης, θα βάζαμε μηδέν με τόνο. Αν όμως, ακόμα και πριν την ανακάλυψη της πρόσφατης κομπίνας Λιντοβόη - Πόπωτα, είχαμε χίλιους δύο λόγους να μην θέλουμε να πάρουμε τη θέση του κ. Λιβάνη, μετά τη δημόσια ανακοίνωση της απάτης των 57 εκατ. από τον ταμία της Εθνικής Τράπεζας, δεν θα θέλαμε να είμαστε ούτε ... ψύλλος στον κόρφο του. Γιατί ήταν ακριβώς ο διευθυντής του πολιτικού γραφείου του πρωθυπουργού, που επέβαλλε τη... μετανάστευση του Θεσσαλού εκδότη στην Αθήνα, την ανάδειξή του σε... δημοσιογραφικό συγκρότημα, τη γνωριμία του με τον ίδιο τον κ. Παπανδρέου. Εξ ου και τα νεύρα του τελευταίου όταν πληροφορήθηκε τις νέες πηγές χρηματοδότησης του κ. Πόπωτα, και κυρίως όταν αντιλήφθηκε ότι η κυβέρνησή του θα πλήρωνε ακριβά το πολιτικό κόστος της απάτης, αφού ήταν η ίδια που δημιούργησε με την πολιτική της όλες τις σχετικές προϋποθέσεις.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ

Μα θα πείται γιατί μηδέν με τόνο ειδικά στα μέσα ενημέρωσης; Απλούστατα γιατί η μερική ή παταγώδης αποτυχία της πασοκικής εξουσίας σε άλλους τομείς κυβερνητικής δραστηριότητας, δεν στερείται ορισμένων —βάσιμων ή αβάσιμων— δικαιολογιών. Για παράδειγμα στην οικονομία ή στην εξωτερική πολιτική υπάρχουν οπωσδήποτε το «σαμποτάζ των βιο-

μηχάνων», η έλλειψη κεφαλαίων ή αντίστοιχα, η υπονόμευση του ιμπεριαλισμού. Αντίθετα στο χώρο του Τύπου, το ΠΑΣΟΚ δεν ήταν αντίθετο παρά με τον εαυτό του και τις διακηρύξεις του για τον εκσυγχρονισμό και τον εκδημοκρατισμό της «τέταρτης εξουσίας». Το πρόβλημα της μεταρρύθμισης του Τύπου ήταν —και παραμένει— θέμα πολιτικής βούλησης, και δεν σχετίζεται ούτε με την έλλειψη χρημάτων, ούτε με την έλλειψη πείρας των κυβερνητικών στελεχών (δικαιολογία που προβάλλεται σε άλλες περιπτώσεις) ούτε με την αντίσταση των συντεχνιακών κυκλωμάτων.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ βρέθηκε, λοιπόν, μπροστά σε μία πολιτική επιλογή. Η μία λύση ήταν η οικονομική εξυγίανση των εφημερίδων, η απαγκίστρωσή τους από τα δεσμά της πολιτικής εξουσίας και η εγκαθίδρυση των νέων όρων του παιχνιδιού. Νέων όρων, που θα έτειναν στη δημιουργία μιας τέταρτης εξουσίας περισσότερο τιμίας και δημοκρατικής, ικανής να διαπαιδαγωγεί πολίτες και όχι φανατικούς φίλαθλους, σκεπτόμενους και όχι ανεγκέφαλους, όπως τους ήθελε η επάρατη Δεξιά και η τριαντακονταετής της διακυβέρνηση.

Μια τέταρτη εξουσία που δεν θα ήταν «φιλοΠΑΣΟΚΙΚΗ», με την έννοια της άκριτης υποστήριξης του κυβερνώντος κόμματος, αλλά υπέρ μιας αλλαγής, τέτοιας που η λέξη να παίρνει το πραγματικό της νόημα. Σ' αυτή την κατεύθυνση περιστρέφονταν και οι πρώτες σχετικές εξαγγελίες: ποιος δεν θυμάται την «επανάσταση του Τύπου», την οποία εξήγγειλε θριαμβευτικά ο κ. Μαρούδας την άνοιξη του 1982;

Τον νέο νόμο περί Τύπου, την ίδρυση σχολής δημοσιογραφίας, τη δημοσιοποίηση των οικονομικών των εφημερίδων, την κατάργηση των συντεχνιακών προνομίων. Αλλά και ποιος να θυμάται τώρα πια ότι ο κ. Ε. Βλάχου στοιχημάτιζε —με ζητούμενο την πολιτική καριέρα του διευθυντή του «Έθνους», που είχε πιστέψει στις εξαγγελίες— ότι ούτε νόμος θα ψηφιστεί ούτε αλλαγές θα γίνουν;

Δυστυχώς στο αριστερό ΠΑΣΟΚ, επικράτησε και νίκησε η δεξιά κλασική συνταγή «ο Τύπος είναι καλός εφόσον είναι δικός μας». Έτσι συνεχίστηκαν οι φαιτισμοί με τους εκδότες, οι πιέσεις με όπλα —πάντοτε μυστικά— κονδύλια, η διατήρηση των ιδίων σχέσεων με τους δημοσιογράφους, η χρησιμοποίηση ακόμη και φασιστικών εφημερίδων για —ούτε και μικροπολιτικούς— μικροκομματικούς σκοπούς, (δεν υπόθεση Χριστοδουλίδη) κτλ. Αποτέλεσμα: επί ΠΑΣΟΚ, ο Τύπος στην Ελλάδα, περνά μίαν από τις χειρότερες περιόδους της ιστορίας του. Και μόνο το τουρκικής έμπνευσης μωβ, ροζ, τρκουάζ κτλ. χρώματα των πρωτοσέλιδων, οι φρικαστικοί τίτλοι και η λατρεία των βιασμών, φτάνουν για να το αποδείξουν.

ΟΙ ΛΙΒΑΝΩΤΟΙ ΤΟΥ κ. ΠΟΠΩΤΑ

Όπου, όμως, το ΠΑΣΟΚ επιχειρήσε να εφαρμόσει ακριβώς την ίδια πολιτική με τη Δεξιά, εκεί απέτυχε και παταγώδως. Γιατί η τρισκατάρατη, εκτός από την πολύτιμη σε εμπειρίες θητεία της στην εξουσία, διέθετε και μία σχετική ομοιογένεια. Αντίθετα στο σοσιαλιστικό στρατόπεδο υπάρχουν διάφορα κέντρα εξουσίας αλληλοϋπονομευόμενα. Επιπλέον, η έλλειψη

Ο ΤΥΠΟΣ ΕΧΕΙ ΚΡΙΣΗ, ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΟΛΟΣ

Και στην Ελλάδα παρατηρείται ένα φαινόμενο, λίγο πολύ παγκόσμιο. Ενώ ο καθημερινός Τύπος αντιμετωπίζει κυκλοφοριακά και οικονομικά προβλήματα, ο περιοδικός γνωρίζει άνθηση. Χαρακτηριστικό αυτής της εξέλιξης, είναι όχι μόνο η έκδοση και η επιτυχής παρουσία «ειδικών» περιοδικών (με θέματα όπως τα χόμπυ, η πληροφορική κτλ.) και ποικίλης ύλης, αλλά και η μετατροπή σε ταμπλόιντ ή η δημιουργία κυριακάτικων εκδόσεων από τις καθημερινές εφημερίδες. Τα κυριακάτικα φύλλα, και μάλιστα σε μικρό σχήμα είναι στην πραγματικότητα κάτι με-

ταξύ εφημερίδων και περιοδικών.

Έτσι, λοιπόν, ο φετινός χειμώνας μας επιφυλάσσει ένα «μπαράζ» παρόμοιων εκδόσεων:

Η εταιρεία «Γραμμή», που εκδίδει το πετυχημένο «ΕΝΑ», ανήγγειλε ήδη την έκδοση και του εβδομαδιαίου «ΚΑΙ», με διευθυντή τον Γιώργο Τσούτση (τέως διευθυντή Δημόσιων Σχέσεων της ΕΡΤ-1) και πολλά έγχρωμα σινερομάντσα, που θα καταλαμβάνουν το 25% της ύλης.

Στις 15 Νοεμβρίου θα κυκλοφορήσει το δεκαπενθήμερο «18-30», με ύλη για τις ηλικίες

που περιλαμβάνονται στον τίτλο του, με στίλ «Ταχυδρόμου» και διευθυντή τον κ. Ρωμανό.

Αργότερα, ήταν να βγει τον Νοέμβριο, αλλά μάλλον πάει πιο μακριά θα κυκλοφορήσει το ποικίλης ύλης και «σοσιαλδημοκρατικών» κατευθύνσεων «ΤΩΡΑ», με εκδότη τον βιομήχανο γυναικείων ρούχων Αντώνη Τσιντζάρη και επικεφαλής τον τέως διευθυντή της «Γνώμης» Χρήστο Μεμή. Εν τω μεταξύ κάτι λέγεται και για ένα άλλο πολιτικό περιοδικό, τον «ΡΗΓΑ», με επικεφαλής κοινοβουλευτικό συντάκτη.

Χαρά, όμως, θα δώσει και η ελληνική έκδοση του «PLAY-

BOY», που θα κυκλοφορήσει στις αρχές του 1985 με μεγάλες φιλοδοξίες (τιράζ πρώτου φύλλου: 250.000 αντίτυπα). Είχαμε γράψει παλιότερα ότι εμπόδιο στην έκδοσή του, η οποία σχεδιάζεται από το 1982, ήταν η αβεβαιότητα για την έκβαση των ελληνοαμερικανικών διαπραγματεύσεων για τις βάσεις. Ευτυχώς οι βάσεις σε λίγο φεύγουν, αλλά θα μας μείνει το περιοδικό για παρηγοριά.

Έχουμε ακόμη: η «κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», αλλά και η «Θεσσαλονίκη» με την «Μεσημβρινή», γίνονται ταμπλόιντ. Στην «Ελευθεροτυπία»,

μιας στοιχειώδους πολιτικής και ιδεολογικής ταυτότητας, επιτρέπει τη διείσδυση ατόμων με ομιχλώδεις παρελθόν, φτάνει να δηλώσουν με φανατισμό ότι «είναι ΠΑΣΟΚ». Η ιστορία της υπεξαίρεσης των 57 εκατ. είναι για τα παραπάνω χαρακτηριστική.

Ο κ. Λιβάνης λοιπόν, αποτελώντας ένα ιδιαίτερο κέντρο εξουσίας, και θέλοντας να αυξήσει την επιρροή του στο χώρο του Τύπου, πλάσσουμε τον κ. Πόπωτα σαν υποψήφιο εκδότη καθημερινών εφημερίδων, ημι-κομματικών. Τα υπόλοιπα κέντρα εξουσίας αντιδρούν, αλλά όταν ο κ. Λιβάνης παίρνει την τελική άδεια από τον πρωθυπουργό, οι άλλοι δεν έχουν παρά να παίξουν «από τα μέσα»: έτσι θα παρακολουθήσουμε όλες εκείνες τις εκπληκτικές ιστορίες, όπου ο κ. Γερωνικολός μαλώνει με τον κ. Πόπωτα, για το ποιος εκφράζει πιο αυθεντικά την πολιτική του ΠΑΣΟΚ, το άνοιγμα και το κλείσιμο των «Ειδήσεων», οι οποίες εκτός από το γεγονός ότι δεν προσφέρουν τίποτα καινούργιο, υπονομεύονται εκ των έσω κτλ.

Αναλογία είναι και η περίπτωση του Λιντοβόη, που αν πιστέψουμε τις εφημερίδες, έχει ακροδεξιό παρελθόν, αλλά το παίζει ΠΑΣΟΚ, εκδίδει την πασοκικότατη «Αδέσμευτη» και χρηματοδοτείται από τη Γενική Γραμματεία Τύπου, ακριβώς επειδή η κυβέρνηση δεν έχει καμιά πολιτική για τη χρηματοδότηση κάποιας εφημερίδας, εκτός από το μέγεθος των ...λιβανωτών που δημοσιεύουν για την κυβέρνηση.

Τελικώς ο κ. Πόπωτας εγκαταλείπεται ως αποτυχημένος αλλά ορισμένοι τον πιέζουν να συνεχίσει με το επιχείρημα ότι «αν δείξεις ότι είσαι σταθερός, το ταμείο θα ξανανοίξει». Έτσι η «Γνώμη» συνεχίζει

να εκδίδεται έστω και με τρεις χιλιάδες ημερήσια κυκλοφορία στην περιφέρεια Αθηνών - Πειραιώς. Αλλά επειδή με τέτοια κυκλοφορία δεν μπορεί να συντηρηθεί ημερήσιο φύλλο, αναγκάζεται να «δανιστεί» από τον ταμιο-λογιστή της Εθνικής Λιντοβόη, ο οποίος τοποθετείται και επικεφαλής των... οικονομικών υπηρεσιών της «Γνώμης».

Το αν ο κ. Πόπωτας γνώριζε την πηγή των χρημάτων, το αν κάποιοι του είχαν υποσχεθεί «ότι δεν τρέχει τίποτα», δεν είναι αυτό που κυρίως ενδιαφέρει. Όπως έτρεξε να τονίσει ο θεσσαλός εκδότης, η Εθνική Τράπεζα και η τηλεόραση διέπρεξαν βαθύτατο σφάλμα, γιατί ανέμειξαν στην υπόθεση, μια εφημερίδα, που εκφράζει πιστά τις θέσεις της «Αλλαγής». Αυτό είναι το ουσιαστικό σημείο της ιστορίας μας. Όσο η κυβέρνηση αρνιέται επίμονα να δώσει στη δημοσιότητα τα δάνεια που έχει δώσει στις εφημερίδες, (όπως το έκανε για την εποχή της «Νέας Δημοκρατίας») όσο θα εξακολουθεί να παίζει στο ταμπλώ των μυστικών κονδυλίων, θα πληρώνει για τα σκάνδαλα που αναμφισβήτητα προκύπτουν από παρόμοιες συνδιαλλαγές.

Για ένα τμήμα ψηφοφόρων όχι ιδιαίτερα ευχαριστημένων από το κυβερνητικό έργο υπήρχε μέχρι τώρα η γνώμη ότι «αυτοί τουλάχιστον δεν κλέβουν», κι αυτό ήταν άλλωστε το σημείο που επιδίωξαν να ανατρέψουν ορισμένες εφημερίδες της αντιπολίτευσης.

Αναρωτιόμαστε αν μέσα στο κυβερνητικό στρατόπεδο υπάρχουν τόσοι ανεγκέφαλοι ώστε να προσφέρουν στη Δεξιά ένα τέτοιο δώρο...

μελετάται ακόμη η έκδοση ειδικών ένθετων περιοδικών (για τη γυναίκα κτλ.) που πωλούνται μαζί με την κυρίως εφημερίδα όπως γίνεται στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Τέλος, εκτός από τη «Μεσημβρινή», που φαίνεται να αναβάλει για αργότερα την έκδοση κυριακάτικου (το σχεδιάζουν Μπέρτσος και Βούλτεψης), στη μάχη της Κυριακής μπαίνουν τα «Νέα», ενώ ήδη την Κυριακή έκανε την εμφάνισή του το κυριακάτικο φύλλο της «Απογευματινής», που κατήγγειλε τα «Νέα» ότι πάνε να του κλέψουν την ιδέα.

Και το μεν «Ποντίκι» έγραψε

ότι θα μιμηθεί (όπως και τα «Νέα») το USA TODAY, αλλά εμείς «καραφλιάσαμε» όπως θα έλεγαν και οι συμπαθείς συνάδελφοι, από την «ελληνικούρα» του πρώτου φύλλου: Ο κύριος τίτλος της πρώτης σελίδας, για παράδειγμα, γράφει «3% ANEBHKE H ND ME TON MHΤΣΟΤΑΚΗ» επεξήγηση στον υπότιτλο «Γκάλοπ της Α». Και παρακάτω τι διαβάζουμε; Ότι το «γκάλοπ» το έκαναν συντάκτες της εφημερίδας (θεέ και κύριε), «σε γειτονιές της Αθήνας» (ευτυχώς που πρόλαβε και πέθανε ο Γκάλοπ, γιατί θα τον πεθαίναμε εμείς). Μα κανείς δεν είπε στους αρ-

μόδιους ότι τα έρημα τα γκάλοπ γίνονται από ειδικευμένους ανθρώπους και με επιλεγμένο δείγμα, ώστε να αντιπροσωπεύουν το εκλογικό σώμα; Κανονικά ο τίτλος έπρεπε να είναι: «3% ανέβηκε η ΝΔ στα... Σεπόλια —υπότιτλος— έτσι μας ήρθε». Το ωραίο είναι ότι το γκάλοπ επικροτεί και ο ίδιος ο Μητσοτάκης, σχολιάζοντας τα αποτελέσματα. Είναι φαίνεται οι «νέες επιστημονικές μέθοδοι εργασίας του κόμματος», για τις οποίες έκανε λόγο μόλις εκλέχθηκε. Πάλι στην πρώτη σελίδα εμφανίζεται και ο γιος του δολοφονηθέντος Θ. Διαμαντόπουλου με δήλωση

που δεν έκανε ποτέ και φωτογραφία με κασκόλ, που έκλεψαν από το σπίτι του δολοφόνου την ημέρα του φόνου, όταν όλοι μπήκαν μέσα.

Κατά τα άλλα, ο Τύπος πάει καλά: για παράδειγμα η «Βραδυνή» σε αντίθεση με όλα τα ξένα πρακτορεία, τους TIMES της Νέας Υόρκης κτλ., ανέλαβε να μας πείσει ότι νικητής της τηλεοπτικής μονομαχίας Μονταίηλ - Ρέηγκαν, ήταν ο τελευταίος. Δηλαδή έξω καλά πάμε. (Μα που πάμε ρε παιδιά;).

«Ο ΤΡΙΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ»

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΓΙΑΝΝΗ
ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

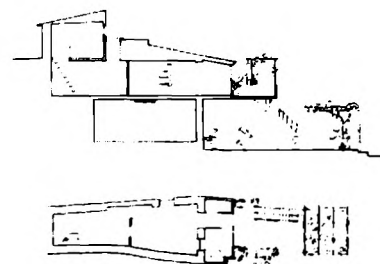
με σκίτσα
του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

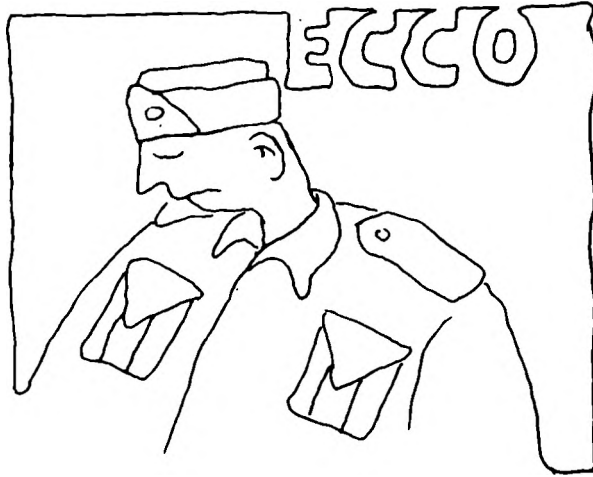
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

Η ανάπτυξη του Κινήματος για το Στρατό

του Ρεπόρτερ

Η 6η Συνδιάσκεψη της ECCO στην Αθήνα δεν αποτέλεσε τη μεγάλη τομή στο κίνημα των στρατιωτών, δημιούργησε όμως τις προϋποθέσεις για να γίνει ένας ζωντανός διάλογος, να ξανατεθούν τα προβλήματα και οι αγώνες των στρατιωτών και να αποτελέσουν αντικείμενο προβληματισμού και συζήτησης. Η πρωτοβουλία της «Επιτροπής για το Στρατό» και της επιτροπής για τα δικαιώματα των φαντάρων» να πραγματοποιηθεί η Συνδιάσκεψη της ECCO στην Αθήνα είχε αναμφισβήτητα θετικά αποτελέσματα. Αναζωπύρωσε το ενδιαφέρον για μια σειρά ζητήματα του στρατού και δημιούργησε για πρώτη φορά μετά τη μεταπολίτευση ένα διαφορετικό κλίμα και πλαίσιο διαλόγου για το θέμα Στρατός. Κυρίως όμως έδειξε ότι το Κίνημα για το Στρατό έχει τις δυνατότητες στη χώρα μας να προχωρήσει και να αναπτύξει μέσα από υπαρκτές συγκρούσεις τέτοιες διαδικασίες, οι οποίες να του δώσουν τη δυνατότητα να παρέμβει αποτελεσματικά στις όποιες εξελίξεις αφορούν τη λειτουργία και το ρόλο του Στρατού.

Συμμετοχή και εργασίες της Συνδιάσκεψης

Στο τριήμερο της Συνδιάσκεψης συζητήθηκαν τρία θέματα. Στρατός, ειρήνη, δημοκρατία. Υπηρεσίες υγείας στο στράτευμα και τα δικαιώματα των στρατιωτών στην Ευρώπη και ειδικότερα στις χώρες του Νότου. Στις εργασίες της Συνδιάσκεψης πήραν μέρος αντιπρόσωποι από κινήματα στρατιωτών από 10 χώρες: Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Αυστρία, Δανία, Φιλανδία, Σουηδία, Ολλανδία, Νορβηγία και Ελλάδα που εκπροσωπούσαν ή τα νόμιμα και αναγνωρισμένα συνδικάτα των χωρών τους ή οργανώσεις που διεκδικούν το συνδικαλισμό και τα βασικά δημοκρατικά δικαιώματα για τους φαντάρους.

Στις εργασίες της Συνδιάσκεψης το θέμα που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ενδιαφέρον ήταν το: Στρατός, ειρήνη, δημοκρατία. Το σύνολο των αντιπροσώπων τόνισαν ότι οι οργανώσεις τους έχουν σχέσεις με τα κινήματα ειρήνης στις χώρες τους και εκδήλωσαν την αντίθεσή τους στα πυρηνικά όπλα. Στο θέμα της αντιμετώπισης του Στρατού χαρακτηρίστική ήταν η τοποθέτηση του Ολλανδού αντιπροσώπου, του οποίου το Συνδικάτο έχει 7.000 μέλη. Αφού διευκρίνισε ότι σαν συνδικάτο δεν μπορούν να έχουν άποψη για το αν χρειάζεται να υπάρχει στρατός ή όχι, τόνισε ότι αφού το κοινοβούλιο αποδέχεται και αποφάσισε να υπάρχει Στρατός μπροστά σ' αυτή τη δεδομένη κατάσταση ο στρατός πρέπει να είναι στρατός κληρωτών. Για τους αντιρρησίες συνείδησης τόνισε ότι υποστηρίζουν το δικαίωμά τους στην άρση της στράτευσης με το να προβάλλουν τους αγώνες των στρατιωτών δείχνοντας έτσι στον καθένα ότι μπορεί

να πάει στο στρατό χωρίς να εγκαταλείψει τις ιδέες του. Ο Φιλανδός εκπρόσωπος αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα ύπαρξης του στρατού σε σχέση με την υπεράσπιση της εθνικής ανεξαρτησίας και υποστήριξε ότι αν βελτιωθούν οι συνθήκες ζωής στο στρατό θα σταματήσει σταδιακά να υπάρχει πρόβλημα αντιρρησιών συνείδησης. Η κάθε αντιπροσωπεία αναφέρθηκε στα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει, στις συνθήκες ζωής, στα προβλήματα υγείας στο στρατό και την κατάσταση του κινήματος στις χώρες τους.

Οι ελληνικές παρεμβάσεις

Οι αντιπρόσωποι των Ελληνικών Επιτροπών, αποσπάσματα των παρεμβάσεων των οποίων δημοσιεύουμε σε διπλανές στήλες, αναφέρθηκαν στην κατάσταση στην Ελλάδα, τις προσπάθειες και τον αγώνα των στρατιωτών στα τρία τελευταία χρόνια καθώς και στις ιδιαίτερες απόψεις τους για τους στόχους του κινήματος των στρατιωτών. Οι «Δημοκρατικές Ενώσεις Στρατιωτών», που πρόσφατα πραγματοποίησαν την Α' Πανελλαδική Συνδιάσκεψή τους, με αφορμή το νέο κανονισμό 20-1 τόνισαν ότι «το κυβερνητικό κόμμα και η δεξιά αντιπολίτευση, με μικρές διαφορές όχι ουσιαστικού χαρακτήρα, συμφωνούν στη διατήρηση του ίδιου στεγανού καθεστώτος στις Ε.Δ. και στη στέρηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων από τους φαντάρους». Οι «Επιτροπές Στρατιωτών - Ναυτών - Σμηνιτών» υποστήριξαν ότι το κίνημα «από την πρώτη καταγραφή και προπαγάνδισή των αιτημάτων πρέπει να περάσει στην αγωνιστική διεκδίκηση και προώθηση των στόχων που έχουν θέσει οι συνδιασκέψεις των φαντάρων».

Ενδιαφέρον στις παρεμβάσεις των ελληνικών αντιπροσώπων είχαν οι διαφορετικές εκτιμήσεις γύρω από το περιεχόμενο της κληρωτής θητείας σήμερα και την προοπτική του κινήματος για το Στρατό. Από την Επιτροπή για το Στρατό υποστηρίχθηκε η άποψη ότι η κληρωτή θητεία αποτελεί κεντρικό μηχανισμό ένταξης, διαπαιδαγώγησης και υποταγής της νεολαίας στην αστική κοινωνία. Σήμερα «η προοπτική της διάλυσης του αστικού στρατού μπορεί να μοιάζει μακρινή και ουτοπική. Είναι όμως η μοναδική δυνατή απάντηση της κοινωνίας στην υπαρκτή προοπτική του πυρηνικού πολέμου» τονίσθηκε από την πλευρά της. Οι «Δημοκρατικές Ενώσεις Στρατιωτών» επέμεναν στην ανάγκη

«να συνεχιστεί η συζήτηση για το ρόλο και τη σύνθεση του στρατού, τους αξιωματικούς και τις γενικές θέσεις για το αξιόμαχο και τη Δημοκρατία στο στρατό» με την παράλληλη προώθηση μιας ευρύτερης πολιτικής θεσμικών αλλαγών στο στρατό. Οι διαφορετικές αυτές εκτιμήσεις εκφράστηκαν και στο ψήφισμα για το θέμα «Στρατός, Ειρήνη, Δημοκρατία» στο οποίο η «Επιτροπή για το Στρατό» διατήρησε τις απόψεις της για ορισμένα σημεία, ενώ η «Επιτροπή για τα Δικαιώματα των φαντάρων» όπως και οι υπόλοιπες αντιπροσωπείες των άλλων χωρών το υπέγραψαν.

Από τη Συνδιάσκεψη απουσίασαν τόσο το ΠΑΣΟΚ και ως κόμμα και ως κυβέρνηση, όσο και το ΚΚΕ. Η ΚΕΕΔ κατέθεσε χαιρετισμό στο Προεδρείο της Συνδιάσκεψης και εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ είχε συνομιλίες με αντιπροσώπους από τις οργανώσεις Στρατιωτών των ξένων χωρών.

Ο ελληνικός Τύπος δεν έδωσε συνέχεια στη Συνδιάσκεψη με εξαίρεση την κάλυψη της πρώτης μέρας, ενώ εντύπωση προκάλεσε η κάλυψη των εργασιών της από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Το γεγονός αυτό σε σχέση με τη στάση της αντιπροσωπείας των Φιλανδών στο ψήφισμα, που αφορούσε την κατάσταση στην Ελλάδα, προκάλεσε μια σειρά συζητήσεις για τη στάση του κυβερνώντος κόμματος. Από μερικούς εκφράστηκε μάλιστα η άποψη ότι το ΠΑΣΟΚ επιθυμεί να μετάσχει στην ECCO και προσπαθεί να βρει «φόρμουλα» συμμετοχής. Άλλωστε η ECCO υποστηρίζεται από σοσιαλδημοκρατικά και σοσιαλιστικά κόμματα στην Ευρώπη με τα οποία το ΠΑΣΟΚ έχει φιλικές έως άριστες σχέσεις. Λέγεται έτσι ότι η μη συγκεκριμένη αναφορά στις θέσεις της κυβέρνησης, σε ό,τι αφορά την ικανοποίηση, έστω και των ελάχιστων αιτημάτων των Επιτροπών στρατιωτών, στο ψήφισμα που αφορά την Ελλάδα, μπορεί να σχετίζεται και με την μελλοντική, διαφορετική από τη σημερινή, στάση του ΠΑΣΟΚ απέναντι στην ECCO.

Η 6η Συνδιάσκεψη της ECCO σηματοδοτεί για το αναπτυσσόμενο κίνημα για τα δικαιώματα των στρατιωτών στη χώρα μας το τέλος μιας περιόδου, στη διάρκεια της οποίας κυρίως καταγγέλλθηκαν οι συνθήκες διαβίωσης στο Στρατό και δημοσιοποιήθηκαν τα αιτήματα των Στρατιωτών. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζεται σήμερα είναι το αν θα κατορθώσουν οι σημερινές κινήσεις με την μέχρι τώρα εμπειρία τους να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για τη συνέχιση του κινήματος, την διεύρυνσή του, την παρέμβασή του στις εξελίξεις στο στρατό και την προώθηση των αιτημάτων του. Ένα θετικό βήμα για το άνοιγμα τέτοιων διαδικασιών ήταν και η πραγματοποίηση της 6ης Συνδιάσκεψης της ECCO. Απομένουν όμως πολλά να γίνουν...

Για συζήτηση με αντιπροσώπους στρατιωτών στην 6η Συνδιάσκεψη της ECCO

θητεία οκτώ με δεκαπέντε μήνες...

ο στρατός δεν πρέπει να είναι επαγγελματικός...

δεν υπάρχει στρατοδικείο...

Στη διάρκεια της Συνδιάσκεψης της ECCO ο συνεργάτης του ΑΝΤΙ Νίκος Λακόπουλος έκανε μια συζήτηση με συνέδρους την οποία δημοσιεύουμε στη συνέχεια. Στη συζήτηση πήραν μέρος και μίλησαν εκ μέρους της ECCO, για τα δικαιώματα των στρατιωτών στις χώρες τους και την κατάσταση στο στρατό εκεί, ο Τόρπυ Κρίστενσεν από τη Δανία, ο

Ρ.: Ποιοι είναι οι στόχοι της ECCO;

Λ.: Λειτουργεί;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Η ECCO δουλεύει με ένα ετήσιο συνέδριο. Σ' αυτό ανταλλάσσουμε εμπειρίες και απόψεις για να βοηθήσουμε το κίνημά μας.

ΚΟΡΟΝΕΝ: Η ECCO είναι σαν βήμα διαλόγου. Στην ουσία δεν έχουμε μέλη, αλλά συμμετέχοντες...

ΤΟΜΑΣ ΚΟΡΠΙ: Στη Βόρεια Ευρώπη τα μέλη της ECCO είναι μαζικές οργανώσεις. Είναι μπορούμε να πούμε πολιτικές οργανώσεις. Όλες μαζί αυτές οι οργανώσεις έχουν πάνω από 100.000 μέλη. Στις Βόρειες χώρες εκλέγονται μέσα από το στρατόπεδο απ' όλους τους στρατιώτες οι αντιπρόσωποι της ECCO. Στις Σκανδιναβικές χώρες και την Ολλανδία, οι οργανώσεις αυτές είναι 100% νόμιμες και αναγνωρισμένες από τις κυβερνήσεις. Η κάθε κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να διαπραγματεύεται μαζί τους σε ό,τι αφορά τους μισθούς, γιατί έχουν πολλά μέλη. Λειτουργούν νόμιμα, αλλά δεν έχουν δικαίωμα απεργίας.

Ρ.: Ποιά δικαιώματα έχουν οι οργανώσεις των στρατιωτών σ' αυτές τις χώρες;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Στις τρεις χώρες μας έχουμε το δικαίωμα στη μέση της θητείας να κάνουμε συνέδριο. Αυτό είναι μέρος του «κυρίως προγράμματος». Να εκλέγουμε τους αντιπροσώπους μας. Έχουμε ελεύθερο χρόνο για να δουλεύουμε για το συνδικάτο και το συνέδριο. Έχουμε εκλεγμένη ηγεσία, η οποία δεν πάει καθόλου στο στρατό. Έχουμε δικά μας γραφεία κτλ. Όλα αυτά παρέχει η κυβέρνηση.

Ρ.: Αυτά τα δικαιώματα είναι νομικά κατοχυρωμένα;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Είναι σ' ένα κανονικό νόμο.

Όλλυ Κόρονεν από τη Φιλανδία και ο Τόμας Κόρπι από τη Σουηδία. Η συζήτηση είναι αποκαλυπτική για τις συνθήκες στο στρατό στις χώρες τους και τα δικαιώματα των στρατιωτών, αλλά και για τις απόψεις της ECCO πάνω σε μια σειρά ζητήματα που ήδη έχουν αρχίσει να απασχολούν και τη χώρα μας...

Είναι υποχρεωμένη η κυβέρνηση να τα σεβαστεί γιατί αλλιώς η νεολαία θα ξεσηκωθεί ενάντια στην κυβέρνηση. Αυτό έχει να κάνει με τη δομή της κοινωνίας και την ανάπτυξή της. Φυσικά οι στρατιώτες έχουν δικαίωμα να είναι μέλη κομμάτων, ενώσεων κτλ.

Ρ.: Πώς εκφράζεται η αναγνώριση των οργανώσεών σας από τις κυβερνήσεις;
ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Κάνουμε διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση όπως στα εργατικά συνδικάτα, για τη συλλογική σύμβαση εργασίας κάθε χρόνο...

ΚΟΡΟΝΕΝ: Στις Βόρειες χώρες συμμετέχουν στα συνδικάτα των στρατιωτών όλα τα κόμματα. Από δεξιούς μέχρι αριστερούς. Στη Φιλανδία μάλιστα είναι μέλη της στρατιωτικής διοίκησης. Στην Ολλανδία οι οργανώσεις είναι ανεξάρτητες από το στρατιωτικό σύστημα. Το συνδικάτο χρηματοδοτείται από το υπουργείο Νεολαίας και Παιδείας και παρότι είναι ανεξάρτητο, αναγνωρίζεται από τα κόμματα, το κράτος και το στρατό.

Ρ.: Ποιές είναι οι συνθήκες διαβίωσης μέσα στο στρατό και πού κυμαίνονται οι μισθοί των στρατιωτών;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Στη Δανία παίρνουν ογδόντα δολάρια το μήνα αλλά έχουν 50% φόρο. Κινείσαι όμως ελεύθερα. Τα εισιτήρια είναι όλα τζάμπα.

Ρ.: Στη Σουηδία ποιος είναι ο μισθός του στρατιώτη;

ΚΟΡΠΙ: Εβδομήντα δολάρια χωρίς φόρους.

Ρ.: Και στη Φιλανδία;

ΚΟΡΟΝΕΝ: Στη Φιλανδία ο μισθός είναι 55 δολάρια το μήνα, αλλά βγάλε δέκα δολάρια πάνω - κάτω το μήνα για φαί. Έχεις βέβαια τζάμπα σπίτι και τζάμπα ανέσεις.

Ρ.: Τι είδους ανέσεις;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»
Επιμέλεια: Νίκος Γιανναδάκης

**ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ**
CHARLES
KAHN

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ 1982

**ΠΡΟΚΛΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ**
E.R.DODDS

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ 1982

**ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**
ΕΙΣΑΓΩΓΗ
VLADIMIR
LOSSKY

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ 1983

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

KATERINA SAIN-MARTEN

Ιστορία μιας γενιάς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΑΘΗΝΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,

Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,

Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΜΗΤΕΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΑΘΗΝΑ 1983

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,

Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,

Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Στη Δανία έχω δικαίωμα να πηγαίνω κάθε βράδυ σπίτι μου και να κάνω τη θητεία μου κοντά ή στην ίδια πόλη που μένω.

ΚΟΡΟΝΕΝ: Στη Φιλανδία είναι διαφορετικά. Δυο Σαββατοκύριακα δεν μπορούν να κοιμούνται σπίτι.

ΚΟΡΠΙ: Στη Σουηδία κάθε μέρα βγαίνεις έξω, εκτός από τότε που έχεις σκοπιά.

ΕΡ.: Πόσο διαρκεί η θητεία;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Στη Δανία είναι εννέα μήνες.

ΚΟΡΟΝΕΝ: Στη Φιλανδία είναι οκτώ με δεκαπέντε μήνες.

ΚΟΡΠΙ: Και στη Σουηδία τόσο. Οχτώ με έντεκα μήνες.

ΕΡ.: Μα τότε δεν υπάρχει και μεγάλη διαφορά της ζωής στο στρατό από αυτήν έξω από το στρατόπεδο.

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Κοίταξε για την υπόλοιπη κοινωνία είναι διαφορετικά.

ΕΡ.: Είναι δύσκολη η στρατιωτική ζωή;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Είναι διαφορετικό από έξω. Άλλωστε υπάρχουν ποινές.

ΕΡ.: Πού κυμαίνονται οι στρατιωτικές ποινές και για ποια παραπτώματα;

ΚΟΡΠΙ: Η πιο μεγάλη στη Σουηδία είναι δεκαπέντε μέρες από αυτές που μπορεί να ρίξει ο διοικητής.

ΕΡ.: Για ποιους λόγους;

ΚΟΡΠΙ: Ας πούμε αν την κοπανίσεις τρεις φορές, αν την κοπανίσεις από τις ασκήσεις και τέτοια.

ΕΡ.: Μετά υπάρχει το στρατοδικείο;

ΚΟΡΠΙ: Στη Σουηδία δεν υπάρχει στρατοδικείο.

ΚΟΡΟΝΕΝ: Μετά πας πολιτικό δικαστήριο για λιποταξία.

ΕΡ.: Έχουν σημειωθεί κρούσματα αυτοκτονιών στο στρατό, στη διάρκεια της θητείας;

ΚΟΡΠΙ: Στη Σουηδία ποτέ δεν υπήρξε πρόβλημα αυτοκτονιών στο στρατό.

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Στη Δανία όχι, αλλά υπήρξαν μερικές στη Φιλανδία και μερικές στη Γαλλία.

ΚΟΡΟΝΕΝ: Τέσσερις πέντε ήταν στο στρατό, αλλά υπήρχαν περιπτώσεις που υπήρξαν αυτοκτονίες μετά τη θητεία.

ΕΡ.: Τι γίνεται με αυτούς που έχουν θρησκευτικούς ή συνειδησιακούς λόγους να μην πάνε στο στρατό ή επικαλούνται τέτοιους;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Δεν πάνε.

ΕΡ.: Πώς γίνεται αυτό;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Πληρώνουν τη θητεία τους. Άλλοι πάνε και φυλάνε νοσοκομεία ή αναλαμβάνουν παρόμοιες υπηρεσίες. Άλλοι πάνε κανονικά.

ΚΟΡΟΝΕΝ: Με τους αντιρρησίες συνειδήσης τελευταία υπάρχει σοβαρό πρόβλημα γιατί δηλώνουν πάρα πολλοί και τους στέλνουν σε νοσοκομεία, οπότε τώρα σχεδιάζουν για να σταματήσει αυτό να καταργήσουν την επιτροπή που δίνει τέτοιες απαλλαγές, γιατί αυξήθηκαν πάρα πολλοί αυτοί που δηλώνουν αντιρρησίες συνειδήσης...

ΕΡ.: Τι γίνεται με τους ομοφυλόφιλους, τους τοξικομανείς κτλ;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Προσπαθούν να τους κρα-

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

*Ο αγώνας των στρατιωτών
μπορεί να φέρει αλλαγές προς
το καλύτερο...*

... Σκοπός αυτού του κινήματος είναι να δημιουργήσει οργανώσεις στρατιωτών, πράγμα που το πρόγραμμα της ECCO προσδιορίζει σαν στόχο για τους στρατιώτες. Έτσι η 6η Συνδιάσκεψη της ECCO στην Αθήνα έπαιξε έναν ειδικό ρόλο μέσα στην πολύ σπουδαία αυτή εξέλιξη στην Ελλάδα.

Η ECCO υποστήριξε τη δημιουργία Επιτροπών στρατιωτών στην Ελλάδα από την αρχή και τώρα Έλληνες στρατιώτες μπόρεσαν να συμμετάσχουν στη Συνδιάσκεψη...

... Σήμερα τα δημοκρατικά δικαιώματα και το δικαίωμα συνδικαλιστικής οργάνωσης των στρατιωτών αναγνωρίζονται στην Ολλανδία, Σουηδία, Δανία, Νορβηγία και Φιλανδία.

Οι συνθήκες ζωής και εργασίας φαίνονται πολύ καλύτερες σ' αυτές τις χώρες από ότι στη Γαλλία ή την Ελλάδα. Στις χώρες αυτές οι στρατιώτες θεωρούνται πολίτες δεύτερης κατηγορίας και στερούνται τα νόμιμα δικαιώματά τους.

Όλα αυτά αντίθετα με τη διακήρυξη που ψήφισε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 12 Απριλίου για το δικαίωμα των στρατιωτών να οργανώνονται σε δικές τους συνδικαλιστικές ενώσεις...

... Η κοινωνική θέση των στρατιωτών αλλάζει από χώρα σε χώρα. Ωστόσο όπου δεν υπάρχουν δημοκρατικά δικαιώματα, ο αγώνας των στρατιωτών που οργανώνονται σε ενώσεις στρατιωτών, μπορεί να φέρει αλλαγές προς το καλύτερο μέσα στους στρατώνες.

τήσουν μακριά από το στρατό. Ωστόσο μερικοί από αυτούς πάνε.

ΚΟΡΟΝΕΝ: Στη Φιλανδία τους θεωρούν άρρωστους και τους αντιμετωπίζουν σαν τέτοιους.

ΕΡ.: Πώς βλέπετε τη στράτευση εθελοντών;

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Αυτό θα το συζητήσουμε το βράδυ. Πιστεύω ότι ο στρατός δεν πρέπει να είναι επαγγελματικός, αλλά να βγαίνει από την ίδια την κοινωνία, γιατί οι εθελοντικοί στρατοί στην ιστορία έχουν γίνει φασιστικοί.

ΕΡ.: Ποια είναι η θέση της ECCO για τη στράτευση των γυναικών;

ΚΟΡΟΝΕΝ: Επίσημα δεν υπάρχει θέση. Στη Φιλανδία υπάρχουν γυναικεία σώματα καθώς και γυναίκες επαγγελματίες.

ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ: Δεν έχει συζητηθεί στην ECCO αυτό το θέμα. Έχουνε όλοι το δικαίωμα να εκπαιδεύονται, αλλά δεν θα τις υποχρεώσει κανένας...

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΩΝ ΣΤΗΝ 6η ΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ECCO

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

*Η κατοχυρωθούν τα
δημοκρατικά δικαιώματα, οι
ελευθερίες και η συμμετοχή
των φαντάρων σε θέματα που
τους αφορούν...*

Τα μεγάλα προβλήματα των Ε.Δ. και των στρατευμένων παραμένουν. Αυτό που ρεάζεται σήμερα είναι μια γενναία πολιτική θεσμικών αλλαγών, για να αποκλειστεί κάθε δυνατότητα επέμβασης του στρατού στην πολιτική, να κατοχυρωθούν τα δημοκρατικά δικαιώματα, οι ελευθερίες και η συμμετοχή των φαντάρων σε θέματα που τους αφορούν (π.χ. η ασφάλεια εργασίας, υπηρεσίες, δεικτές, μεταθέσεις, εκπαίδευση κτλ.) η ισότιμη μεταχείριση και ο σεβασμός της προσωπικότητας και να καταργηθεί η ποινή της φυλάκισης που παρατείνει τη θητεία.

ΣΤΡΑΤΟΣ - ΕΙΡΗΝΗ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

*Δικαιώμα κάθε πολίτη να
συμμετέχει στην άμυνα της
χώρας του...*

*Οι στρατιώτες είναι πολίτες
με στολή...*

*Δημοκρατικά και ανθρώπινα
δικαιώματα στους*

στρατώνες...

*Δεν μπορεί να υπάρξει ειρήνη
που στηρίζεται στην*

καταπίεση και τον

εκφοβισμό...

Νομίζουμε ότι μόνιμη Ειρήνη δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς Ελευθερία, ανθρώπινα δικαιώματα και Δημοκρατία. Ειρήνη που στηρίζεται στην καταπίεση και τον εκφοβισμό δεν μπορεί να υπάρξει.

Η ECCO αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε θνους, κάθε λαού στην αυτοδιάθεση και την εθνική κυριαρχία.

Κάθε κατάσταση που επιβάλλεται με βιολογική βία ή με κάθε άλλο τρόπο από ένα θνους σε κάποιο άλλο, θεωρείται άδικη...

... Η σχέση ανάμεσα στις Ε.Δ. και την κοινωνία αντανakλά την κατάσταση της

Παράλληλα να μειωθεί άμεσα και ουσιαστικά η θητεία, που παραμένει ακόμα στην Ελλάδα η μεγαλύτερη από όλη τη Δ. Ευρώπη.

● Με δεδομένη την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί και παίρνοντας υπόψη πως η προβολή γενικόλογων στόχων δεν διευρύνει την απήχηση και τις δυνατότητες των αιτημάτων από ευρύτερες κοινωνικές ομάδες και από την πλειψηφία των στρατευμένων, χρειάζεται να αναπτυχθεί συντονισμένη δράση των «Δημοκρατικών Ενώσεων Στρατιωτών» πάνω σε συγκεκριμένα αιτήματα. Η κεντρική και συντονισμένη δράση μπορεί να αναδείξει σε κυρίαρχα σήμερα τα ακόλουθα αιτήματα:

1. Άμεση και ουσιαστική μείωση της θητείας.
2. Ίση και δίκαιη μεταχείριση όλων των φαντάρων.
3. Ελεύθερη πληροφόρηση.
4. Κατάργηση της φυλάκισης που παρατείνει τη θητεία.
5. Ουσιαστική συμμετοχή μέσα από εκλεγμένες επιτροπές.

ίδιας της κοινωνίας.

Η γενική δημοκρατική ανάπτυξη μιας κοινωνίας και η άμεση συμμετοχή κάθε πολίτη στις αποφάσεις, αποτελεί επίσης την καλύτερη εγγύηση για το δημοκρατικό έλεγχο των Ενόπλων Δυνάμεων.

Μια τέτοια κατάσταση μαζί με κοινωνική δικαιοσύνη είναι ταυτόχρονα ο καλύτερος τρόπος για την αποφυγή του πολέμου και την εξασφάλιση σταθερής Ειρήνης.

Μόνο σ' αυτή την κατάσταση η πολιτεία και η δημοκρατική κοινωνία μπορούν να επιβάλλουν τους κανόνες και τις αντιλήψεις τους πάνω στο στρατό, όπως επίσης και στο εσωτερικό των Ενόπλων Δυνάμεων.

Η ECCO αναγνωρίζει το δικαίωμα καθενός να είναι «αντιρρησίας συνείδησης». Ταυτόχρονα πιστεύουμε στο δικαίωμα κάθε πολίτη να μετέχει στην άμυνα της χώρας του, της ζωής και των αγαθών του. Πρέπει επίσης να έχει τη δυνατότητα εκπαίδευσης για να χρησιμοποιεί αυτό το δικαίωμα.

Η συνεχής ροή στρατιωτών στο στρατό, διασφαλίζει σε ένα βαθμό τη μεταφορά νέων, δημοκρατικών ιδεών και εξελίξεων από την κοινωνία στο στρατό.

Τα κινήματα της ECCO πρέπει να προωθήσουν τη συζήτηση ανάμεσα στους νέους πριν καταταγούν για τη δυνατότητα να κάνουν χρήσιμη δουλειά μέσα από τις οργανώσεις στρατιωτών για τη βελτίωση της κατάστασης όλων των στρατιωτών...

... Η ECCO εμμένει σε ιδέες όπως:

Οι στρατιώτες είναι πολίτες με στολή, πρέπει επομένως να έχουμε τα ίδια δικαιώματα με όλους τους πολίτες και δεν υπάρχει λόγος να θεωρούνται οι στρατιώτες πολίτες δεύτερης κατηγορίας.

Αντίθετα συμμεριζόμαστε την πεποίθηση, ότι μόνο εκείνοι οι στρατιωτικοί που ζουν με δημοκρατία και πιστεύουν σ' αυτή, θα αισθάνονται υποχρεωμένοι και να την υπερασπίσουν.

Σ' αυτό το πλαίσιο η αυταρχική πειθαρχία που βασίζεται στην ποινή και στην παντοδύναμη εξουσία των διοικητών πρέπει να αντικατασταθεί από μια άλλη, βασισμένη στον ισότιμο διάλογο, την πειθώ, την αιτιολόγηση των διαταγών και το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Μόνο σ' αυτό το δρόμο μπορούν οι Ε.Δ. να εκπληρώσουν το ρόλο που τα περισσότερα Ευρωπαϊκά Συντάγματα τους αναθέτουν:

Υπεράσπιση της εδαφικής ακεραιότητας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων των λαών...

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ - ΝΑΥΤΩΝ - ΣΜΗΝΙΤΩΝ

*Αγωνιζόμαστε να γίνουν οι ε-
πιτροπές φορείς αυτόνομης
οργάνωσης των φαντάρων...*

... Συνεχίζουμε τον αγώνα που ξεκινήσαμε πριν από 3 χρόνια χωρίς αυταπάτες ότι μπορεί ο στρατός να γίνει «δημοκρατική όαση» και να μπει κάτω από τον «δημοκρατικό έλεγχο κοινωνίας...

Παλεύουμε για:

- 12μηνη θητεία
- Συνδικαλισμό στους στρατώνες
- Πολιτικές ελευθερίες στους φαντάρους
- Ανθρώπινες συνθήκες ζωής στο στρατό
- Να σταματήσει η αυθαιρεσία της στρατιωτικής ιεραρχίας και η ποδοπάτηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας των φαντάρων
- Να καταργηθούν οι ποινές και τα στρατοδικεία
- Είμαστε αντίθετοι στις τάσεις επαγγελματοποίησης του στρατού που τον τελευταίο καιρό γίνονται εμφανείς, όπως η κατάθεση του νομοσχεδίου για τους 5.000 εθελοντές.
- Αγωνιζόμαστε για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των αντιρρησιών συνείδησης...

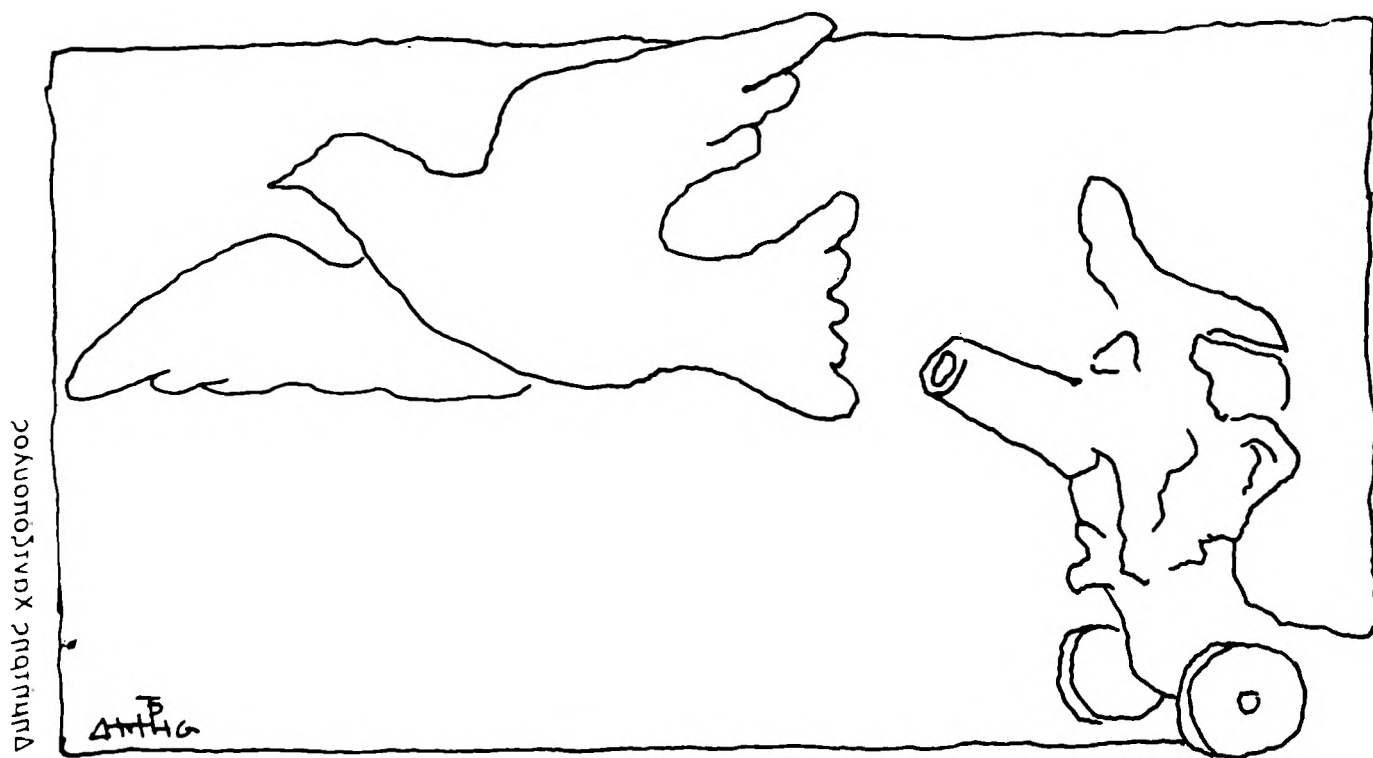
● Να σταματήσουν οι διώξεις των ανυπότακτων.

● Παλεύουμε για να συνδεθεί το κίνημα των φαντάρων με τα άλλα κινήματα που είναι φυσικοί σύμμαχοι της πάλης μας.

Το ζήτημα στρατός είναι ζήτημα που δεν πρέπει και δεν μπορεί να περιχαρακωθεί μέσα στους στρατώνες. Τέλος και το πιο σημαντικό για μας, παλεύουμε για να γίνουν οι επιτροπές στρατιωτών, ναυτών και σμηνιτών φορείς αυτόνομης οργάνωσης των φαντάρων και άτυπα συνδικαλιστικά κύτταρα στους στρατώνες...

Για ένα Ρηγκανισμό χωρίς όρια

του Αρ. Ψάλτη

κάθε αμφιβολία το πνευματικό επίπεδο και τα «παιγνιδάκια» με τα οποία διασκεδάζει ο ηγέτης του Δυτικού Κόσμου, ο μέσος αμερικανός ψηφοφόρος ένιωσε συμπάθεια για τον καημένο τον πρόεδρο που το αξίωμά του είναι τόσο βαρύ ώστε να μην μπορεί πια ούτε ένα αστείο να κάνει χωρίς να πέσουν όλοι πάνω του να τον φάνε. Αυτή η ψυχολογία του μέσου αμερικανού ψηφοφόρου έχει, όπως είναι φυσικό, αποτελέσει τη βασική πρώτη ύλη του προεκλογικού marketing του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος. Όσο κι αν φανεί παράδοξο, κάποιες μελετημένες μικρογκάφες βοηθάνε αντί να βλάπτουν τη δημοτικότητα του Ρόναλντ Ρήγκαν. Όχι, βέβαια, γκάφες ολκής όπως αυτή με το βομβαρδισμό της ΕΣΣΔ. Τέτοιες ασφαλώς δεν είναι σκόπιμες και το επιτελείο του προέδρου κάνει το παν για να τις προλάβει κρατώντας τον όσο γίνεται πιο μακριά απ' τους δημοσιογράφους.

Άλλες όμως, πιο ελαφρές, λειτουργούν ευεργετικά. Όπως επεσήμανε προ καιρού μια Αγγλίδα δημοσιογράφος αναλύοντας το προεκλογικό marketing του ρεπουμπλικανικού επιτελείου, ο κάθε Αμερικανός ξέρει ασφαλώς ότι ο πρόεδρος είναι επαγγελματίας ηθοποιός, κι αυτό δίνει στην εμφάνιση και στα καμώματά του χροιά πλαστότητας: είναι πρόεδρος, υποδύεται τον πρόεδρο, μιμείται τον εαυτό του, κατά πόσο είναι αυθεντικός; Κάποια τέτοιου είδους ερωτήματα υποτίθεται ότι λειτουργούν μ' ένα ασυνείδητο αυτοματισμό στο μέσο μυαλό του αμερικανού ψηφοφόρου - θεατή. Πώς αντιμετωπίζεται, λοιπόν, αυτό το πρόβλημα της αυθεντικότητας; Πώς θα δείξει ο πρόεδρος ότι δεν παίζει τον πρόεδρο αλλά το παίζει πρόεδρος; Κάνοντας κάποιες ανώδυνες γκάφες που ρόλος τους είναι να αναδείξουν την αυθεντικότητά του. Ιδού. Ο Ρήγκαν δεν είναι στημένη κούκλα, είναι κι αυτός ένας άνθρωπος γνήσιος που κάνει τα αθώα λαθάκια του. Άλλωστε, κανείς δεν ισχυρίστηκε ποτέ ότι ο πρόεδρος πρέπει να είναι παντογνώστης. Όχι. Οφείλει απλώς να ξέρει να χειρίζεται τα βασικά και να διαλέγει τους σωστούς συμβούλους. Κάπου σε μια τέτοια λογική «αυθεντοποίησης» του προέδρου πρέπει να κολλάει και το κατά τα άλλα ακατανόητο προεκλογικό σύνθημα: «Αφήστε το Ρήγκαν να είναι Ρήγκαν» (let Reagan be Reagan).

Και το Κρεμλίνο, λοιπόν, πείστηκε εν τέλει από τις δημοσκοπήσεις κι έστερξε να ψηφίσει Ρήγκαν κι αυτό, στέλνοντας τον Γκρομύκο να τον συναντήσει. Τα σημεία δεν επιδέχονται παρερμηνείες. Εκείνο που απαιτεί μια κάποια ερμηνεία είναι οι αιτίες που οδηγούν προς αυτήν την επανεκλογή.

Η πρώτη και αναμφισβήτητη αποφασιστική αιτία είναι η σαφής και παρατεταμένη ανάκαμψη της αμερικανικής οικονομίας. Τα μεγέθη που συνιστούν αυτή την ανάκαμψη έχουν επανειλημμένα αναλυθεί από ειδικούς και μη, όπως και το πόσο επισηφαλής θεωρείται μια τέτοια ανάκαμψη που χρηματοδοτείται στην ουσία, μέσω

Αν είχε μείνει έστω κι ένας ν' αμφιβάλλει για την επανεκλογή του Ρήγκαν, ύστερα από τη συνάντησή του με τον Γκρομύκο στο Λευκό Οίκο δεν θα πρέπει να έχει μείνει πια κανείς. Έξι βδομάδες πριν από τη μέρα της εκλογής, το σοβιετικό πρόκριμα υπήρξε συντριπτικό και δεν αφήνει κανένα περιθώριο. Ούτε η κουβέντα της προτεραιάς με τον άχαρο και σιδερωμένο Μονταϊήλ μπορούσε να λειτουργήσει ως εξισορροπιστικό πρόσχημα. Θα ήταν απλώς αγένεια και χοντροκοπιά χωρίς αντικρουσμα και λόγο το να αγνοούσε τελείως ο σοβιετικός υπουργός των εξωτερικών τον προεδρικό υποψήφιο του Δημοκρατικού Κόμματος, μια χειρονομία αναίτια προσβλητική όχι μόνο για το Δημοκρατικό αλλά για ολόκληρο το αμερικανικό κατεστημένο. Άσε που με την παράνοια που τους έχει συνεπάρει, μπορεί να βρισκόντουσαν και μερικοί να πουν πως πρόκειται για επέμβαση στα εσωτερικά των ΗΠΑ. Απ' αυτή την άποψη, η ουσία της σοβιετικής παραδοχής παραμένει: ο καουμπόης της Καλιφόρνιας θα είναι η πρώτη φάτσα της αμερικανικής υπερδύναμης ως το 1989.

Σύμφωνα, λοιπόν, με όλες τις ενδείξεις, μονάχα ένας αιφνίδιος θάνατος, μια «κακοτυχία» σαν την κατάληψη της αμερικανικής πρεσβείας στην Τεχεράνη (που έθαψε κυριολεκτικά τον δυστυχή φυσικά Κάρτερ) ή ένα χρηματιστηριακό κραχ μεγάλων διαστάσεων θα μπορούσαν ν' αλλάξουν τη σημερινή ροή των πραγμάτων. Καμιά απ' αυτές τις εξελίξεις δεν πιθανολογείται ενώ ο Ρόνυ και το επιτελείο του έχουν αποδείξει την ικανότητά τους να βγαίνουν ατσαλάκωτοι από τα στραπατσάρια στη διεθνή σκηνή. Αρκεί να σκεφτεί κανείς με πόση «χάρη» ξεπέρασε ο πρόεδρος τα απανωτά ραπίσματα που έφαγε η Αμερική στο Λίβανος τον τελευταίο χρόνο. Πόσο απίστευτα αλώβητη αναδύ-

θηκε η εικόνα του στα μάτια των αμερικανών ψηφοφόρων - θεατών μέσα από τα ερείπια της αμερικανικής πρεσβείας στη Βηρυτό και την πρώτη φορά πέρσι και τη δεύτερη φέτος. Οι διακόσιοι τόσοι πεζοναύτες που άφησαν τα κοκαλάκια τους στον αφιλόξενο Λίβανο το '83, και πριν από λίγες μέρες ο γνωστός μας Ρέτζιναλντ Μπαρτόλομιου με τα τσιρότα στη μούρη δεν είναι ασφαλώς ό,τι καλύτερο επιθυμεί ένας προεδρικός υποψήφιος που πάει για δεύτερη θητεία στο Λευκό Οίκο. Κι εντούτοις, τον Ρήγκαν τον «πάει» τόσο πολύ ώστε η καμπύλη της δημοτικότητάς του δεν κάμφθηκε ούτε στο ελάχιστο. Παρενθετικά, αξίζει να κάνει κανείς τη σύγκριση εδώ με το τσαλάκωμα που υπέστη η δημοτικότητα του Φρανσουά Μιτεράν ύστερα από το μακέλεμα των γάλλων λεγεωνάριων στη Βηρυτό.

Κι όχι μόνο η δημοτικότητα του Ρήγκαν δεν καταλαβαίνει από τέτοιες «ψιλές» αλλά και ο έτερος караγκιόζης της ιστορίας, ο Μονταϊήλ, στέκεται ανήμπορος να εκμεταλλευτεί τα ολισθήματα του αντιπάλου του. Η κατάσταση πνευμάτων στις ΗΠΑ είναι τέτοια ώστε ο Μονταϊήλ φοβάται να τραβήξει το σκοινί της κριτικής προς το Ρήγκαν μήπως και τελικά του βγει σε κακό: κινδυνεύει διαρκώς να δώσει την εντύπωση ότι το παίζει κακός και μοχθηρός απέναντι στο θεοσεβούμενο κι αξιαγάπητο πρόεδρο, ότι φέρεται με τη μικροπρέπεια του εκ των προτέρων χαμένου ή ακόμη κι ότι θέτει εμπόδια στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής της χώρας, αμαυρώνοντας την εικόνα του ηγέτη της. Δηλαδή, μόνα του Ρόνυ, διπλά του Ρόνυ.

Το πιο ενδεικτικό εδωπέρα είναι ο αντικτυπος που είχε στο εκλογικό σώμα των Ηνωμένων Πολιτειών η περιβόητη υπόθεση της «γκάφας» γύρω απ' τον πυρηνικό βομβαρδισμό της ΕΣΣΔ. Ενώ οι Ευρωπαίοι ανατρίχιασαν διαπιστώνοντας πέρα από

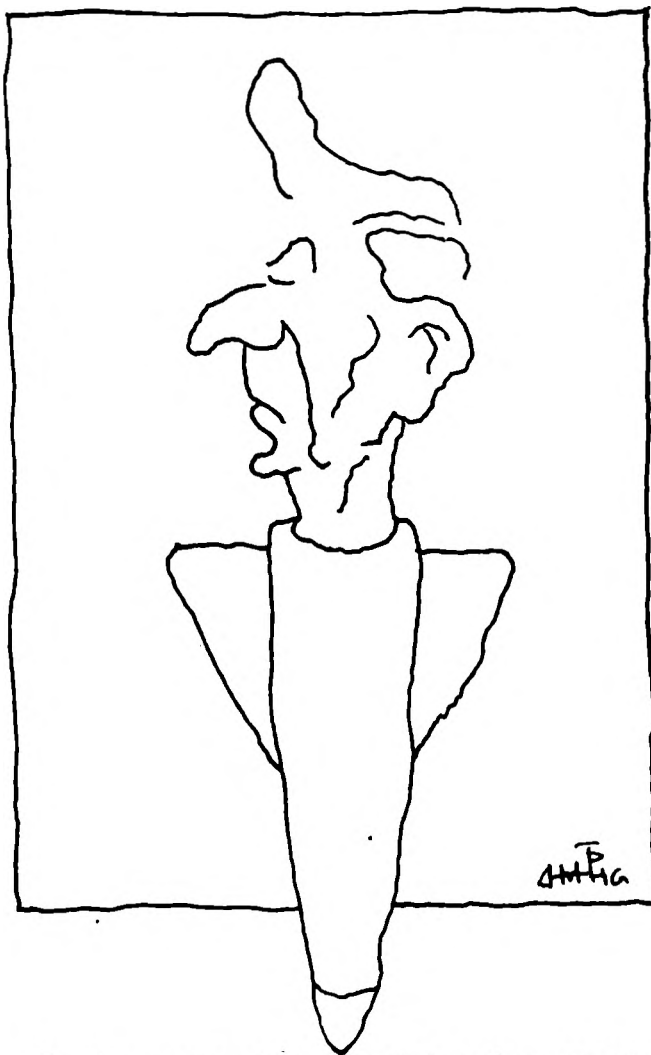
ου μηχανισμού των επιτοκίων, από το α-σταμίευμα ξένων χωρών. Από την άπο-η, πάντως, που μας ενδιαφέρει το θέμα αι στο βαθμό που οι σημερινές τάσεις θα ιατηρηθούν μέχρι τη μέρα της εκλογής, ανάκαμψη είναι ο κύριος μοχλός της ε-ανεκλογής. Πέρα από την αυτονόητη και εδομένη ικανοποίηση του big business αι του στρατιωτικοβιομηχανικού, ο εντός ων τειχών καταναλωτής - ψηφοφόρος έ-ει αναμφισβήτητα δει τη διαφορά στο ορτοφόλι του. Ισχυρό δολάριο, χαμηλός ως αμελητέος πληθωρισμός, φτηνά και αλά εισαγόμενα αγαθά δημιουργούν μια καταναλωτική ευφορία που δεν είναι δυ-ατό ν' αντισταθμιστεί από τις προφη-εις καμιάς ακαδημαϊκής Κασσάνδρας. Οσο για τη φτώχεια που έχει δημιουργή-ει η πολιτική του Ρήγκαν, δεν πρέπει να χεχνάμε ότι πλήττει τους εκτός των τει-ών όσο πολλοί κι αν είναι αυτοί. Η φτώ-εια που είναι απότοκος της οικονομικής ολιτικής του Ρήγκαν πλήττει τα λεγόμε-α «εκλογικώς απαθή» στρώματα, δηλαδή τον κοσμάκη εκείνο που ούτως η άλλως δεν συμμετέχει στην εκλογική διαδικασία, είτε διότι δεν έχει δικαίωμα ψήφου είτε διότι δεν πιστεύει ότι χρησιμοποιώντας το έχει τίποτε να κερδίσει. Είναι οι εκτός των τειχών, εκείνοι που δεν καταναλώνουν το εκλογικό θέμα και που το προεκλογικό marketing δεν ασχολείται μαζί τους. Η φτώχεια αυτών συνδυασμένη με την κατα-ναλωτική ευφορία των εντός των τειχών, των γνωστών και με το ακρωνύμιο WASPS (white Λευκός, anglo-saxon Αγγλοσάξω-νας, protestant Προτεστάντης) βγάζει Ρήγκαν στις εκλογές.

Τώρα, βέβαια, όπως έχει κατά κόρον το-νιστεί, η πιθανότητα μιας άρδην ανατρο-πής των τωρινών οικονομικών δεδομένων με το ξέσπασμα κάποιας χρηματιστηρια-κής καταιγίδας ως την μέρα της εκλογής δεν πρέπει ν' αποκλείεται. Τα φέροντα αυ-τή την καταιγίδα σύννεφα είναι ήδη συγ-κεντρωμένα στον ορίζοντα με τη μορφή του τεράστιου ελλείμματος του ομοσπον-διακού προϋπολογισμού, των επισφαλών ενεργητικών στοιχείων ολόκληρου του α-μερικανικού τραπεζικού συστήματος και δανειοβίωτης αμερικανικής κατανάλω-σης. Αλλά όσο περνάνε οι μέρες, η μικρή αυτή πιθανότητα γίνεται ακόμη μικρότερη και γενική είναι η πεποίθηση ότι για τις λί-γες εβδομάδες που μέινανε ακόμη η κατά-σταση ελέγχεται πλήρως. Μετά τις εκλο-γές έχει ο Θεός...

Η καταναλωτική ευφορία είναι ένα όχη-μα που όχι μόνο μεταφέρει το Ρήγκαν στο Λευκό Οίκο αλλά και αποτελεί την υλική προϋπόθεση για την έκρηξη αυτοπεποιθη-σης που γνωρίζουν οι Ηνωμένες Πολι-τείες. Οι μορφές που παίρνει η αυτοπεποι-θηση τούτη εκδηλώθηκαν κατά τον πιο α-νάγλυφο τρόπο στους Ολυμπιακούς Αγώ-νες του Λος Άντζελες και στο Συνέδριο του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος. Σωβι-νισμός πρωτόγονος, αντικομμουνισμός ά-μετρος, οικονομικός φιλελευθερισμός ά-κρατος, υπερσυντηρητισμός στα ήθη και στις αξίες, επιστροφή σε μια μισαλλόδοξη

θρησκοληψία: αυτά είναι τα ιδεολογικά μοτίβα που περνάνε αυτή τη στιγμή στην αμερικανική κοινή γνώμη ως έκφραση της ξαναγεννημένης επιθετικότητας της ιμπε-ριαλιστικής μητρόπολης και της ιδεολογι-κής καθυπόταξης του ίδιου της του πλη-θυσμού. Και ποιος, άραγε, θα μπορούσε να προσωποποιήσει με μεγαλύτερη επιτυ-χία αυτή την κατάσταση πνευμάτων μετα-ξύ των WASPS από τον γερο-καουμπόη της Καλιφόρνιας που σταδιοδρόμησε ακο-λουθώντας τις πιο αντιδραστικές συντα-γές του χολιγουντιανού show business;

Μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα εκδηλώνεται παράλληλα, η πλήρης ανημπόρια του Δη-μοκρατικού Κόμματος ν' αντιτάξει μια α-ξιόπιστη εκλογική εναλλακτική εικόνα. Έ-να κόμμα που οι διασυνδέσεις του με τις μειονότητες και με τα νιουντηλίστικα κυ-κλώματα του κατεστημένου αποτελούσαν κάποτε το μεγάλο του πλεονέκτημα, μέσα στη σημερινή παλίρροια συντηρητισμού, βλέπει τις αντιφάσεις της ταυτότητάς του να το παραλύουν ολότελα. Δεν είναι σε θέση ν' αντιμετωπίσει το ρηγκανικό ακρο-δεξιό marketing με πλειοδοσία γιατί κιν-δυνεύει ν' αποδοκιμαστεί από τις κοινωνι-κές εκείνες κατηγορίες που κάποιες ευαι-

σθησίες τους εξακολουθεί ακόμη να εκ-φράζει. Δεν υπάρχει πιο πειστικός συντη-ρητικός από το Ρόναλντ Ρήγκαν. Από την άλλη μεριά, βέβαια, η ανασυγκρότηση μιας συνεκτικής κοινωνικά φιλελεύθερης ταυτότητας φαίνεται πως είναι πέρα για πέρα αδύνατη σήμερα στις ΗΠΑ για έναν πολιτικό οργανισμό της κυρίαρχης τάξης όπως το Δημοκρατικό Κόμμα. Είναι ενδει-κτική σχετικά και αποκαλυπτική της κρί-σης ταυτότητας που γνωρίζει το Δημο-κρατικό Κόμμα η αδυναμία του να ενσω-ματώσει ακόμη και τον μετριοπαθή μαύρο παπά από το Σικάγο, τον Τζέσε Τζάκσον, όπως έδειξαν οι προκριματικές εκλογές

για το χρίσμα του προεδρικού υποψηφίου του Δημοκρατικού Κόμματος, μαγνητίζει έντονα τους μεσαίους κι ευκατάστατους μαύρους πολίτες σ' όλη την έκταση των Ηνωμένων Πολιτειών. Κατά γενική παρα-δοχή, έχει την ικανότητα να στείλει στην κάλπη, βγάζοντας από την απάθεια, μεγά-λους αριθμούς που δεν είναι καν γραμμέ-νοι στους εκλογικούς καταλόγους. Και μια τέτοια προσέλευση θα μπορούσε να δώσει στο Μονταϊνλ τη νίκη σε αρκετές «οριακές» πολιτείες σε σεβαστό αριθμό εκ-λεκτόρων. Αλλά μια τέτοια συνδρομή, ο Τζάκσον θα ήταν διατεθειμένος να την πα-ράσχει στο δημοκρατικό κατεστημένο χω-ρίς να κινδυνεύσει ο ίδιος να ξεκοπεί από την πηγή της δύναμής του, από την πελα-τεία του· δηλαδή, έναντι κάποιων απτών ανταλλαγμάτων από μέρους του Μονταϊ-ηλ. Τι είδους ανταλλάγματα; Τέτοια που να ανταποκρίνονται, σε κάποιο βαθμό, προς τις ανάγκες και τις ευαισθησίες του μαύρου πληθυσμού. Ε, λοιπόν, τέτοια εί-ναι η κρίση του Δημοκρατικού Κόμματος ώστε δεν αντέχει ούτε κάποιες ανούσιες φράσεις που θα του έφερναν αυτούς του ψήφους.

Σαν παρένθεση, αξίζει να πούμε εδώ και δυο λόγια για το εκπληκτικά επιτυχη-μένο marketing του ρεπουμπλικανικού ε-πιτελείου που, βέβαια, εκτός των άλλων, αξιοποιεί προς όφελός του και την κωμικά ατυχή γεύση που άφησε στους αμερικα-νούς καταναλωτές ο αλήστου μνήμης Τζί-μυ Κάρτερ με αντιπρόεδρο τον βαρετό και επίπεδο Μονταϊηλ. Ο Ρήγκαν έχει καταφέ-ρει με μεγάλη επιτυχία ν' αποφύγει, παρά την παροιμιώδη αγραμματοσύνη του, τη γελοιοποίηση και την καντεμιά η οποία εί-χε πάρει κυριολεκτικά στο κατόπιν τον προκάτοχό του. Ο μέσος WASP, επί τε-τραετίας Κάρτερ, δεν έπαψε να βλέπει στο πρόσωπο του προέδρου του το ρεζί-λεμα της κοινότητάς του. Ο Ρήγκαν κατά-φερε να του εμπνεύσει τη διαμετρικά αντί-θετη αίσθηση ενώ δεν παύει να υπενθυμί-ζει στο κοινό ποιον είχε αντιπρόεδρο ο Κάρτερ.

Το μοναδικό θέμα στο οποίο θα μπορού-σε θεωρητικά να διαθέτει μια υπεροχή το Δημοκρατικό Κόμμα και κατά συνέπεια να το χρησιμοποιήσει ως κατεξοχήν δική του πολιτική πρώτη ύλη, είναι ο έλεγχος των εξοπλισμών. Και τούτο γιατί, μ' όλη του την αυτοπεποίθηση, το εκλογικό σώμα των ΗΠΑ νοιώθει τεράστια ανασφάλεια και φόβο μπροστά στην κλιμάκωση των ε-ξοπλισμών και τον αυξανόμενο κίνδυνο πυρηνικού ολοκαυτώματος. Το Δημοκρα-τικό Κόμμα θα μπορούσε να εμφανιστεί ως υπέρμαχος του ελέγχου των εξοπλι-σμών προβάλλοντας την πολεμόχαρη ει-κόνα του Ρόναλντ Ρήγκαν. Αλλά κι εκεί δεν τα κατάφερε. Ο Ρήγκαν του έκλεψε την παράσταση. Για να εξασφαλίσει πια 100% την επανεκλογή του δεν δίστασε ν' αλλάξει ριζικά εν μια νυκτί την φρασεολο-γία του απέναντι στην ΕΣΣΔ και να σταθεί πειστικός μπροστά στο κοινό του παρά την εξώφθαλμα προεκλογική σκοπιμότη-τα του ανοίγματός του προς τη Μόσχα.

□

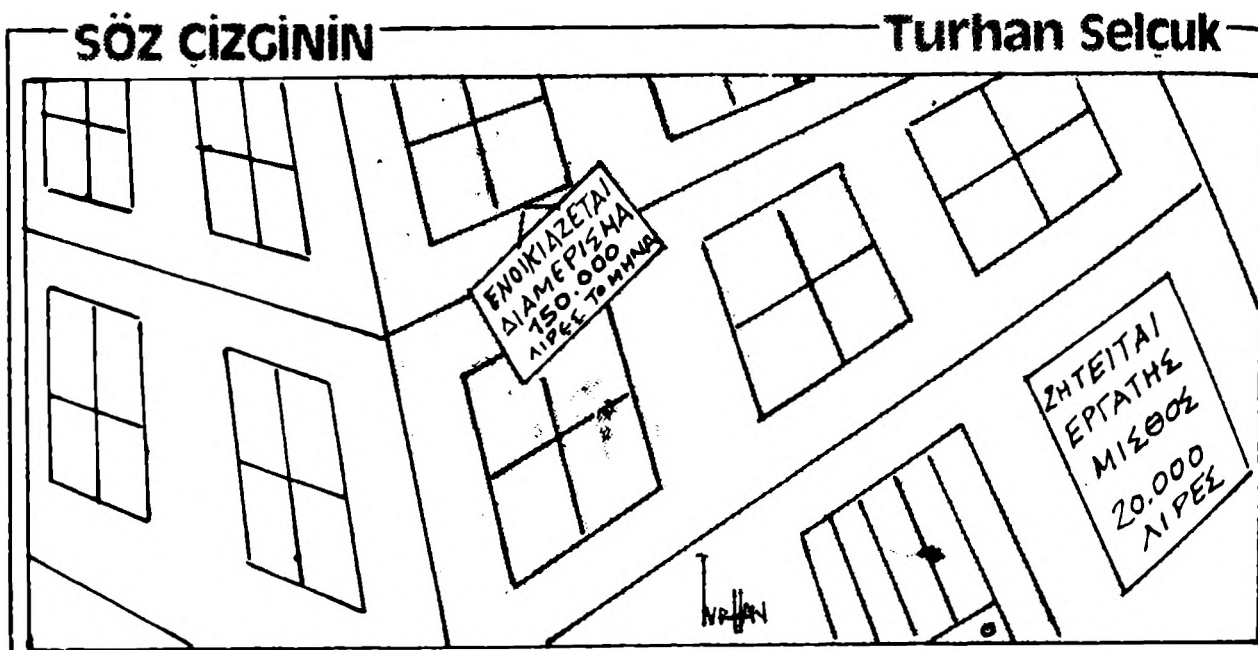
Διάβρωση και διαφθορά του τουρκικού κρατικού μηχανισμού

της Αμαλίας Βαν Χεντ

Ο μηνιαίος ακαθάριστος μισθός του Τούρκου İlhan Sahin, μέσου κρατικού υπαλλήλου με 15 χρόνια προϋπηρεσία, είναι 50.000 τουρκικές λίρες (12.500 δρχ.). Αν αφαιρεθούν οι φόροι και οι διάφορες κρατήσεις —που αυτό το χρόνο αυξήθηκαν περίπου κατά 25% οι καθαρές αποδοχές του περιορίζονται στις 30.000 τ.λ. Το διαμέρισμά του, ένα τριάρι στο Üsküdar της Κωνσταντινούπολης, κοστίζει χωρίς θέρμανση 35.000 τ.λ. Για να συμπληρωθεί το μηνιαίο έλλειμμα εργάζεται και η γυναίκα του, διπλωματούχος πανεπιστημίου της Άγκυρας. Από την αρχή της περσινής σχολικής χρονιάς διδάσκει σ' ένα ιδιωτικό κολέγιο και προσθέτει στα μηνιαία εισοδήματα το μισθό της των 26.000 τ.λ. Για τις καθημερινές ανάγκες μένει, δηλαδή, στην οικογένεια Sahin ένα υπόλοιπο των 21.000 τ.λ. (5.250 δρχ.).

Σύμφωνα με τις κρατικές στατιστικές το μικρότερο «καλάθι νοικοκυράς» για τη διατροφή μιας τετραμελούς οικογένειας στις τουρκικές μεγαλουπόλεις κοστίζει τουλάχιστον 57.760 τ.λ. (Τζουμχουριέτ, 31.8.84), χωρίς να περιλαμβάνονται σ' αυτό το ποσό ο ρουχισμός, η εκπαίδευση των παιδιών ή τα είδη καθαριότητας· η διασκέδαση, όπως μια ταβέρνα ή ένας κινηματογράφος περιλαμβάνονται εδώ και καιρό, στα «είδη πολυτελείας».

Το συνεχώς αυξανόμενο κόστος ζωής —ο πληθωρισμός υπολογίζεται να ξεπεράσει φέτος το όριο του 50%— σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη απώλεια της αγοραστικής δύναμης των μισθών —μέσα σε τέσσερα χρόνια έχασαν το 40% της αξίας τους— έτρεψαν τους Sahin σε φυγή.

Σκίτσο του Τουρχάν Σελτζούκ στη «Μιλιέτ» (5 Οκτωβρίου 1984).

Όπως χιλιάδες άλλες μικροαστικές οικογένειες, τα τελευταία δυο χρόνια, μετακόμισαν σ' ένα gecekondu, μια από εκείνες τις αμέτρητες, στο περιθώριο των τουρκικών μητροπόλεων αυθαίρετα χτισμένες παραγγογειτονιές, όπου λείπει και η πιο στοιχειώδης υποδομή: τα gecekondu κατά κανόνα δεν διαθέτουν δρόμους, αποχετευτικό δίκτυο, μερικά δεν έχουν ούτε καν ηλεκτρισμό ή νερό. Η οικογένεια του δημόσιου υπάλληλου Sahin εξομοιώθηκε με τους μέχρι πρόσφατα μοναδικούς κατοίκους των παραγγογειτονιών, τους φτωχότερους των φτωχών, τους χρόνια άνεργους, τους ανατολίτες επαρχιώτες, τους περιθωριακούς.

Η μεσαία τάξη, η οποία θα έπρεπε να είναι, σύμφωνα με το όραμα του Ατατούρκ,

ο φορέας δημιουργίας και ευρωπαϊκοί τρόπου ζωής και σκέψης, «γλυστρά ακατάπαυστα προς τα κάτω» έγραφε η ημερήσια «Γκιουνές», βρίσκεται μπροστά σ' ένα αδιέξοδο, που ονομάζεται «πτώχευση». Και μέσα σ' αυτές τις συνθήκες πολλοί καταφεύγουν σε λύσεις, που αργότερα αποδεικνύονται ότι ήταν απεγνωσμένες ενέργειες.

Οι νοικοκυρές της μεσαίας τάξης εκπορνεύονται κατά χιλιάδες. Το πρόβλημα αυτό είχε συγκλονίσει την τουρκική Βουλή την περασμένη άνοιξη και παραμερίστηκε μ' έναν σχετικά απλό τρόπο: οι μεν βουλευτές έπαψαν να χρησιμοποιούν τη λέξη «πόρνη», η οποία είναι βρισιά σε μια ισλαμική - πουριτανική κοινωνία και την αντικατέστησαν με την έκφραση «γυναί-

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

“Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση τών παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη
Λεωφ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι
Τηλ. 68.28.047

Σπουδές στην Κοινωνιολογία-Ψυχολογία

Το SARASOTA συμπληρώνει και επεκτείνει την μορφωσή σας οποιαδήποτε ηλικία κι αν έχετε, με σεμινάρια πάνω στα:

- Βασικές αρχές της Ψυχολογίας
- Κοινωνιολογία της Οικογένειας
- Θεωρία Προσωπικότητας
- Σύγχρονα Κοιν/κά Προβλήματα

SARASOTA

Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών
Ζωναρά 10, Παναθήναια Λ. Αλεξάνδρας
114 72 Αθήνα, Τηλ. 64.20.998-64.21.254

Εναρξη τμημάτων
22 Οκτωβρίου

ες της ζωής». Ο δε Τύπος αρέσκεται με ο χαρακτηρισμό Tele Girls.

Λύση λιγότερο προσβλητική θεωρείται η αυτοκτονία την οποία συχνά επιλέγουν οι Τούρκοι αστυνομικοί. Ειδήσεις όπως «Δύο αστυνομικοί αποχώρησαν από την υπηρεσία τους λόγω αυτοκτονίας» (Τελεζουμάν, 25.8.84) περνούν σχεδόν απαρατήρητες. Τέτοιες υποτιμητικές ή αιματηρές λύσεις δεν εκτιμούνται ιδιαίτερα από τα ανώτερα ή ανώτατα κυβερνητικά στελέχη. Πολλοί από αυτούς προτιμούν την προσφυγή στην ανώδυνη διαφθορά και στη δωροδοκία. «Στο κάτω κάτω από κάπου πρέπει να βγει ο επιούσιος» είχε υποστηρίξει ο βουλευτής του κυβερνώντος κόμματος Nuri Sabuncu στη συζήτηση της Βουλής για την τροπή προς την πορνεία. Ίσως μ' αυτό το σχόλιο να υπονοούσε την κατάσταση τη δική του, καθώς και των συναδέλφων του. Ο Τούρκος βουλευτής ανταμοιβείται με 175.000 τ.λ. (43.750 δρχ.) μηνιαίως.

Σκάνδαλα λαθρεμπορίου ή δωροδοκίας γεμίζουν καθημερινά τις στήλες των ημερήσιων εφημερίδων, μόνο όμως τα τρανταχτά ονόματα παρακινούν το ενδιαφέρον του κοινού. Όπως π.χ., η περίπτωση του πρώην αρχηγού των σωμάτων ασφαλείας της Κωνσταντινούπολης που δωροδοκήθηκε, ή αυτή του προέδρου του 4ου σώματος του Εφετείου, ο οποίος εξαγόρασε τη γνωμοδότησή του.

Στο σκάνδαλο του Karikule ο Τύπος στάθηκε με ιδιαίτερη επιμονή, ίσως γιατί ήταν, σύμφωνα με τις υπάρχουσες εκτιμήσεις, το μεγαλύτερο σκάνδαλο λαθρεμπορίου χρυσού στην ιστορία της χώρας, ίσως όμως και γιατί, εδώ και δυο μήνες, έχει μεταβληθεί σε πρόβλημα - κρίση της κυβέρνησης. Μέσω του τελωνείου του Karikule, στην Ανατολική Θράκη, υπολογίζεται ότι έχουν εξαχθεί από, ή εισαχθεί προς την Τουρκία παράνομα 110 τόνοι χρυσού. Επιπλέον οι αρμόδιοι του τελωνείου κατηγορούνται για παράνομη εξαγωγή συναλλάγματος, το ύψος του οποίου παραμένει άγνωστο, για πώληση κατεσχνημένων ειδών και για χρησιμοποίηση κατεσχνημένων χρημάτων. Σαν στελέχη του κυκλώματος αναφέρονται ανάμεσα στις άλλες μεγάλες προσωπικότητες της τουρκικής κοινωνίας και ο αναπληρωτής υπουργός οικονομικών και τελωνείων, Do-

gan Akin, καθώς και ο γενικός διευθυντής των τελωνείων Ανατολικής Θράκης, Nikan Altinöz.

Η διαφθορά δεν σταματά εκεί. Ανεβαίνοντας τη σκάλα της κυβερνητικής ιεραρχίας ο Τύπος καταγγέλλει τον πρωθυπουργό, Τουργκούτ Οζάλ, ότι προωθεί μέλη της οικογένειάς του «προσεκτικά αλλά σίγουρα» (Τζουμχουριέτ) σε θέσεις - κλειδιά της τουρκικής οικονομίας, διαμορφώνοντας έτσι ένα νέο «οικογενειακό κέντρο εξουσίας». Ο αδελφός του πρωθυπουργού, Korkut Ozal, πρόκειται να γίνει ο σύμμετοχος της σαουδαβικής εταιρείας Elbaraka, ο ανεψιός του, Murat Ozal, ο Τούρκος αντιπρόσωπος ενός δεύτερου σαουδαβικού τραστ, της ομάδας Faisal. «Η οικογένεια του Οζάλ είναι μια δημοκρατική, tres charmant, αισθητική και συμπληρωματική οικογένεια. Ο Αλλάχ ας τους έχει καλά και ας τους δίνει και του πουλιού το γάλα», έγραφε με πικρία και φανερό κυνισμό ο αριστερός σχολιαστής, Ugur Mumcu. Και συμπλήρωνε: «Τώρα οι Οζάλ αναλαμβάνουν μια μεγάλη ευθύνη. Ανοίγουν τις θύρες της χώρας σε Άραβες επενδυτές. Σιγά σιγά με τη σειρά της και η χώρα μας θα είναι σε θέση να συμμετάσχει και αυτή στον πλούτο της φιλελεύθερης οικονομίας... Πάντα μέσω συγγενείας μεταξύ αδελφών, Αράβων, Τούρκων και Οζάληδων».

Ο κρατικός μηχανισμός της γειτονικής χώρας αναδύει, ύστερα από τέσσερα χρόνια στρατιωτικής κυριαρχίας, τη μυρουδιά της σήψης. Το οικονομικό μοντέλο του «φιλελευθερισμού», που στήθηκε σύμφωνα με την καθοδήγηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Διεθνούς Τράπεζας και του ΟΟΣΑ και υμνήθηκε κατά κόρον από τους τραπεζικούς κύκλους ανά τον κόσμο, κληροδότησε στην Τουρκία απλώς μερικά επιπλέον στοιχεία, από αυτά που χαρακτηρίζουν μόνο τις υποανάπτυκτες χώρες του Τρίτου Κόσμου.

Σε πέντε εκατομμύρια του εργατικού δυναμικού της χώρας ανέρχονται οι άνεργοι. Δύο εκατομμύρια εργάτες - αποδέκτες του κατώτατου μισθού πρέπει να επιβιώσουν με 24.500 τ.λ. (6.125 δρχ)· οι αγρότες αρκούνται στις 20.100 τ.λ. (5.025 δρχ). Το επίπεδο ζωής έπεσε τόσο, ώστε σήμερα η εξαθλίωση του πληθυσμού να

είναι μεγαλύτερη από ό,τι το 1963. Σύμφωνα με την «Γκουναϊντίν», στην Κωνσταντινούπολη οι μικροπωλητές άρχισαν να πουλούν το μισό κουλουράκι, μιας και η τιμή του ολόκληρου δεν είναι προσιτή στους πελάτες τους.

«Πρέπει να παραδεχτούμε ειλικρινά, ότι σ' αυτό το κράτος πολιτορκίας οι σημερινές οικονομικές συνταγές υποδεικνύονται από το εξωτερικό. Αυτό είναι η οικονομική συνθήκη Σερβών» (Τζουμχουριέτ). Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) επιμένει στο πρόγραμμά του. Κύριος στόχος του, όπως και πριν από τέσσερα χρόνια, όταν πρωτοεφαρμόστηκαν οι κανόνες του προγράμματός του, παραμένει η εξόφληση του εξωτερικού χρέους της χώρας. Το 1985 τελειώνει η συμφωνηθείσα παράταση επιστροφής των δανείων. Από τον επόμενο χρόνο, δηλαδή, η Τουρκία θα πρέπει να διαθέτει ετησίως μόνο για τόκους ή για εξόφληση προηγούμενων δανείων 2,5 δισεκατομμύρια δολάρια. Η τελευταία υπόδειξη του ΔΝΤ για την εξοικονόμηση αυτών των πόρων ήταν ρητή: δεν πρέπει να δοθεί καμία πλέον αύξηση στους μισθούς απ' ό,τι η ελάχιστη προκαθορισμένη.

Μέχρι τότε, όμως, θα σφίγγουν οι Τούρκοι το ζωνάρι; Τον περασμένο Ιούνιο στο χωριό Cigdem, κοντά στη Οινόη της Μαύρης Θάλασσας, αριστεροί αντάρτες επετέθησαν εναντίον των αστυνομικών σταθμών (Χουριέτ). Μετά την άνοιξη μια σειρά βομβών εξερράγη στην Κωνσταντινούπολη —η τελευταία στην περιοχή Sarayburnu είχε δυο νεκρούς. Και στη νοτιοανατολική Ανατολία, η τελευταία εξέγερση των Κούρδων δεν έχει ακόμη παταχθεί.

Η κυβέρνηση του Οζάλ κλονίστηκε ανεπανόρθωτα. Ήδη στην Άγκυρα κυκλοφορούν φήμες, σύμφωνα με τις οποίες θα αντικατασταθεί σύντομα από μια κυβέρνηση συνασπισμού μεταξύ του ντεμιρελικού κόμματος του «Ορθού Δρόμου» και του «Εθνικιστικού Δημοκρατικού Κόμματος» του πρώην στρατηγού Τουργκούτ Σουνάλπ, ευνοούμενου προσώπου των στρατηγών. Μόνο που τώρα ούτε και αυτοί οι στρατιωτικοί νιώθουν πλέον άνετα στο πετσί τους.

Μαίρης Κουκουλέ Νεοελληνική 'Αθυροστομία

1ο Μέρος

Η ώμη και χιουμοριστική ποίηση αυτού του θιβλίου, ή τραγουδισμένη μά και ή λογοκριμένη από όλους αποτελεί μία σημαντική ανθολόγηση της λαϊκής-έρωτικής ποίησης. Μιάς ποίησης-γέλιου, πρόκλησης, διακωμώδησης. Διακωμώδησης της εξουσίας, του πατριωτισμού, της ιστορίας, της θρησκείας, της έπίσημης αισθητικής, της ήθικης και της εύαισθησίας...

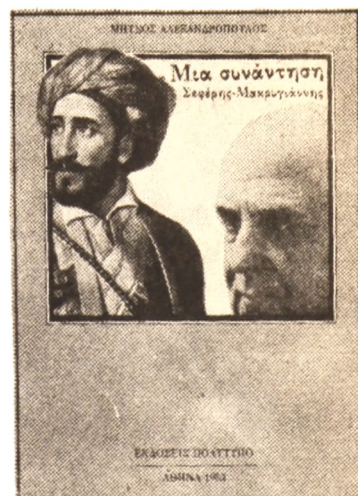
Έκδόσεις Νεφέλη
Μαυρομυιάλη 9 Αθήνα 106 79
τηλ. 3639962 - 3607744

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΜΕΤΕ

ΜΗΤΣΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:

Σεφέρης—Μακρυγιάννης
—ΜΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεινοκράτους 131 • τηλ. 72.29.237

Νέο rapidograph rotring με αμπούλα μελάνης

Η ROTRING Γερμανίας, το πρώτο όνομα στα είδη σχεδίου, παρουσιάζει τώρα το νέο επαναστατικό rapidograph με αμπούλα μελάνης.

1. Δεν χρειάζεται να πλένετε το rapidograph σε κάθε αλλαγή μελάνης

Απλώς βγάζετε την παλιά, άδεια αμπούλα, βάζετε την καινούργια χωρίς να έρθετε καθόλου σε επαφή με τη μελάνη και το rapidograph είναι πάλι έτοιμο να σχεδιάσει.

2. Δεν τρέχει και δεν βουλώνει γιατί η μελάνη έχει σταθερή ροή

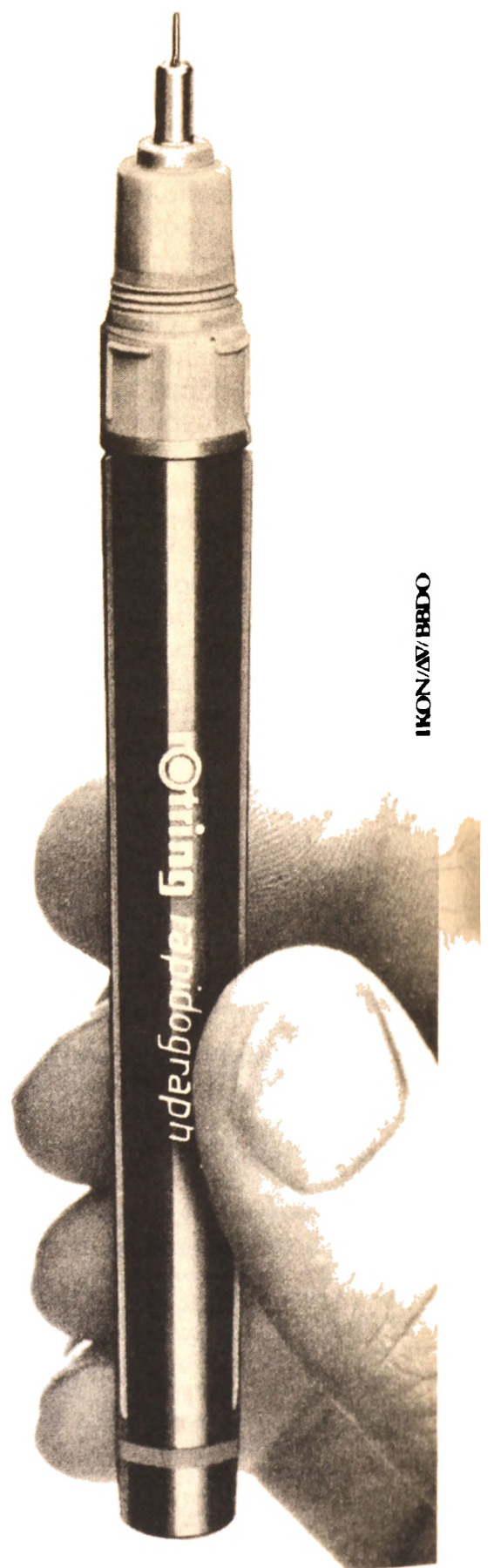
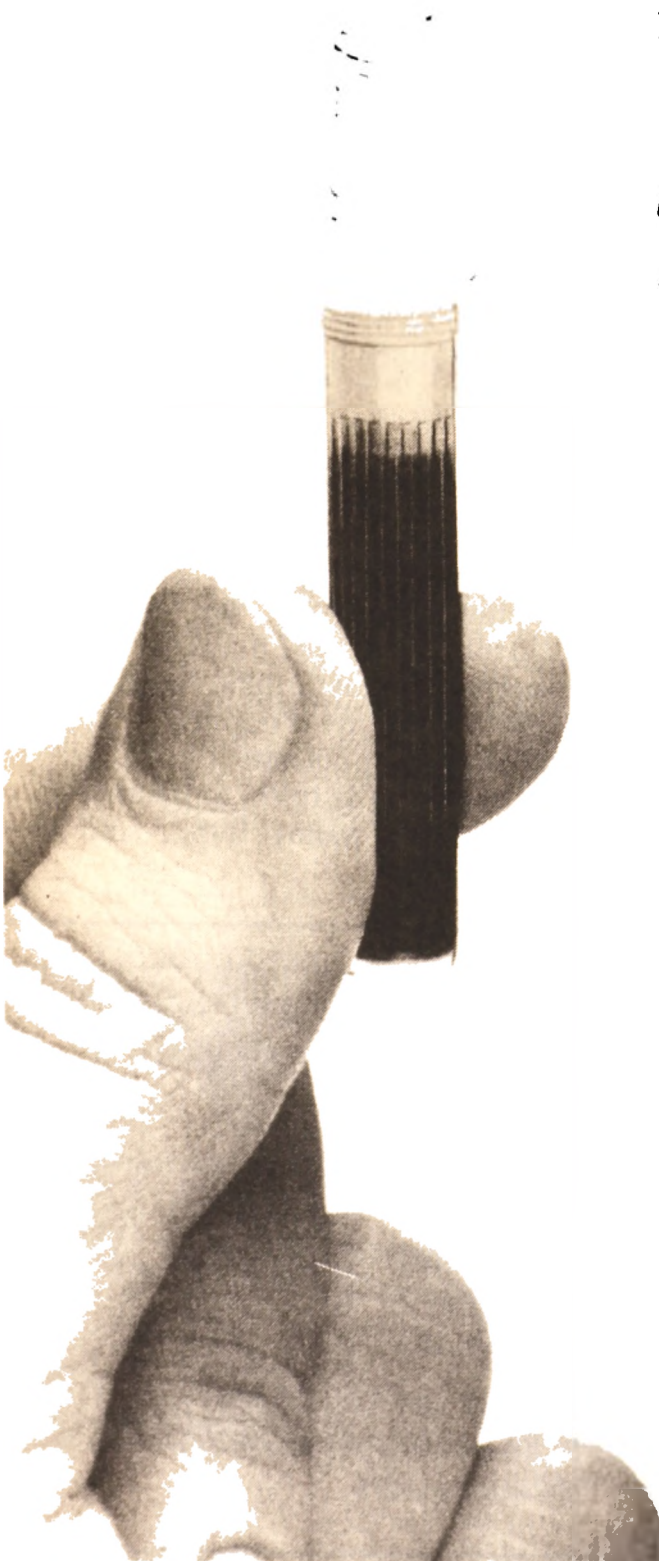
Η αμπούλα μελάνης ROTRING είναι ειδικά μελετημένη ώστε να εξασφαλίζει στη μελάνη σταθερή ροή. Έτσι δεν έχετε πια μουτζούρες, στίγματα, διακοπές στη ροή και το αποτέλεσμα είναι ισόπαχες, ομοιόμορφες γραμμές.

3. Δεν στεγνώνει ακόμα κι αν αφήσετε το rapidograph χωρίς καπάκι μέχρι και 2 ώρες

Η μελάνη στα νέα ROTRING βρίσκεται συνεχώς μέσα στην αμπούλα, χωρίς να έρχεται σε επαφή με τον αέρα και περιέχει ένα πρόσθετο αντιπηκτικό υλικό. Έτσι δεν στεγνώνει και δεν δημιουργεί κρούστα.

Δοκιμάστε λοιπόν τώρα το νέο rapidograph ROTRING και δείτε τ' αποτελέσματά του στα σχέδιά σας.

rotring
rapidograph

IKON/AV/BRDO

Πωποτα, Θάναση

του Γιάννη Καλαϊτζή

ΟΧΙ ΟΧΙ ΜΗΝ ΤΟ ΚΑΝΕΙΣ
ΑΥΤΟ ΘΑΝΑΣΗΝ
ΜΗ ΘΑΝΑΣΗ ΜΗΝ

ΕΛΠΙΣΩ
ΝΑ ΕΙΜΑΙ
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΟΙ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΕΣ
ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΝ

ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ;
...
Η ΑΝΕΡΓΙΑ;
...
ΜΕ ΤΟ ΞΥΛΟ ΘΑ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΤΑΙ
ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ;

ΚΑΙ ΟΙ
ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΕΣ
ΝΕΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ
ΚΥΡΙΟΙ
ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ
ΑΝΕΡΓΟΙ

ΝΑΙ ΑΛΛΑ ΟΣΟΙ
ΕΜΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑΙ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ...

...ΤΟΥΣ ΣΤΕΛΝΟΥΝΕ
ΚΑΙ ΚΟΛΛΑΝΕ
ΑΦΙΣΕΕΣ...
ΑΝΤΕ ΤΩΡΑ
ΣΠΙΤΙΑ ΣΑΣ

ΑΠΑΙΤΟΥΜΑΙ
ΝΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΤΕΙ ΑΜΕΣΩΣ
ΜΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ
ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙ ΑΜΕΣΩΣ
ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ

ΩΣΤΕ
ΚΑΙ ΣΕΙΣ
ΕΡΑΝΤΙΟΝ
ΤΗΣ;

ΔΡΟΜΟ ΤΩΡΑ

ΑΝ ΔΕΝ ΔΙΑΛΥΘΕΤΕΣ'

ΑΝ ΔΕΝ ΔΙΑΛΥΘΕΤΕ ΣΕ 5'
ΘΑ ΚΛΕΙΣΟΥΝ ΤΑ ΒΕΝΖΙΝΑΔΙΚΑ
ΚΙΑΝ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΧΟΥΝ
ΑΠΕΡΓΙΑ

ΝΑ ΓΕΜΙΣΩ ΤΟ ΡΕΖΕΡΒΟΥΑΡ
ΝΑ ΓΕΜΙΣΩ 2-3 ΜΠΙΤΟΝΙΑ
ΒΕΝΖΙΝΗ
ΝΑ ΓΕΜΙΣΩ 40 ΜΠΙΤΟΝΙΑ

...ΚΑΙ ΣΥ ΑΝΤΕ
ΝΑ ΠΑΙΞΕΙΣ
ΣΤΟ ΣΩΤΑΝΟ
ΚΥΤΤΑΡΟ
ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΝ

ΣΕΡΝΟΜΑΣΤΕ
ΠΕΘΑΙΝΟΥΜΕ
ΕΙΜΑΣΤΕ ΖΟΜΠΙ
ΚΑΙ ΠΟΛΥΝΤΑΟΥΝ
ΦΑΚΑ Η ΔΟΥΛΕΙΑ

ΣΥΓΓΙΜΗ
ΠΑΙΔΑΚΙΑ ΜΟΥ
ΑΠΟΔΕ ΠΑΝΕ
ΓΙΑ ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟ
ΤΗΣ ΑΚΟΛΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ;

ΚΥΡ
ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑ
ΚΥΡ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑ
ΜΕ ΜΕΝΑ
ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙ;

ΜΑ ΕΣΥ
ΕΙΣΑΙ ΑΘΙΩΣ
ΣΑΝ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ
ΔΕΝ ΕΚΑΝΕΣ
ΤΙΠΟΤΑ

ΜΕ
ΛΕΝΕ
ΘΑΝΑΣΗ!!!

ΚΑΙ
ΛΟΙΠΟΝ;

ΠΡΕΠΕΙ ΔΗΛΑΔΗ ΝΑ
ΣΕ ΤΡΑΒΟΛΟΓΑΣΤΕΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ;
ΝΑ ΣΕ ΚΑΝΩ ΡΕΖΙΛΙ;
ΕΝΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΡΑΚΟΣ;
ΕΠΕΙΔΗ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΕΣΥ
ΟΝΟΜΑ ΝΑ ΕΙΜΑΙ ΘΑΝΑΣΗΣ
ΚΥΡΙΕ ΠΩΠΟΤΑ;

Οι ατομικές ελευθερίες κρέμονται σε ένα γκλόμπ

του Νίκου Λακόπουλου

Το ANTI ζήτησε από τον συνεργάτη του ΝΙΚΟ ΛΑΚΟΠΟΥΛΟ να καλύψει τα γεγονότα της Πλατείας Εξαρχείων μια και τα ΄ζησε έντονα και τα πλήρωσε με μια βαριά διάσειση απ' τα σοσιαλιστικά γκλόμπς του κ. Μποσινάκη.

Φαίνεται όμως πως το ξύλο και η ως εκ τούτου προσωπική κόντρα δεν είναι πάντα ο καλύτερος πολιτικός σύμβουλος. Έχουμε την υποψία —και την διαφωνία με τον ΝΙΚΟ ΛΑΚΟΠΟΥΛΟ— ότι ο «αστυνομοκεντρισμός» της ανάλυσής του, μειώνει —και απαλάσσει— τελικά την κυβερνητική συμμετοχή και ευθύνη στην υπόθεση και απλοποιεί τη σύνθετη διαδικασία που αποτελεί τελικά η συνδυασμένη κρατική καταστολή.

Παρά όμως τις επιμέρους διαφωνίες μας στα «κέντρα βάρους» της ανάλυσης, δημοσιεύουμε το κείμενο ως διπλή μαρτυρία: καταγραφή αφενός των εκδηλώσεων ενός ολοκληρωτικού κράτους και πιθανόν προμήνυμα αφετέρου της γλώσσας μιας νέας εξέγερσης, που στο γκλόμπ θα αντιτάσσει ανεπιφύλακτα γκλόμπ!

Η επίθεση της αστυνομίας σε όποιον πολίτη βρισκόταν την πλατεία Εξαρχείων τις τέσσερις μέρες της πρόσφατης εκστρατείας της ενάντια στη νεολαία και οι αμέτρητες συλλήψεις με κριτήρια των επικεφαλής των διμοιρίων: αυτός έχει μακριά μαλλιά και μούσι, άρα είναι αντικοινωνικό στοιχείο, αυτός τρέχει άρα είναι ένοχος, αυτός κοιτάζει άρα είναι επικίνδυνος κτλ. πέρα από τον άγριο ξυλοδαρμό δεκάδων πολιτών έφερε στην επιφάνεια ένα πλέγμα από προβλήματα που η πολιτική επικαιρότητα που διαμορφώθηκε μετά το 1981 προσποιόταν ότι αγνοεί.

Οι άξονες αυτών των προβλημάτων είναι η δομή και η ιδεολογία των κατασταλτικών μηχανισμών του κράτους, των σωμάτων του κρατικού μηχανισμού που έχουν αναλάβει την ειδική αποστολή της καταστολής, οι σχέσεις της αστυνομίας με τους πολίτες και την κυβέρνηση και ο ρόλος της συνολικά μέσα στην κοινωνία.

Δεν είναι απαραίτητο, βέβαια, να τσαλαπατηθεί κανένας να δοκιμάσει τη γλύκα των γκλόμπς και τη θηριωδία αυτών που τα κρατούν, να ζήσει την εφιαλτική εικόνα της

κλούβας όπου υπάρχουν μονάχα δύο ειδών άτομα: αυτά που βιάζουν και αυτά που βιάζονται, δεν χρειάζεται να προσεγγίσει έστω με μια εγκεφαλική διάσειση το θάνατο, για να κατανοήσει ότι το σύνολο των κατασταλτικών κρατικών μηχανισμών, παραμένει σήμερα άθικτο.

Και όχι μονάχα αυτό. Το γεγονός ότι οι μηχανισμοί αυτοί ενισχύονται στοργικά (σώματα εθελοντών στο στρατό κτλ.) και μπορούν με υπερβολική άνεση να εισβάλλουν τόσο απροκάλυπτα και βάρβαρα στην πολιτική ζωή της χώρας και να μας υπενθυμίζουν την ύπαρξη και την παντοδυναμία τους χωρίς καμιά σοβαρή αντίρρηση και με την κάλυψη μάλιστα του υπουργού Δημόσιας Τάξης παραπέμπει στο καθόλου υπερβολικό συμπέρασμα ότι οι Μονάδες Ειδικής Ασφάλειας δεν είναι κατάλοιπο μιας εποχής αλλά το πέρασμα σε μια νέα.

Βέβαια, είναι εντελώς ανόητο να επιχειρήσουμε να ακτινογραφήσουμε τα γεγονότα και να εγκεφαλογραφήσουμε τη δομή του κρατικού μηχανισμού και τη σχέση του με τους πολίτες και την κυβέρνηση, με βάση κάποιες δηλώσεις, που δεν είναι παρά μόνο απλοί οδοδείκτες. Τα πράγματα είναι μάλλον πιο περίπλοκα:

Όταν το εργατικό κίνημα ξεπερνάει κάποιους στενά συντεχνιακούς και οικονομιστικούς (και γι' αυτό ενσωματώσιμους) στόχους, που δεν ξεπερνούσαν τις 48ωρες απεργίες με αίτημα το μεροκάματο, κι όταν μέσα σ' αυτό αναπτύσσεται μια κίνηση που βάζει στόχους που απαιτούν την ανατροπή των σημερινών σχέσεων παραγωγής, η Αστυνομία αποδειχνει —ποιος είναι ο ταξικός της ρόλος και πως βρίσκεται «Κράτος εν κράτει» πάνω από οποιαδήποτε κυβέρνηση χτυπώντας τα τρία τελευταία χρόνια σε αρκετά εργοστάσια όπως η ΣΤΑΓΙΕΡ, η ΜΙΝΕΡΒΑ στη Θεσσαλονίκη κ.ά. που όμως δεν είχαν τόσο δημοσιογραφικό ενδιαφέρον όπως το κυνήγι των «πανκ» από τον κ. Μποσινάκη.

Όταν —και ακριβώς γι' αυτό— η κυβέρνηση κατοχυρώνει νομοθετικά το πανεπιστημιακό άσυλο, η αστυνομία εισβάλλει (πέρσι) με καταπληκτική άνεση και περιφρόνηση στο νομοθετικό σώμα στο χώρο των Προπυλαίων, δέρνει κάμποσους από αυτούς και συλλαμβάνει έντεκα φορτώνοντάς τους με κατηγορίες που άρχιζαν από αντίσταση κατά της αρχής και τελείωναν στην εξύβριση, απέδειξε έμπρακτα ότι η ισχύς των νόμων εναπόκειται στη βούληση των εκτελεστικών οργά-

νων.

Την άλλη μέρα, αν θυμάστε, δεν υπήρχε λευκότερη περιστέρα από τον κ. Μποσινάκη σε όλο το λεκανοπέδιο, ενώ χρειάστηκε φωτογραφικό ντοκουμέντο της παραβίασης για να πειστεί η κοινή γνώμη ότι ο αρχηγός της αστυνομίας έλεγε ψέματα στους δημοσιογράφους ενώ οι τραυματίες φοιτητές δεν πήγαιναν στο νοσοκομείο για να μη συλληφθούν.

Ο υπουργός Δημόσιας Τάξης και τότε όπως και τώρα βρέθηκε εκτός εξουσίας ουσιαστικά, για να σπεύσει αργότερα να «μπαλώσει» την κατάσταση που για μια ολόκληρη νύχτα τον είχε καταργήσει από πολιτικό προϊστάμενο των σωμάτων ασφαλείας αποδειχνοντας, όπως άλλοτε, ότι η αστυνομία κυβερνά στην Ελλάδα και κυβερνά ειδικότερα ο κατώτερος αστυνόμος, αφού αυτός κρατά τα γκλόμπ και το πιστόλι που μέσα σε δέκα χρόνια οδήγησαν πολλές φορές ανθρώπους, όπως ο Σιδέρης, ο Κουμής, η Κανελλοπούλου στο θάνατο και πολύ περισσότερους όπως πρόσφατα ο δεκατετράχρονος «εχθρός της κοινωνίας» στο νοσοκομείο.

Πριν λίγες μέρες ο κ. Μποσινάκης «εισακούει διαμαρτυρίες» και καταγγελίες για γεγονότα όπως ότι κάποιος ΚΑΤΟΥΡΑΓΕ στην πλατεία, για να μας πείσει ότι το κράτος απειλείται και η κοινωνία κινδυνεύει. Οι Μονάδες Ειδικής Ασφάλειας αναλαμβάνουν τότε να καθαρίσουν για «πάρτη» όλων των μηχανισμών τα «αντικοινωνικά - αναρχικά» στοιχεία, που «πρέπει να εξοντωθούν» γιατί «δεν θέλουν να γίνουν άνθρωποι» κτλ.

Τα ΜΕΑ δηλαδή αναλαμβάνουν να αποκαταστήσουν το κύρος κάποιων κοινών κοινωνικών προτύπων (ποιων άραγε;) εκ μέρους του συνόλου των κατασταλτικών μηχανισμών σαν πιο «ειδικά» κάνοντας επιθέσεις ταυτόχρονα στους πανκ, στην πλατεία Εξαρχείων, στους τραβεστί στη Συγγρού, ενώ ετοιμάζονται παράλληλα να εκστρατεύσουν και σε άλλες πλατείες, όπως της Νέας Φιλαδέλφειας κ.ά.

Φυσικά μονάχα ένας αφελής θα μπορούσε να πιστέψει ότι ο κ. Μποσινάκης αποφάσισε παίρνοντας ένα υπόμνημα από «κάτοικους» (που μπορεί και να υπήρξε) να εκστρατεύσει με τις μονάδες του εναντίον της κοινωνίας, αλλά αυτό έχει τη λιγότερη σημασία. Γιατί τελικά και αν κάποιος σχεδίασαν —για δικούς τους λόγους— την επιχείρηση και την ενέκριναν θεωρώντας (αφελέστατα για ανθρώπους που έχουν και μεταρρυθμιστικές προθέσεις) ότι ο μηχανισμός της αστυνομίας

βρίσκεται στη «δουλεψή» τους, η πορεία των γεγονότων επέτρεψε να επενδυθούν σ' αυτήν μια σειρά από παράλληλοι στόχοι ανάμεσα στους οποίους κεντρικός είναι η επιβεβαίωση της εξουσίας της αστυνομίας στους πολίτες και η διαδήλωση της παντοδυναμίας της.

Οι στόχοι και των τριών επιθέσεων της αστυνομίας τα τρία τελευταία χρόνια επί σοσιαλιστικής κυβέρνησης ενάντια στους εργα-τες, τους φοιτητές και τη νεολαία συνολικά αποτελούν το κέντρο ενός μεγαλύτερου κύκλου. Οι «έξοδοι» της αστυνομίας από το ρόλο που θεωρητικά της επιφυλάσσεται σε ένα «κράτος δικαίου», στοχεύουν πρωταρχικά στην υπεράσπιση του ρόλου της αστυνομίας και της δυνατότητας του να κυβερνά και στην άμυνα και απέναντι σε κάθε ψαλίδισμα της επιρροής της στην κοινωνία που θα επέφερε κάποιος ενδεχόμενος εκδημοκρατισμός της.

Είναι αυτές οι επιθέσεις λοιπόν ενταγμένες σε μια ενότητα· όταν τα γκλομπ τραυματίζουν και τα ΜΕΑ τρομοκρατούν ο μηχανισμός της αστυνομίας με εντολές του κ. Μποσινάκη δεν διαδηλώνει τίποτα αλλά από την απαίτηση: «Κάτω τα χέρια από την αστυνομία».

Αυτή η δέσμη των επιθέσεων απέναντι σε διαφορετικές κατηγορίες πολιτών κατά «λάθος» είναι λοιπόν μια σαφέστατη προειδοποίηση σε πολλές κατευθύνσεις ότι «εμείς υπάρχουμε πριν από σας. Εμείς θα υπάρχουμε και μετά από σας. Εμείς δεν είμαστε μαζί σας. Εμείς είμαστε μόνιμοι - εσείς περαστικοί. Εμείς κυβερνάμε σ' αυτόν τον τόπο».

Αν, λοιπόν, πρέπει να σημειώσουμε στο πολιτικό μας ημερολόγιο, σαν υπενθύμιση για το μέλλον, κάτι από τα πρόσφατα γεγονότα αυτό είναι πως όπως στη ΜΙΝΕΡΒΑ, τη ΣΤΕΓΙΕΡ, τα Προπύλαια παλιότερα, έτσι στα Εξάρχεια την περασμένη εβδομάδα αμφισβητήθηκε η δυνατότητα της κυβέρνησης να κυβερνά και η αστυνομία κατέλαβε για λίγες ώρες την πολιτική εξουσία.

Το 1963 ο ίδιος μηχανισμός (συνεπικουρούμενος από άλλους παρακρατικούς μηχανισμούς σαν αυτούς που υπάρχουν σήμερα πίσω από την πρόσφατη διαδήλωση των α-

στυνομικών) δολοφονώντας ένα βουλευτή της αριστεράς ουσιαστικά αφαίρεσε από ένα πολιτικό της Δεξιάς τη δυνατότητα να παραμείνει στην κυβέρνηση. Το 1967 ο μηχανισμός του στρατού με την επίκληση του κομμουνιστικού κινδύνου έφραξε το δρόμο προς την κυβέρνηση σε ένα κεντρώο κόμμα. Σήμερα η αστυνομία στοχεύοντας τους πανκ και τους «αναρχικούς» ουσιαστικά σηκώνει το γκλομπ απέναντι στην κυβέρνηση και δημιουργεί μια πρόκληση στην οποία η κυβέρνηση ολιγορούσα και αναποφάσιστη ως τώρα δεν απαντά με το δυναμισμό και την πολιτική που θα έπρεπε.

Όμως, η μάχη αυτή ανάμεσα στα ΜΕΑ και τη νεολαία, την αστυνομία και τους πολίτες, το κράτος και την κοινωνία διεξάγεται κυρίως σε ιδεολογικό επίπεδο. Αυτό σημαίνει πως αν στο μέσο πολίτη και σ' αυτόν που δεν «συμμετέχει» εδραιωθεί το «μήνυμα» των επεισοδίων η κυβέρνηση —έχει αποσταθεροποιηθεί ήδη ακόμα και στη συνείδηση των οπαδών της και ο στρατηγικός στόχος της εκστρατείας θα έχει επιτευχθεί.

Δυστυχώς η κυβέρνηση αντί να χρησιμοποιήσει τη δύναμη που της έδωσε το κίνημα του κοινωνικού ριζοσπαστισμού το 1981 φαίνεται ότι μπήκε σε μια διαδικασία «συμφιλίωσης» με αυτούς τους μηχανισμούς για αμφίβολα ωφέλη. Έτσι τώρα όταν ο κ. Μποσινάκης ο —γενικός διευθυντής της αστυνομίας— δηλώνει ότι θα εξοντώσει τους «εβραίους» που έχει κατασκευάσει, η κυβέρνηση συνεργεί. Όταν η Αθήνα αστυνομοκρατείται, τα πολιτικά κόμματα διαμαρτύρονται όχι για την επίθεση αλλά γιατί αυτή γενικεύτηκε και εναντίον άλλων πολιτών από αυτούς που —έτσι κι αλλιώς— είναι προγραμμαμένοι. Όταν η Ασφάλεια Μεσογείων γεμίζει κρατούμενους μετά από μια επίθεση ενάντια στη νεολαία, που ανάλογά της ζήσαμε στη χούντα, η κυβέρνηση λέει «να συζητήσουμε».

Αλλά βέβαια μονάχα στην Ελλάδα και δη της Αλλαγής μπορούσε να συμβεί αυτό: να σε δέρνουνε, να σε βρίζουνε να σε ποδοπατούνε, να σε πάνε στην Ασφάλεια να σε στέλνουν στο δικαστήριο με κατηγορίες και μετά

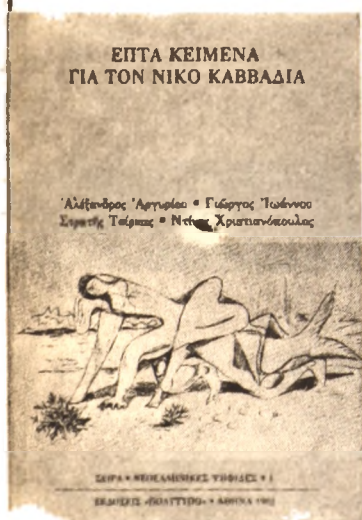
να σε καλούν να συζητήσεις! Μονάχα στην Ελλάδα η ζωή ενός χωροφύλακα κοστολογείται ακριβότερα από τις ζωές δεκάδων πολιτών που πρέπει να «εξαφανιστούν από πρόσωπου γης».

Και είναι αυτός ο «διάλογος» το πιο ύπουλο πλαίσιο της καταστολής. Αυτός ο διάλογος και η υποχώρηση εξάλλου προσδιορίζει και την ουσιώδη (;) διαφορά ανάμεσα στη δράση αυτής και της προηγούμενης κυβέρνησης: σε κείνη σε δέρνανε χωρίς διάλογο μετά, αλλά υπήρχε ένα σοσιαλιστικό κόμμα να διαμαρτυρηθεί. Τώρα σου σπάνε το κεφάλι και σε καλεί μετά ο Αρχηγός της Αστυνομίας να συζητήσετε και το σοσιαλιστικό κόμμα τον καλύπτει. Αλλά να συζητήσουμε: Πώς; Με το γκλομπ κάτω από το γραφείο; Γιατί; Για την πολιτική απομόνωση των «αντικοινωνικών ομάδων» ώστε να εξοντωθούν πιο άνετα;

Είναι λοιπόν αυτός ο «διάλογος» το καινούργιο στοιχείο της κρατικής καταστολής. Και είναι φρικτό να σε καλούν να συζητήσεις με τους βιαστές σου. Γιατί αυτός ο «διάλογος» είναι που «συγκαλύπτει» τα πράγματα, και σου στερεί (;) τη δυνατότητα να εξεγερθείς. Αλλά βέβαια το —χωρίς προσανατολισμό σήμερα —κίνημά της νεολαίας και η ενισχυμένη με λαϊκή «συναίνεση» και «σοσιαλιστική» κυβερνητική στοργή πρακτική της αστυνομίας βρίσκονται σε αντίθεση και παραπέμπουν σε μια σύγκρουση που έτσι κι αλλιώς θα εκδηλωθεί. Και θα είναι τόσο σκληρή όσο το γκλομπ ενός μπάτσου, τόσο απάνθρωπη όσο τα ουρλιαχτά των κρατούμενων στην κλούβα, τόσο απάισια όσο το κρατητήριο και οι άνθρωποι του.

Γιατί μαζί με την αστυνομία κινήθηκε εκείνο το βράδυ και ένας ολόκληρος κόσμος ναρκωμένος με ειδικά —σοσιαλδημοκρατικορεμιστικά πολιτικά χάπια τα τελευταία χρόνια. Γιατί στους τετρακόσιους συλληφθέντες οι πιο πολλοί ήταν μια νέα γενιά που βλέπει τα πράγματα με το δικό της τρόπο και προετοιμάζει τη δική της ιστορία. Και γιατί αυτός που έχει δαρθεί έχει μια έντονη διάθεση να δειρεί...

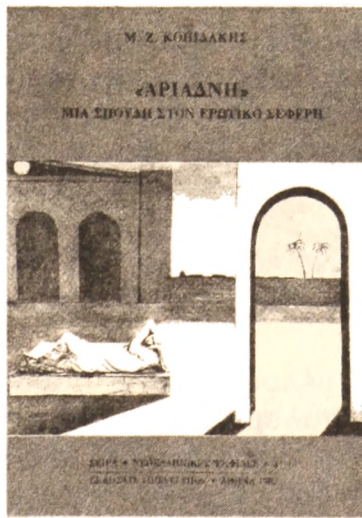
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

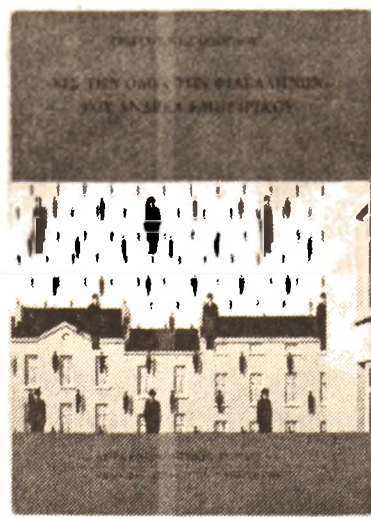
ΑΛ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ -
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ - ΣΤΡ. ΤΣΙΡΚΑΣ
ΝΤ. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Επτά κείμενα για τον
ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ
Η αρχαιογνωσία
του ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Μ. Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ
«Αριάδνη» μια σπουδή
στον ερωτικό ΣΕΦΕΡΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«Εις την οδόν των
Φιλελλήνων» του
ΑΝΔΡΕΑ ΕΜΠΕΡΙΚΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» •
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21
Τηλ. 72.29.237

Έγκλημα Και Υποψία

του Ρεπόρτερ

Η υπόθεση της δολοφονίας του Θ. Διαμαντόπουλου, είναι συγκλονιστική, ακριβώς γιατί περικλείει μία βασική αντίφαση: Από την μία πλευρά το γεγονός ότι ο υπ. αριθμόν ένα ύποπτος είναι ένας επώνυμος, «ερέθισε» την κοινή γνώμη και οδήγησε τις εφημερίδες να ασχοληθούν με το θέμα πολύ περισσότερο απ' ό,τι με μία παρόμοια ιστορία, έστω και ανάλογης βιαιότητας. Απ' αυτήν την άποψη, το να είναι κανείς επώνυμος, αποδεικνύεται περισσότερο οδυνηρό, από το να είναι «κοινός θνήτος».

Από την άλλη, όμως, αν οι αντιφάσεις ενός κοινού θνητού ήταν ανάλογες με αυτές στις οποίες υπέπεσε ο Θ. Νάσιουτζικ, τότε είναι σίγουρο ότι θα αρκούσαν για να τον στείλουν αμετάκλητα στη φυλακή. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, μία καταδικαστική ενέργεια, θέτει υπό σοβαρή δοκιμασία, όχι μόνο την Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών, αλλά και το όποιο κύρος πολλών πνευματικών ανθρώπων. Σε ένα άλλο επίπεδο, το συγκλονιστικό της υπόθεσης, οφείλεται στα υπάρχοντα στοιχεία: όπως αυτά δείχνουν, έχουμε να κάνουμε με ένα στυγερό «εν ψυχρώ» έγκλημα που διαπράττεται από κάποιον που κατόπιν χάνει την ψυχραιμία του, ή με μία σωρεία τραγικών λαθών, ατυχιών και συμπτώσεων, που για οποιονδήποτε άλλον θα αποτελούσαν ένα συντριπτικό κατηγορώ.

Σε κάθε περίπτωση, μετά τα δημοσιεύματα των εφημερίδων, τις συνεντεύξεις που έδωσε ο Θ. Νάσιουτζικ και τις ανακοινώσεις της Αστυνομίας, η κάθαρση περνάει σχεδόν αποκλειστικά από τη διαλεύκανση των «αστυνομικών» δεδομένων της ιστορίας. Αλλιώς, εάν μεν η υπόθεση κλείσει, αυτό θα θεωρηθεί από πολλούς ως συγκάλυψη, υπαγορευμένη έξωθεν ή σαν προνομιακή μεταχείριση. Εάν δε ο Θ. Νάσιουτζικ κατηγορηθεί, η αμφιβολία της ηθικής —τουλάχιστον— καταδίκης ενός αθώου (που προσπάθησε απλώς να κρύψει κάποια άλλα πράγματα) θα σκιάζει όλους, Τύπο, Αστυνομία και Κοινή Γνώμη.

Με αυτές τις σκέψεις το ΑΝΤΙ φέρνει στην δημοσιότητα μια σειρά καινούρια και αδημοσίευτα στοιχεία από τις αστυνομικές έρευνες και τις καταθέσεις των κυριότερων μαρτύρων, υπό τη μορφή μιας «αντιπαράθεσης» με τα λεχθέντα από τον Θ. Νάσιουτζικ και τους συνήγορούς του, στην πρόσφατη συνέντευξη Τύπου, ώστε ο καθένας να βγάλει τα δικά του συμπεράσματα.

Το θέμα βέβαια είναι, ποια θα είναι και τα συμπεράσματα της Αστυνομίας, που περιμένει από μέρα σε μέρα την επιστροφή από την Αμερική του αδελφού του Θ. Νάσιουτζικ, πριν ανακοινώσει τη δική της τελική κρίση.

ΤΙ ΕΧΕΙ ΠΡΟΚΥΨΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Κορυφαία λογοτεχνική προσωπικότητα, που γνωρίζει και τους δύο, μας δήλωσε «ότι η απέχθεια αν όχι το μίσος» χαρακτήριζαν τις σχέσεις των δύο ανδρών.

Οι γνωρίζοντες τα πράγματα στο εσωτερικό της ΕΕΛ όπως και η οικογένεια Διαμαντόπουλου, ξέρουν την αιτία: στις εκλογές για το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης, το 1983, ο Διαμαντόπουλος θεωρείται σίγουρο ότι θα επανεκλεγεί, εξαιτίας της επιτυχημένης θητείας του ως ταμίας του Συλλόγου. Τα αποτελέσματα όμως, τον φέρνουν πρώτο επιλαχόντα. Όπως θα μάθει αργότερα, ο Θ. Νάσιουτζικ έπειθε τους ψηφοφόρους να «μην τον σταυρώσουν γιατί αυτός ήταν σίγουρος». Ο δολοφονημένος δεν θα συγχωρήσει ποτέ στον μετέπειτα πρόεδρο της εταιρείας, την ενέργεια αυτή (το περιστατικό προκύπτει και από την κατάθεση του υιού Διαμαντόπουλου στην Ανάκριση). Όταν το ΑΝΤΙ θα αποκαλύψει την αρθροκλοπή του Θ. Νάσιουτζικ σε μια επιφυλλίδα του στο «Βήμα», ο Διαμαντόπουλος θα ξεσπαθώσει λέγοντας ότι «η Εταιρεία δεν μπορεί να έχει τέτοιο Πρόεδρο».

Πριν ένα χρόνο περίπου, όταν ο κ. Λυγίζος, μέχρι τότε μέλος του Δ. Σ. παραιτείται, ο Διαμαντόπουλος καλείται να καλύψει την κενή θέση, αναλαμβάνοντας ξανά τη θέση του ταμία. Σύμφωνα με την κατάθεση του γιού του, θα δηλώσει ότι «δεν θέλω να ξαναγίνω ταμίας για να μην λερώσω τα χέρια μου» και θα διεκδικήσει τη θέση του αντιπρόεδρου. Παρά τις πολύπλευρες πιέσεις, αρνείται να ξανααναλάβει ταμίας, ενώ σε μια περίοδο, συζητιέται η διενέργεια έκτακτων εκλογών, από ένα «υπηρεσιακό» Συμβούλιο με επικεφαλής τον Διαμαντόπουλο. Σε κάθε περίπτωση, η διαλεύκανση των Οικονομικών της Εταιρείας, ίσως αποτελέσει ένα από τα προωθητικά στοιχεία της ανάκρισης.

ΤΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ Ο Θ. ΝΑΣΙΟΥΤΖΙΚ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ - ΝΑΣΙΟΥΤΖΙΚ

«Είχαμε σχέσεις καθαρά συναδελφικές, μέσα στην Εταιρεία».

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Η κόρη και γιος του Διαμαντόπουλου, κατέθεσαν ότι, για άγνωστους λόγους, ο πατέρας τους δεν είχε τον τελευταίο καιρό λεφτά. Το στοιχείο αυτό, που δεν σχετίζεται αναγκαστικά με τον Θ. Νάσιουτζικ, απασχολεί σοβαρά τις Ανακριτικές αρχές. Όπως προκύπτει από την κατάθεση της υπαλλήλου του Διαμαντόπουλου Ζωής Γεωργιάδου, ο Θ. Νάσιουτζικ τηλεφώνουσε συνεχώς στον πρώτο, με αποτέλεσμα ο ίδιος να αναρωτιέται «τι με θέλει;».

«Με δάνεισε 50 λίρες, του άφησα μία επιταγή 600.000 δραχμών. Το δάνειο αυτό, σε δέκα μέρες επεστράφη».

ΟΙ ΕΠΑΦΕΣ

Ο γιος του Διαμαντόπουλου κατέθεσε ότι είδε σπίτι του τον Θ. Νάσιουτζικ την 3-4 Σεπτεμβρίου, ημέρα Δευτέρα ή Τρίτη, γύρω στις 9 το πρωί.

«Είχα πάει σπίτι του, πριν από 4-5 μήνες».

ΤΑ ΑΛΛΟΘΙ

Η κατάρριψη των άλλοθι αυτών, αποτελεί και το κυριότερο ατού αυτών που πιστεύουν στην ενοχή του Προέδρου της ΕΕΛ.

«Είπα στην γραμματέα ότι έχω φτάσει σε αδιέξοδο, και πες στην αστυνομία ότι μου τηλεφώνησες εσύ σπίτι» (την ώρα του φόνου)... «Ο κηπουρός λέει στην Ασφάλεια ότι δεν με είδε καθόλου. Εγώ όμως έχω το γεγονός ότι με πληροφόρησε ο κηπουρός για το βαρέλι».

Ο ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Εδώ, ο κ. Λυκουρέζος πλανάται σε πολλά σημεία: Πρώτον, η κλήση στο 100 έγινε όχι στις 8.45 αλλά στις 9.05, όπως προκύπτει από τα βιβλία της Αστυνομίας. Άρα το έγκλημα τοποθετείται γύρω στις 9 παρά 5. Δεύτερο, κάποιοι χρονομέτρησαν Δευτέρα πρωί, τον χρόνο που χρειάζεται ένα αυτοκίνητο, για να πάει από το Ψυχικό στη Διδότου και να επιστρέψει (;): 16 λεπτά για την κάθοδο και 20 λεπτά για την επιστροφή. (Η οποία μπορεί να μην έγινε ποτέ, αλλά ο όποιος δολοφόνος να πήγε σε μια γκαρσονιέρα στο Παγκράτι για παράδειγμα). Χρόνος επομένως υπάρχει...

«Επικαλέστηκα τα άλλοθι, επειδή ο χρόνος από πλευράς Πατέρα δεν με κάλυπτε». (Ο Θ. Νάσιουτζικ κατέθεσε ότι συνάντησε την κυρία Πατέρα το πρωί στις 8).

Αντίθετα στη συνέντευξη Τύπου, ο δικηγόρος του κ. Λυκουρέζος θα δηλώσει, ότι από τις 8.10 ως τις 8.45 που τηλεφωνεί η γειτόνισα στην Αστυνομία, ο χρόνος του εγκλήματος τοποθετείται μεταξύ 8.30-8.45. «Πρωτό, Δευτέρα πρωί —συνεχίζει— προφταίνει κανείς να πάει στις 8.10 από το Ψυχικό στη Διδότου, να ανέβει τη σκάλα, να ρίξει και 94 σφυριές και 8.45 να έχει φύγει».

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΚΗΔΕΙΑ

Σύμφωνα με ορισμένους γιατρούς του Υγεία, ο Θ. Νάσιουτζικ, ήταν σε κώμα. Από πούθενά όμως δεν επιβεβαιώνεται η εκδοχή της καρδιοπάθειας. Και οι ασχολούμενοι με την υπόθεση αναρωτιούνται, πως ένας καρδιοπαθής μπορεί, ύστερα από κώμα όχι μόνο να ξεφύγει από τον κίνδυνο, αλλά δύο μόλις μέρες μετά, να κλειστεί και στη φυλακή, χωρίς σοβαρότατες επιπλοκές...

«Ύστερα από το θέμα της εφορίας, το αποκορύφωμα για μένα ήταν η πληροφορία που είχα την Τετάρτη το βράδυ ότι κάποια εφημερίδα έγραφε ότι είμαι ενοχος. Αυτό το πράγμα με έχει συγκλονίσει γιατί έχω μια οικογένεια, μια κοινωνική θέση... Υποφέρω από την καρδιά μου, δεν μπορώ να παρακολουθήσω κηδείες και να εκφωνώ επικήδειους».

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΗΤΑΝ Η ΑΙΤΙΑ;

Μπορεί ορισμένα αποσπάσματα, να θεωρηθεί ότι αναφέρονται σε πραγματικά πρόσωπα. Αλλά με δεδομένη την έχθρα μεταξύ των δύο ανδρών, θεωρείται μάλλον απίθανο ο Θ. Διαμαντόπουλος να είχε δείξει τα χειρόγραφα στον Θ. Νάσιουτζικ.

«Τον ρώτησα, τι γράφεις; Έκπληξη, μου απάντησε. Ούτε ήξερα τι έγραφε, και πραγματικά θα μου ήταν έκπληξη, επειδή ήξερα ότι δεν ασχολείται με τέτοια πράγματα».

Η ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

Η Έλλη Αλεξίου δεν συνυπέγραψε τη γνωστή δήλωση με την οποία ο Γ. Ρίτσος και άλλοι λογοτέχνες της ΕΕΛ κατήγγειλαν την «εκστρατεία δυσφήμισης» του Θ. Νάσιουτζικ. Σε αποκλειστική της δήλωση μας είπε τα εξής:

«Τα βρίσκω όλα αυτά περίεργα. Διότι κάνω την υπόθεση δική μου. Να με ρωτάνε τι έκανες εκείνη την μέρα, που ήσουν την τάδε ώρα κτλ. Νομίζω ότι θα γελούσα. Θα έλεγα τι έκανα, αλλά θα γελούσα. Και βέβαια δεν θα έπαιρνα δικηγόρο. Να

υπερασπίσω τι; Ούτε θα έδινα συνέντευξη Τύπου. Να απολογηθώ γιατί; Δεν έχω να πω τίποτα άλλο. Αλλά βέβαια ξέρω καλά, ότι δεν είχανε μεγάλες αγάπες, ο Διαμαντόπουλος με τον Νάσιουτζικ».

ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΣΑΙ
ΓΙΑ ΣΤΑΣΗ, ΕΞΕΓΕΡΣΗ, ΑΠΟΠΕΙΡΑ
ΑΝΑΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΟΤΟΣ, ΣΥΣΤΑ-
ΣΗ ΣΥΜΜΟΡΙΑΣ, ΕΣΧΑΤΗ ΠΡΟΔΟΣΙΑ, ΕΠΙΘΕ-
ΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ, ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΟΠΛΩΝ ΚΑΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ, ΣΩΜΑΤΕ-
ΜΠΟΡΙΑ, ΑΠΟΠΛΑΝΗΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑ-
ΣΑΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.
..... Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΣΕ ΚΑΤΑΔΙ-
ΚΑΖΕΙ, ΣΕ ΕΠ' ΑΟΡΙΣΤΟΝ
ΑΝΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

ΑΦΕΙΣΤΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟ
ΑΥΤΟ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΜΟΡΦΟ
ΚΤΗΝΟΣ

Το ΕΣΥ και η υποδομή

του Άλκη Βατόπουλου

Μετά την προκήρυξη των θέσεων των νοσοκομειακών γιατρών του Εθνικού Συστήματος Υγείας, και την εφαρμογή του θεσμού του νοσοκομειακού γιατρού πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης που τοποθετείται στις αρχές του προσεχούς έτους, ο προβληματισμός για τις μεταρρυθμίσεις στο χώρο της υγείας έχει μετατοπιστεί σε θέματα σχετικά με την «υποδομή».

Έτσι, από όλες τις πλευρές τονίζονται οι μεγάλες ελλείψεις και ανεπάρκειες που υπάρχουν σε κτίρια, κρεβάτια, εξωτερικά ιατρεία κτλ., αμφισβητείται η ικανότητα της υποδομής που υπάρχει να υποδεχτεί τις μεταρρυθμίσεις που έχουν δρομολογηθεί, ζητείται η διάθεση περισσότερων κονδυλίων για αυτά τα θέματα, ενώ από την πλευρά της κυβέρνησης έχουν εξαγγελθεί —και έχουν ήδη αρχίσει να υλοποιούνται— επενδύσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Το βασικό χαρακτηριστικό αυτής της συζήτησης είναι ότι περιτρέφεται κυρίως από ποσοτικές ανεπάρκειες που υπάρχουν (κτίρια, μηχανήματα, προσωπικό κτλ.).

Πιστεύω ότι κάτι τέτοιο είναι οπωσδήποτε αλήθεια, αλλά δεν είναι ολόκληρη η αλήθεια.

Πραγματικά, είναι σαφές σε όσους έχουν κάποια επαφή με το πρόβλημα ότι οι διάφορες δομές του συστήματος υγείας στη χώρα μας, αντιμετωπίζουν έντονα λειτουργικά - οργανωτικά προβλήματα. Έτσι στο ελληνικό νοσοκομείο (για να αναφερθούμε μόνο σ' αυτό) παρατηρούνται πολύ συχνά φαινόμενα όπως:

- Ο χρόνιος ασθενής μπορεί να περιμένει μέσα για να χειρουργηθεί 10 και 15 ημέρες (πολλαπλασιάζοντας το κοινωνικό και οικονομικό κόστος της νόσου) επειδή δεν υπάρχει συντονισμός τμήματος εισαγωγής και χειρουργείου ώστε να γίνει η εισαγωγή όταν θα είναι δυνατή άμεσα η εγχείρηση.

- Κάθε ασθενής που χρειάζεται κάποιες εργαστηριακές εξετάσεις (ακτινογραφίες κτλ.) συχνά περιμένει μέρες τη σειρά του επειδή υπάρχει ανεπάρκεια εργαστηρίων, στο βαθμό που η ανάπτυξη των διαφόρων τμημάτων του νοσοκομείου (και μάλιστα των εργαστηρίων) δεν γίνεται στη βάση κάποιας ανάλυσης των αναγκών και της λειτουργικότητας. Άλλωστε, γενικά δεν υπάρχουν ή δεν συνυπόλογίζονται μηχανισμοί ελέγχου λειτουργικότητας του νοσοκομείου και των τμημάτων του.

- Οι γιατροί και κυρίως οι νεότεροι καταναλώνουν μεγάλο μέρος του χρόνου τους στο κυνήγι των απαντήσεων των εργαστηριακών εξετάσεων επειδή η κλινικοεργαστηριακή επικοινωνία δεν είναι οργανωμένη.

Τα παραδείγματα αυτά, αλλά και πολλά άλλα που θα μπορούσαν να αναφερθούν, δείχνουν ότι η κακή οργάνωση ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για τις ανεπάρκειες των νοσοκομείων και των υπόλοιπων δομών του συστήματος υγείας.

Επίσης, σημαντικό είναι να τονιστεί ότι η αντιμετώπιση αυτού του είδους των προβλημάτων, με άλλα λόγια η αντιμετώπιση του νοσοκομείου σαν μια λειτουργικά ενιαία δομή με λειτουργικά προβλήματα, στόχους και προτεραιότητες (δηλαδή, η εφαρμογή μεθόδων management), δεν απαιτεί επενδύσεις, αντίθετα θα οδηγήσει στην εξοικονόμηση χρημάτων και στην καλύτερη επένδυσή τους.

Νομίζω ότι η μεγάλη καθυστέρηση που υπάρχει σε αυτού του είδους την παρέμβαση (τα βήματα που άρχισαν να γίνονται προς αυτή την κατεύθυνση τους τελευταίους μήνες επιβεβαιώνουν αυτή την καθυστέρηση) αντανακλά σε μεγάλο βαθμό την πολιτική γραμμή και τους στόχους της κυβέρνησης και για μια ακόμη φορά δείχνει ότι η καλύτερη περίθαλψη του πληθυσμού, η αναβάθμιση του συστήματος περίθαλψης για αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη παροχή υπηρεσιών υγείας, δεν ήταν ο καθοριστικός στόχος των αλλαγών στο χώρο της υγείας.

Είναι, πλέον, γνωστό ότι το ΠΑΣΟΚ ξεκίνησε για αλλαγές στην υγεία χωρίς συγκεκριμένο πρόγραμμα, χωρίς ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, χωρίς εντοπισμό στόχων και προτεραιοτήτων.

Η κοινωνική δύναμη που ζητούσε (και ζητά) αλλαγές στο χώρο

της υγείας ήταν οι γιατροί και κυρίως οι νεότεροι νοσοκομειακοί γιατροί των οποίων τα προβλήματα είναι ιδιαίτερα οξυμένα, και σχετίζονται με:

- Τις εργασιακές σχέσεις τους: απαράδεκτα χαμηλοί μισθοί, βραχύχρονες συμβάσεις χωρίς εξασφάλιση, πολυθεσία, εντατικοποίηση, ανεργία κτλ.

- Την ιεραρχική και επιστημονική άνοδο: εξάρτηση από τους διευθυντές, μεγάλη δυσκολία εξέλιξης στην ιεραρχία, ελλείψεις στην εκπαίδευση, δυσκολία πρόσβασης στην έρευνα κτλ.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, ο άλλος μεγάλος ενδιαφερόμενος για αλλαγές στο χώρο της υγείας, ο λαός (η περίθαλψη του οποίου είναι ο στόχος του συστήματος υγείας) έμεινε (και μένει) πρακτικά στο περιθώριο. Η υγεία δεν αποτελεί πραγματική προτεραιότητα στους διεκδικητικούς αγώνες των εργαζομένων. Ο ασφαλισμένος του ΙΚΑ, του ΤΕΒΕ αλλά και των Τραπεζών, ο έλληνας φορολογούμενος γενικά δεν έχει συνειδητοποιήσει ότι η υγεία είναι αναφαίρετο δικαίωμά του, ότι την περίθαλψή του σε τελική ανάλυση την πληρώνει ο ίδιος με τις εισφορές του στα ταμεία. Δεν έχει αναλογιστεί τι πληρώνει και τι παίρνει (το γιατί αποτελεί ένα από τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν από την Αριστερά).

Με βάση τα παραπάνω γίνεται εύκολα κατανοητός ο λόγος για τον οποίο ο θεσμός του νοσοκομειακού γιατρού, που αποτελεί τον κεντρικό διεκδικητικό στόχο των γιατρών, απομονώθηκε από το συνολικό πλέγμα των μέτρων που συνιστούν τη μεταρρύθμιση στην υγεία και στην πράξη έγινε η κεντρική εξαγγελία της Αλλαγής εδώ. Η κυβέρνηση, λοιπόν, λειτούργησε στη βάση της λογικής των γιατρών, επειδή αυτοί ήταν η κύρια ομάδα πίεσης και επειδή η ίδια δεν είχε πρόγραμμα στόχων και προτεραιοτήτων. Έτσι, αντί να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο, να δρομολογήσει μια σειρά μεταρρυθμίσεων για την καλύτερευση της περίθαλψης και της υγείας του λαού, λειτούργησε πολιτικά και ιδεολογικά στα πλαίσια του διεκδικητικού αγώνα μιας ομάδας εργαζόμενων.

Το αποτέλεσμα ήταν να ελαχιστοποιηθεί πρακτικά η σημασία και να καθυστερήσει η παρέμβαση σε καίρια θέματα και πλευρές του συστήματος υγείας όπως αυτά που αναπτύχθηκαν παραπάνω. Άλλωστε, όπως έχει τονιστεί πολλές φορές, και αυτός ο τρόπος λειτουργίας των διοικήσεων των νοσοκομείων, που συχνά περιορίστηκε σε απομακρύνσεις γιατρών (κυρίως διευθυντών) χωρίς ουσιαστική παρέμβαση στον τρόπο παροχής περίθαλψης (και με μόνους ωφελημένους όσους έγιναν διευθυντές στη θέση των διευθυντών...) δείχνει αυτή την έλλειψη συνολικής πολιτικής.

Θα ήταν κοινότυπο να τονιστεί ξανά η ανάγκη για κυβερνητική πολιτική στηριγμένη σε στόχους και προτεραιότητες που προέρχονται από ανάλυση των δυσλειτουργιών του συστήματος και των αναγκών του πληθυσμού. Άλλωστε, είναι ορατές οι προσπάθειες που άρχισαν να καταβάλλονται τελευταία προς αυτή την κατεύθυνση.

Εκείνο, όμως, που πιστεύω ότι πρέπει να γίνει κατανοητό είναι η σημασία που για μια ακόμη φορά αποδεικνύεται ότι έχει η πραγματική συμμετοχή της κοινότητας των λεγόμενων «καταναλωτών υγείας» στη χάραξη της πολιτικής υγείας.

Η συμμετοχή αυτή (για να προλάβουμε απαντήσεις) δεν μπορεί να εξαντλείται στη γραφειοκρατική συμμετοχή κάποιων εκπροσώπων σε κάποια όργανα αλλά αντίθετα, σημαίνει ευαισθητοποίηση της κοινότητας στα πραγματικά, γενικά και ειδικά προβλήματα που υπάρχουν ή δημιουργούνται (και η αποτελεσματική λειτουργία ενός νοσοκομείου ή η διαχείριση των χρημάτων ενός ταμείου είναι τέτοια προβλήματα) και η ουσιαστική συμβολή της στην επίλυσή τους.

Φυσικά, κάτι τέτοιο προϋποθέτει και δημιουργία πραγματικού κινήματος όπου η υγεία, η κοινωνική πολιτική και η ποιότητα ζωής θα αποτελούν προτεραιότητες.

Και σε αυτό το σημείο αρχίζει ο ρόλος της Αριστεράς και όχι μόνο αυτής.

Όταν το BON προφέρεται μπον και σημαίνει βό(τανο)ν

Σαν τα μανιτάρια φυτρώνουν στην Αθήνα τα καταστήματα υγιεινής διατροφής, οι βοτανολόγοι-εισαγωγείς χόρτων προς θεραπείαν πάσης νόσου, τα φυτικά καλλυντικά: μια μόδα κι αυτή, σαν όλες τις άλλες —θα περάσει! Όμως, συχνά και σε περιπτώσεις ειδικές θεωρείται πανάκεια. Εξηγούμαι: αναφέρομαι στα «θεραπευτικά βότανα». Γιατί ένα ακριβοπληρωμένο καλλυντικό, από τσουκνίδα, μολόχα, χαμομήλι ή μέλι, ένα δηλαδή παρασκεύασμα που θα μπορούσαμε —και ίσως καλύτερα— να το φτιάξουμε εμείς οι ίδιοι ακολουθώντας τις συνταγές της γιαγιάς, δεν μπορεί να κάνει μεγάλο κακό, παρά μόνο στην τσέπη μας. Ένα βότανο, όμως, και μάλιστα εισαγόμενο, μας αποτρέπει από μία ιατρική αντιμετώπιση του προβλήματος υγείας —του πραγματικού (και βεβαίως, υπάρχει διαρροή συναλλάγματος).

Βότανα πουλούσαν και πουλάνε ακόμη εκεί γύρω στην πλατεία Δημαρχείου και αλλού, από παλιά. Μέσα σε μεγάλα σακιά, τσάι του βουνού, φασκόμηλο και άλλα μυριστικά. Μαγαζάκια σκοτεινά, γέροι μαγαζάτορες, παρηγορία αφεψημάτων, χαμηλή τιμή και, κυρίως, καμία «θεραπευτική» έπαρση. Κι εκεί υπάρχουν χόρτα για διάφορες αρρώστιες, αλλά κανείς ποτέ δεν ισχυρίστηκε ότι θεραπεύουν. Ανακουφιστικά βότανα, ακριβώς αυτά που πολύ καλά γνωρίζει και η φαρμακολογία. Με τη μόδα, όμως, τώρα της «υγιεινής ζωής - διατροφής» κτλ., που μας έχει έλθει και αυτή —από πού αλλού;— εξ Εσπερίας, έχουν συστηματοποιηθεί και οι εισαγωγές βοτάνων.

Αυτά που εμφανίζεται να έχουν τη μεγαλύτερη κυκλοφορία και διαφήμιση είναι τα εισαγόμενα από την Ελβετία.

ΒΟΤΑΝΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ

* Διαθέτομεν

75 ειδών βότανα

δι' όλης τας παθήσεις

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ε. ΓΙΑΝΝΑΚΕΑΣ

« Διεθνώς Αναγνωρισμένος Βοτανολόγος »

ΚΑΡΔΑΜΥΛΙ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

☎ 7 3247 - 7 3462 - 7 3463

Πρόκειται για τα βότανα BON, τα οποία προφέρονται μπον, σύμφωνα με την υπόδειξη του εισαγωγέα σε διαφημιστικό φυλλάδιό του.

Ευφάνταστες μεταγλωττίσεις όπως Τριχμπόν, μιλούν για το είδος θεραπείας στο οποίο αναφέρονται. Τριχ-εσ-μπον, δηλαδή, για όποιον δεν κατάλαβε. Πράγματι, το τριχμπόν παρουσιάζεται από τους εισαγωγείς ως κατάλληλο για «*αρχίζουσα φαλάκρα*» (sic), «*τριχοφυΐα, τριχόπτωση, πιτυρίδα*». Με λίγα λόγια, αν σας πέφτουν τα μαλλιά ή... φυτρώνουν ανησυχητικά (!) πάρτε τριχμπόν.

Το προστιμπόν πάλι είναι για τον προστάτη, για τη συχνουρία, την ουρηθρίτιδα. «*Όλοι οι άνδρες πίνουν ελβετικό βοτανοφάρμακο προστιμπόν για προστατίτιδα, προστάτη, σεξουαλικές μολύνσεις*», μας δηλώνουν οι εισαγωγείς σε μικρή αγγελία του προϊόντος. Και για να μη μείνει κανείς παραπονεμένος συμπληρώνουν παρακάτω, σε άλλη μικρή αγγελία: «*ουρογεννητικά μολύνσεις και στα δύο φύλλα - πάρτε προστιμπόν*». Το προστιμπόν μετατρέπεται σε προστιμπόν σε άλλο έντυπο της ίδιας εταιρείας. Χάριν εμφάσεως; ποιος ξέρει!

Το Μάννα εξ... Ελβετίας, προτείνεται για το αδυνάτισμα και διαφημίζεται στις μικρές αγγελίες με... μικρά ευρήματα!

Σε διαφήμιση που απευθύνεται σε νέες

και νέους, διακηρύσσουν: «*Τώρα που είστε νέοι τρώτε μάννα για να μην παχύνετε*» (Μάννα, όμως, ως γνωστόν, είναι μόνο μία: αν τη φάτε τι θ' απογίνετε;). «*Μάννα. Το φυτό που χορταίνει, κόβει όρεξη, δεν παχαίνει*». Και επικαιρικός διαφημιστικός χαρακτήρας αλλού: «*Πάσχα. Φάγατε πολύ. Κόψτε την όρεξη με το βότανο μάννα*». Η αποθέωση της μάννας, όμως, είναι η καταπληκτική διαφημιστική καταχώρηση εθνογραφικού περιεχομένου: «*Γιαπωνέζα ή Γιαπωνέζο χοντρούς είδατε; ΟΧΙ, τρώνε ΜΑΝΝΑ. Μένουν λεπτοί*».

Το γενικό προσκλητήριο προς βοτανομανία συνεχίζεται με «μικρές αγγελίες» σε εφημερίδες. Στην «Καθημερινή» και στο «Ριζοσπάστη» (οι εισαγωγείς βοτάνων δεν έχουν πολιτικές προκαταλήψεις, αλλά δεν μας αποκαλύπτουν το χρήσιμο αυτό χόρτο, το οποίον πιθανόν να ονομάζεται ανεξιμπόν). Αλλά και σε άλλα έντυπα, όπως για παράδειγμα στο «Χρυσό Οδηγό», μικρό αναπνευστικό διάλειμμα ανάμεσα στους «Βόθρους» και τα «Βουστάσια».

Το φαινόμενο, πάντως, δεν είναι μόνο αθηναϊκό. Στην Καρδαμύλη Μεσσηνίας ο «*διεθνώς αναγνωρισμένος βοτανολόγος Γεώργιος Ε. Γιαννακέας*» ποζάρει με ημίψηλο και παπιγιόν και τέλειο ύφος μάγου, στη διαφημιστική καταχώρηση του «Χρυσού Οδηγού» (1981), πλάι στα «*75 είδη βοτάνων δι' όλης τας παθήσεις*», τα οποία και διαθέτει. Ελληνικά ή ξένα, αδιευκρίνιστον.

Όμως οι Αθηναίοι εισαγωγείς της Ερμού 58, «*Χέλθι φουντς και χερμπς ΑΕ*» σκίζουν με την εταιρεία τους: απαντούν 24 ώρες το 24ωρο και διαθέτουν 2.500 είδη από 80 οικογένειες φυτών. Για 300 αρρώστιες και για όλες τις περιπτώσεις

ΒΟΤΑΝΑ

● Από τον αναγνώστη μας κ. Πολύδωρο Φοιρό, πήραμε και δημοσιεύουμε την επιστολή - καταγγελία για τα εισαγόμενα βότανα, τη διακίνηση και την εμπορία τους, αλλά και τη διαφήμισή τους.

Κύριε Αρχισυντάκτη,

Στην «Καθημερινή» της 25/5/84, διάβασα δημοσίευμα σχετικό με το πόρισμα κάποιας Οικονομικής Εφορίας, για κάποιο εκδότη ημερήσιας εφημερίδας, που έλεγε ότι το πόρισμα αυτό, δημοσιεύθηκε στο περιοδικό σας. Αυτός ήταν ο λόγος που πήρα το 261 τεύχος του ΑΝΤΙ, για πρώτη φορά. Χωρίς να πλέκω εγκώμια και να θυμιάζω, σας γνωρίζω ότι Δεκαπενθήμερη Επιθεώρησή

σας, μ' άρεσε και τη βρήκα στα μέτρα μου. Αυτή η δήλωσή μου είναι μια αφορμή να σας γράψω το γράμμα μου αυτό και να σας στείλω αντίγραφο δυο επιστολών μου, που ταχυδρόμησα, τη μια στις 23/3, για τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, τη δε άλλη προς τον Υπουργό Εμπορίου, στις 9/4.

Εσώκλειστα στις παραπάνω επιστολές, έστειλα και αποκόμματα ημερήσιων εφημερίδων με μικρές αγγελίες, αυτών που καταγγέλλω και διάφορα άλλα διαφημιστικά έντυπα. Αυτά τα ίδια στοιχεία εσωκλείω και για σας, σ' αυτό μου το γράμμα και επιπλέον, ένα απόκομμα φύλλου του «Χρυσού Οδηγού» του 1981, που διαφημίζονται οι «περί ου ο λόγος» ευκαιριακές επιχειρή-

σεις. Έχει πολύ ενδιαφέρον να γίνει σύγκριση μεταξύ των δύο καταλόγων του 1981 και 1984... Οι διαφημιστικοί ισχυρισμοί για τις θεραπευτικές ιδιότητες αυτών των προϊόντων, προκαλούν το γέλιο, αλλά και την αγανάκτηση κάθε λογικού ανθρώπου. Μοιάζουν με τις διαφημίσεις των χειρομαντισμών και των μέντιουμ...

Έχουν περάσει περίπου δυόμισι μήνες και οι διαφημίσεις αυτές, εξακολουθούν να δημοσιεύονται σε τρεις και τέσσερις εφημερίδες, χωρίς καμιά ένδειξη ότι αυτό προκάλεσε το συναγερμό των αρμοδίων, παρά την καταγγελία μου.

Θέλω ακόμη να προσθέσω ότι, σε κανένα πολιτισμένο κράτος δεν επιτρέπονται τέτοιου είδους διαφημίσεις και εμ-

πορία, προϊόντων, χωρίς σχετική άδεια διακίνησής των, της οποίας ο αριθμός πρέπει να είναι τυπωμένος στη συσκευασία. Αυτά γίνονται στα κράτη του τρίτου κόσμου, όπου εισάγονται διάφορα προϊόντα, από τις ΗΠΑ και την Ελβετία, των οποίων η εγχώρια κατανάλωση είναι απαγορευμένη, αλλά επιτρέπεται η εξαγωγή τους! Σημειώστε ότι γι' αυτά που γράφω, έχω αποδείξεις, δηλαδή δημοσιεύματα σε ξένες εφημερίδες και περιοδικά.

Ελπίζοντας ότι θα ασχοληθείτε με τη σκανδαλώδη αυτή υπόθεση και ότι θα κάμετε εκείνο το οποίο επιβάλλεται, κλείνω το γράμμα και σας χαιρετώ:

Με βαθιά εκτίμηση
Πολύδωρος Φοιρός

ομορφιάς (sic). Συνηθίζουν να καταχωρούν 26 (μαγικός αριθμός βοτανολογικών;) μικρές αγγελίες, με τη σειρά, στη στήλη «διάφορα». Και τελευταία, βάζουν κάποιους «ειδικούς» να συνιστούν το πιο κατάλληλο βότανο. Όλα σχεδόν τα βότανα έχουν ελληνοπρεπή ονόματα. Το λιθομπόν για τις πέτρες στα νεφρά. Για τους ρευματισμούς, το ρευμαμπόν. Το φαρυμπόν για τη φαρυγγίτιδα και το γλυκομπόν για το διαβήτη.

Το σεξ, βέβαια, δεν θα μπορούσε να απουσιάζει από την τεράστια λίστα των βοτάνων. «Για τη σεξουαλική τόνωση, την ανικανότητα, την ψυχρότητα, την ερωτική ζωή και αρμονία», τι άλλο; το σεξμπόν. Έχετε νευράκια; το νεβμπόν.

Και για τον ύπνο, το ντορμιμπόν. (Αλήθεια, πώς και δε σκέφτηκαν το βότανο νανιμπόν για τα μωράκια;). Τέτοια ποικιλία ονομάτων - βοτάνων, που καταντά βαρετό να μνημονεύουν όλα.

Και θα άξιζε τον κόπο να γίνει μια μεγαλύτερη έρευνα πάνω στο θέμα. Να διευκρινιστεί, δηλαδή, αν και πόσα από αυτά τα εισαγόμενα «βότανα» έχουν άδεια διακίνησης και αν ο αριθμός κυκλοφορίας τους δεν είναι τυπωμένος στη συσκευασία (όπως καταγγέλλει ο αναγνώστης μας Π. Φοιρός σε επιστολή του στη στήλη του διαλόγου αυτού του τεύχους).

Αν κάποιος, πάντως, μας πει «εδώ καράβια χάνονται, βαρκούλες αρμενί-

ζουν», μάλλον αδικεί την υπόθεση, που δείχνει ακριβώς σε μικροκλίμακα την καθημερινή αποσυνθετική νοοτροπία. Μια υπόθεση μικρο - αλληλο - εκμετάλλευσης, που βασίζεται στην κοινή συναινέσει επιδεικνυόμενη ανεκτικότητα και ανθεί στον τόπο μας.

Η λογική του βοτάνου Σκληρομπόν δημιουργεί την αρτηριοσκλήρωση και το Μπον-εμόρ καλλιεργεί αιμορροΐδες - ζογάδες (και δεν θεραπεύει, όπως ισχυρίζονται οι εισαγωγείς).

Όλα αυτά συνθέτουν μια ιστορία μικρο-μεσαιμπόν, που ολοκληρώνεται με τη λοβιτουρομπόν και άλλες παρενέργειες.

Άντεια Φραντζή

HAROS - HELLAS A.E.

Τα παιδιά βαφτίζονται συνήθως μετά τον πρώτο χρόνο της ηλικίας τους. Αν προσθέσουμε και τους εννέα μήνες που χρειάζονται για την κύηση βλέπουμε ένα άθροισμα δύο χρόνων. Αν αφαιρέσουμε δύο χρόνια από σήμερα φτάνουμε στην εποχή που στο όνομα του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας μας στη Βουλή ψηφίστηκε ο... πολιτικός γάμος.

Βέβαια, οι αναγνώστες μπορούν —και με το δίκιο τους— ν' αναρωτηθούν τι πάω ν' αποδείξω με τους παραπάνω περιπλοκούς υπολογισμούς. Απλούστατα, αυτή την εποχή η Ιερά Σύνοδος της εκκλησίας της Ελλάδας αποφάσισε ότι οι παπάδες μπορούν να βαφτίζουν παιδιά των οποίων οι γονείς ενώθηκαν με πολιτικό γάμο. Βέβαια, στη Φλώρινα υπάρχουν ακόμη θύλακες αντίστασης αλλά ελάχιστα παιδιά θα μείνουν... ανώνυμα και δεν υπάρχουν και πολιτικοί γάμοι. Εδώ που τα λέμε το πρόβλημα δεν είναι και πολύ σοβαρό μια και μόνο το 3% των γάμων είναι πολιτικοί. Στο σημείο αυτό ίσως είναι σκόπιμη μια συσχέτιση και με τ' αποτέλεσμα των Ευρωεκλογών. Είτε οι οπαδοί του ΚΚΕ εσωτερικού είτε οι οπαδοί της ΕΠΕΝ (... μήπως είναι προβοκάτσια;) φαίνεται να προτιμούν πολιτικό γάμο. Ας τα ακούει αυτά η ηγεσία του ΚΚΕ που επέμενε να γίνει γίνει υποχρεωτικός ο πολιτικός γάμος.

Σ' ένα ευνομούμενο κράτος, όμως, πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη κι όχι απλώς να τρέχουμε πίσω από το πρόβλημα. Γιατί άραγε η εκκλησία επέτρεψε τα βαφτίσια και δεν προχώρησε και στις κηδείες; Γιατί η κυβέρνηση δεν προχω-

ρεί αμέσως διαμέσου του συνεχιζόμενου διαλόγου της με την εκκλησία και στο θέμα του ψαλσίματος των νεκρών που παντρεύτηκαν με πολιτικό γάμο;

Στο σημείο αυτό υπήρξε μια πρωτοβουλία της τοπικής αυτοδιοίκησης που δυστυχώς —παρόλο που είδε μεγάλη δημοσιότητα— μια λεπτομέρειά της πέρασε απαρατήρητη. Ήδη πριν λίγο καιρό εμφανίστηκαν οι πρώτες ενδείξεις. Ο Δήμαρχος Κερατσινίου ανακοίνωσε ότι φεύγει το νεκροταφείο που σήμερα είναι δίπλα στα σπίτια. Σε γενική συνέλευση με τους Δημότες που έγινε στην πλατεία... Αναλήψεως ανακοινώθηκε ότι θα γίνει το νεκροταφείο στην παλαιά... χαβούζα του Σχιστού κοντά στο νέο σταθμό... μεταμόρφωσης των σκουπιδιών.

Δεν πέρασαν λίγες μέρες και οι ενδείξεις έγιναν αποδείξεις. Η δημιουργία Νέας Δημοτοσυνεταιριστικής επιχείρησης ήρθε να διαλύσει τις ανησυχίες πολλών για την καθυστέρηση που υπάρχει στο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας μας. Είναι πλέον φανερό ότι από τη σοσιαλιστική ύφεση περνάμε στην ανάκαμψη. Οκτώ Δήμοι του Πειραιά ανακοίνωσαν τη σύσταση Συνδέσμου με στόχο τη δημιουργία νέου νεκροταφείου. Στη συνέντευξη Τύπου που έδωσαν οι δήμαρχοι δήλωσαν ότι θα σταματήσει η εμπορευματοποίηση των νεκρών. Βέβαια ξέχασαν να προσθέσουν ότι θα παρέχουν και τη δυνατότητα ψαλσίματος σε δικαίους (θρησκευτικός γάμος) και αδικούς (πολιτικός γάμος) αλλά νομίζω ότι ήδη θα έπιασαν το μήνυμα στις πολυεθνικές που μέχρι σήμερα λυμαίνονταν τα νεκροταφεία. Βέβαια, ίσως, κάποιος αντιδραστικός να ρωτήσει: «μέχρι σήμερα τα νεκροταφεία ήταν ιδιωτικά;» Τι να πεις σ' αντιδραστικό; Δεν του απαντώ!

Ίσως να ρωτήσει άλλος: «Τι είδους επιχείρηση θα είναι; θα έχει τη δυνατότητα ο λαός να έχει και άλλη —πλην του

τετραετούς... ξαπλώματος— συμμετοχή;». Η απάντηση είναι θετική. Όλοι οι δημότες των οκτώ δήμων μόνο με οκτώ δραχμές το χρόνο συμμετοχή θα έχουν εξασφαλισμένο χώρο όταν με το... κακό τον χρειαστούν.

Όταν μιλά κάποιος για πρωτόγνωρες δραστηριότητες και το πέρασμα από καπιταλιστικά (εν ζωή) σε σοσιαλιστικά (εν θανάτω) πρότυπα χρειάζεται μεγάλη προσοχή και ενθουσιασμός. Με σωστή διαχείριση και νέες μεθόδους μπορεί να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες και συγχρόνως η υπεραξία της εργασίας να γυρίσει πίσω στο λαό και να μην πάει στους πλουτοκράτες. Ο Μποστ πριν δυο χρόνια σε μια διάλεξη του στη Θεσσαλονίκη είχε κάνει επί του θέματος —μιλώντας για μεθόδους οικονομικής ανάκαμψης της χώρας— μια πρόταση που την επαναλαμβάνω. Αντί να θάβουμε τους νεκρούς ξαπλωτούς να τους βάζουμε όρθιους. Έτσι και περισσότερο χώρο εξοικονομούμε και οι νεκροί θα φεύγουν με το κεφάλι ψηλά!

Άλλωστε όλοι οι Δήμοι έχουν υποχρεώσεις προς τους δημότες. Αν το νέο νεκροταφείο έχει κέρδη θα μπορεί ο Δήμος Νικαίας να κλείνει τις τρύπες που ανοίγει η ΕΥΔΑΠ και θα σταματήσουν οι διαξιφισμοί και οι μηνύσεις. Πρέπει ο δήμαρχος της Νικαίας ν' ακούσει στο σημείο αυτό και τη δική μου συμβουλή. Μέχρις όταν μπει μπρος το νέο νεκροταφείο υπάρχει φοβερή πίεση στο νεκροταφείο που καλύπτει τις τωρινές ανάγκες. Ας σταματήσει τους διαπληκτισμούς με την ΕΥΔΑΠ και ας σκεφτεί τη συνεργασία τόσο μ' αυτή όσο και με την ΔΕΗ τον ΟΤΕ και τους άλλους κοινωφελείς οργανισμούς. Γιατί μετά το σκάψιμο που γίνεται παντού να μην χρησιμοποιηθούν όλες αυτές οι λακούβες για... τάφους; Μήπως οι περισσότερες από τις γραμμές του ΟΤΕ δεν είναι... νεκρές;

Ν.Σ. Μάργαρης

«...Τα μέτρα μιας αριστερής κυβέρνησης δεν είναι πάντα υπέρ της πλειοψηφίας ...»

Ποια είναι η σχέση της βούλησης της πλειοψηφίας με τη δημοκρατία και με την αριστερή ιδεολογία;

Στο ερώτημα αυτό προσπάθησε ν' απαντήσει ο Γάλλος «ιστορικός της σκέψης» —όπως αποκάλεσε τον εαυτό του— Μισέλ Φουκώ, παίρνοντας σαν παράδειγμα την πολιτική του Γάλλου προέδρου της Δημοκρατίας Φρανσουά Μιττεράν.

Η ευκαιρία να αναπτύξει τις θέσεις του ο Μ. Φουκώ δόθηκε σε μια συζήτηση που είχε με τον Α. Βελισαρόπουλο, στις 8 Ιουνίου 1981, ένα μόλις μήνα, δηλαδή, μετά την εκλογή του Φρ. Μιττεράν, συζήτηση που θα δημοσιευόταν αρχικά στο περιοδικό «Αμφί». Με αφορμή τη συγγραφή του τρίτου τόμου της «Ιστορίας της σεξουαλικότητας» ο διάλογος αναπτύχθηκε και προς τις κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις των αυτόνομων και «περιθωριακών» κινήματων, θεματική που αποτέλεσε και τη γέφυρα για τη σύνδεση των σκέψεων του Γάλλου ψυχαναλυτή και φιλόσοφου με τις συγκυρίες της σημερινής σοσιαλιστικής Γαλλίας.

Λίγους μήνες μετά το θάνατο του Φουκώ, η δημοσίευση των απόψεών του πάνω σε θέματα όχι και τόσο οικεία για τις διαχρονικές και διστορικές παραμέτρους του στοχασμού ενός φιλόσοφου, αποτελεί πολύτιμη μαρτυρία και έγκυρο στίγμα αναγνώρισης μιας δρώσας συνείδησης και μιας στοχασμένης πράξης.

ΕΡ.: Τι το καινούργιο προσέφεραν τα λεγόμενα αυτόνομα η περιθωριακά κινήματα όπως αυτά των φυλακισμένων, των γυναικών, των ομοφυλόφιλων κ.ά. Έχετε πει ότι έθεσαν ερωτήματα που η κλασική, επίσημη πολιτική αποσιωπούσε.

ΑΠ.: Πρώτα - πρώτα, τα κινήματα αυτά δεν είναι πρόσφατα. Φεμινιστικό κίνημα υπήρχε, πολύ συγκεκριμένο, ακόμα και στους ελληνιστικούς χρόνους. Υπήρχαν ακόμα και στο Μεσαίωνα και αργότερα στη Γαλλική Επανάσταση. Τα προβλήματα τα σχετικά με τις φυλακές, την εγκληματικότητα, κτλ., τέθηκαν σ' όλη την Ευρώπη του τέλους του 19ου αιώνα, τόσο από υπεύθυνους της διοίκησης των φυλακών, όσο και από έντονα και βίαια κινήματα εξέγερσης, αλλά και πολιτικά κινήματα, όπως των αναρχικών.

Δεν είναι λοιπόν καινούργια αυτά τα φαινόμενα. Αλλά και δεν εξελίσσονται στη βάση μιας πολιτικής παράδοσης με γραμμική συνέχεια. Συχνά, τα θέματα αυτά τίθενταν από πολιτικές ομάδες σχετικά εσωστρεφείς —όπως π.χ. οι αναρχικοί στη Γαλλία, την Ισπανία και την Ιταλία στα τέλη του 19ου αιώνα— και δεν άγγιζαν το σύνολο του κοινωνικού σώματος.

Αυτό που με εκπλήσσει είναι ότι τα τελευταία 15-20 χρόνια, αυτά τα προβλήματα τέθηκαν μεν πάλι από μικρές ομάδες, αλλά έξω από συγκεκριμένο πολιτικό πλαίσιο, και έτσι γνώρισαν μεγαλύτερη διάδοση. Ο κόσμος αποφάνθηκε ότι τα θέματα αυτά τον αφορούσαν στην καθημερινή του ζωή: θέματα σχετικά με τη σεξουαλική του ζωή, την αρρώστια, το σώμα του, την ψυχική ασθένεια και υγεία, την εγκληματικότητα, κτλ.

Φάνηκαν σαν προβλήματα που έπρεπε να λυθούν σε μια κοινωνία σαν τη Γαλλική, σε μια φάση όπου ο διεθνής πολιτικός ρόλος της χώρας είχε μειωθεί και όπου οι κοινωνικοί αγώνες παρουσιάζονταν λιγότερο έντονοι λόγω της οικονομικής ανάπτυξης.

Πάντως, θα ήταν απόλυτα άδικο να πούμε ότι πρόκειται για προβλήματα καθαρά δευτερεύοντα και εξαρτημένα, που συγκαλύπτουν τα σοβαρότερα προβλήματα. Όχι, είναι αληθινά προβλήματα, που υπάρχουν —άσχετα αν πρέπει, ίσως, να μπου σε δεύτερη μοίρα, όταν έχουμε να αντιμετωπίσουμε προβλήματα όπως την πείνα, ή μια κατοχή από ξένη δύναμη.

ΕΡ.: Αυτά τα κινήματα, στην πρόσφατη μορφή τους, πώς αντιμετωπίστηκαν από τους παραδοσιακούς σχηματισμούς;

ΑΠ.: Τα προβλήματα αυτά τέθηκαν δημόσια, είχαν μεγάλο αντίκτυπο, και «πολιτικοποιήθηκαν» εκ των υστέρων. Δηλαδή, η εξέλιξη ήταν αντίστροφη από αυτήν που είδαμε πιο πάνω. Τώρα, τα προβλήματα πρώτα κυκλοφόρησαν δημόσια, ο κόσμος γρήγορα ευαισθητοποιήθηκε και, στη συνέχεια, επέβαλλε τα προβλήματα αυτά σε μια πολιτική τάξη, σε πολιτικές οργανώσεις που ως τότε δεν ήταν έτοιμες να τα ακούσουν.

Αυτό φάνηκε ξεκάθαρα σε σχέση με το Σοσιαλιστικό Κόμμα και την πρόσφατη νίκη του. Δεν υποστηρίζω ότι το Σοσιαλιστικό Κόμμα χρωστάει τη νίκη του σ' αυτό —λέν ότι αποτέλεσε το μόνο πολιτικό κόμμα στη Γαλλία που ήταν πραγματικά δεκτικό σ' αυτού του είδους τα ερωτήματα. Σε βαθμό μάλιστα, που πάρα πολλά γνωστά μου άτομα, τα οποία εδώ και 20, 15, ακόμα και 10 μόνο χρόνια, είχαν πάρα πολύ ε-

χθρική στάση απέναντι στο τότε Σοσιαλιστικό Κόμμα (την S.F.I.O. όπως λεγόταν) —που ήταν το πιο κονφορμιστικό, στενόμυαλο, το πιο οργανωτικίστικο κόμμα που θα μπορούσαμε να φανταστούμε— τα ίδια αυτά άτομα να είναι σήμερα ένθερμοι υποστηρικτές του.

Υπήρχε ένα είδος όσμωσης ανάμεσα σε μη πολιτικοποιημένα άτομα που έθεταν ερωτήματα έξω από το πολιτικό πεδίο, από τη μια μεριά, και σ' αυτό το ανανεωμένο, εδώ και δέκα χρόνια κόμμα, από την άλλη. Και έτσι, τελειώς φυσικά, το Σοσιαλιστικό Κόμμα πιστώθηκε με μια δυνατότητα να εκφέρει κάποια Αλλαγή που κανένας δεν θα του εμπιστευόταν εδώ και 15 χρόνια: θα φαινόταν, αντίθετα το πιο καταγέλαστο πράγμα. Ακόμα και συγκεκριμένα άτομα, που βρίσκονται σήμερα στις ανώτερες κρατικές θέσεις, ήταν τότε φορείς του πιο αρτηριοσκληρωτικού πολιτικού συντηρητισμού, που μπορούμε να φανταστούμε. Ευτυχώς, καμιά φορά, τα άτομα αλλάζουν κάτω από την επίδραση των συνθηκών.

ΕΡ.: Επιδοκιμάσατε τα πρώτα απ' τα μέτρα που πήρε η σοσιαλιστική γαλλική κυβέρνηση (όπως την κατάργηση της θανατικής ποινής, μέτρα φιλελευθεροποίησης για τους ομοφυλόφιλους) αν και η λογική της δεν ήταν πλειοψηφική. Εδώ μπαίνει ένα ενδιαφέρον πρόβλημα γιατί ακριβώς η δημοκρατία στηρίζεται στο πλειοψηφικό φαινόμενο. Ένα κράτος για παράδειγμα που έχει καθεστώς σαν εκείνο του Πινοσέτ, δεν είναι δημοκρατικό γιατί η κυβέρνησή του δεν βασίζεται στη θέληση της πλειοψηφίας. Ωστόσο σε κράτη που έχουν δημοκρατική παράδοση βλέπουμε ότι το πλειοψηφικό φαινόμενο έχει μερικές φορές και μια πλευρά δημαγωγική ή τουλάχιστον όχι δημοκρατική.

ΑΠ.: Μα βέβαια. Για παράδειγμα το καθεστώς του Ιράν. Δεν ξέρω σε τι φάση βρίσκεται τώρα, αλλά για πολύ καιρό υπήρξε πλειοψηφικό και, το λιγότερο που μπορούμε να πούμε, είναι ότι δεν είναι δημοκρατικό! Η σχέση μεταξύ δημοκρατίας και πλειοψηφίας ...ξέρετε... (γέλιο).

Λοιπόν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να τι έγινε: εκλέχτηκε ένας Πρόεδρος Δημοκρατίας (ο Φρανσουά Μιττεράν σ.τ.μ.) για τον οποίον όλοι ήξεραν ότι δεν είχε πρόγραμμα ή τουλάχιστον, το πρόγραμμά του κανείς δεν το 'ξερε. Για κάποιους λόγους που δεν ήταν αναγκαστικά ύποπτοι —μακριά απ' αυτό— δεν είχε πει καθαρά σε τι θα συνίστατο η πολιτική του. Η οικονομική του πολιτική, η στάση του απέναντι στο θέμα της εκπαίδευσης, η πολιτική του στο διεθνή χώρο. Και παρόλα αυτά, εκλέχτηκε με ενδιαφέρον, με πάθος ή και με ενθουσιασμό, από μια μερίδα αρκετά πλατιά για να κάνει «αλλαγή». Κανείς όμως δεν ήξερε τι ήταν αυτή η «αλλαγή».

Μία από τις όψεις αυτής της ανάγκης για αλλαγή ήταν η εξής: ο κόσμος είχε κουραστεί να διακυβερνάται επί 25 ολόκληρα χρόνια από μια τάξη πολιτικών που ήταν στις βασικές της γραμμές πάντοτε η ίδια και που παρουσιαζόταν ως η μόνη αποτελεσματική στη διακυβέρνηση του έθνους ενώ όλοι οι υπόλοιποι θεωρούνταν ανίκανοι να κυβερνήσουν. Και αυτή η τάξη πολιτικών διεκδικούσε με αρκετή σαφήνεια τον τίτλο αν όχι της δεξιάς οπωσδήποτε όμως ούτε της αριστεράς —αφού η Αριστερά θεωρείτο ότι είχε αποδείξει, τόσο στην ιστορία όσο και

στις περιστάσεις του πρόσφατου παρελθόντος, την αναρμοδιότητα και την ανικανότητά της να κυβερνήσει.

Αυτήν ακριβώς τη μορφή οικειοποίησης της εξουσίας από μια τάξη πολιτική που επικαλείται την αποτελεσματικότητά της και την αντιαριστερή ιδεολογία της, θέλησαν ν' αλλάξουν.

Εκείνο λοιπόν που μου φάνηκε ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι ότι ο Μιττεράν μπόρεσε να στηριχτεί στο γεγονός ότι εκλέχτηκε δημοκρατικά για να κάνει γενικά μια αριστερή πολιτική, και ότι εφάρμοσε τη λογική μιας αριστερής κυβέρνησης σε ρυθμίσεις - μέτρα που δεν ήταν δημοφιλή.

Αν εξέταζε κανείς καθένα από τα μέτρα που πήρε πάνω στα πρώτα ζητήματα που —όπως οι μετανάστες ή η θανατική ποινή— τον απασχόλησαν, θα 'βλεπε ότι ήταν μέτρα που θεωρημένα ένα - ένα δεν ήταν πλειοψηφικά και δεν θα κατακτούσαν την πλειοψηφία του εκλογικού σώματος. Όμως το εκλογικό σώμα είχε, κατά βάση, δώσει στον Μιττεράν το δικαίωμα να κάνει κάτι τέτοιο, στο όνομα μιας αριστερής πολιτικής την οποία αυτό το ίδιο είχε μόλις επιδοκιμάσει.

Αυτή τη στάση του Μιττεράν την βρήκα πολύ έντιμη: ο Μιττεράν ουσιαστικά έλεγε: «Εάν είμαι στην εξουσία είναι γιατί έχω μια πλειοψηφία. Αυτή η πλειοψηφία με εξέλεξε για να κάνω μια αριστερή πολιτική. Θα κάνω αυτή την αριστερή πολιτική, αλλά να είστε σίγουροι ότι σε ορισμένο τουλάχιστον σημείο, θα εφαρμόσω μια αριστερή λογική ακόμα και αν η κοινή γνώμη της πλειοψηφίας δεν θα είναι —στις περιπτώσεις αυτές— σύμφωνη». Και νομίζω ότι η κοινή γνώμη το δέχτηκε πολύ καλά, συμπαρατάχθηκε και ότι το εκλογικό σώμα θα τον ακολουθούσε και σήμερα, ακόμα και σ' αυτά τα σημεία. Βέβαια, δεν ξέρω τι θα γινόταν πραγματικά. Όμως αυτός, αν θέλετε, είναι ο λόγος για τον οποίον βρήκα τη συμπεριφορά του ηθικά και πολιτικά συγχρόνως, καλή. Γιατί ο Μιττεράν, βέβαια, θα μπορούσε να είχε αρκεστεί στο να πάρει μέτρα εντελώς δημαγωγικά, τα περισσότερα αρεστά στον κόσμο —αφού άλλωστε προετοιμάζε τότε και τις βουλευτικές εκλογές. Δεν το έκανε όμως.

ΕΡ.: Έχετε γράψει κάπου: «Η εξουσία έρχεται από κάτω». Η φράση σας αυτή μου φαίνεται να έχει κάποια σχέση με το θέμα της σχέσεις πλειοψηφίας, μειοψηφίας και δημοκρατικότητας, που συζητάμε σήμερα...

ΑΠ.: Δεν υπάρχει κρατική δομή της εξουσίας, σφαιρική και συλλογική, που να μην ριζώνει σ' ένα σύνολο σχέσεων εξουσίας που διαπερνούν το κοινωνικό σώμα και που χρησιμεύουν ως ερείσματα της κεντρικής αυτής εξουσίας. Αυτό είναι σαφές. Αν εξετάσουμε την περίπτωση των πιο βίαιων και αυθαιρέτων καθεστώτων, όπως, για παράδειγμα, του καθεστώτος των Ναζί στη Γερμανία του 1933, δεν μπορούμε να πούμε ότι ο εθνικοσοσιαλισμός έπληξε ένα κοινωνικό σώμα που τον απέρριπτε καθ' ολοκληρίαν. Η δομή της εξουσίας στην οικογένεια ή στα εργοστάσια, ή ίδια η φύση των εργατικών συνδικάτων, ή των δημοτικών αρχών όλα αυτά τα στοιχεία κατέστησαν δυνατή την κατάληψη της εξουσίας από τους Ναζί.

ΕΡ.: Για μένα μπαίνει ένα ακόμα πρόβλημα. Υπάρχουν θέματα που αν και απορρέουν από μια αριστερή λογική, δεν ανταποκρίνονται στην βούληση της πλειοψηφίας. Πώς, λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι είναι δημοκρατικά; Απ' την άλλη τα πιο ενδιαφέροντα και προοδευτικά μέτρα ενός συγκεκριμένου πολιτικού, όπως π.χ. ο Μιττεράν, είναι εκείνα που υποστηρίζονται από μια μειοψηφία.

ΑΠ.: Τα μέτρα που πήρε ο Μιττεράν το πρώτο δεκαπενθήμερο της επτάχρονης προεδρίας του, ήταν σε μεγάλο βαθμό συμβολικά, και αποσκοπούσαν στο να καταδείξει το ύφος με το οποίο θα ήθελε να διακυβερνήσει —δεν μπορούσε εκείνη τη στιγμή να πάρει τα μεγάλα οικονομικά μέτρα. Και βρήκα τη μεθόδευση αυτή, πολύ σωστή από μέρους του.

Τώρα για το τι είναι αριστερό και τι δεξιό θα χρειαζόταν μεγάλη συζήτηση. Σίγουρα, όμως, δεν είναι η μεγαλύτερη ή μικρότερη διάδοση μιας ιδέας στην κοινωνία που την κάνει αριστερή ή δεξιά.

Δεν ξέρω πώς είναι στην Ελλάδα αλλά για παράδειγμα, αν στην Γαλλία έβαζαν το σύνολο του πληθυσμού να δικάσει τους κλέφτες, όλοι οι κλέφτες θα πήγαιναν στην γκιλοτίνα. Και κάτι με κάνει να υποθέτω ότι και στην Ελλάδα θα συνέβαινε το ίδιο.

Αυτό λοιπόν που είναι ενδιαφέρον είναι ότι ενώ μια πλειοψηφία μπορεί να μιλήσει για μια αριστερή πολιτική —νομιμοποιώντας έτσι την άσκηση της εξουσίας προς τα αριστερά— αν η κυβέρνηση ακολουθήσει μια λογική της αριστεράς, σε πολλά σημεία θα βρει την κοινή γνώμη αντίθετή της.

□

ΙΑΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ - GALLERY - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

15 Σεπτεμβρίου
15 Οκτωβρίου

ΜΗΝΑΣ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ

με

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

και

ΕΚΠΛΗΞΕΙΣ

βιβλία
περιοδικά
ξένος τύπος
χαρτικά - σχολικά
εκδόσεις τέχνης
μεταξοτυπίες
λιθογραφίες
γκραβούρες
παλιά βιβλία

ΙΑΝΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 7 — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ — ΤΗΛ. 277.004

Ψυχιατρική καταστολή: το «λυμένο αίνιγμα» κάθε εξουσίας

«Ο σύγχρονος γιατρός χάνει την ταυτότητά του σαν σεμνός και ανεξάρτητος θεραπευτής που αμφισβητεί το δόγμα της κατεστημένης εξουσίας και μετατρέπεται σε δουλοπρεπή υπηρέτη του κράτους».

T.S. SZASZ

«Η Παγκόσμια Ψυχιατρική Εταιρεία δεν παραγνωρίζει το θέμα που υπάρχει. Έχει όμως σκοπό να προάγει την ψυχιατρική επιστήμη. Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ας μεταφερθούν στην κομισιόν των Ηνωμένων Εθνών. Η ψυχιατρική Εταιρεία έχει πολλά άλλα σοβαρά θέματα να ασχοληθεί».

Κ. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

καθηγητής ψυχιατρικής

«Πρέπει να κάνουμε το αίσχος ακόμη πιο ατιμωτικό, δημοσιοποιώντας το ...».

KARL MARX

του Κλεάνθη Γρίβα

Η διάκριση αυτή νομίζουμε πως έχει θεμελιώδη σημασία γιατί εκτός των άλλων καθορίζει δυο διαφορετικά περιεχόμενα στο ρόλο του βασικού εκτελεστικού οργάνου του ψυχιατρικού θεσμού: Ο ψυχίατρος στο δημόσιο σκέλος του θεσμού δρα υποχρεωτικά σαν πράκτορας του μείζονος εργοδότη του (κρατική εξουσία), ενώ στο ιδιωτικό σκέλος του μπορεί (με βάση τον φιλοσοφικό και κοινωνικοπολιτικό του προβληματισμό) να δράσει και σαν πράκτορας του πελάτη του¹. Η θεμελιώδης αυτή διάκριση, που σε καμιά περίπτωση δεν συνιστά συνηγορία υπέρ της ιδιωτικής ψυχιατρικής, αποκτάει μια βαρύνουσα πολιτική σημασία στις ιστορικές στιγμές ή τις συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες το συμφέρον του ατόμου αντιτίθεται ή συγκρούεται με το συμφέρον της κρατικής εξουσίας.

Ο σύγχρονος άνθρωπος είναι αυτόπτης μάρτυρας και εν δυνάμει θύμα ενός μεθοδευμένου αγώνα δρόμου για τον εξουσιαστικό επικρατοισμό όλων των εκδηλώσεων της ζωής του μέσω της ψυχιατρικοποίησης τους που τείνει να αναχθεί σ' ένα μοναδικής αποτελεσματικότητας πολιτικό εργαλείο της εξουσίας για τον ολοκληρωτικό έλεγχο της ανθρωπίνης συμπεριφοράς μέσα από μια διαδικασία που οι τραγικές συνέπειές της είναι ήδη ορατές: Με την ψυχιατρικοποίηση, η ανθρώπινη συμπεριφορά από απρόβλεπτη, μεταβλητή και αντιδρώσα παράμετρος της ατομικής και κοινωνικής ζωής, μετασχηματίζεται σε εξουσιαστικά προβλέψιμο, χειραγωγίσιμο και ανενεργό στοιχείο του αέναου παιχνιδιού της «ιστορικής παραφροσύνης» που ονομάζεται δύναμη, επιτρέποντας με μοναδικό τρόπο το ξεπέρασμα της πάγιας αντίθεσης μεταξύ κοινωνίας και κρατικής εξουσίας, μέσω της πλήρους αναίρεσης της πρώτης και της ολοκληρωτικής εμπέδω-

σης της δεύτερης. Πράγμα που σημαίνει ότι η καθολική ψυχιατρικοποίηση δεν αποτελεί παρά το «λυμένο αίνιγμα» κάθε εξουσίας.

Σε σχέση με τις εξελίξεις που σκιαγραφούν αυτήν τη χωρίς επιστροφή πορεία, θα μπορούσαν να αναφερθούν ενδεικτικά μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις:

- Η ψυχιατρικοποίηση της πολιτικής διαφωνίας σ' όλη την έκταση κυριαρχίας του «δουλοκτητικού καπιταλισμού»² όπου με τη διαρκή εφεύρεση και καθιέρωση καινοφανών ψυχιατρικών «νοσολογικών» οντοτήτων και ετικετών (όπως π.χ. η «μεταρρυθμιστική ψύχωση» ή οι «ψευδαισθήσεις κοινωνικής αλλαγής», κ.ά.) νομιμοποιείται με επιστημονικοφανή τρόπο η ψυχιατρική εξόντωση κάθε ατόμου που θ' αποτολμούσε να αμφισβητήσει τις υφιστάμενες σχέσεις εξουσίας³.

- Η απόπειρα ψυχιατρικοποίησης μερικών μορφών πολιτικής αντιπαράθεσης σε ορισμένες δυτικές χώρες, με κορυφαία στιγμή της την προσπάθεια ψυχιατρικοποίησης της «τρομοκρατίας» στη Δ. Γερμανία, όπου μεταξύ άλλων, το ομοσπονδιακό δικαστήριο της Καλσρούης έδωσε στα 1973 άδεια λοβοτόμησης της Ούλρικε Μάινχοφ προκειμένου να επιτευχθεί η «ομαλοποίησή» της⁴.

- Η αυξανόμενη συμμετοχή των οργάνων της ψυχιατρικής καταστολής στον «επιστημονικό» προγραμματισμό και την εφαρμογή των βασανιστηρίων που υποβάλλονται οι πολιτικοί αντίπαλοι του καθεστώτος στις περισσότερες απ' τις χώρες της δύσης και της ανατολής.

Η άποψη ότι η ψυχιατρική αποτελεί διακεκριμένο κρίκο στο πολυσύνθετο δίκτυο των κατασταλτικών θεσμών, ενισχύεται κι απ' το γεγονός ότι τα εθνικά πρακτορεία της διεθνούς ψυχιατρικής συντεχνίας ποτέ

Ο θεσμός της ψυχιατρικής καταστολής, τυπικό προϊόν της εξουσιαστικής κοινωνίας στην καπιταλιστική φάση της εξέλιξής της, εμφανίζεται στο ιστορικό προσκήνιο σχεδόν ταυτόχρονα με τα βασικά στοιχεία που την συγκροτούν (κεφάλαιο, έθνος, κράτος) και διαμορφώνεται κάτω από την επίδραση των αντιθέσεων που την χαρακτηρίζουν, εκφράζοντας και αναπαράγοντας διαρκώς αυτές τις αντιθέσεις στο χώρο αναφοράς του.

Σ' αυτό το ιστορικο-κοινωνικό πλαίσιο, η κρατική εξουσία και η οικονομία της ελεύθερης αγοράς είναι οι βασικοί παράγοντες που καθορίζουν την ανάπτυξη του ψυχιατρικού θεσμού σε δυο αλληλοσυμπληρούμενα επίπεδα: Ένα δημόσιο, κάτω απ' το μονοπωλιακό έλεγχο της κρατικής εξουσίας (με βασική του μονάδα το δημόσιο εγκλειστήριο) κι ένα Ιδιωτικό για την εξυπηρέτηση των επιταγών της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς (με βασική του μονάδα, το ιδιωτικό «ιατρείο»)· και με συνδεδεμένο κρίκο ανάμεσά τους το Ιδιωτικό Εγκλειστήριο που 'ναι δομημένο κατά τα πρότυπα του δημόσιου εγκλειστήριου και λειτουργεί υπό ιδιωτικό έλεγχο.

μέχρι σήμερα δεν καταδίκασαν τα βασανιστήρια στα οποία υποβάλλονται οι πολιτικοί (και οι ποινικοί) κρατούμενοι στις χώρες τους· δεν υπερασπίστηκαν ανοικτά τα θύματα αυτών των βασανιστηρίων και δεν εκδίωξαν απ' τους κόλπους τους ούτε ένα βασανιστή - μέλος τους. Απ' την άποψη αυτή είναι χαρακτηριστική η (ένοχη) στάση της Ελληνικής «Νευρολογικής και Ψυχιατρικής Εταιρείας» που κατά τη διάρκεια της εφτάχρονης δικτατορίας (1967 - 1974) τηρούσε μια σώφρονα για την ίδια και συγκαλυπτική για το καθεστώς «σιγή ιχθύος» αναφορικά με τα βασανιστήρια που είχαν αναχθεί σε καθημερινή ανακριτική πρακτική. Κι αυτή ακριβώς τη «λογική» που είναι σύμφυτη με τον ψυχιατρικό θεσμό έρχεται να επιβεβαιώσει ο καθηγητής και πρόεδρος της Παγκόσμιας Ψυχιατρικής Εταιρείας (WPA) κ. Κ. Στεφανής, όταν αναφερόμενος στις βάνουσες ψυχιατρικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλώνει ότι: «Η WPA δεν παραγνωρίζει το θέμα που υπάρχει. Έχει όμως σκοπό να προάγει την ψυχιατρική επιστήμη. Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ας μεταφερθούν στην κομισιόν των Ηνωμένων Εθνών. Η WPA έχει πολλά άλλα σοβαρά θέματα ν' ασχοληθεί ...»⁵. Κι αυτό αποσιωπώντας σκόπιμα το γεγονός ότι η μη-παρέμβαση της ψυχιατρικής στην πολιτική της υπεράσπισης των θυμάτων της χρήσης της ψυχιατρικής για κατασταλτικούς λόγους, είναι έμμεση αλλά καθοριστική παρέμβασή της στην πολιτική της υπεράσπισης της κρατικής εξουσίας που χρησιμοποιεί την ψυχιατρική γι' αυτούς τους λόγους. Πράγμα που εξυπνοποιεί ότι ανάμεσα στην ψυχιατρική και την κρατική καταστολή υφίσταται μια διακεκριμένη και εκλεκτική συγγένεια...

- Ο όλο και πιο ανοιχτός προσανατολισμός των ψυχιατρικών και ψυχολογικών

ερευνών στην κατεύθυνση του ελέγχου της ανθρώπινης συμπεριφοράς, που γίνονται σε χιλιάδες «αθώα» ερευνητικά κέντρα που η δραστηριότητάς τους καθορίζονται από τα κελεύσματα της κρατικής εξουσίας που τα χρηματοδοτεί (π.χ. το Ινστιτούτο Μελέτης της Ανθρώπινης Συμπεριφοράς στο Αμβούργο ή το Ινστιτούτο Δικαστικής Ψυχιατρικής του Σέρμπσκι στην ΕΣΣΔ). Τα πορίσματα αυτών των ερευνών χρησιμοποιούνται άμεσα για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή του γενικού ψυχολογικού πολέμου που χρειάζεται, μεθοδεύει και πραγματοποιεί η κρατική εξουσία εναντίον κάποιου (φανταστικού ή πραγματικού) εξωτερικού ή εσωτερικού εχθρού, στοχεύοντας στην εμπέδωση μιας «ψυχροπολιτισμένης» κοινωνικής σταθερότητας. Πρωτεργάτες αυτών των εφιαλτικών ερευνών είναι οι κάθε λογής «ψυχοτεχνικοί» που οι υλικοί όροι ζωής και η κοινωνική τους θέση εξαρτώνται άμεσα ή έμμεσα από την κρατική εξουσία.

Από την εποχή του Ι.Π. Παυλόφ (1849-1936) πνευματικού ιδιοκτήτη της θεωρίας των εξαρτημένων αντανάκλαστικών, έγιναν μέχρι σήμερα αλματώδεις πρόοδοι στην κατεύθυνση του ελέγχου της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

α) Στα ψυχιατρικά άσυλα της προ-χιτλερικής Γερμανίας εφευρίσκονται και τελειοποιούνται οι πιο φρικαλέες μέθοδοι ψυχικού ή βιολογικού αφανισμού του ανθρώπου, που λίγα χρόνια αργότερα θα χρησιμοποιηθούν μαζικά από το ναζιστικό καθεστώς ενάντια στις φυλετικά, διανοητικά ή πολιτικά «υπολειπόμενες» κοινωνικές ομάδες.

β) Σε «πρωτοπόρα» κέντρα θα πρωτοεφαρμοστεί στα 1935 (και θα γενικευτεί στη συνέχεια) η επιστημονικοποιημένη δολοφονική πρακτική της ψυχοχειρουργικής που «μετατρέπει τους ανθρώπους σε ζόμπι»⁶ καθώς και η αντίστοιχη της ψυχιατρικής ηλεκτροπληξίας (ηλεκτροσόκ, 1937).

γ) Σε «πρωτοπόρα» κέντρα γίνονται όλες οι έρευνες για τη χημική τροποποίηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς σύμφωνα με τις ανάγκες της κρατικής εξουσίας και κάτω από τον έλεγχο των μυστικών υπηρεσιών⁷. Αμφεταμίνη, LSD, Πεντοθάλ και πλήθος άλλων χημικών ουσιών στην υπηρεσία ενός εξουσιαστικά ελεγχόμενου προγράμματος «Αποσυναρμολόγησης της Προσωπικότητας»⁸.

δ) Κορυφαίοι υπηρέτες της παντοδύναμης «βιομηχανίας του ψυχο-σέρβις» επεξεργάζονται και καθοδηγούν τη μαζική εφαρμογή των προγραμμάτων Αναμόρφωσης της Προσωπικότητας των «κοινωνικά ενοχλητικών ατόμων» (πολιτικοί αμφισβητίες, ποινικοί κρατούμενοι, προβληματικά παιδιά, δυσφορούσες γυναίκες, σεξουαλικοί «παρεκκλίσεις» κ.ά.) που δεν θέλουν ή δεν μπορούν να μην εκδηλώσουν την κοινωνική τους δυσαράσκεια. Κι όλα επιτελούνται με την ίδια πάντοτε διαδικασία: *Η εξουσία προκαλεί μια ορισμένη ζήτηση «υπηρεσιών ψυχοπαρέμβασης». Διάφοροι ψυχοτεχνικοί ανταποκρίνονται σ' αυτή και διατυπώνουν προτάσεις για την ικανοποίησή της. Και η εξουσία παρεμβαίνει νομιμο-*

ποιώντας τους σκοπούς και τα μέσα που κάνουν δυνατή την υλοποίηση αυτών των προτάσεων και διασφαλίζοντας τις υλικές προϋποθέσεις της έρευνας και της εφαρμογής τους. Μερικά τυπικά παραδείγματα: Η μετεξέλιξη της ψυχοχειρουργικής από δήθεν «θεραπευτικό» (κατά την προπολεμική περίοδο) σε κυρωτικό μέσο (σήμερα) για την αντιμετώπιση μιας σωρείας κοινωνικών προβλημάτων. Έτσι, ορισμένοι ψυχίατροι (όπως ο Fr. Ervine στη Βοστώνη) προετοιμάζουν την κοινή γνώμη προπαγανδίζοντας τη γενίκευση της χειρουργικής δολοφονίας του εγκεφάλου όλων των ανθρώπων που οι πράξεις τους ξεπερνούν «ένα ανεκτό όριο βίας», ενώ η κρατική εξουσία αναλαμβάνει να διασφαλίσει τη νομιμοποίησή της, αναθέτοντας το 1976 στον Κ. Ουάινμπεργερ (τότε υπουργό Υγείας και μετέπειτα ... Άμυνας) την εκπλήρωση αυτού του καθήκοντος σε συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας των ΗΠΑ⁹. Ο δρόμος για τους χασάπηδες του εγκεφάλου είναι ανοιχτός. Υπακούοντας στην ίδια λογική, άλλοι ψυχοτεχνικοί επιχειρούν την τροποποίηση της συμπεριφοράς φυτεύοντας ηλεκτόδια στον εγκέφαλο των ανθρώπων (R. Heath καθηγητής στο πανεπιστήμιο του Χάρβαντ) κι άλλοι εφαρμόζουν εκλεπτισμένες μεθόδους διάλυσης προσωπικότητας σε ειδικά σωφρονιστικά ιδρύματα που 'ναι γνωστά σαν «Φυλακές Ύψιστης Ασφάλειας» (P.H. Leldermen καθηγητής ψυχιατρικής στο Χάρβαντ, B. Kerner στη Βοστώνη, E. Schein στο MIT κ.ά.) που φυτρώνουν καθημερινά σαν μανιτάρια σ' όλη την έκταση του βιομηχανικού πολιτισμού (ΗΠΑ, Καναδάς, Δ. Γερμανία, ΕΣΣΔ, κτλ.).

Κάθε πολιτισμός οικοδομεί τα μνημεία του. Και μέχρι σήμερα, όλοι οι προϋπάρχαντες πολιτισμοί χτίζουν τους Παρθενώνες και τους Γοτθικούς τους κάτω από την εποπτεία των αρχιτεκτόνων και των καλλιτεχνών προς δόξα των θεών ή των ανθρώπων. Ο σύγχρονος πολιτισμός οικοδομεί τα δικά του μνημεία, τις φυλακές, τα ψυχιατρεία, τα ψυχιατρεία - φυλακές, τα Άουσβιτς, τα Νταχάου, τα Γκουλάγκ και τα ειδικά κέντρα τροποποίησης της ανθρώπινης συμπεριφοράς κάτω από την εποπτεία των ψυχο-τεχνικών και των ανθρωπο-φυλάκων, προς δόξα της εξουσίας. Όλοι οι προϋπάρχαντες πολιτισμοί ήταν θεμελιωμένοι στην καταπίεση, αλλά μέσα από την καλλιτεχνική τους δημιουργία στόχευαν στην απελευθέρωση. Ο σύγχρονος πολιτισμός είναι θεμελιωμένος στην καταπίεση και μέσα από την φρικαλέα ψυχο-τεχνική του δημιουργία αποποιείται οριστικά το παλιό απελευθερωτικό όραμα, στοχεύοντας στην καθολικοποίηση της υποδούλωσης.

Κι αυτός ο στόχος έχει καταδειχτεί με ακρίβεια από τον τεχνο-φασισμό της εποχής μας και τους εκφραστές του που οραματίζονται μια «ψυχο-πολιτισμένη κοινωνία» στην οποία «η συμπεριφορά, τα συναισθήματα και οι πράξεις των ανθρώπων θα τηλεκατευθύνονται χάρη σ' έναν κεντρικό υπολογιστή... πρόκειται για τη μετατροπή των ανθρώπων σε ρομπότ που υπα-

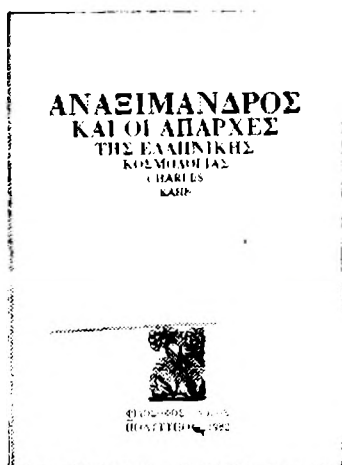
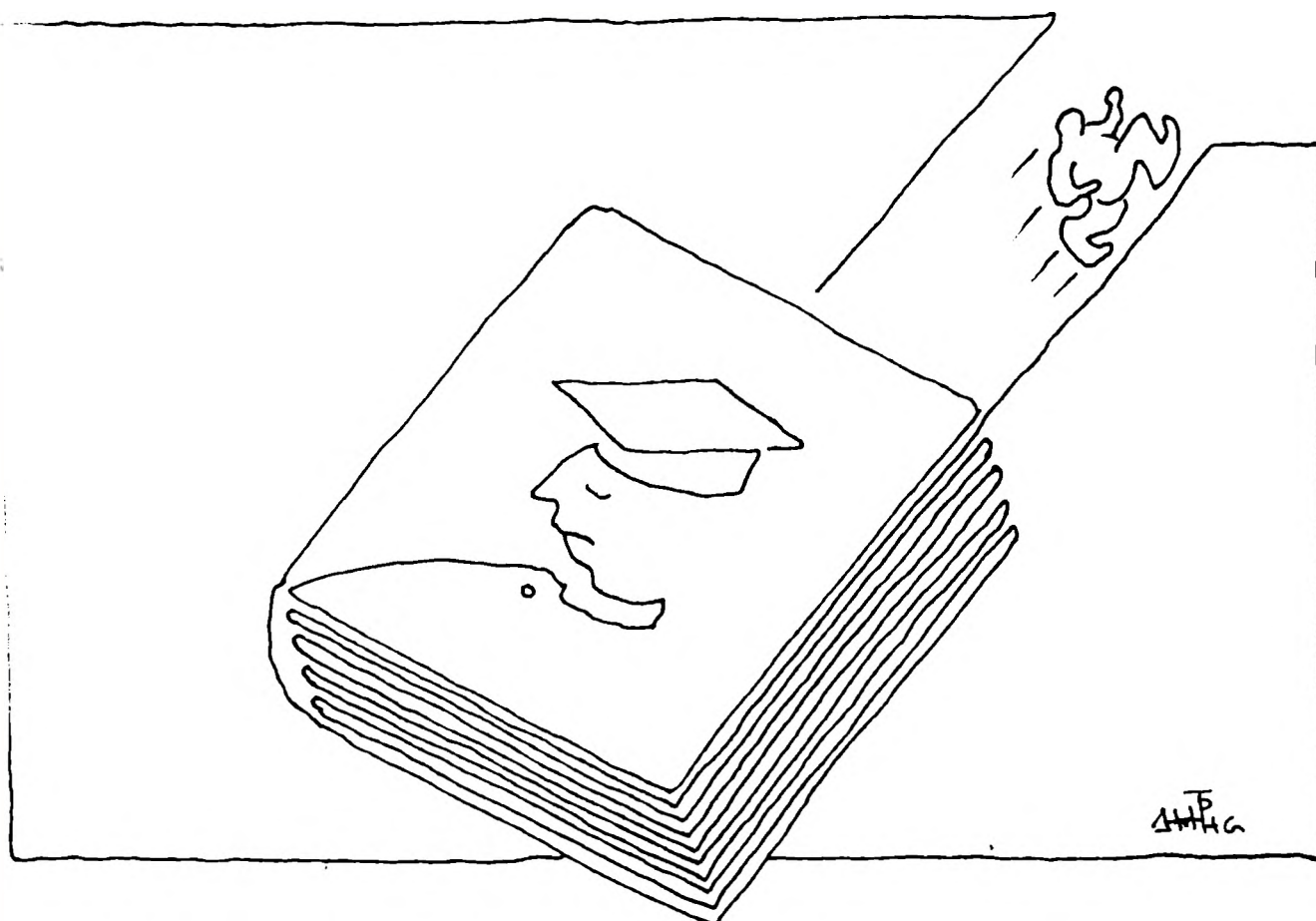
κούουν στις διαταγές ενός υπολογιστή που θα εγγυάται την παγκόσμια τάξη. Ποιος θα προγραμματίζει τον υπολογιστή; Το μαντεύεται μια επιτροπή ψυχιάτρων, μοναδικών κατόχων και εγγυητών της διανοητικής υγείας»¹⁰.

Η προφητική και αγωνιώδης προειδοποίηση του T. Szasz βρίσκεται στο δρόμο της επαλήθευσής της. Γιατί τώρα είναι ολοφάνερο ότι «η ανθρώπινη ελευθερία κινδυνεύει από μια διαβολική συμμαχία μεταξύ της κρατικής εξουσίας και της ψυχιατρικής»¹¹. Ότι ακριβώς γι' αυτό *δεν υπάρχει «και δεν μπορεί να υπάρξει ψυχιατρική επιστήμη»* κι ότι *«αυτό μόνο που μπορεί να υπάρξει είναι η κριτική της»*¹², σαν ύστατο μέσο άμυνας απέναντι στον ψυχιατρικό ολοκληρωτισμό που διαγράφεται απειλητικά στον ορίζοντά μας. Και πρωταρχικό καθήκον αυτής της κριτικής είναι «να κάνει το αίσχος πιο ατιμωτικό, δημοσιοποιώντας το»¹³ σ' όλες τις φρικαλέες λεπτομέρειές του. Κι ίσως αυτό βοηθήσει ν' ανοιχθεί ο δρόμος για την Νυρεμβέργη και της ψυχιατρικής και της εξουσίας...

1. Στα πλαίσια κάθε εξουσιαστικού κοινωνικού σχηματισμού όπου δεν υφίσταται η οικονομία της ελεύθερης αγοράς, η ύπαρξη της ιδιωτικής ψυχιατρικής είναι αδύνατη και ο ψυχίατρος υφίσταται μόνο σαν κρατικός υπηρέτης (δηλαδή ο ρόλος του εξαντλείται στην πρακτόρευση των συμφερόντων του εργοδότη του). Απ' την άλλη μεριά, σ' ένα μη-εξουσιαστικό κοινωνικό σχηματισμό, η ψυχιατρική καταστολή είναι ασυμβίβαστη με τις ανάγκες της κοινωνίας και ο ψυχίατρος σαν βασικό όργανο αυτής της καταστολής δεν έχει λόγο ύπαρξης.
2. Χαρακτηρισμός του Κ. Καστοριάδη. Βλ. «Το Κοινωνικό καθεστώς της Ρωσίας» στο «Κριτική Αριστερά», Αθήνα, IMAGO, 1984.
3. Βλ. περ. «Αντί» (τχ. 270) και «Η Ελευθερία είναι θεραπευτική» (αρ. 3-4) και το «Σοβιετική Πολιτική Ψυχιατρική: Η Ιστορία της Αντιπολίτευσης», Λονδίνο, IAPUP, 1983.
4. Η λοβοτόμηση της Μάινχοφ αποτράπηκε χάρη στην ενεργητική κινητοποίηση της πιο ευαίσθητης και πολιτικοποιημένης μερίδας της κοινής γνώμης.
5. Συνέντευξη του Κ. Στεφανή στην εφημ. «Καθημερινή» (1.7.1983).
6. Fr. Alexander-S. Selesnick «The History of Psychiatry», USA, Harper & Row 1966.
7. J. Marcs «Η CIA και η Θρησκεία της Πληροφόρησης» και (κυρίως) «Πλύση Εγκεφάλου», Ν.Υ. 1979. Επίσης, I. Illich «Ιατρική Νέμεσης», USA, Pantheon, 1976 και S. Steuns «Για τα Λευκά Κελιά», περ. Ιανός, τχ. 7, Μάιος 1984.
8. Ένα απ' αυτά τα προγράμματα βρίσκεται σ' εφαρμογή σε νοσοκομείο του Μόντρεαλ, υπό την διεύθυνση του δρ. Ντιούν Κάμερον. Βλ. επίσης, J. Marcs I. Illich, ο.π.
9. Κλ. Γρίβας «Ιατρική και Πολιτική Κριτική της Ψυχιατρικής» (υπό έκδοση).
10. Απόψεις που διατυπώνονται απ' όλους τους επιφανείς εκπροσώπους του τεχνοφασισμού και ιδιαίτερα από τον ψυχίατρο Jose Delgado. Βλ. M. Bosquet (A. Gorz) «Οικολογία και Πολιτική». Αθήνα, Νέα Σύνορα, 1984.
11. T.S. Szasz συνέντευξη στην εφημ. Il Giornale (αναδ. στην εφημ. «Θεσσαλονίκη» στις 8 Ιουλίου 1975).
12. T.S. Szasz «Η έννοια της ψυχικής ασθένειας: Εξήγηση ή δικαιολογία;» στο «Η Τρέλα», Αθήνα, Χατζηνικολή, 1978.
13. K. Marx «Κριτική της Εγγελιανής Φιλοσοφίας του Κράτους και του Δικαίου», Αθήνα, Παπαζήσης, 1978.

Ειλικρίνεια ή υποκρισία;

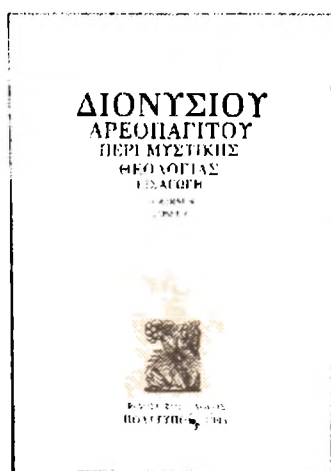
του Νίκου Καλογριδη

CHARLES KAHN
Ο Αναξίμανδρος και οι απαρχές
της ελληνικής κοσμολογίας
σελ. 384 δρχ. 480

ΠΡΟΚΛΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: E.R. DODDS
σελ. 269 δρχ. 380

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: VLADIMIR LOSSKY
σελ. 85 δρχ. 130

Στην ίδια σειρά
θα κυκλοφορήσουν προσεχώς:
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

ληση; Υπάρχουν γι' αυτό δύο κύριες αιτίες, που ορίζουν και δύο σχετικές κατηγορίες καθηγητών. Η πρώτη είναι η κατηγορία που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε των *μεγαλοκαθηγητών*. Η ονομασία αυτή δε στηρίζεται βέβαια στην ποιότητα της επιστημονικής στάθμης των ανθρώπων που την αποτελούν. Απορρέει κυρίως από την ειδικότητα της επιστήμης τους. Ο μεγαλύτερος κλασικός φιλόλογος, λ.χ., ή ο άριστος αρχαιολόγος, από αυτούς που διδάσκουν στα ΑΕΙ μας, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί *μεγαλοκαθηγητής*, για τον λόγο ότι η επιστήμη του δεν έχει πρακτική εφαρμογή στο εμπορικό κύκλωμα. Απεναντίας ένας μέτριος πανεπιστημιακός καθηγητής της Ιατρικής ή της Αρχιτεκτονικής ή της Νομικής ή της Μηχανολογίας θα μπορούσε ν' ανήκει στην τάξη των *μεγαλοκαθηγητών*, εφόσον δεν περιορίζεται στην πανεπιστημιακή εργασία του.

Η δεύτερη κατηγορία των μη εχόντων ως αποκλειστική απασχόληση την εργασία τους στο Πανεπιστήμιο είναι εκείνη των καθηγητών των μη εμπορικών ειδικοτήτων, που θα μπορούσαν ν' αποκληθούν *ταλαίπωροι*, οι οποίοι, μη έχοντας άλλους πόρους (προσόδους από ακίνητα, πλούσια ή πλούσιο σύζυγο κτλ.) εκτός από τον «απαράδεκτο χαμηλό», κατά τις επανειλημμένες ομολογίες του πρωθυπουργού και άλλων κυβερνητικών παραγόντων, μισθό

Μια από τις πρώτες ενέργειες της κυβέρνησης, όταν αποπειράθηκε να εισαγάγει την αλλαγή και στα πανεπιστημιακά μας πράγματα με τη δημοσίευση του νόμου 1268/82, που είναι γνωστότερος ως νόμος - πλαίσιο, ήταν η απόφασή της ν' αναγκάσει τους πανεπιστημιακούς ν' αφιερώσουν όλο τους τον επαγγελματικό χρόνο στο Πανεπιστήμιο. Με άλλα λόγια, να επιβάλει την πανεπιστημιακή τους εργασία ως αποκλειστική επαγγελματική απασχόληση. Γιατί ένας από τους κύριους λόγους της καθοδικής πορείας της ανώτατης παιδείας μας είναι και αυτός: ένας μεγάλος αριθμός πανεπιστημιακών διδασκάλων αναλώνει το μεγαλύτερο μέρος του εργασιακού χρόνου του σε επαγγελματικές δραστηριότητες ξένες προς το έργο το οποίο τους έχει ανατεθεί από την πολιτεία. Το αποτέλεσμα είναι ευνόητο: καθηγητές δυσπρόσιτοι ή απρόσιτοι για τους φοιτητές, έλλειψη χρόνου για προετοιμασία των μαθημάτων, απουσίες από τα μαθήματα, απουσίες από τις συνελεύσεις των Σχολών και των Τμημάτων —πράγματα που κάθε άλλο παρά συντελούν στη δημιουργία υγιούς πανεπιστημιακής ατμόσφαιρας.

ΟΙ «ΜΙΚΡΟΙ» ΚΑΙ ΟΙ «ΜΕΓΑΛΟΙ»

Αλλά για ποιο λόγο τόσοι πανεπιστημιακοί διδάσκαλοι δεν έχουν την πανεπιστημιακή τους εργασία ως μόνη απασχό-

τους, αναγκάζονται, για λόγους επιβίωσης, να τραπούν σε ανεύρεση οποιασδήποτε δεύτερης εργασίας, πολύ συχνά ταπεινωτικής

Ένας μεγάλος, λοιπόν, αριθμός πανεπιστημιακών (οπωσδήποτε η πλειοψηφία) δεν παρέχουν την εργασία τους αποκλειστικά στο Πανεπιστήμιο. Είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχει ακόμη νόμος που να ορίζει ότι η απασχόληση των πανεπιστημιακών με το ίδρυμα στο οποίο υπηρετούν είναι «αποκλειστική απασχόληση». Ο νόμος - πλαίσιο (άρθρο 17) ορίζει απλώς ότι «τα μέλη του ΔΕΠ έχουν την υποχρέωση να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο ΑΕΙ, στο οποίο έχουν διοριστεί, με πλήρη απασχόληση». «Πλήρης» δεν σημαίνει «αποκλειστική». Θα μπορούσε κάποιος να απασχολείται πλήρως σε μίαν εργασία, και τις ελεύθερες ώρες του να κάνει και μια δεύτερη δουλειά για να βελτιώσει το εισόδημά του. Το ερώτημα, βέβαια, που τίθεται, αναφορικά με τους πανεπιστημιακούς, είναι κατά πόσο η δεύτερη απασχόληση τους αποσπά από τα κύρια καθήκοντά τους που είναι τα πανεπιστημιακά. Είναι προφανώς η απάντηση στο ερώτημα αυτό, που αναγκάζει τον Υπουργό Παιδείας να δηλώνει κάθε τόσο ότι η κυβέρνηση θα προωθήσει προεδρικό διάταγμα, που θα ορίζει την απασχόληση των πανεπιστημιακών στο ΑΕΙ, στο οποίο υπηρετούν, ως «αποκλειστική απασχόληση».

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΑΛΙΝΩΔΙΑ

Έχουν περάσει τρία χρόνια που πρωτοακούστηκε από κυβερνητικών χειλέων (και τέσσερα διά στόματος του τότε αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης και νυν πρωθυπουργού: τον Οκτώβριο του 1980, στην περίφημη συζήτηση στη Βουλή για την Ανώτατη Παιδεία) η πρόθεση (και η απόφαση) για νομοθετική ρύθμιση της αποκλειστικής πανεπιστημιακής απασχόλησης, και μολαταύτα η απόφαση παραμένει απραγματοποίητη. Τι να εμποδίζει άραγε την υλοποίησή της; Η σκέψη ότι θα μπορούσε να είναι η αδυναμία της κυβέρνησης ν' αυξήσει στο ύψος που θα έπρεπε τους μισθούς των πανεπιστημιακών (γιατί βέβαια η δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος για την αποκλειστική απασχόληση συναρτάται σαφώς με την εφαρμογή νέου πανεπιστημιακού μισθολογίου), η σκέψη αυτή δεν ευσταθεί. Όχι μόνο γιατί τα ποσά που θα απαιτηθούν είναι ευκαταφρόνητα, αλλά και γιατί βλέπουμε την κυβέρνηση να ικανοποιεί καθημερινώς τις απαιτήσεις (όταν είναι πιεστικές, δηλαδή απεργιακές) τόσων άλλων τάξεων εργαζομένων. Το πιθανότερο είναι ότι η ολιγωρία της κυβέρνησης αποτελεί μέρος ενός διαμορφωμένου πλέον σχεδίου για το ρόλο και τη λειτουργία της σημερινής Ανώτατης Παιδείας.

Ο πολλαπλασιασμός του φετινού αριθμού των εισακτέων φοιτητών έκανε το διάγραμμα αυτού του σχεδίου εμφανέστερο. Η κυβέρνηση για να ικανοποιήσει τη μεγάλη ζήτηση πανεπιστημιακής μόρφωσης, για να εμποδίσει τη διαρροή φοιτητικού συναλλάγματος στο εξωτερικό και

για να εκτονώσει προσωρινά το πρόβλημα της ανεργίας των νέων, φαίνεται πως έχει αποφασίσει να μεταβάλει τα ΑΕΙ σ' ένα είδος επαγγελματικών σχολών, υποβαθμίζοντας το επίπεδο των παρεχόμενων από αυτά σπουδών. Την υποψία αυτή την ενισχύει και το νομοθετικό διάταγμα για την Έρευνα (που μειώνει τον ερευνητικό ρόλο των πανεπιστημίων), το οποίο κατέθεσε στη Βουλή προς ψήφιση. Όσο για το Πανεπιστήμιο που θα παρέχει σπουδές πανεπιστημιακού επιπέδου, αυτό φαίνεται θα λειτουργήσει όταν θα δημιουργηθούν οι μεταπτυχιακές σπουδές.

ΥΠΟΝΟΜΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

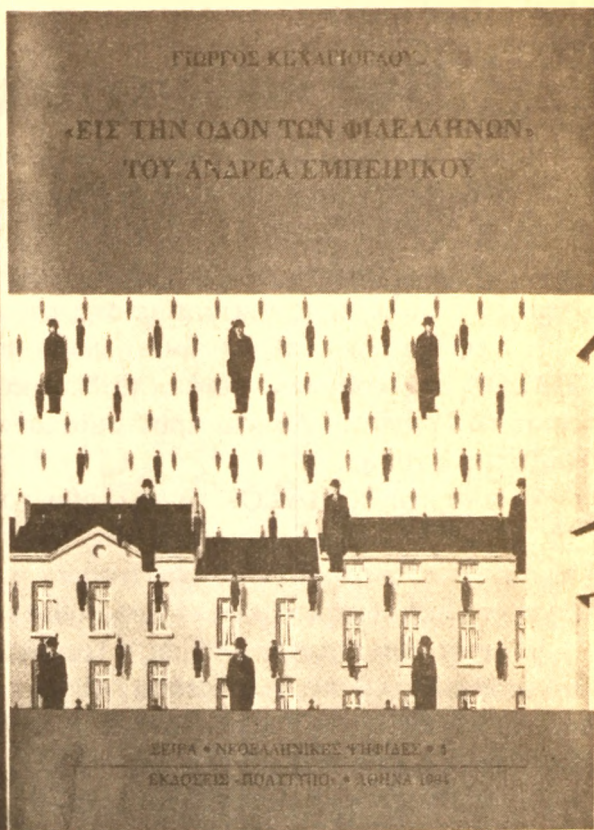
Το σχέδιο αυτό ικανοποιεί βέβαια τους μεγαλοκαθηγητές, για τους οποίους το διάταγμα για την αποκλειστική απασχόληση (που θα δημοσιευόταν αν η κυβέρνηση δεν είχε εγκαταλείψει την αρχική της πρόθεση για αναβάθμιση των πανεπιστημιακών σπουδών), θα σήμαινε αποκοπή από το κέρας της Αμάλθειας, με το οποίο εξαργυρώνουν την καθηγητική τους ιδιότητα. Και εδώ φαίνεται να ομονοούν και να συνεργούν (συντονισμένα ή ανεπίγνωστα, δεν έχει σημασία) η κυβέρνηση (που δεν δείχνει διατεθειμένη να προωθήσει το διάταγμα) και εκείνοι οι καθηγητές, που αποτελούν τα διάμεσα της εφαρμογής των κυβερνητικών βουλήσεων στο χώρο της Ανώτατης Παιδείας. Γιατί το Υπουργείο Παιδείας ουδέποτε έλεγξε (ούτε δείχνει τη διάθεση να ελέγξει) κατά πόσο τηρείται το άρθρο 17 του νόμου-πλαισίου το σχετικό με την «πλήρη» απασχόληση των πανεπιστημιακών. Και οι υπεύθυνοι για την τήρηση των άρθρων αυτού του νόμου ουδέποτε ενδιαφέρθηκαν να εξετάσουν κατά πόσο η δεύτερη απασχόληση των πανεπιστημιακών («μεγαλοκαθηγητών» και «ταλαίπωρων») αποτελεί τροχοπέδη για την αναβάθμιση της ανώτατης παιδείας και, συνεπώς, για την υλοποίηση του οράματος της αλλαγής στα Πανεπιστήμια. Και με υπεύθυνους εννοούμε βέβαια τους πρυτάνεις των ΑΕΙ, οι οποίοι θα πρέπει κάποτε να κληθούν για να δώσουν απάντηση στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Είναι υπέρ ή κατά της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης των πανεπιστημιακών;
- Εάν είναι υπέρ, τι έχουν κάνει έως τώρα για να εξασφαλίσουν την ομαλή λειτουργία του Πανεπιστημίου τους στον τομέα αυτό;
- Απασχολούνται και οι ίδιοι πλήρως και αποκλειστικά με τα πανεπιστημιακά τους καθήκοντα, ή έχουν και άλλη ή άλλες εξωπανεπιστημιακές απασχολήσεις;

Μια απάντηση στα ερωτήματα αυτά (μαζί με μια απάντηση του Υπουργείου Παιδείας αν έχει πράγματι την πρόθεση να προωθήσει το περιβόητο διάταγμα), θα ξεκαθαρίσει τις απορίες πολλών προοδευτικών πανεπιστημιακών για το πού βαδίζει η Ανώτατη Παιδεία μας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΣΕΙΡΑ:
«ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

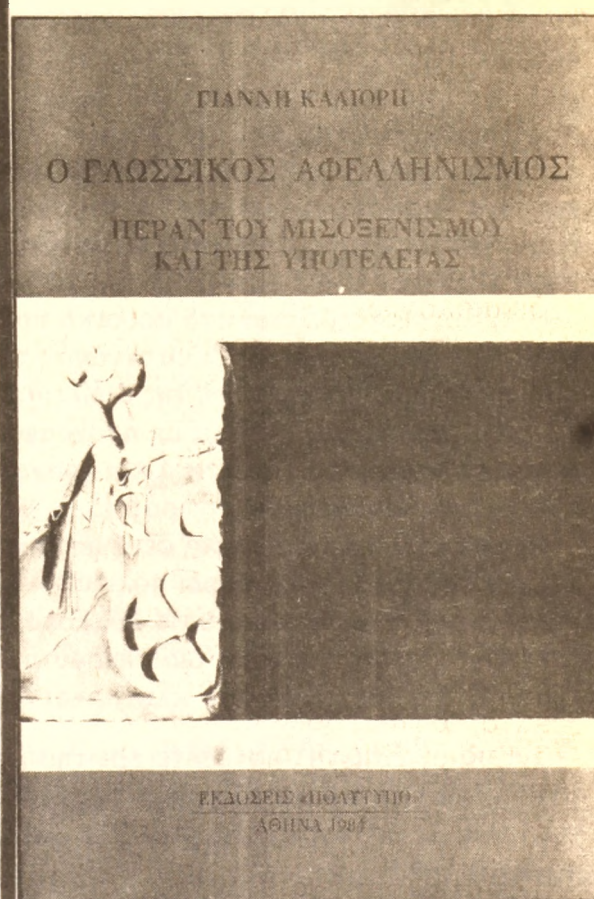
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,

Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,

Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

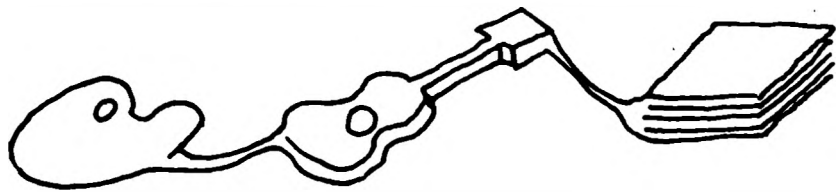
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,

Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,

Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

Περί καλλιτεχνικής παιδείας

Ένα από τα χειρότερα συμπτώματα για τα θέματα Παιδείας στη χώρα μας είναι η αποθάρρυνση κάθε συζήτησης για τα ζητήματα της καλλιτεχνικής αγωγής μέσα στο σχολείο. Η σχετική αναζήτηση θεωρείται πολυτέλεια μπροστά στα οξυμένα προβλήματα «υλικοτεχνικής υποδομής» ή καλύτερης αντιμετώπισης του εξεταστικού.

Η αλήθεια είναι ότι για πρώτη φορά με τόση σαφήνεια φάνηκε επί ΠΑΣΟΚ ότι το σύνολο των εκπαιδευτικών μέτρων από το Δημοτικό προς το Γυμνάσιο Λύκειο προετοιμάζουν τον μέλλοντα υποψήφιο Ανώτατης Σχολής.

Φυσικά έχει το ΠΑΣΟΚ τα «άλλοθι» του και τους λόγους του γι' αυτές τις επιλογές, με κυριότερο την ίδια την κοινωνική —παλλαϊκή— πίεση, να προετοιμαστούν εντατικά τα παιδιά μας για την έφοδο προς τη φοιτητική ιδιότητα και το περιπόθητο πτυχίο.

Κι όμως, όσοι πιστεύουν πως η Παιδεία δεν πρέπει να χάσει τον ανθρωποπλαστικό της χαρακτήρα, όσοι επιμένουν πως το σχολείο προκρίνει την κοινωνία του μέλλοντος, όσοι θεωρούν ότι ο πολιτισμός δεν είναι πολυτέλεια των προνομιούχων αλλά οργανική ανάγκη των πολλών, επιμένουν πως το Δημόσιο Σχολείο κυρίως πρέπει να είναι χώρος αγωγής της κρίσης, της κριτικής και της ευαισθησίας.

Με απλά λόγια στο σχολείο απ' το Δημοτικό ως το Λύκειο σημαντικό τμήμα της ύλης και κυρίως της διδακτικής διαδικασίας και των συλλογικών πρακτικών πρέπει να καταλαμβάνει η αισθητική - καλλιτεχνική αγωγή.

Οι δυσκολίες είναι γνωστές και συζητημένες: έλλειψη διδακτικού προσωπικού, κατάλληλων εγχειριδίων και κυρίως ωρών στο πρόγραμμα, δηλαδή κυρίως έλλειψη «πολιτικής βούλησης» να υπάρξουν αυτές οι ώρες.

Τη σημασία του θέματος μας τη θύμισε και πάλι η Δεξιά με τη συντονισμένη υστερική επίθεση κατά του προγράμματος του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς για τη μουσική προπαιδευση στο Δημοτικό.

Πράγματι λοιπόν, το μυστήριο αυτό Υφυπουργείο επενέβη «πειρακώς» στα θέματα καλλιτεχνικής αγωγής και έδρασε ορθά. Συγκρότησε μια επιτροπή απ' τους Γ. Κουρουπό, Δ. Μαραγκόπουλο, Μ. Γρηγορίου, η οποία μετά από πρακτικό πειραματισμό ενός χρόνου σε πέντε σχολεία της Αθήνας και του Πειραιά, κατέληξαν στην πρόταση ενός πλήρους προγράμματος που περιλαμβάνει διδακτικά βοηθήματα τόσο για τους δασκάλους όσο και για τους μαθητές ενώ δίνει μεγάλο περιθώριο για τον εμπλουτισμό του με τα ιδιαίτερα ακούσματα κάθε περιοχής κτλ.

Η πρόταση στηρίζεται στα μουσικά παιχνίδια που επιτρέπουν την ενεργητική συμμετοχή, στην κατανόηση των βασικών εννοιών της μουσικής κτλ. Για διευκόλυνση της δουλειάς του εκπαιδευτικού η επιτροπή πρότεινε και μια κασέτα με ηχογραφήσεις 26 διαφορετικών μελωδιών από δημοτικά, ρεμπέτικα και τραγούδια συνθετών όπως ο Χατζιδάκις, Σαββόπουλος, Θεοδωράκης.

Αυτή η επιλογή υποτίθεται ότι έθιξε πια τα ιερά και τα όσια της φυλής και του έθνους. Διάφοροι πολιτιστικοί σύλλογοι με χαρακτηριστικά ονόματα π.χ. Μορφωτικός Σύλλογος «ο Άγιος Αθανάσιος» κτλ. στέλνουν καταγγελίες ότι διαφθείρονται τα ελληνόπουλα, διότι στο τραγούδι τα «καβουράκια» κλονίζεται ο θεσμός της οικογένειας.

Ο κ. Βαρβιτσιώτης καταθέτει ερώτηση στη Βουλή όπου καταγγέλλει τον κ. Λαλιώτη για αφελληνισμό της νεολαίας, μια και στα τραγούδια της κασέτας δεν περιέχεται ούτε ένα τραγούδι εθνικού ή θρησκευτικού περιεχομένου!

Ο δε δεξιός Τύπος οργιάζει για «τσιφτετέλια στα σχολεία» κτλ.

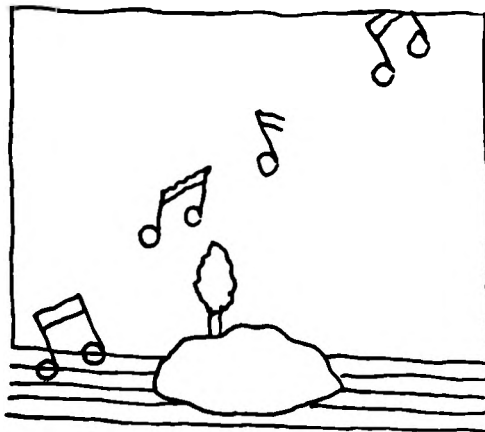
Εμείς πάντως το μόνο που έχουμε να πούμε είναι πως παρόμοιες πρωτοβουλίες έπρεπε να είναι το έργο του ΚΕΜΕ.

Και ελπίζουμε ότι σύντομα και το πρόγραμμα της μουσικής προπαιδευσης θα υιοθετηθεί από το Υπ. Παιδείας και θα γενικευτεί η αναζήτηση των κατάλληλων μορφών για την εισαγωγή της καλλιτεχνικής παιδείας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Εσείς που βρήκατε τον άνθρωπό σας / κι έχετε ένα χέρι να σας σφίγγει τρυφερά, / έναν ώμο ν' ακουμπάτε την πίκρα σας, / ένα κορμί να υπερασπίζει την έξαψή σας, / κοκκινίσατε άραγε για την τόση ευτυχία σας, / έστω και μια φορά;

● Ήταν ένα ποίημα του Ντίνου Χριστιανόπουλου δημοσιευμένο στην «Νήσο» τχ. 3. Όχι μόνον δημοσιευμένο. Αλλά και ακουόμενο στην κασέτα που συνοδεύει το περιοδικό, όπου εκτός του λόγου —απαγγελία των ποιημάτων από τους δημιουργούς των—, περιλαμβάνει και μουσικό ακρόαμα. Η τεχνολογία υπηρετεί την ευαισθησία, λοιπόν. Υπάρχει, βέβαια, και η άλλη άποψη: επιστροφή στην «αρχέγονη» μορφή επικοινωνίας με τον ποιητικό λόγο.

Τελοσπάντων ● Έχω βάλει την κασέτα και, αντί πειρατικού, ακούω και συγχρόνως αναδιψώ στις σημειώσεις μου, περιεργάζομαι τις φωτογραφίες και τα δελτία Τύπου. Αν συγκρατήσω κάτι θα επανέλθω στην «Νήσο» ● Μου έτυχε και άλλοτε: έγραφα και κάθε τόσο σκόνταφτα στο δίσκο του Σαββόπουλου: «Θ' ανταμωθούμε μια τρελή πρωτομαγιά...» Καλά τώρα. Ζήσε Μάη μου... ● Εδώ δεν ανταμωθήκαμε στην έκθεση του Θεολόγου Παλαιολόγου στην γκαλερί «ΩΡΑ» την περασμένη Δευτέρα. Ο ευαίσθητος βολιώτης ζωγράφος δείχνει τη δουλειά του μέχρι τις 26 Οκτωβρίου ● Εκθέσεις: ο γερμανός ζωγράφος Φρίτσελμ Κλάιν θα εκθέτει από την ερχόμενη Τετάρτη ζωγραφίες, φωτογραφίες και ημερολόγια στο Ινστιτούτο Γκαίτε και μέχρι τις 16 Νοεμβρίου. Και όπως μας πληροφορούν, από τις 18 ως 21 Οκτωβρίου ο Φρίτσελμ Κλάιν θα εργαστεί εικαστικά με όσους από τους επισκέπτες

ενδιαφέρονται. Σ' αυτό το εργαστήριο θα γίνει προσπάθεια να παρακινηθούν οι συμμετέχοντες, από διάφορες ειδικότητες, να εκφραστούν προσωπικά, εικαστικά και γλωσσικά, πάνω σ' ένα ελεύθερο θέμα που θα τους δοθεί. ● Και άλλος ξένος καλλιτέχνης: ο Πιεράολο

Καρτσολάρι εκθέτει έργα του στην γκαλερί Μπερνιέ (Μαρασλή 51) μέχρι τις 27 Οκτωβρίου: «Μετα-

εμπρεσιονισμός» ενός σπουδαιού κολορίστα

● Χαρακτική από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας εκτίθεται στην Εθνική Πινακοθήκη τις μέρες αυτές με πρωτοβουλία του ΠΑΠΟΚ

● Ομαδική έκθεση ζωγραφικής με τίτλο «Μαύρο-Άσπρο» και στην αίθουσα «Συλλογή» ● Αναδρομική έκθεση σχεδίου και χαρακτηριστικής μιας πολύ άξιας ελληνίδας χαράκτριας της Άννας Κινδύνη λειτουργεί επίσης στην Εθνική Πινακοθήκη

● Μια νέα ζωγράφος η Ρόζα

Παππά - Βεζυρτζή στην πρώτη ατομική έκθεσή της (παστέλ, ακουαρέλες, μολύβια) στην γκαλερί «Κρεωνίδης».

● Πηγαίνετε στις εκθέσεις αυτές. Η σαιζόν εγκαινιάζεται και προοιονίζεται να παρουσιάσει ενδιαφέρον ●

Υπάρχει όμως και η άλλη άποψη: ο λαϊκός ή λαϊκίζων ζωγράφος της Πλάκας Γιώργος Σαββάκης εκθέτει από 19 Οκτωβρίου έως 7 Νοεμβρίου στην γκαλερί «Διογένης» ζωγραφίες με θέμα «τον καλό εκείνο τον καιρό...» ●

Προφανώς η έκθεση εντάσσεται στις γιορτές για τα 150 χρόνια της πρωτεύουσας ● Για τα 150 χρόνια της Αθήνας άλλη έκθεση —της σύγχρονης ελληνικής γλυπτικής— λειτουργεί στον Εθνικό Κήπο ●

Μα αν ξεχαστώ και κοιτάξω το ρολόι, / και δείξω μέριμνα για τις δουλειές του κόσμου, / σβήνεις σιγά σιγά την ομιλία, / αρχίζεις πάλι να μουδιάζεις λίγο λίγο, / σα να 'μουν ξένος μ' αποχαιρετάς, / και κλείνεις, κλείνεις σα λουλούδι.

Ντίνος Χριστιανόπουλος

επίσης, στην κασέτα «Νήσος» αρ. 3 ● Αλλά η έκθεση για τη σύγχρονη κυπριακή τέχνη, επίσης στην Πινακοθήκη, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον —μην πάει το μυαλό σας σε πατριδοκαπηλικά και τέτοια. Στο νησί συντελείται μία πραγματικά σημαντική εικαστική δημιουργία ● Κύπρος και πάλι. «Ελεύθερη Κύπρος» τιλοφορείται η περιοδική έκδοση της «Αγωνιστικής Κίνησης Κυπρίων Εργαζομένων» Επιμελημένο έντυπο και με σημαντικά ντοκουμέντα. Αναζητείστε το ● Από τα έντυπα που κυκλοφορούν περιθωριακά, κατεστημένα, πολιτικά ή μη, κάθε φορά με συγκρατεί εκείνο που εκδίδει η Εταιρεία Σπαστικών Βορείου Ελλάδος: «Επειδή η ΔΙΑΦΟΡΑ είναι δικαίωμα». Οι συντάκτες του έχουν έναν ουσιαστικό κοινωνικό προβληματισμό και ορίζουν τα θέματά τους έτσι όπως θα έπρεπε να τίθενται σε όλο το κοινωνικό σώμα· η ανθρωπιά δεν είναι διακήρυξη ή αποτίναξη τύψεων: είναι πράξη ζωής ● Διαβάζουμε και άλλα περιοδικά. Όπως π.χ. τον «Νοτιοαφρικανικό Ταχυδρόμο» που κυκλοφορεί η εδώ πρεσβεία της Ν. Αφρικής. Ο κ. Κωστής Γόντικας, ευρωβουλευτής (τέως) της «Νέας Δημοκρατίας» γράφει στο τεύχος του Σεπτεμβρίου τα εξής ανήκουστα:

«Στη Νότια Αφρική επισκέφθηκα το Σοβέτο και ήταν εκεί που μπόρεσα να καταλάβω τη διαφορά που χωρίζει τους μαύρους της Νότιας Αφρικής από εκείνους των κρατών της πρώτης γραμμής. Δεν μπορώ παρά να ελπίζω ότι οι τελευταίοι κάποια μέρα θα έχουν βιοτικό επίπεδο ίδιο με αυτό των Νοτιοαφρικανών αδελφών τους.

Το Σοβέτο σε καμιά περίπτωση δεν είναι το γκέτο που εμφανίζουν. Η μορφή και το βιοτικό επίπεδο είναι εντελώς διαφορετικά, κατά πολύ ανώτερα, από οτιδήποτε είδα στις πρωτεύουσες των κρατών της πρώτης γραμμής. Τα σχολεία του, τα νοσοκομεία του, τα καταστήματά του, οι αγορές του, το κυκλοφοριακό του ακόμα και οι διαφημίσεις είναι το ίδιο εντυπωσιακά, δραστήρια και πολυάσχολα, όμοια με όλες τις καταναλωτικές κοινωνίες. Πρέπει να αναγνωρίσω ότι πολλές από τις ελληνικές μας πόλεις θα ήταν πολύ υπερήφανες αν μπορούσαν να επιδείξουν υποδομή όμοια με αυτή του Σοβέτο».

● Αυτά τα από τον κ. Κωστή Γόντικα του κόμματος της «Νέας Δημοκρατίας». Η οποία, όταν έρθει στην εξουσία, θα τα κάνει λοιπόν Σοβέτο... ● «Λύχνος» τιλοφορείται στα ελληνικά το τριμηνιαίο περιοδικό που βγάζει στο Αιξ-

αν-Πρόβανς ο Σύλλογος

Connaissance Hellenique που, με έδρα τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Προβηγκίας, συγκεντρώνει, όχι μόνο εκεί μα και στο Παρίσι κι άλλες πόλεις της Γαλλίας, ενθουσιώδεις θιασώτες του Ελληνισμού.

Εγώ σου μιλώ τρυφερά κι εσύ χαμοουριέσαι: / δε θέλεις σινεμά, δε θέλεις βόλτα... / Μα όταν βρεις κανα πατριωτάκι σου / πώς ζωντανεύουν ξαφνικά τα μάτια σου, / πόσο λαλίστατος γίνεσαι, / του δίνεις τρυφερά μια καρπαζιά / και πάτε στην ταβέρνα να τα πιείτε.

● Ήταν και πάλι Ντ.

Χριστιανόπουλος στη «Νήσο»

● Και άλλα ποιήματα ωραία διαβασμένα άκουσα· και μουσική επίσης ● Αλλά ο χρόνος πέρασε —ο χώρος στένεψε... Τι απομένει; Πολλά, αλλά πού να τα εξηγήσουμε τώρα. Όμως, ευχές να πούμε; Στην μικρή Αγγελική που έχει τα γενέθλιά της σήμερα (γίνεται «τλιών» χρονών) και στην αδελφούλα της την Ευγενίτσα «καλή επιτυχία» στις εξετάσεις της ● Η απλότητα είναι η ιδιότητα των παιδιών και η σοφία μικρών και μεγάλων. Να ο στίχος του Γ. Θ. Βαφόπουλου και αυτός καταχωρημένος στην «Νήσο»: *Η σοφία είναι ταυτόσημη με την απλότητα. / Απολεπίζει την ψυχή από τα μάτια του Άργου, / αποκαθιστά την πολλαπλότητα των ειδώλων / στο πραγματικό σχήμα των αντικειμένων.*

«Αυτόνομες γυναίκες»

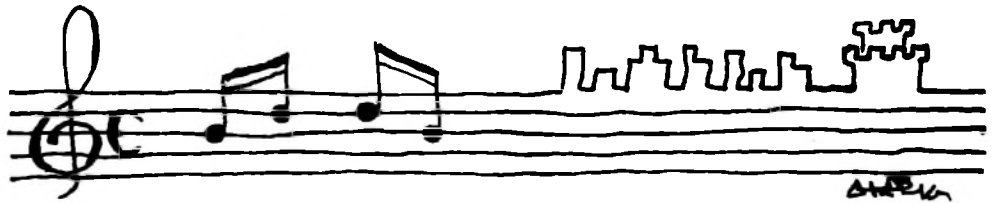

Πανελλαδική Συνάντηση των αυτόνομων γυναικών διοργανώνεται στο τριήμερο 19-21 Οκτωβρίου στη Θεσσαλονίκη. Στη συνάντηση καλούνται γυναίκες που δουλεύουν ή έχουν δουλέψει στον αυτόνομο φεμινιστικό χώρο. Κύριο ζητούμενο ο προσδιορισμός μιας ταυτότητας αυτού του χώρου, που ενδεχομένως θα δώσει και μια νέα προοπτική μέσα απ' το σχηματισμό μιας πλήρους εικόνας του. Από το '75 ίσαμε τώρα λειτουργήσαν σε μικρότερη ή μεγαλύτερη διάρκεια, μόνο στην Αθήνα πάνω από 50 γυναικείες ομάδες, ενώ δηλώνουν παρουσία περί τις 10 σήμερα, σε ισάριθμες επαρχιακές πόλεις.

Η μέχρι τώρα πορεία των νεο-φεμινιστικών πρακτικών υπήρξε περιστασιακή και αποσπασματική πλην όμως όχι και ευκαταφρόνητη κι αυτό γιατί κατέστησε δυνατή για πρώτη φορά στην Ελλάδα την πολιτική θέαση κάποιων πραγμάτων στη λεγόμενη σφαίρα του ιδιωτικού.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Στρίβει φέτος

Έψαξα στο βιβλίο Γκίνες στο Φ και δεν το βρήκα: Φαίνεται ότι οι εντεταλμένοι συλλέκτες ρεκόρ του γνωστού ιδρύματος περιμένουν ακόμη πριν καταγράψουν το φεστιβάλ τραγουδιού της Θεσσαλονίκης, σε μια θέση που κανένα άλλο να μην μπορεί πια να καταρρίψει: «Το πιο επίμονο φεστιβάλ του κόσμου».

Λυσσώδως αναδομούμενο από χρονιά σε χρονιά, το φεστιβάλ τραγουδιού της Θεσσαλονίκης, γαντζωμένο με τα νύχια από τον τίτλο του «θεσμού», επιμένει να λαμβάνει χώρα ανελλιπώς κάθε Σεπτέμβρη.

Τώρα τι είδους «θεσμός» είναι αυτός που κάθε φορά αλλάζει κλίμα, οργάνωση, στόχους, πάτρωνες και χώρο μόνο και μόνο για να γλιτώσει από την ευθανασία, αυτό υποθέτω ότι απλά συμβαίνει για να πλουτίζει τη συλλογή των απιστευτων και όμως αληθινών της πολιτιστικής μας πραγματικότητας.

Ειδικά μάλιστα την τελευταία δεκαετία, έχοντας χάσει ακόμη και εκείνη τη συγκεκριμένη γραφικότητα που παράγεται από κάθε ευρωβλάχικο μεγαλόπιασμα και την κακή αντιγραφή ξένων προτύπων, προσαρμοσμένων όπως - όπως στα καθ' ημάς, είχε καταντήσει κάτι σαν εποχιακή Ερινύα για τους υπεύθυνους της περιβόητης κρίσης του ελληνικού τραγουδιού.

Το 23ο φεστιβάλ τραγουδιού άνοιξε την πρώτη βραδιά με το τραγούδι «Ανοχή» και τη δεύτερη με το τραγούδι «Απογοήτευση». Σε αντίθεση με τον συμπτωματικό αυτό συμβολισμό που εκφράζει το κοινό αίσθημα για το «θεσμό», το φεστιβάλ φάνηκε να στρίβει φέτος για πρώτη φορά το τιμόνι, χωρίς να πέσει θύμα ενός ακόμη ντελαπαρίσματος: Παρά τα λάθη του (βλέπε δημόσια προτροπή συγκρίσεων μεταξύ περσινού και φετινού πρώτου βραβείου, ανύπαρκτη ηχοληπτική μέριμνα από την τηλεόραση, προκλητικά πατερνλιστικές «δηλώσεις-αυτολιβανίσματα» από συγκεκριμένα μέλη της επιτροπής), το 23ο φεστιβάλ τραγουδιού ήταν κατά γενική ομολογία ένα σεμνό φεστιβάλ «άλλου» κλίματος και με φανερό τη διαφορά στα τραγούδια που επιλέχτηκαν.

Αναρωτιέται κανείς ωστόσο ποιοι πρέπει να είναι οι στόχοι ενός φεστιβάλ τραγουδιού στην Ελλάδα σήμερα, αν η επιτροπή επιλογής και βράβευσης έχει βα-

σανίσει τους στόχους αυτούς μέχρι τελικής σαφήνειας και ακόμη κατά πόσο το υλικό που είχε στη διάθεσή της επέτρεψε την εφαρμογή ενός επιδιωκόμενου χαρακτήρα του φεστιβάλ.

Θέλει η επιτροπή να προωθήσει αποκλειστικά την ποιότητα ή να δώσει επιτυχίες που θα τραγουδούνται απ' όλους; Από τις ικανοποιημένες δηλώσεις των μελών της φάνηκε ότι το κριτήριο της ποιότητας μέτρησε πάνω απ' όλα. Οι επανειλημμένες μάλιστα διαβεβαιώσεις για την υψηλή ποιότητα των τραγουδιών κόντεψαν να πάρουν διαστάσεις προεκλογικής εξαγγελίας ή κατά την περίπτωση να εκληφθούν σαν δικαιολογία προς το μεγάλο κοινό που ίσως περίμενε κάτι άλλο. «Συγγνώμη που τα τραγούδια μας ήταν έτσι, αλλά ξέρετε, ήταν ποιότητας».

Σύμφωνοι: Είναι επικίνδυνο ν' ανοίξεις ανεξέλεγκτα τις πόρτες στην εμπορικότητα. Αλλά και άλλο τόσο επικίνδυνο είναι να κλειδώσεις απ' έξω οτιδήποτε άλλο εκτός από την σοφιστική άποψη, το Ars Artis, τον πειραματισμό. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ένα φεστιβάλ δεν έχει απολύτως κανένα λόγο ύπαρξης, μια που την ίδια δουλειά θα μπορούσε να κάνει και ένα συνέδριο ανταλλαγής μουσικών πονημάτων, χωρίς την —έστω παθητική— συμμετοχή του κοινού της πλατείας και της τηλεόρασης.

Και εκεί ακριβώς χρειάζεται μια σωστή χάραξη ύφους από την επιτροπή, ώστε ν' απορρίπτονται μετά βδελυγμίας όλα εκείνα τα τραγούδια με τα κραυγαλέα στοιχεία του πιαστερού βιομηχανικού σουξέ και να στέλνονται στο πάλκο αυτά που, δίχως να διεκδικούν αναγκαστικά δάφνες μεγαλοφονούς έμπνευσης, αλλά και δίχως να θίγουν το ήθος και το καλό γούστο του φεστιβάλ, θα έχουν τις δυνατότητες να συγκινήσουν και τον μέσο Έλληνα ή και —γιατί όχι;— ξένο αροατή. Παράλληλα η τακτική αυτή θα προσφέρει στους νέους καλλιτέχνες και μια ακόμη προοπτική πέρα από τη δόξα της βράβευσης ή της συμμετοχής.

Αν κρίνει κανείς από την γκάμα των τραγουδιών που ακούστηκαν φέτος καταλήγει μοιραία στην υποψία ότι υπήρξε αρκετή σύγχυση ως προς τα κριτήρια επιλογής τους. Ίσως δεν βοήθησε το ίδιο το υλικό. Ας ελπίσουμε ότι του χρόνου θα βοηθήσει...

Χρήστος Διάφας

Κτίζεται «αναψυκτήριο»

Τελικά, λοιπόν, σε ποιον από τους δύο υπουργούς του ΥΧΟΠ, θα χρεωθεί το απαράδεκτο κτίσμα (καθώς και η διαμόρφωση του γύρω χώρου) που κτίζεται στο Λυκαβηττό με το σεμνό όνομα «αναψυκτήριο»; (Μέσα στο δάσος, 150μ. περίπου από την είσοδο της οδού Δασκαλογιάννη).

Παρακολουθώντας μέρα με τη μέρα την κατασκευή όπως διαμορφώθηκε τελευταία, με τις τερατόμορφες προσθήκες που έγιναν κι αυτές που μάθαμε από τους τεχνίτες ότι θ' ακολουθήσουν, καταλήξαμε στα παρακάτω συμπεράσματα:

1) Η κατασκευή έχει όλα τα χαρακτηριστικά του αυθαίρετου, γι' αυτό και σκεφτήκαμε πως είναι αδύνατον να ακολουθεί το αρχικό σχέδιο του, γνωστής περιβαλλοντικής ευαισθησίας ΥΧΟΠ.

2) Ούτε ο κ. Τρίτσης που επί υπουργίας του ξεκίνησαν τα έργα ανέπλασης του Λυκαβηττού, ούτε ο νέος υπουργός κύριος Κουλουμπής μπορεί να έχουν γνώση τι σκαρώνουν εκεί πάνω, μ' όλο που θα είναι δύσκολο σε λίγο να προβάλλουν οποιοδήποτε άλλοθι.

3) Αν τα παραπάνω είναι αλήθεια εικάζουμε ότι το σχέδιο περίπου το διαμορφώνουν κάποιοι επιχειρηματίες που θα νοικιάσουν από τον Δήμο το «αναψυκτήριο» με τσουχτερό νοίκι, πράγμα που βέβαια καθορίζει εκ των υστέρων την ωφέλιμη επιφάνεια που χρειάζεται για να «τα βγάλουν πέρα» οι άνθρωποι χειμώνα - καλοκαίρι.

Βλέποντας συχνά τον γείτονα κύριο Κουλουμπή να κατηφορίζει τον περιφερειακό του Λυκαβηττού πεζός για το γραφείο του, μπαίνουμε στον πειρασμό να τον παρακαλέσουμε να λοξοδρομήσει λιγάκι και να περάσει μέσα από το δάσος, τώρα μάλιστα που θα κόβει δρόμο προς το καινούργιο του Υπουργείο. Ίσως μπορεί ακόμα κάτι να προλάβει.

Ο Μαγειρέβας

Στις μέρες μας, σαν παιδιά, δεν είχαμε τέτοια τυχερά!

Γιατί είναι μεγάλη τύχη να είσαι παιδί, να σου χαρίζουν τους δύο τόμους του «Μαγειρέβα» και να μπορείς να δοκιμάσεις, φτιάχνοντας μόνος σου όλες αυτές τις λιχουδιές. Και όλα χωρίς ψήσιμο (γονείς μη φοβάστε). Από τις εκδόσεις «Ακιδάλια», που συνηθίζουν τις εκπλήξεις, καταρράχτες από φρουτοχυμούς, μαγικές λιχουδιές, επιδόρπια και καταπληκτικές σαλάτες. Αφήστε τα παιδιά σας να αυτενεργήσουν. Δε θα μετανιώσετε. Λίγη ακαταστασία στην κουζίνα μπορεί να δώσει στα παιδιά σας χαρά δη-

μιουργική, σιγουριά και εμπιστοσύνη. Τα μικρο-μαγειρέματα για παιδιά είναι πολύ χρήσιμα και για τους μεγάλους. Όσους, δηλαδή, δεν «έπαιξαν» αρκετά όσο ήταν μικροί. Καλή επιτυχία!

Ας είμουναι παιδί στη θέση των παιδιών

Ταξιδεύοντας στα χνάρια του Κολόμβου και του Μάρκο Πόλο, με τις υπέροχες ζωγραφίες του Ιταλού Gian Paolo Ceserani, κυκλοφορούν στα ελληνικά δύο βιβλία, αρχή γνωριμίας των παιδιών με τον κόσμο. Τον κόσμο που υπάρχει γοητευτικός μέσα από τις διηγήσεις των εξερευνητών, που εμπνέει με τη μαγεία του πρωτόγνωρου και κυρίως διευρύνει την επιθυμία για γνώση. Μια προσεκτική μετάφραση των Π. Γαϊτάνου και Αλ. Λάμπρου επισφραγίζει την ποιότητα της έκδοσης.

Στις πολύ καλαίσθητες παιδικές εκδόσεις «άμμος», που πραγματικά αξίζει όλοι οι εκδότες παιδικών βιβλίων να δουν και να διδαχθούν απ' την ποιότητά τους, βρίσκουμε και άλλα πανέμορφα βιβλία για παιδιά διαφόρων ηλικιών. Τα δύο βιβλία για την παιδική ηλικία των δύο μεγάλων ζωγράφων, του Πάμπλο Πικάσσο και του Λεονάρντο Ντα Βίντσι, μπορούν να διαβαστούν άνετα από παιδάκια των πρώτων τάξεων του δημοτικού σχολείου, που συγχρόνως θα οικειωθούν τη χρωματική ευαισθησία των εικονογραφησεων του Paolo Cardoni, αλλά και τη διαυγή μετάφραση της Αλέκας Αποστολάκη. Η υπεροχή, όμως, της εικονογράφησης σ' αυτή την προσπάθεια, νομίζω πως συγκεντρώνεται στις διαφάνειες, σχεδόν, υδατογραφίες της Lisbeth Zwenger, στην εικονογράφηση του «Εγωιστή Γίγαντα» του Oscar Wilde, που έχει με ιδιαίτερη ευαισθησία μεταφραστεί από την Ηρώ Δ. Λάμπρου.

Από τις εκδόσεις «άμμος», όμως, έχει πραγματοποιηθεί και κάτι πιο νόστιμο ακόμη. Τα βιβλία - παιχνίδια για την προσχολική ηλικία. Η σειρά με το εύγλωττο πρώτο συνθετικό «Αν είχα...» και τα τέσσερα συμπαθητικά «κουτάκια»: «Αν είχα ένα σπίτι», «... ένα Σκύλο» «... ένα κτήμα», «... ένα Λεωφορείο». Αλλά και η σειρά που διπλώνει και ξεδιπλώνει, «Το πρώτο μου...», με τα τέσσερα υποδειγματικά δημιουργήματά της: «Το πρώτο μου Αυτοκίνητο», «... Το τραίνο», «Αεροπλάνο», την «Πρώτη μου μοτοσυκλέτα».

Με μία προσαρμογή του κειμένου σε στίχους από την Ντιντία Σουσουμή (:), που ξέρει να παίζει και να στοιχοπλοκει, εξαιρετικά.

«Νυχτερινή εκπομπή»: Το νέο ξεκίνημα της Αφροδίτης Μάνου

«... Ούτε τραγουδι ειν' αυτό, ούτε και ποίημα
Ειν' η ζωή μου η μισή και κάτι μήνες
Όλο χρυσόχαρτα, και όλο σερπαντίνες
ενώ την άλλη μισή την πήρα χύμα...

Σε μια εποχή περίεργης και παραιτεινόμενης ξηρασίας στο χώρο του ελληνικού τραγουδιού, ο καινούργιος δίσκος της Αφροδίτης Μάνου ήρθε σαν καλοκαιριάτικη βροχούλα. «Νυχτερινή εκπομπή»: μια ανάσα στο ρετρό που κατακλύζει τη δισκογραφική αγορά και τις ραδιοφωνικές εκπομπές, είτε με τη μορφή αναπαραγωγής ρεμπέτικων, ελαφρολαϊκών ή ελαφρών ασμάτων είτε με τη μορφή «αναβίωσης» ενός παρωχημένου τύπου πολιτικού τραγουδιού.

Η Αφροδίτη Μάνου ήταν γνωστή σ' ένα περιορισμένο κοινό σαν μια σεμνή και αθόρυβη ερμηνεύτρια, με φωνή σπάνιας ευαισθησίας, που, ενώ ξεκίνησε από πολύ μικρή την καριέρα της πλάι στον Σπανό και τον Θεοδωράκη, τα τελευταία χρόνια πειραματιζόταν με τραγούδια νέων συνθετών —εξαιρεση η μικρή, αλλά εξαιρετική της συμμετοχή στη «Ρεζέρβα» του Δ. Σαββόπουλου—, μένοντας διακριτικά στο περιθώριο της δημοσιότητας για λόγους και αντικειμενικών συνθηκών, αλλά κυρίως συνειδητών επιλογών.

Η πρόσφατη συνεργασία της με τον Λουκιανό Κηλαηδόνη την έφερε και πάλι στο προσκήνιο ιδιαίτερα με την ερμηνεία της στη «Μαίρη Παναγιωταρά», που αναδείχθηκε ως το προσφιλέσσιμα των απανταχού καταπιεζομένων Ελληνίδων.

Όσπου, το 1984, η Αφροδίτη Μάνου, «ξαφνικά» για τους πολλούς και «επιτέλους» για τους λίγους που την ήξεραν και την εκτιμούσαν, έκανε το μεγάλο βήμα. Όλα αυτά τα χρόνια η περιπλάνηση - αναζήτηση μέσα σε πολιτικούς και πολιτιστικούς χώρους κυοφορούσε τη γυναίκα - δημιουργό. Σε καιρούς που η διαφήμιση και τα κυκλώματα των Εταιρειών δημιουργούν διάττοντες αστέρες και αναδεικνύουν μεγάλες βεντέτες από τη μια στιγμή στην άλλη, η Αφροδίτη Μάνου διέγραψε μια επίπονη —σταθερή πορεία δεκατριών χρόνων για να επικοινωνήσει τελικά με το πλατύ κοινό σαν στι-

χουργός - συνθέτης και τραγουδίστρια.

Τα μουσικά μοτίβα της «Νυχτερινής εκπομπής» ποτέ ρυθμικά, ποτέ τρυφερά και λυρικά, εύκολα γίνονται οικεία και τραγουδιούνται. Οι στίχοι της, ποιητικοί, γραμμένοι με ειλικρίνεια και αμεσότητα δεν επιζητούν την εύκολη συγκίνηση· η ομοιοκαταληξία τους είναι πρωτότυπη, μουσική και ευρηματική, χωρίς ποτέ να καταντάει εξυπναδίστικη.

Το αβίωτο της καθημερινής ερωτικής σχέσης («Άσπρο - Μαύρο», «Σκηνή Ζηλοτυπίας»)· η επιθυμία που δεν βρίσκει τρόπο να «τελειωθεί» και να κερδηθεί («Σαν τη μουσική», «Νυχτερινή εκπομπή», «Αλκοόλ και Γιασεμί»)· η σχιζοφρένεια που γεννάει η απόσταση ανάμεσα στο όνειρο και την πραγματικότητα («Στον Καθρέφτη»)· θραύσματα παιδικών αναμνήσεων και εικόνων, «σαν κλασικό μικρό εικονογραφημένο» («Γκάζι - Ταύρος»)· η τραυματική πορεία της επαναστατημένης νιότης σε μια Ελλάδα σύγχρονη, σκληρή κι αγαπημένη («Ο αλαφροδίκωτος»)· η μοναξιά («Σκοτάδι πάνω απ' την Αθήνα») και ο σαρκασμός για τα προσώπια και τους ρόλους της κοινωνικής σύμβασης («Μα ποιος είσαι τέλος πάντων»)· και τέλος η αισιοδοξία για μια —έστω προσωπική και μοναχική—δικαίωση μέσα από τη δημιουργία («Και που 'σαι ακόμα»).

Θεματολογία απλή και άνετα προσπελάσιμη μ' ένα τόνο φιλικό και αφοπλιστικά εξομολογητικό που όμως μας οδηγούν μέσα από δρόμους αθέατους στην ανίχνευση των βιωμάτων της γενιάς μας και των προσωπικών μας διεξόδων...

Το σημαντικότερο προσόν της «Νυχτερινής εκπομπής» είναι ότι δεν πραγματοποιήθηκε με συνταγές κάποιων φιλόδοξων προθέσεων και τις ανάλογες τυμπανοκρουσίες· σ' όλον το δίσκο είναι διαφανής η γνήσια διάθεση για έκφραση μιας γυναίκας - δημιουργού που έχει τις δυνατότητες να την μετουσιώσει σε τέχνη.

Χ. Ν.

Δώσε και συ ένα ΚΙΤΣ

Γιατί ξέρεις και μπορείς

Το ΚΙΤΣ μας κατακλύζει· κατακτά κάθε γωνιά —δημόσια ή ιδιωτική— αυτού του τόπου. Υποσχεθήκαμε ότι θα προσπαθήσουμε να το καταγράψουμε. Όπως ο χρόνος περνά, βλέπουμε το ΚΙΤΣ να ξεφυτρώνει παντού και αναπάντεχα. Η εξαίρεση έγινε πια κανόνας· η κακογουστιά κατακλύζει τα πάντα. Αυτά τα συζητήσαμε κι όλες μέσα από τις στήλες του περιοδικού μας, από αρκετό καιρό τώρα. Σε λίγες μέρες —αρχές Νοεμβρίου— θα γίνουν οι εκδηλώσεις που ετοιμάζουμε, στο χώρο του «Εκθεσιακού Κέντρου Αθηνών» (Λεωφόρος Κηφισίας —απέναντι από το Γηροκομείο).

Οι συζητήσεις, οι προβολές, οι ακροάσεις θα γίνουν σε έναν χώρο που το «στόλισμά» του θα συντελεστεί με όλα τα άνθη του κακού γούστου. Έχουμε ήδη συγκεντρώσει μια αρκετά πλούσια συλλογή από ντοκουμέντα, αντικείμενα, φωτογραφίες.

Αλλά, το ΚΙΤΣ είναι υπόθεση όλων μας. Γι' αυτό και ζητούμε τη συμβολή σας. Δεν μπορεί· κάτι σχετικό θα έχετε στο σπίτι ή το εργαστήρι σας. Άλλοτε σε περίοπτη θέση για να το καμαρώνετε και άλλοτε παραπεταμένο και περιφρονημένο σε κάποια άκρη:

- Αφίσες πολιτικές, ή αφίσες του σινεμά ή αφίσες του κατς.
- Φωτογραφίες από «αξιοπερίεργα» κιτς που σκοντάψατε πάνω τους στις περιηγήσεις και τις εκδρομές σας.
- Αντικείμενα διάφορα όπως πιάτα, μπιμπλό, κεραμικά, χάλκινα, ξύλινα, γκομπλέν...
- Φωτιστικά περίτεχνα και εξεζητημένα, απλικά, πολυέλαιους και πορτατίφ.
- Συσκευές τηλεφώνου σε «στιλ» ή ψεύτικα λουλούδια, πλαστικά κανάτια και ανθοδοχεία πορσελάνης.
- Τουριστικά σουβενίρ, καρτ-ποστάλ, Διόνυσους και Αφροδίτες, τσολιαδάκια και Αμαλίες.
- Μπουκάλια - κιονόκρانا, μπουκάλια - παρθενώνες, μπουκάλια - τσολιάδες.
- Αθλητικές ή πολιτικές εφημερίδες με τίτλους εκκωφαντικούς και κραυγαλέους, έντυπα με πορνο-κιτς, εξώφυλλα βιβλίων κακοσχεδιασμένα ή διαφημιστικά τρικ και αφίσες που διαλαλούν τα πιο περίεργα πράγματα με τον πιο άστοχο τρόπο.

Αυτά και άλλα πολλά «ων ουκ έστι αριθμός», που κάποτε ενόχλησαν την ευαισθησία σας. Όλα αυτά θα προσθέσουν μια παραλλαγή του υλικού που έχουμε ήδη συγκεντρώσει ή θα συμπληρώνουν κάποιες ελλείψεις μας. Αυτό το υλικό θα μας είναι χρήσιμο στην έκθεση. Μπορείτε να μας το δανείσετε μέχρι την ημέρα που θα κλείσουν οι εκδηλώσεις. Ελάτε στα γραφεία του περιοδικού το συντομότερο, φέρετε το υλικό και θα παραλάβετε μian απόδειξη που θα εγγυάται την επιστροφή του αντικειμένου που θα μας δανείσετε.

Δεξιά, πάγκος στο Μοναστηράκι με διάφορα σουβενίρ για τουρίστες.

Κάτω, αριστερά: αναπαράσταση «εθνικών αγώνων» τα χρόνια της δικτατορίας. Κάτω δεξιά: φωτιστικό.

ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΙΔΗΣΗ:

Σε λίγες μέρες θα κυκλοφορήσει από τους «φίλους του περιοδικού ΑΝΤΙ» ένα μεγάλο πανόδετο λεύκωμα σχήματος 21X29 με 360 σελίδες σε χαρτί πολυτελείας 140 γραμμαρίων που περιλαμβάνει 1.000 τετράχρωμες φωτογραφίες όπου γίνεται μια όσο το δυνατόν πληρέστερη καταγραφή των εκδηλώσεων του νεοελληνικού ΚΙΤΣ. Τίτλος του βιβλίου: «**Κάτι το ωραίο**».

● Πολιτική - θρησκεία - κοινωνικοί θεσμοί - λόγος - τέχνη - διακόσμηση - διαφήμιση είναι από τα θέματα που καταγράφονται και αναλύονται στις σελίδες αυτού του τόμου.

● Την εβδομάδα αυτή αρχίζουν οι προεγγραφές για την αγορά του τόμου «**Κάτι το**

ωραίο». Μπορείτε να περάσετε από τα γραφεία του περιοδικού ΑΝΤΙ και καταβάλλοντας 500 δρχ. θα εξασφαλίσετε 25% έκπτωση στην τελική τιμή.

Με το πέρας της βιβλιοδεσίας θα εισαστείτε από τους πρώτους που θα εξασφαλίσουν τον τόμο και μάλιστα σε μια τιμή προνομιακή.

Πυκνώστε, λοιπόν, τις επισκέψεις σας στα γραφεία μας. Είτε για να μας παραδώσετε τα αντικείμενα ΚΙΤΣ για την έκθεση, είτε για να εξασφαλίσετε έκπτωση 25% κάνοντας προεγγραφή για την αγορά του τόμου. Έτσι βοηθάτε σε μια προσπάθεια που θα αποδώσει «τους καρπούς της γνώσης». Αξίζει τον κόπο να συμμετάσχετε και σεις. Σας περιμένουμε...

25ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

του Χρήστου Βακαλόπουλου

Δευτέρα, 1/10/84: Διπλό ταξίδι.
Στο αεροπλάνο, με το Θόδωρο Αγγελόπουλο: δυο κουβέντες στα πεταχτά, κλίμα συμφιλίωσης. Πρέπει να κάνουμε μια συνέντευξη για την ΕΡΤ-2, το συνεργείο μας περιμένει στο αεροδρόμιο, δεν υπάρχει χρόνος να πάμε στο στούντιο. Το φεστιβάλ αρχίζει λοιπόν με τηλεόραση, όπως θα συνεχιστεί λίγο αργότερα στην τελετή ενάρξεως, με τις κάμερες και τα φώτα των τηλεοπτικών καναλιών να πηγαioέρχονται γύρω απ' τη Μελίνα που μιλάει σόβαρη και «αγωνιστική», ενώ τρέχουν πάνω κάτω άνθρωποι με μηχανές κρεμασμένες στο λαιμό: σα σκηνή από κωμωδία του Τατι. Η Μελίνα ανακοινώνει δύο πράγματα: το νομοσχέδιο για τον κινηματογράφο θα ψηφιστεί το Νοέμβριο (το σημειώνω για να μην το ξεχάσουμε) και το φεστιβάλ από του χρόνου θα μετακομίσει. Μελαγχολία.

Περνάμε στο *Ταξίδι στα Κύθηρα*, την ταινία του Αγγελόπουλου που προβάλλεται εκτός συναγωνισμού. Πρόκειται για ευχάριστη έκπληξη: κανένας δογματισμός στην αφήγηση, αρκετά κατ, οι ηθοποιοί μπροστά. Αυτή είναι η πρώτη εντύπωση, που κυριεύει την αίθουσα, την κάνει πολύ προσεκτική απέναντι στην ταινία.

Ο Αγγελόπουλος φιλμάρει δύο πράγματα στην έκτη του ταινία, την πόλη και αυτό το μεγάλο νεκροταφείο που λέγεται επαρχία. Ο πολιτικός πρόσφυγας που επιστρέφει φτάνει στην πρωτεύουσα σαν φάντασμα, περνάει απ' το χωριό του σαν ζωντανός νεκρός και καταλήγει στη μέση της θάλασσας, στα διεθνή ύδατα. Κοιτάζει χωρίς να βλέπει, το βλέμμα του είναι άδειο: όλοι οι υπόλοιποι, ο σκηνοθέτης, οι συγγενείς του, οι συγχωριανοί, η χωροφυλακή, οι λιμενεργάτες προσπαθούν να τον κάνουν να δει, να τους δει. Μάταιος κόπος: μια σειρά από θεάματα οργανώνονται για λογαριασμό του, σα να περίμεναν όλοι αυτοί έναν σκη-

νοθέτη για να πάρουν μπρος, κάποιον που θα ερχόταν σαν «καθαρό παρελθόν», αγνός και αμόλυντος, όπως συμβαίνει τελευταία στις φαντασιώσεις μιας ολόκληρης αριστεράς που αναγνωρίζει αυτό που υπάρχει πίσω της αλλά δεν ξέρει τι να κάνει μ' αυτό που γίνεται γύρω της.

Ο Σπύρος, το πρόσωπο που ερμηνεύει ή μάλλον που μεταφέρει ο Κατράκης, είναι πολύ κοντά στην κατάσταση του τυφλού: δεν μπορεί να δει τίποτα, όχι μόνο γιατί δεν αναγνωρίζει τίποτα αλλά και γιατί τα θεάματα που οργανώνουν αυτοί που τον υποδέχονται δεν ζητάνε πια θεατή αλλά σκηνοθέτη. Ο Σπύρος αρνείται να σκηνοθετηθεί και να σκηνοθετήσει. Στο τελευταίο πλάνο στρέφει τα νώτα, κόβει το σκοινί που κρατάει τη σχεδία στα διεθνή ύδατα και χάνεται στη θάλασσα.

Ο Αγγελόπουλος επιστρέφει στο δικό του παρελθόν: στην πρώτη του ταινία, η αναπαράσταση του παρόντος αποδεικνύεται αδύνατη γιατί στο εκτός πεδίου παραμόνευε το παρελθόν, ιστορικό και άλλο. Στο *Ταξίδι στα Κύθηρα* οι περιπέτειες του παρόντος κάνουν την αναπαράσταση της σχέσης του με το παρελθόν μια εξίσου αδύνατη υπόθεση. Έτσι, η ταινία απογειώνεται όταν αντιμετωπίζει με δέος αυτό που υπάρχει σήμερα, στα τελευταία είκοσι λεπτά της, ενώ βρέχει ασταμάτητα και έντονα. Η γιορτή που οργανώνουν οι λιμενεργάτες δεν περιέχει ούτε ίχνος συμβολικότητας: το νερό της βροχής καθαρίζει παράξενα τις εικόνες και το παρελθόν (ο πολιτικός πρόσφυγας) μεταφέρεται οριστικά στο εκτός πεδίου της ταινίας χωρίς να καταργείται. Το ταξίδι είναι διπλό: από την ιστορία στην υλικότητα της τοπογραφίας του σήμερα (σ' αυτό το no man's land που αποτελεί η σύγχρονη ελληνική γεωγραφία) κι από τον «κινηματογράφο τέχνης» που είναι η προσωπική ι-

Από το «Ταξίδι στα Κύθηρα» του Θόδωρου Αγγελόπουλου

στορία του Αγγελόπουλου στον κινηματογράφο χωρίς περιττούς χαρακτηρισμούς.

Τρίτη 2/10/84: Εικόνες ανταρτών (τι έγιναν οι αντάρτικες εικόνες;) Στη Θεσσαλονίκη κυκλοφορεί ένας ιός γρίπης. Κάνει ζέστη, τα σύννεφα σκεπάζουν την πόλη, υπάρχει άπνοια. Τα καινούργια γραφεία του φεστιβάλ λειτουργούν στο περίπτερο 8 της Έκθεσης, σ' ένα τερατώδες κτίριο γεμάτο υπαλλήλους που δεν καταλαβαίνουν τι τρέχει. Δεν υπάρχει πρόγραμμα κι ο υπεύθυνος για την εξυπηρέτηση των δημοσιογράφων μας λέει: «Τι να κάνω, να σκοτώσω τον τυπογράφο;» Τα σωματεία μοιράζουν προσκλήσεις, πανευτυχή. Έχουν καταφέρει, μέσω των δημοκρατικών διαδικασιών, να γεμίσουν τις επιτροπές με ασχέτους, πρόσωπα που με δυσκολία θα διοριζόντουσαν σε άλλες, πιο στριμωγμένες εποχές. Ίσως γιατί οι γενικές συνελεύσεις δεν έχουν καιρό να ασχολούνται με ζητήματα καλού γούστου. Το κιτς παραμονεύει, εκκλέγεται, εκπροσωπεί τη χώρα (και την υπονομεύει). Σκηνοθέτης - μέλος της κριτικής επιτροπής είναι ο Ερρίκος Ανδρέου.

Δεν θυμάμαι ούτε μία ταινία του Ερρίκου Ανδρέου, αν και είμαι σίγουρος ότι έχει κάνει πάνω από δέκα. Κάτι μου το λέει μέσα μου.

Στη βραδινή προβολή, η *Κάθοδος των Εννιά*, του κύριου Χρήστου Σιοπαχά, από το βιβλίο (και σε σενάριο) του Θανάση Βαλτινού. Ταινία αφόρητα συστηματική, με εντελώς λανθασμένη φωτογραφική αντίληψη από τον Καβουνίδη (σχεδόν ειδυλλιακή). Η αίσθηση που προκύπτει έχει να κάνει μ' ένα ρεπεράζ δύο ωρών για μια ταινία που πρόκειται να γίνει στο μέλλον. Καθόλου κοντινά, ούτε ένα γκρο πλάνο, ρούχα ανταρτών σχεδόν πεντακάθαρα. Περνάνε σαράντα λεπτά και διαπιστώνω με τρόπο ότι βλέπω συνεχώς γένια και μαλλιά και καθόλου μάτια. Στο τέλος, η δράση φιλμάρεται με ενδιαφέροντα τρόπο, όπως σ' ένα γουέστερν του Άντονι Μαν, προτιμώ όμως τον Άντονι Μαν. Το σχόλιο του φίλου μου Σερζ Ντανέ από τη Liberation όταν του δείχνει την ταινία ο βοηθός σκηνοθέτης του Σιοπαχά, Λευτέρης Δανίκας και του υποδεικνύει ότι το φιλμ «αναφέρεται σε μια περίοδο της ιστορίας μας που απωθήθηκε», είναι: «Αν είναι έτσι το θέμα της ταινίας θα έ-

«Κάθοδος των Εννιά» του Χρήστου Σιοπαχά

πρεπε να είναι η απώθηση, όχι τα γεγονότα». Πολύ σωστά: η Κάθοδος των εννιά δεν είναι παρά μια απώθηση της απώθησης, μια «επίσημη» ταινία.

Τετάρτη 3/10/84:
Ζήτω η κωμωδία!

Μέρα με επτά μικρού μήκους, τις πιο ενδιαφέρουσες όλης της εβδομάδας. Ενδιαφέρουσες για θετικά και αρνητικά συμπεράσματα: πολλά λεφτά, τεχνική αρτιότητα, κοινή θεματική (ζευγάρια, ζευγάρια), μοντερνισμός, μοναξιά, κρίση επικοινωνίας. Η Απειλή της Μορμώνας του Κώστα Μαζάνη αποτελεί ό,τι δεν πρέπει να είναι μια μικρού μήκους: εφφέ, μουσική τέρμα (και όλη την ώρα), τσιμπημένη φωτο-

ραλλαγή του Νίκου Περάκη το βράδυ. Ο Μαραγκός σπάει όλα τα ρεκόρ λαϊκισμού, όπως όμως επισημαίνει και ο Σαμαντάς στην Αυγή διαθέτει μια αξιοπρόσεκτη φλέβα χιούμορ που δεν χάνεται με τίποτα. Ο Βαφέας θα μου μιλήσει αργότερα γι' αυτή την ταινία με μεγάλο ενδιαφέρον: πρόκειται για μια άναρθρη προσέγγιση της ελληνικής πραγματικότητας, με ανάμικτα πολιτικά κηρύγματα και γκαγκ ασυνάρτητα, εντελώς ξεκάρφωτα. Η δύναμη της ταινίας βρίσκεται στην τερατώδη αφέλειά της: λίγη υπερβολή ακόμα και η κωμωδία αυτή θα μας άφηνε όλους άναυδους. Αυτό όμως δεν συμβαίνει: τοποθετημένα στον αστερισμό του πολιτικού μηνύματος τα αστεία της ταινίας

να γίνει κομμάτια από αυτόν που βλέπει, πρέπει να δείξει τυφλή εμπιστοσύνη σ' ένα πραγματικό σώμα με σάρκα και οστά (ο ηθοποιός είναι μια πολύ σχετική έννοια για την ανθρώπινη παρουσία στις ταινίες του Τορνέ). Ένα τέτοιο σώμα αποτελεί στην Καρκαλού ο Στέλιος Αναστασιάδης, ο άνθρωπος που ζει το θάνατό του τριγυρίζοντας σε μια παράξενη γεωγραφία, που ανακατεύει τη μνήμη με τις φαντασιώσεις, την παιδική ηλικία με τη μαγειρική, τη γυναίκα Καρκαλού με τον κινηματογράφο (η αριστουργηματική σκηνή στην παράγκα). Φιλμάροντας μ' ένα αίσθημα απόλυτης ελευθερίας ο Τορνές αποδεικνύει (όπως και στο Μπαλαμό) ότι η πνευματικότητα είναι μια υ-

δης, ο Φιλιππίδης, ο Θεωδοράκος και κυρίως ο Σπυριδάμους, ο Χατζηγιάνης, ο Ξενίκης, αληθινή αποκάλυψη του φεστιβάλ. Το ενδιαφέρον βρίσκεται στο ότι η ταινία αντιμετωπίζει τη θητεία μερικών κινηματογραφιστών στην τηλεόραση τον πρώτο χρόνο της δικτατορίας, από τα μέσα: παρατηρούμε έτσι έναν παράλογο μηχανισμό εν ώρα λειτουργίας, χωρίς να παίρνουμε την παραμικρή ανάσα. Δεν προλαβαίνουμε καν να σκεφτούμε το αστείο, το ίδιο όμως συμβαίνει και μ' αυτούς τους φαντάρους που είναι υποχρεωμένοι να εφεύρουν το επόμενο αστείο, για να μπορέσουν να τη βγάλουν καθαρή. Έτσι, το φιλμ αποπνέει μια αίσθηση εσωτερικού ρυθμού και

«Λούφα και παραλλαγή» του Νίκου Περάκη

γραφία του είδους «εδώ φωτογραφίζουμε, δεν παίζουμε» και κανένα απολύτως νόημα. Οι Αξέχαστες Βραδιές του Κυριάκου Αγγελάκου, αντίθετα, διαθέτουν όλες τις αρετές της ισορροπίας του ρεαλισμού, αποτελώντας ταυτόχρονα μια ταινία ηθοποιών. Η ταινία του Μαζάνη αρέσει στον εξώστη, μερικοί μάλιστα επαναλαμβάνουν ανόητα τη λέξη «Κάρπεντερ, Κάρπεντερ».

Δύο κωμωδίες στο πρόγραμμα: το Τι έχουν να δουν τα μάτια μου του Θόδωρου Μαραγκού το απόγευμα και το Λούφα και Πα-

μοιάζουν απλώς παράξενα.

Το βράδυ προβάλλεται η Όστρια, η ταινία του Θωμόπουλου που γυρίστηκε όλη σε μια παραλία της Κρήτης. Ο παραγωγός (Καραγιάννης) φαίνεται από μακριά: παρακολουθούμε μια σειρά υποβρύχιων λήψεων της γυναικίστριας Rebecca Pauly που δεν τελειώνουν με τίποτα, μοιάζοντας με βιαστικά μπαλώματα σ' ένα διάτρητο σενάριο. Η ταινία διαθέτει όμως καλούς ηθοποιούς (ιδιαίτερα τη Θέμιδα Μπαζάκα).

Παρασκευή 5/10/84: Καρκαλού

Στην απογευματινή προβολή του πληροφοριακού τμήματος προβάλλεται η κομμένη από την προκριματική επιτροπή Καρκαλού του Σταύρου Τορνέ, πονιέρου του νέου ελληνικού κινηματογράφου, ασυμβίβαστης προσωπικότητας που ένωσε τον κινηματογράφο στο πετσί του. Το 1982 ο Μπαλαμός, η προηγούμενη ταινία του είχε σφυριχτεί άγρια από την αίθουσα. Δύο χρόνια αργότερα η Καρκαλού αποσπά το πιο θερμό χειροκρότημα. Ο Τορνές σηκώνει τη γροθιά και βγαίνει από την αίθουσα.

Ο κινηματογράφος του Τορνέ θέτει πριν από κάθε τι άλλο ένα ανθρωπολογικό πρόβλημα: σε μια ταινία αυτός που κοιτάζει (ο κινηματογραφιστής) είναι υποχρεωμένος να καθοδηγηθεί και

«Καρκαλού» του Σταύρου Τορνέ

πόθεση ακρίβειας (ενώ αντίθετα η σχηματικότητα έχει ανάγκη πάντα μια κάποια αοριστία για να υπάρξει). Έτσι η Καρκαλού, μοναδικό δείγμα υπερβατικού κινηματογράφου στην Ελλάδα, καταφέρνει να ολοκληρώσει το αισθητικό της «σύστημα» εξαντλώντας την υλικότητα των αντικειμένων που κινηματογραφούνται. Η υπέρβαση γεννιέται μόνο τη στιγμή που τα νταμάρια γίνονται χειροπιαστά, σχεδόν απτά για τον θεατή, οι καταστάσεις γίνονται πνευματικές (τοπία του μυαλού) σε ακραία ρεαλιστικές συνθήκες. Οι ηθοποιοί αποτελούν σώματα που πάλλονται, χωρίς να ανήκουν στην υστερία καμιάς δραματουργίας γνωστής εν των προτέρων, κανενός κωδικοποιημένου κινηματογραφικού είδους.

Ο Περάκης, που πρόκειται να φύγει απ' τη Θεσσαλονίκη με τέσσερα βραβεία, καταφέρνει να μετασχηματίσει μια προσωπική ταινία σε μελλοντική εμπορική επιτυχία, χάρη στους ηθοποιούς. Το Λούφα και Παραλλαγή πατάει γερά σε τρεις θεσμούς: το στρατό, την τηλεόραση στην αρχή της ζωής της (εδώ ως Τηλεόραση Ενόπλων Δυνάμεων) και το νέο ελληνικό κινηματογράφο, επίσης στην αρχή του. Όλα αυτά ενώονται στα πρόσωπα που ερμηνεύουν ο Καλογερόπουλος, ο Κι-

δεν είναι αδικαιολόγητα γρήγορο. Όλα, σ' αυτό το παράλογο τηλεοπτικό κανάλι είναι θέμα ταχύτητας, με αποκορύφωμα την απόφαση που πρέπει να πάρει ο φαντάρος που ρίχνει το σήμα του τέλους της εκπομπής, για το αν πρέπει να ρίξει την εικόνα του βασιλιά ή το «πουλί», τη μέρα του βασιλικού «κινήματος». Το ΓΕΣ αργεί να τηλεφωνήσει κι ο φαντάρος ρίχνει κορώνα - γραμματα: η ταχύτητα σώζει (μεταξύ άλλων και την κωμωδία).

Πέμπτη 4/10/84:

Υποβρύχιες λήψεις

Η πιο αδιάφορη μέρα: όσοι έχουν προσβληθεί από τον ιό της γρίπης βρίσκονται στα όρια της εξάντλησης. Η ζέστη συνεχίζεται. Η ατμόσφαιρα είναι αντιερωτική. Κανένα ειδύλλιο δεν έχει γίνει γνωστό μέχρι στιγμής, οι συζητήσεις στο Μακεδονία αργά το βράδυ μοιάζουν μάλλον με πεισματικές απόπειρες ξενοχτιού. Φαίνεται ότι τα σωματεία έχουν καταλάβει κάπως την απελπιστική κατάσταση των επιτροπών του φεστιβάλ. Εξακολουθούν όμως να επιτίθενται στο Κέντρο Κινηματογράφου: η επιθεση μου φαίνεται εντελώς ανόητη.

Η Καρκαλού είναι μια μοναχική ταινία που πιστεύω ότι κατέκτησε τη μοναχική πλευρά των

ΡΑΟΥΛ ΒΑΝΕΓΚΕΝ
Βασικές κοινοτοπίες

•

NORMAN ΜΑΙΗΛΕΡ
Ο απεσταλμένος ενός
μανιακού

**ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ**

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

Ερνστ Φίσερ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΛΛΙΩΣ

ο Ερνστ Φίσερ απαντά
σε 10 ερωτήματα
κριτικά σκεφτόμενων μαθητών

Ποιές είναι οι δυνατότητες μιας
αριστερής πολιτικής στις καπιταλιστικές χώρες;

Τι είναι ταξική συνείδηση;

Έχει σήμερα ανταπόκριση το αίτημα
για δικτατορία του προλεταριάτου;

Ποιός διέσπασε το παγκόσμιο
κομμουνιστικό κίνημα;

Υπάρχει καμιά χώρα του «υπαρκτού σοσιαλισμού»
που μπορεί ν' αποτελέσει ένα πρότυπο
οικοδόμησης μιας σοσιαλιστικής κοινωνίας;

Ο Μάης του '68
το αντιεξουσιαστικό κίνημα της νεολαίας
η Άνοιξη της Πράγας και η συντριβή της

Μια μαρξιστική ανάλυση της εποχής μας
σε Δύση και Ανατολή
από το συγγραφέα και ανθρωπιστή
Έρνστ Φίσερ

Εκδόσεις Γλάρος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 106 77 • ΤΗΛ 36.18 457 - 36.19.167

θεατών του φεστιβάλ, δηλαδή την κινηματογραφόφιλη πλευρά που υπάρχει στον καθένα. Καιρός ήταν.

Η Πόλη ποτέ δεν κοιμάται του Ανδρέα Τσιλιφώνη, ιστορία με παλιούς και καινούργιους μηχανόβιους, είναι ένα σινεμασκόπ που με έδωξε απ' την αίθουσα στα τριάντα λεπτά ακριβώς. Δεν ήμουν ποτέ υπέρ της πόζας στον κινηματογράφο, αν και την ανέχομαι στη διαφήμιση. Τριάντα δευτερόλεπτα πόζα είναι αρκετά (και καμιά φορά απολαυστικά), μιάμιση ώρα όμως είναι μάλλον ανυπόφορη. Προσθέτω ένα ντουμπλάζ που μου ανακάτεψε το στομάχι και δεν αισθάνομαι καθόλου τύψεις που πήγα στο φουαγιέ για μύρες (μου εί-

γύρω του ανησυχητική, εφιαλτική, παράξενη κι ο θεατής εισπράττει άμεσα αυτή την ανησυχία. Ο Βαφέας προχωράει ένα βήμα πιο πέρα απ' αυτό που θεωρήθηκε «νέος» ελληνικός κινηματογράφος: θεωρεί το παρελθόν επαναστατικό, γιατί το αντιλαμβάνεται σωματικά, ο Βουτσάς δεν είναι γι' αυτόν εικόνα (όπως για τους κινηματογραφόφιλους) αλλά κάποιος που έχει το δικαίωμα να επιστρέψει όπως είναι τώρα, να υπάρξει ως παρόν κι όχι ως ξεκαθάρισμα λογαριασμών με το παρελθόν.

Κατά παράξενο τρόπο η ταινία του Βαφέα δίνει μια απάντηση στα ζητήματα που θέτει η ταινία του Αγγελόπουλου και η επιλογή των ηθοποιών παίζει εδώ καθορι-

Ο Κώστας Βουτσάς στον «Ερωτα του Οδυσσέα» του Βασίλη Βαφέα

παν ότι γλίτωσα έναν μονόλογο του Τάκη Μόσχου). Η φωτογραφία του Χρήστου Τριανταφύλλου ενδιαφέρουσα.

Σάββατο: 6/10/84: Φαντάσματα

Τα φαντάσματα επέστρεψαν στον εξαιρετικά τολμηρό Έρωτα του Οδυσσέα, του Βασίλη Βαφέα το Σάββατο το βράδυ. Το κοινό περίμενε μια κωμωδία με το Βουτσά σε ύφος Ρεπό, ο Βαφέας όμως απόφυγε ευτυχώς αυτή την άχρηστη ευκολία κι έτσι εξοικονόμησε μια ταινία για λογαριασμό του. Το όνειρο που διασχίζει ο Βουτσάς, αυτό το πρώην σώμα με το πουκάμισο και το παντελόνι περασμένης δεκαετίας, είναι πιο πραγματικό κι απ' την πραγματικότητα, δηλαδή εφιαλτικό. Η Ύδρα δεν ήταν ποτέ τόσο φωτεινή και λαμπερή, οι κοπέλες τόσο ιδανικές, τα γιωτ τόσο μυστηριώδη. Ο Βουτσάς, υπάλληλος που απολύεται χωρίς να τον νοιάζει, τα διασχίζει όλα αυτά σαν ένα πραγματικό φάντασμα που κανείς δεν επιθυμεί πλέον, σαν ένα σώμα που συγκρούεται με την πραγματικότητα γιατί απλούστατα αποτελεί την προηγούμενη κατάσταση της τελευταίας, αυτό για το οποίο η πραγματικότητα ντρέπεται, τον προηγούμενο εαυτό της. Ο Βουτσάς σ' αυτή την ταινία κάνει με την παρουσία του την πραγματικότητα

στικό ρόλο: ο Κατράκης στο Ταξίδι στα Κύθηρα καλλιεργεί την απόστασή του από τα υπόλοιπα σώματα που υπάρχουν στην ταινία. Ο Βουτσάς τα παίρνει στο κατόπι κι εκείνα τον αισθάνονται σε απόσταση αναπνοής. Η σκηνή στα ερείπια είναι η καλύτερη ολοκλήρης της ταινίας: είναι η πρώτη φορά που το σώμα του Βουτσά είναι σε αρμονία με το περιβάλλον. Το αρχαϊκό μοιάζει σαν φάντασμα που η ώρα του είναι στο μέλλον.

Κυριακή 7/10/84: Μουσική

Στου Κρικέλλα μετά την απονομή των βραβείων, κρασί και τραγούδι μέχρι το πρωί. Έκπληξη: οι κινηματογραφιστές ξέρουν όλα τα λαϊκά και τα ελαφρά τραγούδια από τις αρχές του αιώνα μέχρι τις μέρες μας. Τα τραγουδάνε με απίστευτο κέφι και δε λένε να σταματήσουν, ακόμα κι όταν βγαίνουν έξω. «Γιατί οι έλληνες νιώθουν την ανάγκη να γυρίζουν πίσω όταν βρίσκονται μαζι;» με ρωτάει ο Αγγελόπουλος. Δεν ξέρω τι να του απαντήσω αλλά έχει δίκιο. Ξεχνάω όμως να του πω ότι όταν γυρίζουν πίσω στις ταινίες τους δεν είναι μαζί με κάποιους άλλους κι ίσως εκεί να είναι το πρόβλημα.

Ιστορικότητα της παιδικής ηλικίας και της νεότητας

της Λίας Χιωτάκη

Το διεθνές συμπόσιο «Ιστορικότητα της παιδικής ηλικίας και της νεότητας» που έγινε στην Αθήνα από την 1η ως και την 5η Οκτωβρίου, υπήρξε, αναμφίβολα, ένα από τα πιο πρωτότυπα ιστορικά συμπόσια που είχαν ποτέ οργανωθεί στην Αθήνα. Πρωτοτυπία, το ίδιο το θέμα του, και, όπως είπαν οι ξένοι καλεσμένοι του, ποτέ μέχρι τότε το παιδί και οι νέοι δεν είχαν αποτελέσει, σε διεθνές επίπεδο, το αποκλειστικό αντικείμενο των εργασιών ενός ιστορικού συμποσίου. Και σ' αυτό ακριβώς το σημείο, οφείλουμε να αναφέρουμε τους διοργανωτές του συμποσίου, την Επιτροπή Ιστορίας του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς και την Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού «Μνήμων».

Πριν περάσουμε σε μια αναλυτικότερη παρουσίαση της θεματολογίας, θεωρούμε απαραίτητο να σταθούμε στην έννοια της «ιστορικότητας», προκειμένου να γίνει περισσότερο κατανοητή όχι μόνο η γενικότερη προβληματική του συμποσίου, αλλά κυρίως, προκειμένου να δικαιολογηθεί ο λόγος πραγματοποίησής του. Με την έννοια, λοιπόν, «ιστορικότητας» αναφερόμαστε «στον τρόπο με τον οποίο κοιτάμε την πραγματικότητα ή καλύτερα τη δομή της πραγματικότητας και στη μέθοδο με την οποία την κοιτάμε»¹. Είναι, δηλαδή, η «συνολική ανάλυση της ιστορικής διαδικασίας, η μελέτη των αλλαγών μεγάλης διάρκειας και των προτύπων της ανθρώπινης συμπεριφοράς, σε διάφορες εποχές και τόπους»².

Με αυτά τα δεδομένα, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι τόσο η ανακοίνωση όσο και οι παρεμβάσεις και συζητήσεις ανταποκρίθηκαν, στο μεγαλύτερο μέρος τους, σ' αυτή τη γενική προβληματική του συμποσίου.

Έτσι, πολύ πετυχημένα, η πρώτη μέρα των εργασιών είχε ως θεματολογικό άξονα την *Πολυπλοκότητα των Προσεγγίσεων*. Όλοι οι εισηγητές θέλησαν να παρουσιάσουν τρόπους και μεθόδους αξιοποίησης των πηγών από τις οποίες είναι δυνατόν να αντλήσουμε χρήσιμα στοιχεία σχετικά με την παιδική ηλικία και τη νεότητα. Ανοίγοντας τη συνεδρία, ο Ζοσέ Ντα Σίλβα επεσήμανε ακριβώς την ανάγκη επανα-χρησιμοποίησης των ήδη υπαρχουσών πηγών — πρότεινε διάλυση και τη συστηματική καταγραφή τους — με κεντρικό άξονα, ξεχωριστό αντικείμενο έρευνας, την παιδική ηλικία και τη νεότητα.

Η δημογραφία, η νοσολογία, η αρχιτεκτονική, η ανθρωπολογία και η κοινωνιολογία, η εθνογραφία και ο προφορικός πολιτισμός, επιβεβαίωσαν πόσο πλούσια πεδία έρευνας αποτελούν για το θέμα μας και οι εισηγήσεις έθιξαν θέματα όπως: η δομική στα-

θερότητα του δημογραφικού συστήματος μέσα στο χρόνο, η επίδραση των νοσημάτων στην εξέλιξη των βιολογικών παραγόντων του ανθρώπου, το πρόβλημα της σχέσης χώρου-νέων, η σημασία της διαχρονικής μελέτης της συλλογικής μνήμης, κ.ά.

Η δεύτερη μέρα είχε ως θεματολογικό άξονα: «στον μεγάλο ιστορικό χρόνο: πρακτικές, νοσητικές, αναπαραστάσεις». Παρουσιάστηκαν οι μηχανισμοί μέσω των οποίων το παιδί ή ο νέος ενσωματώνονται στην κοινωνία των ενηλίκων, η διαδικασία διαμόρφωσης εικόνων-στερεοτύπων που παρατηρούνται σε κάθε κοινωνία, σε κάθε εποχή. Μέσα από όλες τις εισηγήσεις και ειδικότερα από αυτές που αναφέρονταν στο Δυτικό και Βυζαντινό Μεσαίωνα (Λε Γκοφ, Παστόρ, Πατλαζάν, Αντωνόπουλος) δόθηκε έμφαση και στη σταθερότητα και στις τομές μέσα σ' ένα χρόνο που κινείται αργά, που αλλάζει δύσκολα. Το θέμα της θέσης του παιδιού μέσα στο σύστημα αξιών κάθε κοινωνίας είναι επομένως αδιάρρηκτα συνδεδεμένο με τον συνεχή μετασχηματισμό του συνόλου των δομών (του συνόλου των συστημάτων σχέσεων) αυτής της κοινωνίας.

Την ίδια προβληματική υιοθέτησαν και οι εισηγήσεις της τρίτης μέρας των εργασιών του συμποσίου, που στράφηκαν γύρω από τη θεματολογική ενότητα: «Η εργασία και η εκμάθηση». Κατά συνέπεια, και εδώ αναζητήθηκαν και επισημάνθηκαν μηχανισμοί που, παρά την εξέλιξή τους μέσα στο χρόνο, διατήρησαν τη σταθερότητά τους ως προς το σκοπό τους που είχε διττό χαρακτήρα: α) την αναπαραγωγή του οικονομικο-κοινωνικού συστήματος, και β) την άσκηση ελέγχου πάνω στην κύρια μερίδα του εξαρτημένου πληθυσμού (παιδικές και νεανικές ηλικίες).

«Διάχυση των ιδεολογιών και εκπαίδευση» ήταν ο θεματολογικός άξονας της πρωινής συνεδρίας της τέταρτης μέρας. Οι ει-

σηγήσεις επεσήμαναν μερικούς από τους εμφανείς, αλλά πολύπλοκους δεσμούς που συνδέουν τους εκπαιδευτικούς θεσμούς με τις δομές της κοινωνίας.

Παρά τις διαφοροποιήσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων και των παιδαγωγικών αντιλήψεων και θεωριών της κάθε κοινωνίας, το σχολείο, και η εκπαίδευση γενικότερα, νοούνται ως ένα σύνολο θεσμών, ως ένας μηχανισμός μέσω του οποίου επιχειρείται η μύηση των παιδιών και των νέων στην κυρίαρχη ιδεολογία της κοινωνίας τους. Οι τομές που επισημαίνονται, δηλαδή, οι τάσεις ολικής ή μερικής αναίρεσης ή ακόμα και καθάρσεως αυτής της ιδεολογίας, μέσα από τις αλλαγές του εκπαιδευτικού συστήματος, αντανakλούν ακριβώς τα μεταβατικά στάδια που διέρχεται η κοινωνία στη διαδικασία εξέλιξής της, μα και τη σημασία του εκπαιδευτικού συστήματος ως μέσου κυριαρχίας.

Στην απογευματινή συνεδρία της ίδιας μέρας οι εργασίες στράφηκαν γύρω από το θέμα: «διάχυση των ιδεολογιών: πολιτική και λογοτεχνία». Μια άλλη μορφή επικοινωνίας, επαφής των παιδιών και των νέων, ή γιατί όχι, ένας άλλος τρόπος εμφύτευσης στις ψυχές τους της κρατούσας ιδεολογίας είναι τα περιοδικά με έντονο ηθοπλαστικό χαρακτήρα. Μίας ιδεολογίας, που μέσα από την εξιδανίκευση, την αποσιώπηση και συχνά τη διαστρέβλωση στοχεύει στη διαίωνιση ενός συγκεκριμένου συστήματος σχέσεων. Με τη σειρά τους, τα παιδικά περιοδικά περιπετειών, με βασικούς χαρακτηριστικό την απλοϊκότητα, τόσο στον τρόπο σκέψης τους όσο και στον τρόπο αφήγησής τους, αντανakλούν όχι μόνο μία συγκεκριμένη αντίληψη της κοινωνικής οργάνωσης αλλά, πολύ περισσότερο, ορισμένες πολιτικές και πολιτισμικές διαφοροποιήσεις που επιτελούνται, στα ελληνικά μεταπολεμικά χρόνια, και που συνδέονται άμεσα με ευρύτερες καταναλωτικές επιλογές της κοινωνίας.

Πέρα από τις οποιεσδήποτε διαφοροποιήσεις τους στη μορφή και στο περιεχόμενο, δεν μπορούμε να μην εντοπίσουμε μία «σταθερή» ως προς το στόχο τους: επιχειρείται η καλλιέργεια εθνικού φρονήματος στους νέους, είτε μέσα από την παρουσίαση ιστορικών γεγονότων κάτω από μία σαφώς διδακτική οπτική, είτε μέσα από μία εθνοκεντρική και, επομένως, εξιδανικευμένη αντίληψη της ιστορικής πραγματικότητας.

Την τελευταία μέρα οι εργασίες του συμποσίου στράφηκαν γύρω από τον θεματολογικό άξονα: «γενεές και πρωτοπορίες». Πρωτοπορίες, επομένως, κάτι καινούργιο, κάτι πρωτόγνωρο αρχίζει να εμφανίζεται. Μία τομή: η ιδιαιτερότητα της νεανικής

ηλικίας αρχίζει να αναδύεται μέσα από τον κόσμο των ενηλίκων, μία αλλαγή στην αντιμετώπιση των νέων αρχίζει να συντελείται, αλλαγή οπωσδήποτε συνδεδεμένη με τις γενικότερες διαφοροποιήσεις στο οικονομικό και κοινωνικό πεδίο.

Αυτή η ιδιαιτερότητα της νεανικής ηλικίας εκδηλώθηκε και στη δημιουργία των νεανικών οργανώσεων. Όπως επεσήμαναν οι εισηγητές, παρά την κοινή τους αφετηρία —ιδιαιτερότητα των νέων— οι νεανικές οργανώσεις προέκυψαν από δύο διαφορετικές αντιλήψεις: από την προσπάθεια των νέων να διαφοροποιηθούν από τον κόσμο των ενηλίκων και τον κόσμο των παιδιών, πράγμα που ανάγκασε τους κρατικούς φορείς, την εκκλησία τα πολιτικά κόμματα να προωθήσουν δικές τους οργανώσεις, προκειμένου να ελέγξουν και να χειραγωγήσουν μία σημαντική μερίδα του εξαρτημένου πληθυσμού. Παρατηρείται, επομένως, η χρησιμοποίηση του ίδιου μηχανισμού προκειμένου να επιτευχθούν δύο αντίθετοι στόχοι.

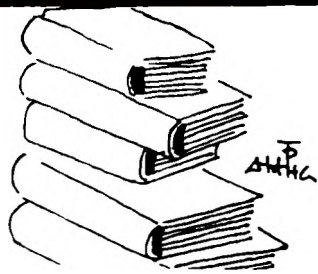
Τέλος, έγινε λόγος για το ρόλο που διαδραμάτισαν οι νεανικές οργανώσεις στην αναπαραγωγή, την υπέρβαση ή και την ανατροπή του συστήματος σχέσεων και αξιών.

Επίλογος των εργασιών του συμποσίου, τα σχόλια των Ζακ Λε Γκοφ, Ζοσέ Ζεντίλ Ντα Σίλβα και Σπύρου Ασδραχά επεσήμαναν, περισσότερο από κάθε άλλο, τη σημασία του νέου αντικείμενου της ιστορικής έρευνας, τη σημασία της παιδικής και νεανικής ηλικίας. Εναπόκειται στον ιστορικό να αξιοποιήσει τις πηγές του και να δώσει στο παιδί και τους νέους τη θέση που τους αξίζει μέσα στην ιστορία, γεγονός που θα οδηγήσει εξάλλου και σε μία καινούργια θεώρηση των ιστορικών κοινωνιών.

Από τη μεριά μας, δεν μένει παρά να ελπίζουμε ότι αυτή η συνοπτική παρουσίαση θα αποτελέσει το έναυσμα για τη δημοσίευση και άλλων άρθρων σχετικά με τις εργασίες του συμποσίου αλλά και για το σχολιασμό, αναλυτικότερα αυτή τη φορά, των θεματολογικών του αξόνων και, γιατί όχι, των επιμέρους εισηγήσεων. Ο ρόλος του ιστορικού, η δυνατότητα παρέμβασής του στα πολιτισμικά σχέδια του τόπου του, θα αρχίσει να δικαιώνεται όταν το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο θα συνειδητοποιήσει την ανάγκη όξυνσης της ιστορικής του αίσθησης. Κάτω από αυτή την οπτική, ο διάλογος δεν είναι απλώς ευπρόσδεκτος: κατά κάποιο τρόπο επιβάλλεται να ανοίξει...

1. Γιέρζι Τοπόλσκι, *Προβλήματα ιστορίας και ιστορικής μεθοδολογίας*, εκδ. Θεμέλιο, σειρά Ιστορική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1983, σ. 16-17.

2. Ο. π.: σ. 167.

ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ

Εργασία και Διοίκηση
Θυμοσοφία

Εκδ: Παπαζήση, Αθήνα 1984

Μια προσέγγιση της Εργασίας και της Διοίκησης από τη σκοπιά της θυμοσοφίας. Ο συγγραφέας, ειδικευμένος στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, καθηγητής στην Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών, αποπειράται τη συγκέντρωση «φράσεων θυμοσοφικών» τις οποίες συγκέντρωσε άλλοτε από προφορική τους μετάδοση και άλλοτε από διάφορους χώρους εργασίας όπου ήσαν αναρτημένες. Με χιούμορ και συμπάθεια παρουσιάζεται η κωδικοποιημένη «πειρά» εργαζομένων και εργοδοτών. Ένα ανθολόγιο μικρής καθημερινής σοφίας, όπως, «Αναβολή: Αν περιμένεις αρκετά, αυτό που αναβάλλεις σήμερα θα γίνει τελικά μόνο του», ή «Πείρα: Πείρα ονομάζει ο καθένας τα σφάλματά του».

Άλλα αποφθέγματα ανήκουν σε επώνυμους και άλλα είναι ανώνυμα. Όλα όμως διατυπώνουν με καίριο τρόπο ένα κλίμα που διαπερνά το χώρο εργασίας και τον κάνει βιώσιμο όσο και αβιώτο.

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης και η αθάνατη ΕΑΜική ε-ποποιία

Αθήνα 1984

Στο μικρό αυτό βιβλίο ο συγγραφέας πραγματεύεται το μεγάλο θέμα της ΕΑΜικής αντίστασης και προσπαθεί κυρίως να τονίσει το ειδικό βάρος του θέματος που τώρα με την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης τείνει να υποβαθμιστεί: το ρόλο, δηλαδή, του ΕΑΜ, τη συνοπτική παρουσίασή του και την ερμηνεία του ΕΑΜικού Κινήματος.

ΡΕΝΕ ΓΚΡΟΥΣΣΕ

Ιστορία των Σταυροφοριών

Εκδ: Γκοβόστης, Αθήνα 1984

Ο Γάλλος ιστορικός Ρενέ Γκρουσσό σ' αυτό το βιβλίο καταγράφει ευθύνοπα το χρονικό όλων των σταυροφοριών από τον Πάτριον τον Ερμητή μέχρι τον Λουδοβίκο τον Θ'.

Ο συγγραφέας δεν βαθαίνει ιδιαίτερα σε οικονομικές πλευρές και αιτίες των Σταυροφοριών, ούτε αναλύει συστηματικά άλλες πλευρές των Σταυροφοριών από την κατάσταση του Βυζαντίου μέχρι τα πολλά επίπεδα της αραβικής πραγματικότητας της εποχής.

Ωστόσο το βιβλίο έχει την αρετή του ακριβούς και καλογραμμένου χρονικού, και αποτελεί έ-

να χρήσιμο βοήθημα για όποιον θέλει να παρακολουθήσει στις γενικές του γραμμές αυτό το εγχείρημα της φεουδαρχικής Δύσης στην Ανατολή.

ΡΟΜΠΕΡΤ ΛΟΥΪΣ ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ

Το νησί των θησαυρών

Μετ: Μαργαρίτα Λυμπεράκη

Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1984

Το κλασικό βιβλίο του Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον κυκλοφορεί σε μια εκφραστική μετάφραση της Μαργαρίτας Λυμπεράκη, στη σειρά Νεανική Βιβλιοθήκη. Το αξιολόγο αυτό έργο, που όλοι το έχουμε διαβάσει κάποτε στα κλασικά εικονογραφημένα, βρίσκει τώρα μια σωστή και ολοκληρωμένη παρουσίαση στα γράμματά μας. Αξίζει να επισημανθεί ότι η «Νεανική Βιβλιοθήκη» περιλαμβάνει αρκετά ενδιαφέροντα βιβλία, νέες εκδόσεις αλλά κυρίως παλιά μα πάντα σημαντικά κείμενα.

JACQUELINE HELD

Ο γάτος του Κοντοπαρεούλη

Μετ: Βίτω Αγγελουπούλου

Εκονογράφηση: Morgan

Εκδ: Πατάκη, Αθήνα 1984

Η λεπτή τέχνη, η φαντασία δουλεμένη με τα μηνύματα της πραγματικότητας, η ζωηρή αφήγηση, το λεπτό χιούμορ, η τρυφερότητα που αγγίζει την παιδική ψυχή, το απρόοπτο, η ανθρώπινη ζεστασιά, οι έγνοιες και οι πόθοι του κόσμου, όλα αυτά και άλλα πολλά συνθέτουν το θαυμάσιο αυτό βιβλίο. Η ιστορία ελκυστική όσο και απλή. Σε μια εντελώς συνηθισμένη καστοροοικογένεια έφτασε κάποια μέρα ένας γάτος μαγικός, που έμοιαζε μ' όλους τους μαγικούς γάτους. Μια μέρα, όμως, τσακώθηκε με την κατσίκα, την Αγάθη, κι εξαφανίστηκε. Και τότε όλα έγιναν άνω κάτω...

ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τέσσερα μελετήματα για τον Σεφέρη

Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1984

Το δοκιμιακό έργο του Σινόπουλου είναι εξίσου σημαντικό με το ποιητικό του, παρόλο που είναι μικρότερο και λιγότερο γνωστό. Στον τόμο αυτό συγκεντρώνονται τέσσερα εκτεταμένα μελετήματα για τον Σεφέρη και καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της σεφερικής ποιητικής. Ο πρόλογος του Ν. Βαγενά δίνει χρήσιμες πληροφορίες για τη σχέση του Σινόπουλου με το έργο του Σεφέρη, ενώ πίνακες στο τέλος του βιβλίου το καθιστούν χρηστικό.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΙΖΙΚΙΡΙΚΗΣ

Η Αισθητική της ρωμιοσύνης

Εκδ: Φιλίπποτη, Αθήνα 1984

Ο Διζικιρίκης είναι γνωστός, εκτός από τις σκηνοθετικές του εργασίες, σαν ένας σοβαρός δοκιμιογράφος στο χώρο των σύγχρονων υφολογικών και αισθητι-

κών θεωριών. Στο βιβλίο αυτό, επιχειρεί μια πρωτότυπη ερμηνεία του δημοτικού τραγουδιού μέσα από τους δρόμους που προσφέρουν η σύγχρονη σημειολογία και δομική ανάλυση, για να καταλήξει σε πρωτότυπα και ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

ΔΗΜ. ΤΣΙΜΠΟΥΚΙΔΗ

Ιστορία του ελληνιστικού κόσμου

Εκδ: Δ. Παπαδήμα, Αθήνα 1984

Οι ελληνιστικοί χρόνοι είχαν καθοριστική σημασία όχι μόνο για τον ελληνικό κόσμο αλλά και για όλη την ανθρωπότητα. Η ανάμιξη του ελληνικού πολιτισμού με τους διάφορους τοπικούς στην Ασία και την Αφρική, δημιούργησε το υπόβαθρο που ενοποίησε αργότερα την μεζονα περιοχή της Μεσογείου. Το βιβλίο του Τσιμπουκίδη κάνει μια προσεκτική καταγραφή των επιδράσεων του Μ. Αλεξάνδρου και των επιγόνων του με βάση τα τελευταία αρχαιολογικά ευρήματα και άλλες πηγές και δίνει έγκυρες ιστορικές αναλύσεις για την κρίσιμη αυτή περίοδο.

ΚΩΣΤΗ ΜΟΣΚΩΦ

Η πράξη και η σιωπή

Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1984

Στον τόμο αυτό συγκεντρώνονται 10 δοκίμια που ο γνωστός ιστορικός και συγγραφέας δημοσίευσε πρόσφατα. Θέμα τους η προσέγγιση της ιστορίας και του μαρξισμού μέσα από την ταύτιση και τον έρωτα, που για τον συγγραφέα ανάγονται σε παράγοντες αληθινούς όσο και η κριτική. Ένα βιβλίο που θέτει προβλήματα παρά δίνει λύσεις, επιχειρώντας μια επανεκτίμηση της ανθρώπινης αξίας στο ιστορικό γίγνεσθαι.

Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΥ

Ανθρωπιστική Μαρτυρία (Μιχαήλ Δ. Στασινόπουλος)

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1983

Μια υποδειγματική απόπειρα διερεύνησης του έργου του Μ. Δ. Στασινόπουλου, τόσο του επιστημονικού όσο και του δοκιμιακού - φιλολογικού, με κύριο μέλημα την ανάδειξη της ενότητάς του και των στοιχείων εκείνων που σφραγίζουν το ήθος και την φιλοσοφική αντίληψη του πρώτου Προέδρου της μεταπολεμικής Ελληνικής Δημοκρατίας.

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

«Οδοιπορία, Αυτοβιογραφικές σελίδες».

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1984.

Το βιβλίο του ποιητή και δοκιμιογράφου Μιχ. Δ. Στασινόπουλου ανήκει στο είδος της «εκλεκτικής αυτοβιογραφίας» σύμφωνα με την έκφραση που ο ίδιος ο συγγραφέας χρησιμοποιεί στην εισαγωγή για να χαρακτηρίσει το έργο του. Έτσι, εκλέγει ορισμένα περιστατικά που αντιστοιχούν σε

περιόδους της ζωής του και τα εξιστορεί κατατάσσοντάς τα στη χρονολογική τους σειρά. Οι αναμνήσεις του συγγραφέα από τη γενέτειρά του, τη Μεσσηνή στις αρχές του αιώνα, η συνάντησή του με αξιολόγους λογοτέχνες όπως ο Γρ. Ξενόπουλος και ο Τέλλος Άγρας, οι διαδοχικοί σταθμοί της καριέρας του (Σύμβουλος Επικρατείας, Καθηγητής Παντείου, Πρόεδρος Δημοκρατίας μετά την πτώση της χούντας) είναι ορισμένα από τα θέματα του βιβλίου που κινούν το ενδιαφέρον όσων ασχολούνται με τη «λογοτεχνία - ντοκουμέντο».

ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ

Καλλιέργεια του αίματος

Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1984

Ποιητική συλλογή στην οποία περιλαμβάνονται επιλεκτικά παλιότερες εργασίες του Γ. Καραβασίλη καθώς και δύο καινούριες συλλογές: «Τα Φιλέρημα» και «οι φαγιάντσες». Στη συλλογή αυτή δίνεται η ευκαιρία στον αναγνώστη να έρθει σε επαφή με την ερωτική και μεταφυσική ποίηση του Γ.Κ. Καραβασίλη και να παρακολουθήσει την πορεία του και να διαπιστώσει την προσφορά του στο σύγχρονο ποιητικό λόγο.

ΑΛΙΚΗ ΓΙΑΤΡΑΚΟΥ-FOSSI

Μικρά και μικρότερα ποιήματα

Αθήνα 1984

«ΓΥΜΝΟΙ ΣΤΑ ΟΝΕΙΡΑ: Αν όπως λεν / τρυπώνουν στα όνειρα / ανομολόγητες επιθυμίες / και πως τα όνειρα / μας δείχνουν γυμνούς / κάποια στιγμή ξυπνάμε / και σκεπαζόμαστε».

ΝΙΚΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Εντός των τειχών

Εκδόσεις των φίλων, Αθήνα 1983

«ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ: Το φεγγάρι σφαγμένο στη Λευκωσία / κατεβαίνει στις στέγες / εισβάλλει μέσα από τα παράθυρα / αναμιγνύεται με μια σειρά / φωτεινές διαφημίσεις / κι ύστερα ανηφορίζει τρεκλίζοντας / το σκοτάδι της νεκρής γειτονιάς μας».

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΝΤΟΜΑΛΗΣ, Η πορεία του κόσμου, Λάρισα 1984

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΚΟΥΒΕΛΑΚΗΣ, Πρόβα, Εκδ: Ηριδανός, Αθήνα 1983

ΝΙΚΟΣ ΒΟΥΡΛΑΚΟΣ, Οχτωρίτες, Λαύριο 1984

JEAN PAUL MESTAS, Ανάμεσα σε δύο καιρούς, μετ. και επιμ. Αγνή Σωτηρακοπούλου - Σχοινά, Εκδ: Μαυρίδης, Αθήνα 1984

ΗΛΙΑΣ ΜΙΣΙΡΛΗΣ, Της Πύλου σκόρπια φύλλα, Εκδ: Δημ. Ν. Παπαδήμα, Αθήνα 1984

ΜΙΧΟΣ ΚΑΡΗΣ, 10ς όρχος πυρομαχικών, Εκδ: Τρία φύλλα, Αθήνα 1984

ΜΑΡΘΑ ΖΕΗ, Τότε, Τώρα, Μετά, Μοντρεάλ 1983

ΤΑ ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ ΤΟΥ κ. ΤΡΙΤΣΗ

● Με αφορμή την εκπομπή της Μαρίας Ρεζάν στην οποία παρουσιάστηκε και μίλησε ο τώως υπ. ΧΟΠ κ. Τρίτσης η φίλη και τακτική αναγνώστριά μας Μαρία Δουλή μας γράφει «εφ' όλης της ύλης»:

Αγαπητό Αντί,
Η καλή εκπομπή της Μαρίας Ρεζάν, δημιούργησε πάλι γεγονός, φιλοξενώντας μετά τον κ. Μητσotάκη και τον αποπεμφθέντα κ. Τρίτση. Βέβαια, δεν θα βάλουμε στο ίδιο τσουβάλι τον κύριο Μητσotάκη με τον κύριο Τρίτση. Η επίκληση «κύριος» για τον πρώτο είναι καταχρηστική, ενώ για τον δεύτερο ανεπαρκής: θα προτιμούσε να αποκαλείται σύντροφος. Και στο κάτω κάτω ο άνθρωπος πιστεύει σε αυτά που λέει, φτάνοντας μάλιστα σε σημείο να θεωρεί γεγονότα τις εξαγγελίες του... —πράγμα που ασφαλώς δεν συμβαίνει με το άτομο που στον κυβερνητικό χώρο αποκαλείται με το ψευδώνυμο «ιδεολογία» ή «αγώνας» και καταθέτει τους... ρόλους και τα... πόστα...

«Καθετί που συμβαίνει είναι αποτέλεσμα αυτής της ιδεολογίας... Κάποια στιγμή σου ζητήθηκε να αναλάβεις άλλο ρόλο... ο αγώνας σε καλεί να δουλέψεις από ένα κάποιο πόστο. Κάποια άλλη στιγμή από ένα άλλο πόστο».*

Αυτή η παράγραφος με τα «πόστα» και τις αλλαγές τους, μας θυμίζει και το δράμα της Ιεράς Οδοῦ. Γιατί, στην Ιερά Οδό κατασκευάζεται οδική αρτηρία δύο ωρίδων κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση, με διαχωριστική νησίδα ασφαλείας και σχετικώς πλατειά πεζοδρόμια, που βαφτίστηκαν «αρχαιολογικό πάρκο». Ένα πρώτο τμήμα της «θα» πεζοδρομηθεί, όταν οι... κυκλοφοριακές ανάγκες το επιτρέψουν. Ποιό θα θέλαμε να ζήσουμε αυτή τη στιγμή που θα ξηλωθεί ο καινούργιος δρόμος... Τα έργα θα γίνουν άραγε με νέφος ή χωρίς;... το νέφος. «Θα το βλέπετε μέσα χρόνια τουλάχιστον... θα βλέ-

πετε έναν άλλο ουρανό καλύτερο να έρχεται ακριβώς με το κλείσιμο της δεκαετίας».*

Και η «μάχη κατά των αυθαιρέτων»; Ο κ. Τρίτσης ξέχασε να μας πει ότι τιμωρήθηκε η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων, και όσοι έχτισαν αυθαίρετα και όσοι δεν το 'καναν. Οι τελευταίοι μάλιστα έχασαν την ευκαιρία να τους το νομιμοποιήσει ο κύριος Τρίτσης. Και τότε θα ήταν ενδιαφέρον να ακούσουμε πως ο τώως υπουργός προώθησε μ' αυτόν τον τρόπο ένα νέο μεταβολισμό της πολιτείας, τη στιγμή που δεν κατάφερε να βάλει μπροστά ένα τουλάχιστον πρόγραμμα κατοικίας, για όσους δεν απόκτησαν πρώην αυθαίρετο, κι ας το 'χαν ανάγκη.

Ένα ακόμη σημείο: η αριστερή φρασεολογία του κ. Τρίτση συγκρούεται βάνουσα με την άποψη πως η κήρυξη διατηρητέων κτιρίων θα ευνοήσει οικονομικά τους ιδιοκτήτες τους, μετατρέποντας τις περιοχές τους σε ωραίες μεν, αλλά ολότελα καθορισμένες ταξικά προνομιοῦχες. Η διαβασμένη απάντηση σε τέτοιες αιτιάσεις είναι πως οι ιδιοκτήτες των διατηρητέων δεν χάνουν τα ακίνητά τους, χάνουν απλώς τη δυνατότητα να εκμεταλλεύονται, εις βάρος των λοιπών Ελλήνων, τους τίτλους ιδιοκτησίας εδάφους που κατέχουν. Κι αυτό για τους «οραματιστές» είναι και σωστό και ευεργετικό για ολόκληρη την πόλη και τους κατοίκους της.

Μαρία Δουλή

* Αποσπάσματα από τα κυριότερα σημεία της συνέντευξης, δημοσιευμένα στα «ΝΕΑ» 24/9.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

● Από τον Όλε Σμιθ πήραμε την επιστολή που ακολουθεί. Την δημοσιεύουμε καθυστερημένα ελπίζοντας στην κατανόηση του ίδιου και των αναγνωστών.

Αγαπητό ANTI,

Στο τεύχος 259 ο γνωστός Γερμανός ιστορικός Heinz Richter γράφει για το βιβλίο του Γιάννη Λούλη «Το ΚΚΕ 1940-1944». Δυστυχώς το άρθρο του Richter είναι μεταφρασμένο από τα αγγλικά από κάποια μη ειδικευμένη στο θέμα αυτό μεταφράστρια, πράγμα που κάνει το κείμενο δυσκατανόητο σε αρκετά σημεία (π.χ. τι σημαίνει «οι επιβεβαιώσεις του Ζέρβα για πολύ στενές επαφές με τους Γερμανούς»; φυσικά ο Ζέρβας ποτέ δεν επιβεβαίωσε τέτοιο πράγμα). Ας είναι.

Ήθελα όμως να σημειώσω δύο πράγματα. Πρώτο, ο Richter δεν αναφέρει ότι παρόλο που το βιβλίο εκδόθηκε το 1982, γράφτηκε πέντε-έξι χρόνια νωρίτερα, και αυτό εξηγεί τις άλλωστε απαράδεκτες παραλείψεις στη βιβλιογραφία. Δεν φταίει μόνο η γνώση του συγγραφέα του βιβλίου στο ζήτημα αυτό. Συνεπώς το μεγαλύτερο μέρος της κριτικής του Richter πέφτει στο κενό. Δεύτερο, ο Richter γράφει ότι ο τόμος του έτους 1950 του «Νέου Κόσμου» αποσύρθηκε από το ΚΚΕ και «δεν είναι δυνατό να βρεθεί στο Κέντρο Μαρξιστικών Μελετών του ΚΚΕ». Ασφαλώς ο Richter εννοεί το Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών (ΚΜΕ), όπου δεν λείπει αυτός ο τόμος, ούτε στην Αθήνα, ούτε στο τμήμα της Θεσσαλονίκης, αλλά η πληροφορία του Richter είναι οπωσδήποτε παράξενη, επειδή έκανε φωτοαντίγραφο όλης της σειράς του Νέου Κόσμου στο Ιστορικό τμήμα της Κ.Ε. του ΚΚΕ (όπως μου είπε ο μακαρίτης ο Λεωνίδας Στρίγγος), κι όχι στο ΚΜΕ. Εκεί, φυσικά, υπάρχει κι ο τόμος του 1950 που ποτέ δεν αποσύρθηκε από το κόμμα. Ο νοών νοετώ. Κατά τα άλλα συμφωνώ με τον Richter ότι το βιβλίο του Λούλη είναι σχεδόν χωρίς αξία.

Φιλικά
Ole Smith

ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ

● Από μέλη του ΡΚΚ (Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν) πήραμε την επιστολή που ακολουθεί. Αναφέρεται σε σχετικό άρθρο του ANTI (τχ. 270).

Αγαπητό ANTI,

Στο τχ. 270 της 14.9.84 αναφέρεσαι στα γεγονότα που συνέβησαν πρόσφατα στο Τουρκικό Κουρδιστάν με τίτλο «Αναταρχές στο Τουρκικό Κουρδιστάν». Θέλουμε πρώτα να σ' ευχαριστήσουμε γιατί θέλοντας να ενημερώσεις τους αναγνώστες σου, τον φίλο ελληνικό λαό βοηθάς τον αγώνα του λαού μας κατά της τουρκικής φασιστικής χούντας αποικιοκρατίας.

Θέλουμε μόνο να επισημάνουμε και να διορθώσουμε το άρθρο του κ. Αστερίδη στα εξής σημεία:

1) Ο μακροχρόνιος πόλεμος διεξάγεται στο Τουρκικό Κουρδιστάν από αντάρτες, μέλη του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν (ΡΚΚ), που ιδρύθηκε πριν 7 χρόνια και μέσα σ' αυτό το διάστημα αγκάλιασε όλο το λαό μας και μπήκε μπροστάρης του στον Εθνικοαπελευθερωτικό του αγώ-

να κατά της τουρκικής φασιστικής χουντικής αποικιοκρατίας.

2) Το Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (ΡΚΚ) είναι κόμμα μαρξιστικό - λενινιστικό και όχι αυτονομιστικό και συνεπώς και οι αντάρτες του δεν είναι «αυτονομιστές» (όπως γράφει ο δημοσιογράφος σου) ούτε έχει στόχο την αυτονομία του Κουρδιστάν αλλά την απελευθέρωσή του από τον αποικιοκρατικό ζυγό.

3) Τα πρόσφατα γεγονότα δεν έχουν (όπως γράφεις) «εκδικητικό χαρακτήρα», αλλά υπαγορεύονται από την μαρξιστική - λενινιστική τακτική, όπως αναλύεται από το Κόμμα μας για το δρόμο της χώρας μας, του Κουρδιστάν προς την Επανάσταση.

4) Το τουρκικό κράτος από το 1977 μέχρι σήμερα για να μειώσει το μέγεθος των πολεμικών επιχειρήσεων των ανταρτών μας, για λόγους σκοπιμότητας απέδωσε αυτές σε οργάνωση και όχι σε Κόμμα. (Έτσι μεταδόθηκε η ειδηση από τα τουρκικά μέσα μαζικής ενημέρωσης).

5) Η τακτική του τουρκικού κράτους απέναντι στο ΡΚΚ από το 1977 μέχρι σήμερα είναι σαν να πρόκειται για μια «οργάνωση» τσετών που την ονομάζει «ΑΠΟ» (από το όνομα του Γ.Γ. του κόμματος Αμπντουλάχ —υποκοριστικό στα τουρκικά ΑΠΟ— Οτζαλάν).

Η γνώμη του ΡΚΚ είναι ότι μόνο το τουρκικό κράτος και οι υποστηρικτές του χρησιμοποιούν αυτό το όνομα θέλοντας να μειώσουν τη δύναμη του ΡΚΚ και την απήχησή του μέσα στον λαό.

Οι αντάρτες του ΡΚΚ αγωνίζονται και θα αγωνίζονται στο Κουρδιστάν για την απελευθέρωση της χώρας μας από τον αποικιοκρατικό ζυγό, για την Επανάσταση.

Με τιμή
Μέλη του ΡΚΚ
που υπάρχουν στην Αθήνα

ΕΞΑΡΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΑΡΕΤΗ»

● Για τα πρόσφατα επεισόδια στην πλατεία Εξαρχείων και την επίθεση της Αστυνομίας μας γράφουν δύο αναγνώστες μας στη συνέχεια.

Να ποια είναι η άποψη του Μιλτου Μεντζελίδη για τα γεγονότα και το ΠΑΣΟΚ:

Αγαπητό «Αντί»,

Γράφω αυτό το γράμμα με αφορμή τα πρόσφατα επεισόδια που συνέβησαν το βράδυ στις 2 Οκτωβρίου στα «μυθικά» πλέον Εξαρχεία.

Εξάντας

Ελληνική Λογοτεχνία • Δοκίμιο • Ξένη Λογοτεχνία
Φιλοσοφία • Εθνική Αντίσταση • Παιδικά
Ελληνικά Θέματα • Επιστημονική Φαντασία

Τζαβέλα 1 και Ζωοδόχου Πηγής τηλ. 36.04.885 - 36.21.236

Τι μπορεί να σημαίνουν για σας οι οικονομικές επιδόσεις* μιας Ασφαλιστικής Εταιρίας; (όταν είναι τόσο εντυπωσιακές) σιγουριά!

Και η σιγουριά που εμπνέει η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ στηρίζεται:

- Στα κεφάλαιά της και τα ελεύθερα αποθεματικά, που φτάνουν το 1.500.000.000 δραχμές.
- Στο σύνολο του Ενεργητικού της, που είναι πάνω από 4.000.000.000 δραχμές.
- Στα καθαρά ασφάλιστρα, που ξεπερνούν τα 2.000.000.000 δραχμές.
- Στα έσοδά της από επενδύσεις, που ανέρχονται σε 376.000.000 δραχμές.
- Στα 490.000.000 δρχ. καθαρά κέρδη της, που της χάρισαν, για τρίτη συνεχή χρονιά, τον τίτλο της πρώτης σε κέρδη Ασφαλιστικής Εταιρίας στην Ελλάδα.

ΚΑΙ ΤΟ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΟ:

Αυτά τα κέρδη επενδύονται σε κοινωφελή έργα για το ξαναζωντάνεμα της ελληνικής υπαίθρου. Γιατί η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ είναι Κρατικο-Συνεταιριστική Εταιρία.

* ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ 1983

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ:

ΖΩΗΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ, ΦΩΤΙΑΣ, ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ, ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΧΑΛΑΖΙΟΥ, ΣΚΑΦΩΝ, ΚΤΗΝΑΣΦΑΛΕΙΕΣ.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ
ΜΕΤΟΧΟΙ
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

**Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ**

ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ ΟΧΙ ΚΙ ΑΝ ΤΥΧΕΙ

Λεωφ. Συγγρού 163, 17 121 Ν. Σμύρνη, Αθήνα, Τηλ. 952 4801 - Telex 223004 AGRO GR

Η «επιχείρηση» αυτή της αστυνομίας χαρακτηρίστηκε σαν επιχείρηση «αρετής». Κάτι τέτοιο προκύπτει τόσο από τις δηλώσεις του θύτη κ. Μποσινάκη όσο κι από αυτές του ηθικού αυτουργού κ. Σκουλαρίκη. Όλα δηλαδή έγιναν για να «καθαρίσει» επιτέλους ο χώρος από τα λεγόμενα αντικοινωνικά στοιχεία, κατά τη γνωστή μέθοδο της αστυνομίας (αριστεριστής - αναρχικός - αντικοινωνικός - ναρκομανής άρα σπάστε του το κεφάλι).

Εκείνο όμως που διαφεύγει από την οδηγούμενη σκέψη της πλειοψηφίας είναι η πολιτική πράξη της επιχείρησης αυτής. Όχι βέβαια σαν τακτική (οι μέθοδοι είναι κλασικές) αλλά σαν μεθοδευμένη στρατηγική από πλευράς πολιτείας. Αυτή ακριβώς η στρατηγική που θέλει να εκμηδενίσει τους χώρους εκείνους που βρίσκονται έξω από το κοινωνικά και πολιτικά παραδεκτό.

Για τη νέα κοινωνία, της αλλαγής, του ΠΑΣΟΚ υπάρχουν πάντα ορισμένοι ενοχλητικοί τύποι που βάζουν ζητήματα παράλογα. Είναι αυτοί που αμφισβητούν όχι μόνο το νικητή του παιχνιδιού που παίζεται στην Ελλάδα αλλά και το ίδιο το παιχνίδι. Στο βαθμό λοιπόν που οι άνθρωποι αυτοί ή οι ομάδες αυτές δεν εντάσσονται στους κοινωνικά αποδεκτούς χώρους αμφισβήτησης (αντιπολιτευόμενα κόμματα) αποτελούν το χειρότερο εχθρό, αυτόν που πολεμάει το οικοδόμημα, την αστική εξουσία.

Εδώ λοιπόν είναι και η αδυναμία να αντιμετωπιστούν αυτές οι απόψεις με τις μεθόδους της αστικής αντιπαράθεσης. Ένας υγιής αστός θα μπορούσε να συζητήσει πάνω στην αύξηση του μεροκάματου, ή την παροχή κοινωνικών ασφαλίσεων στους εργαζόμενους, ποτέ όμως δεν θα μπορούσε να δεχτεί σαν άποψη την κατάργηση της ιδιοκτησίας. Το ΠΑΣΟΚ πολλές φορές μας έχει ξακαθαρίσει ότι αποδέχεται το καπιταλιστικό οικοδόμημα σαν ουσία, είναι λοιπόν αδιανόητο να δεχτεί απόψεις που τείνουν να το γκρεμίσουν.

Πίσω λοιπόν από την επίθεση της κρατικής εξουσίας, στην πιο ωμή της μορφή (αστυνομία), κρύβεται το ξεκαθάρισμα λογαριασμών ανάμεσα στο κράτος και τους εχθρούς του. Τους εχθρούς του που τελικά ίσως δεν λειτουργούν όσο επαναστατικά πρέπει αλλά αποτελούν πρόκληση για τους οραματιστές τεχνοκράτες και τη γροθιά που σπάει το καθρέφτη που αυτοθαυμάζεται η αστική τάξη.

**Μίλτος Μεντζελίδης
Κορυδαλλός**

● Η δεύτερη επιστολή από τον Χ. Λυδάκη φοιτητή Ιατρικής. Καταστολές μαζικού τύπου δεν χρειάζονται πιστεύει ο επιστολόγραφος μας, ενώ οι «συγκεκριμέ-

νες αρνητικές περιπτώσεις» είναι άλλο πρόβλημα...

Προς το Αντί,

Με το γράμμα αυτό θέλω να εκφρασθεί η εντονότατη αγανάκτηση και διαμαρτυρία μου για τα επεισόδια της νύκτας της 1ης Οκτωβρίου στην πλατεία Εξαρχείων. Παρόλο που προσωπικά δεν συχνάζω σ' αυτά τα στέκια (ώστε να μην κατηγορηθώ ότι εγώ θίγομαι άμεσα) τέτοιες επιδείξεις φασιστικής νοοτροπίας από την αστυνομία στις μέρες μας, θίγουν αναντίρρητα τη στοιχειώδη δημοκρατική ευαισθησία του μέσου πολίτη.

Είναι προφανέστατο ότι ηθελμένα ο γενικός διευθυντής της Αστυνομίας, δηλώνοντας ότι: «... έχουμε πάρει διαζύγιο με τους αναρχικούς», συνταυτίζει την έννοια αναρχικός ή περιθωριακός ή πανκ με την έννοια «κακοποιός» συνταύτιση που μας φέρνει στο νου άλλες περασμένες επικίνδυνες εποχές.

Όχι, κύριε διευθυντά, χιλιάδες νέοι πιστεύουμε ότι πολλοί περιθωριακοί ή προοδευτικοί νέοι δεν αποτελούν κίνδυνο για την «έννομη τάξη», ώστε να αποβούν στόχος μαζικής εκστρατείας (Δεν μιλάω φυσικά για συγκεκριμένες αρνητικές περιπτώσεις, που άλλωστε συναντώνται σ' όλους τους κοινωνικούς χώρους).

Απ' αυτά φαίνεται ότι τέτοιες καταστολές μαζικού τύπου κάθε άλλο παρά αποτέλεσμα έχουν την εξυγίανση της περιοχής, πολύ περισσότερο όταν λαμβάνουν χαρακτήρα «μακελιού» και στρέφονται ανεξέλεγκτα εναντίον δημοσιογράφων, πολιτών κτλ., με παράνομες κρατήσεις και κακοποιήσεις. Αναρωτιέμαι αν παραδείγματα τέτοιας δημοκρατικής ευαισθησίας πήρε ο κ. Γενικός Διευθυντής από τους προϊσταμένους του στο υπουργείο, οπότε σ' αυτήν την περίπτωση ποια είναι η διαφορά με την προ ζετίας κατάσταση;

Τέλος, θέλω να τονίσω ότι πιστεύω ότι εκπροσωπώ χιλιάδες άλλα άτομα που σκέφτονται παρόμοια, και που πρέπει επιτέλους να βρούμε τρόπο να λαμβάνουμε θέση ενάντια σε τέτοιες προκλήσεις έστω και υπό μορφήν γραμμάτων.

Χάρης Λυδάκης

ΑΝΑΠΑΝΤΗΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

● Η κ. Νίκη Λοϊζίδη μας γράφει, σχετικά με την κριτική που της ασκήθηκε από τις στήλες του περιοδικού (Χ. Καμπουρίδης, τχ. 269), για την έκδοση «Έλληνες καλλιτέχνες του εξωτερικού», τα ακόλουθα:

Αγαπητό «Αντί»,

Σε απάντηση του άρθρου του κ. Χάρη Καμπουρίδη που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 269 (31 Αυγούστου) σχετικά με την έκδοση του Υπουργείου Εξωτερικών «Έλληνες καλλιτέχνες του εξωτερικού», θα ήθελα να δώσω τις

παρακάτω διευκρινίσεις:

1. Σκοπός της έκδοσης του Υπουργείου Εξωτερικών ήταν κυρίως η συγκρότηση ενός καταλόγου των Ελλήνων καλλιτεχνών που ζουν και δημιουργούν στο εξωτερικό. Τα κριτήρια που είχαν αποφασιστεί από τον κρατικό φορέα δεν ήταν κριτήρια ποιτικής εκτίμησης ή ιστορικής μελέτης, αλλά απογραφικά.

2. Για το σκοπό αυτό οι ελληνικές πρεσβείες και τα ελληνικά προξενία του εξωτερικού έστειλαν στοιχεία βιογραφικά, βιβλιογραφικά κτλ. στο Υπουργείο Εξωτερικών. Τα στοιχεία αυτά είχαν δοθεί ως επί το πλείστον από τους ίδιους τους καλλιτέχνες —ή από Μουσεία και Ιδρύματα για όσους δεν ζούσαν— και δεν θυμάμαι να έπεσε στην αντίληψή μου πρόβλημα «εκβιασμού» ιθαγενείας.

3. Όπως είναι ευνόητο, ένας πλήρης κατάλογος του συνόλου των Ελλήνων καλλιτεχνών της διασποράς ήταν αδύνατο να συνταχθεί. Υπάρχουν στο εξωτερικό πολλοί καλλιτέχνες Έλληνες ή ελληνικής καταγωγής που δεν διατηρούν στενή επαφή με τις κοινότητες. Η καταχώρηση όμως των καλλιτεχνών αυτών απαιτούσε μεθόδους έρευνας και συλλογής υλικού που φοβάμαι ότι ξέφευγε από τις δυνατότητες του φορέα που είχε αναλάβει την πρωτοβουλία της έκδοσης.

4. Θα ήθελα ακόμη να επισημάνω, ότι η παράθεση από τον κ. Καμπουρίδη ορισμένων αποσπασμάτων της εισαγωγής μου, δεν αποδίδει ή το χειρότερο, παρερμηνεύει το νόημά της. Μια ανάγνωση όλου του κειμένου θα διαλύσει κάθε υποψία «ελληνοκεντρικής» φιλολογίας, φαινόμενο πολιτισμικό του τόπου μας, απέναντι στο οποίο η θέση μου υπήρξε γραπτά και προφορικά ξεκάθαρη.

5. Όσον αφορά τα κριτήρια για την αξιολόγηση του υλικού που προτείνει ο κ. Καμπουρίδης, εκφεύγουν από τη δική μου υπευθυνότητα. Πιστεύω όμως ότι και αν το υπουργείο υιοθετούσε την πρόταση του κ. Καμπουρίδη θεωρώντας τον κάθε καλλιτέχνη σαν μια ξεχωριστή περίπτωση που είχε τα δικά της κίνητρα μετανάστευσης ή επιστροφής, το αποτέλεσμα θα ήταν η πλήρης σύγχυση. Έγκυρη και επιστημονική θα ήταν η προσέγγιση της καλλιτεχνικής διασποράς και σαν φαινόμενου του οποίου τα κίνητρα ή τα αίτια δεν είναι ανεξάρτητα από την ιστορική κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα του τόπου.

6. Τελειώνοντας θα σταθώ σε κάτι πολύ ουσιαστικό και αναγνωρίζω ότι η πρόθεσή μου αυτή υπαγορεύεται από ένα αίσθημα ευθύνης και χρέους απέναντι στους ίδιους τους καλλιτέχνες. Παραλείψεις υπάρχουν και μάλιστα ονομάτων καλλιτεχνών που έζησαν ή ζουν στο εξωτερικό και έ-

χουν δημιουργήσει πολύ αξιόλογο έργο. Η συλλογή των στοιχείων από τις ελληνικές πρεσβείες δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί με ικανοποιητικά αποτελέσματα χωρίς τη βοήθεια —την εξ αρχής βοήθεια— συνεργατών με ειδικές γνώσεις. Έπειτα πολλοί καλλιτέχνες ιδιαίτερα σημαντικοί και με παραμονή πολλών χρόνων στο εξωτερικό δεν καταχωρήθηκαν γιατί είχαν εντωμεταξύ επιστρέψει στην Ελλάδα. Η καταχώρησή τους επέβαλε την επιλογή νέων —και οπωσδήποτε σωστότερων και επιστημονικότερων κριτηρίων— που δυστυχώς δεν ήταν στη δική μου αρμοδιότητα να ορίσω. Δεν είναι μόνο ο γλύπτης Θόδωρος που εντάσσεται στην κατηγορία αυτή αλλά και ο καθηγητής της Α.Σ.Κ.Τ. Ν. Κεσανλής, ο Τούγιας, η Χ. Ρωμανού, και πολλοί άλλοι. Θα ήταν αστείο να ειπωθεί ότι υπάρχει πρόθεση υποτίμησης του έργου των δημιουργών αυτών τη στιγμή που καταχωρούνται στην έκδοση και ονόματα Ελλήνων της διασποράς που δεν έχουν σαν κύρια εργασία τους, δημιουργική και βιοποριστική, την καλλιτεχνική έρευνα.

Υ.Γ. Η απάντηση αυτή, συντάχθηκε με δική μου πρωτοβουλία και ευθύνη και δεν δεσμεύει το Υπουργείο Εξωτερικών.

Με εκτίμηση
Νίκη Λοϊζίδη

● Ο συνεργάτης μας Χάρης Καμπουρίδης που του θέσαμε υπόψη το γράμμα της κ. Νίκης Λοϊζίδη, απαντά:

Τα ερωτήματα που διατύπωσα στην κριτική μου για την έκδοση «Έλληνες Καλλιτέχνες του Εξωτερικού», ήταν πολλά και πολύ συγκεκριμένα. Και φανταζόμουν πως δεν θα συναντούσαν τέτοιου είδους ανευθυνούπευθυνη απάντηση. Τέλος πάντων, ας μας δηλώσουν πρώτα πρώτα, το Υπουργείο Εξωτερικών και η κ. Λοϊζίδη, ποιο το μερίδιο ευθύνης του καθενός τους για την έκδοση. Κι αφού αναλάβει καθένας τις ευθύνες του απέναντι του άλλου, ας μας απαντήσει, ο αρμόδιος που θα προκύψει, στα ερωτήματα που ακόμη αναμένουν κάποια εξήγηση (τχ. 269, σσ. 44-5). Αν τυχόν δεν έγιναν αντιληπτά (αρχίζω να εξετάζω κι ένα τέτοιο ενδεχόμενο...), συνοψίζω τα πιο χαρακτηριστικά:

1. Γιατί περιλαμβάνονται ζωντανοί και πεθαμένοι καλλιτέχνες αδιακρίτως; Κι αν έτσι τους αρέσει, ας συμπεριλάβουν και τον... Γκρέκο!

2. Γιατί δεν ρώτησαν το κατεξοχήν αρμόδιο Υπουργείο Πολιτισμού που θα τους έδινε απογραφικό κατάλογο, δέκα φορές καλύτερο από τον δικό τους (και χωρίς τέτοιες γκάφες).

3. Γιατί κοπιάζουν να δημοσιεύουν σε κάθε λήμμα καλλιτέχνη τις ρουμπρίκες, ΒΙΒΛΙΟΓΡΑ-

Κυκλοφορεί

ANDREA DWORKIN
ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΥΤΟΠΙΑ
Νικηταρά 8-10 ΑΘΗΝΑ
τηλ: 36.38.696

για αδέσμευτο διάλογο
για σφαιρική πληροφόρηση

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

το τεύχος 17 με θέματα
για την «αποτυχία» στις Πανελλαδικές
• τους Ηλ. Υπολογιστές • τη Νεολαία
• τα Ναρκωτικά • την Ξενόγλωσση
Εκπ/ση • την Προσχολική Αγωγή •
τη Φυσική Παιδεία • τον «αντι-309»
• την Κοινωνιολογία • τις σχέσεις
δασκάλου-μαθητή • κ.ά.

Τηλ. 88.23.762

Στην επαρχία ζητείστε τη Σ.Ε. από
το Πρακτορείο Αθηναϊκού Τύπου

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΞΑΦΝΙΚΑ ΤΟΝ ΕΙΠΑΝΕ ΤΡΕΛΟ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Στα κεντρικά βιβλιοπωλεία

Κεντρική διάθεση:
Βιβλιοπωλείο της ΕΣΤΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΟΜΠΑΪΔΗΣ:
Διδασκαλία νεοελληνικής γλώσσας Β' εκδ.
- ΓΙΑΝΗΣ ΚΟΡΔΑΤΟΣ:
Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας (τόμ. 2)
- ΣΤΑΥΡΟΣ Γ. ΤΣΑΚΙΡΗΣ:
Αγιασθήτω το όνομά σου λοιπόν
- ΒΙΚΑ ΓΚΙΖΕΛΗ:
Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της
κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα (1920-1930)
- ΝΙΚΟΣ ΨΥΡΟΥΚΗΣ:
Ο Επίκουρος και η εποχή μας
- ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΩΜΑΣ:
Λεξικό αναπτυγμένων εννοιών
- ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ:
Τα παιδιά των πελαργών
- ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΚΡΗΣ:
Μαρξιστές και ορθοδοξία
- ΦΡΙΞΟΣ ΒΡΑΧΑΣ:
Ελληνιστική Κύπρος
- Δ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ - Χ. ΡΩΜΑΣ:
Το δοκίμιο
- ΝΙΚΟΣ ΨΥΡΟΥΚΗΣ:
Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας 1940-1974 (τόμ. 4)
- ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΛΑΚΑΚΗΣ:
Η διδασκαλία του συντακτικού μέσα από τα κείμενα
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ:
Λαϊκοί πραχτικοί οργανοπαίχτες
- Δ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ - Γ. ΚΟΡΝΕΛΑΚΗΣ - Χ. ΡΩΜΑΣ:
Κείμενα Λογοτεχνίας Β' Λυκείου
- ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΙΑΛΗΣΜΑΣ:
Εισαγωγή στην ποίηση του Γ. Ρίτσου
- ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ:
Νεοελληνική ποίηση
- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΟΥΣΙΔΗΣ:
Μάρκος Βαφειάδης Μαρτυρίες

εκδόσεις επικαιρότητα
Μαυρομιχάλη 60 — τηλ. 3636083

ΦΙΑ, ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ κτλ., αφού δεν γνωρίζουν τι σημαίνουν;

Όσο για την συντάκτρια του τόμου, αναμφίβολο αυτουργό του προλόγου και της σημερινής επιστολής,

1. τα τέσσερα αποσπάσματα από τον εθνικόφρονα πρόλογό της ήταν 30 λέξεων τα τρία και 150 το τέταρτο: Αν σε τόσες λέξεις δεν μπορεί να ολοκληρώσει νοήματα, δεν φταίω εγώ...

2. ας αναρωτηθεί γιατί το «αίσθημα ευθύνης απέναντι των καλλιτεχνών» που αναγνωρίζει η ίδια στον... εαυτό της (sic) δεν λειτούργησε όταν υπέγραψε αυτήν την έκδοση ή όταν το βιβλίο παραδόθηκε εν πομπή στους δημοσιογράφους, ή, τελοσπάντων, με κάποια άλλη ευκαιρία στο πεντάμηνο που διέρρευσε.

Χάρης Καμπουρίδης

Η ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ECCO

● Από Ομάδα Στρατιωτών πήραμε την επιστολή που ακολουθεί για τη Συνδιάσκεψη της ECCO στην Αθήνα.

Αγαπητό ANTI,

Η 6η Συνδιάσκεψη της ECCO στην Αθήνα και οι πρωτοβουλίες των Επιτροπών για το Στρατό μας έδωσαν ελπίδες για μια καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων των Στρατιωτών από τους μαζικούς φορείς και τα μέσα ενημέρωσης. Και τα μέν μέσα ενημέρωσης τα απασχόλησε η είδηση της έναρξης, οι μαζικοί φορείς όμως τι έπραξαν; Βέβαια, τα κόμματα, οι οργανώσεις της νεολαίας και οι επιτροπές των κομμάτων έχουν τις απόψεις τους. Όμως η Συνδιάσκεψη της ECCO, ανεξάρτητα από τη στάση του κάθε κόμματος απέναντί της, θα μπορούσε να αποτελέσει αφορμή για την προώθηση των αιτημάτων των Στρατιωτών και ακόμα για κινητοποίηση φορέων όπως η ΕΦΕΕ, η ΕΣΕΕ, συνδικάτων και

οργανώσεων εργαζόμενων νέων για να δημοσιοποιηθούν τα προβλήματα και τα αιτήματα των στρατιωτών που αναπτύσσονται στις χώρες της Ευρώπης.

Μπορούσαν δηλαδή και οι νεολαίες και οι μαζικοί φορείς της νεολαίας να αντιμετωπίσουν με διαφορετικό τρόπο το γεγονός της Συνδιάσκεψης. Να ανοίξουν συζητήσεις στις πόλεις και στις γειτονιές για τα προβλήματα στο στρατό, να ανοίξουν διάλογο με τους νέους που πρόκειται να στρατευθούν, να δώσουν δυνατότητες στους ίδιους τους στρατευμένους να μιλήσουν στις μονάδες τους για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, να δημιουργήσουν δηλαδή ένα ευνοϊκό κλίμα για όσους προσπαθούν μέσα στο στρατό να θίξουν τα θέματα που η Συνδιάσκεψη συζητήσε.

Παρατηρήσαμε ότι και το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ αντιμετώπισαν ουδέτερα τη Συνδιάσκεψη, και περισσότερο φρόντισαν για τα φεστιβάλ και την προβολή των ιδιαιτερωτών απόψεών τους παρά προσπάθησαν να ανοίξουν κάποια μέτωπα στην πράξη. Ήταν φυσικό έτσι και μαζικοί φορείς που ελέγχονται από τις νεολαίες αυτών των κομμάτων να αδρανίσουν. Όμως οι άλλες δυνάμεις μπορούσαν να οργανώσουν κάποιες παρεμβάσεις και να πιέσουν μαζικούς φορείς με στόχο να δραστηριοποιηθούν. Η Συνδιάσκεψη της ECCO θα μπορούσε έτσι να έχει και έναν άλλο ρόλο. Να αποτελέσει γεγονός που θα διεύρυνε το κίνημα για τα δημοκρατικά και πολιτικά δικαιώματα των στρατιωτών, να γίνουν τα ζητήματα που έθεσε κέντρο συζήτησης και διαλόγου στη νεολαία και να ανοίξουν διαδικασίες, οι οποίες είναι και δύσκολες και σύνθετες σήμερα, για το στρατό.

Ότι είχαμε να καταγγείλλουμε μέχρι τώρα για το Στρατό καταγγέλθηκε. Όλοι γνωρίζουν λίγο πολύ για τις συνθήκες στο στρατό και οι ίδιοι οι στρατιωτικοί παραδέχονται ότι δεν είναι καλές και πρέπει να βελτιωθούν. Οι ίδιοι τώρα παίρνουν την πρωτοβουλία να αναφερθούν σ' αυτές και έχουν δικαιολογίες και προβάλλουν μια εξήγηση για όλα. Σήμερα χρειάζεται να διαμορφωθούν νέες μορφές παρέμβασης και να συζητηθούν μια σειρά προβλήματα. Και η Συνδιάσκεψη της ECCO ήταν αφορμή να τεθούν όσο το δυνατόν ευρύτερα. Αλλά επιπλέον να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για να διευρυνθεί η δύναμη του κινήματος.

Η ουδετερότητα τελικά των οργανώσεων της νεολαίας και των μαζικών φορέων δεν βοηθά το κίνημα των στρατιωτών. Και στη διάρκεια της Συνδιάσκεψης της ECCO δεν είδαμε στην πράξη καμιά προσπάθεια για την ανάπτυξη του κινήματος των στρατιωτών πέρα από τις πρωτοβου-

λίες των Επιτροπών για το Στρατό.

Ομάδα Στρατιωτών

ΔΗΛΩΣΗ

● Δημοσιεύουμε την παρακάτω δήλωση, η οποία αναφέρεται σε επιστολή του δημάρχου και του δημοτικού συμβουλίου Μοιρών που δημοσιεύτηκε στο ANTI (τχ. 250), και δημοσιεύεται μετά από παράκληση των υπογεγραμμένων:

1) Ιωάννης Φραγ. Ρομπογιαννάκης, δήμαρχος Μοιρών.
2) Γεώργιος Κων/νου Αρμουτάκης
3) Γεώργιος Κων/νου Μαυράκης
4) Γεώργιος Στυλ. Σταυρουλάκης
5) Εμμανουήλ Γεωργ. Μανασάκης
6) Γεώργιος Στυλ. Καμπουράκης
7) Λαμπρινή συζ. Μιχ. Χατζηδάκη
8) Γεώργ. Χαραλ. Δουλγεράκης, μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Μοιρών, κάτοικοι άπαντες Μοιρών, δηλούμε ότι «όλα όσα αναφέρονται στο πρόσωπο του μηνυτή (Κώστα Νικολιδάκη οδοντογιατρού) και δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό «ANTI» στις 23-12-83 δεν ανταποκρίνονται στην αλήθεια. Οι βαρείς χαρακτηρισμοί που αναφέρονται στο πρόσωπο του μηνυτή, διατυπώθηκαν υπό το κράτος του οξυτάτου προεκλογικού αγώνα που προηγήθηκε και μετά από εσφαλμένες εισηγήσεις τρίτων προσώπων. Αναγνωρίζουμε τον μηνυτή έντιμο και ηθικό άνθρωπο και πολιτικό και δηλώνουμε ότι δεν ήταν στις προθέσεις μας η μείωση της τιμής και υπόληψής του, αλλά η άσκηση πολιτικής κριτικής. Η επιλογή του κ. Νικολιδάκη ως υποψηφίου δημάρχου Μοιρών, έγινε από τα αρμόδια κομματικά όργανα του ΠΑΣΟΚ και μάλιστα από το Εκτελεστικό Γραφείο του Κινήματος».

Οι δηλούντες
Ακολουθούν υπογραφές

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ

● Σε απάντηση του δημοσιεύματός μας για τους «31» και τους «100» στο προηγούμενο τεύχος του ANTI, πήραμε την παρακάτω επιστολή από τον κ. Ν. Γιαννή.

Σεβαστό Αντί,

Είμαι επιφορτισμένος απ' το παρελθόν μου στην παράταξη, μια και δεν αρμόζει στο ήθος μου, να ξεκαθαρίσω, ότι εγώ δεν έχω ποτέ αναφερθεί, ούτε σε ιδιωτική συζήτηση, κάτι το επιμεμπτο για τον κ. Θ. Πανάγο, του οποίου τις δραστηριότητες αλλά και τον ίδιο άλλωστε δεν γνωρίζω. Πολύ περισσότερο δεν μπορεί να εκστομίστηκε από μένα το αναγραφόμενο στο προηγούμενο τεύχος σας, στην απάντηση στην επιστολή των «6».

Νίκος Γιαννής

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
Μιλτιάδου 23β
Χαλάνδρι
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΜΠ. ΜΠΟΖΕΝΑ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«ΛΙΘΟΤΥΠ» Α.Ε.
Ιασιού 5 - Περιστερί
Τηλ. 57.22.201

● Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 600 δρχ. - Ετήσια 1.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 4.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: αεροπ. δολ. 13
ετήσια: αεροπ. δολ. 26
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: αεροπ. δολ. 15
ετήσια: αεροπ. δολ. 30
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: αεροπ. δολ. 20
ετήσια: αεροπ. δολ. 40

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 50
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 100

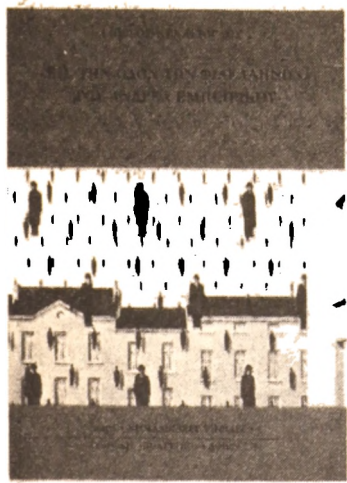
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

● Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:

Εκδόσεις «Νεφέλη»
Μαυρομυχάλη 9,
Τηλ. 36.07.744 - 36.39.962

● Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ»
ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΕΜΠΕΡΙΚΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. ΚΟΤΖΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ»,
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720

Μιλάμε την ίδια γλώσσα

Ξέρουμε ότι όταν ταξιδεύετε στο εξωτερικό για τουρισμό, για δουλειές, για σπουδές ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, ζητάτε κάτι περισσότερο από ένα απλό μέσο μεταφοράς.

Κι επειδή σκεφτόμαστε με τον ίδιο τρόπο σας προσφέρουμε όλα αυτά που θα κάνουν το ταξίδι σας πραγματικά αξέχαστο: Από πλήρως οργανωμένα ταξίδια με πληρωμή σε δραχμές, μέχρι την άνεση και την πολυτέλεια της 1ης ή διακεκριμένης θέσης με τα ιδιαίτερα γκισέ, τις ξεχωριστές αίθουσες αναμονής, τις ειδικές θέσεις και την ιδιαίτερη περιποίηση στο αεροπλάνο. Και πάντα, φυσικά, φιλική εξυπηρέτηση, απολαυστικό φαγητό στο οποίο η Ολυμπιακή έχει παράδοση, 97% ακρίβεια στις πτήσεις, εκτεταμένο δίκτυο πτήσεων με πολλές διασυνδέσεις και υπερσύγχρονα αεροσκάφη.

Ταξιδεύοντας με την Ολυμπιακή θα αισθανθείτε άνετα και θα νιώσετε πραγματικά σαν στο σπίτι σας. Γιατί καταλαβαίνουμε και φροντίζουμε να ικανοποιούμε όλες τις απαιτήσεις και τις ανάγκες σας. Και, πάνω απ' όλα, στην Ολυμπιακή μιλάμε την ίδια γλώσσα!

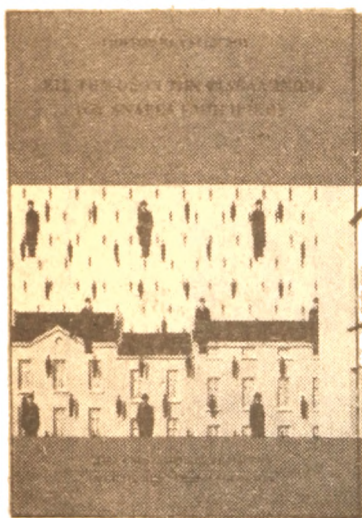
Για περισσότερες πληροφορίες
απευθυνθείτε στα γραφεία της
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ
ή στον ταξιδιωτικό σας πράκτορα

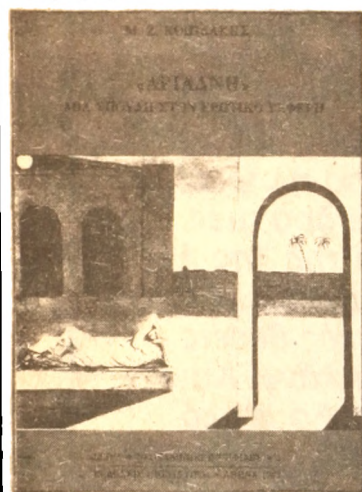
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Γραφεία: ΑΘΗΝΑ: Λεωφ. Συγγρού 96, Τηλ. 9616.161, 9292.251 - Όθωνος 6, Τηλ. 9292.555
Μητροπόλεως 11, Τηλ. 9292.257 - ΟΜΟΝΟΙΑ: Κοτοπούλη 3 - ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πύργος Αθηνών
ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Ακτή Μιαούλη 27, Τηλ. 4520.968, 9292.797/8 - ΚΗΦΙΣΙΑ: Κηφισίας 267, Τηλ. 8016.1
ΓΛΥΦΑΔΑ: Αθηνών & Αθ. Διάκου - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Κομνηνών 1 & 3, Τηλ. 260.121/9 και σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας

Γ. ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΟΝ
ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ»
του Ανδρέα Εμπειρίκου
Μία ανάγνωση

Μ. Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗ
«Αριάδνη»
μια σπουδή στον ερωτικό
Σεφέρη

Δ. Ι. ΙΑΚΩΒ
Η αρχαιογνωσία του
Οδυσσέα Ελύτη

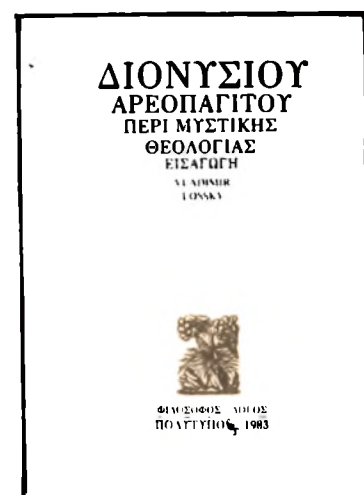

ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ
ΣΤΡ. ΤΣΙΡΚΑ
ΝΤ. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
Επτά κείμενα για τον
Νίκο Καββαδία

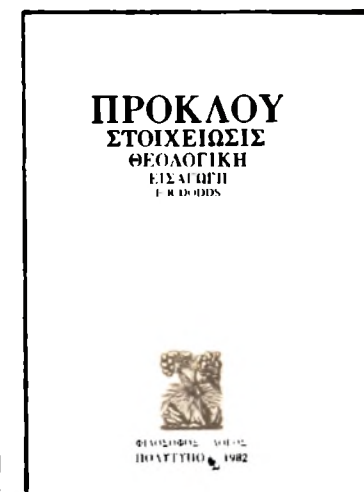

Δεινοκράτης
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «ΙΕΡΑ
Τσιμισκή»

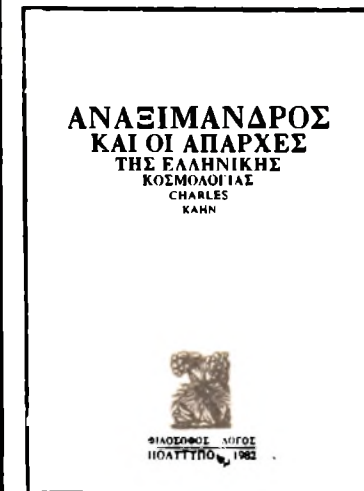
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΑΕΡΟΠΑΓΙΤΟΥ
Περί Μυστικής Θεολογίας
Εισαγωγή:
Vladimir Lossky

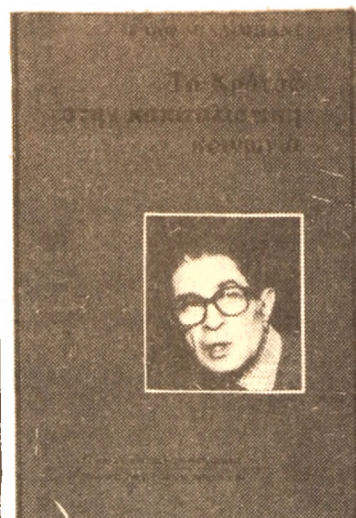
ΠΡΟΚΛΟΥ
Στοιχειώσις θεολογική
Εισαγωγή: E.R. Dodds

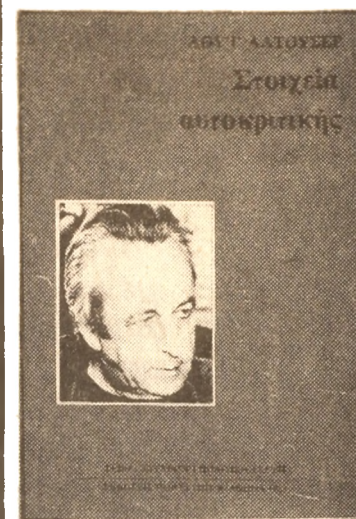
CHARLES KAHN
Ο Αναξιμανδρος και οι
απαρχές της ελληνικής
κοσμολογίας

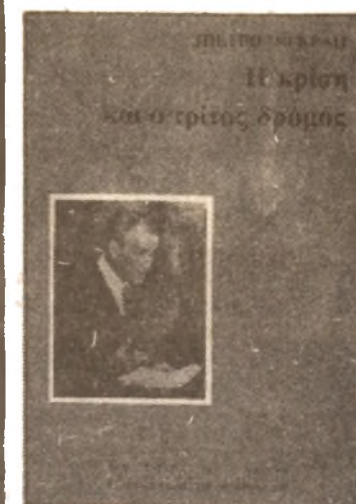
ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ
Το κράτος στην
καπιταλιστική κοινωνία

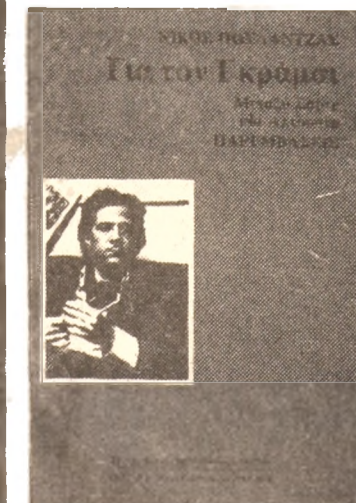
ΛΟΥΪ' ΑΛΤΟΥΣΕΡ
Στοιχεία αυτοκριτικής

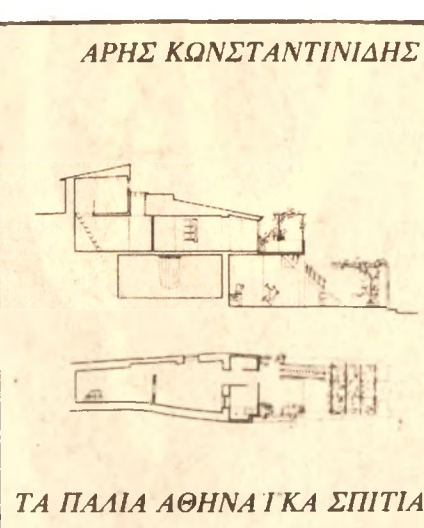
ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ
Η κρίση και
ο τρίτος δρόμος

ΝΙΚΟΥ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑ
Για τον Γκράμσι μεταξύ
Σαρτρ και Αλτουσέρ

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια

ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ
Η άλλη επταετία

ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ
Ο τρίτος δρόμος

ΜΗΤΣΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Φύλλα-φτερά

ΜΗΤΣΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μια συνάντηση
Σεφέρης-Μακρυγιάννης

ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗ
Συνηγορία της
παραλογοτεχνίας

ΔΗΜΗΤΡΗ ΨΥΧΟΓΙΟΥ
Μεροληπτική κατάθεση

ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ», Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «Μ. Κοτζιά και Σία», Τσιμισκή 78